ANDHRA LOYOLA

ANDHRA LOYOLA COLLEGE LIBRARY VIJAYAWADA

MARCH 1971

ANDHRA LOYOLA COLLEGE ANNUAL

March :: 1971

ANDHRA LOYOLA COLLEGE
LIBRARY
VIJAYAWADA

The Prime Minister Speaks

"*Youth must have greater opportunity. The young people of India must recognise that they will get from their country tomorrow what they give her today. The nation expects them to aspire and to excel. The worlds of science and art, of thought and action beckon to them. There are new frontiers to cross, new horizons to reach and new goals to achieve.*

No matter what our religion, language or state, we are one nation and one people. Let us all, farmers and workers, teachers and students, scientsists and technologists, industrialists, businessmen, politicians and public servants, put forth our best efforts. Let us be strong, tolerant and disciplined, for tolerance and discipline are the very foundations of democracy. The dynamic and progressive society, the just social order which we wish to create, can be achieved only with unity of purpose and through hard work and cooperation.

To day I pledge myself anew to the ideals of the builders of our nation – to democracy and secularism, to planned economic and social advance, to peace and friendship among nations.

Citizens of India, let us revive our faith in the future. Let us affirm our ability to shape our destiny. We are comrades in adventure. Let us be worthy of it and of our great country.

"*Jai Hind*"

(Excerpts from Mrs. Gandhi's first broadcast to the nation on 25-1-'66)

ANDHRA LOYOLA COLLEGE
LIBRARY
VIJAYAWADA

Dr. C. V. RAMAN

"The essence of science is independent thinking and hard work, not equipment. When I got the Nobel Prize, I had hardly spent Rs. 200 on my equipment," said Dr. C. V. Raman. He was the first Indian and the first Asian to receive the Nobel Prize. May his life and work be a perennial source of inspiration to our youth.

— *Drawing by :* N. Satish, III B. Com.

Editorial Board

Chairman :

Fr. M. D. Varkey, S. J.,
Principal

Editor :

Fr. A. Miranda, S. J.

Associate Editors :

English :
Fr. G. Francis, S. J.
Mr. E. B. Satyam, M. A.

Telugu :
Mr. S. Narasimhaswamy, B. A. (Hons.)

Hindi :
Mr. U. S. Ramakrishnaiah, M. A., B. Ed.

Science :
Mr. G. Bullaiah, M. Sc.

Student Editors :

C. Nirmal Kantha Rao
R. V. Sarat Mohan Prasad
K. Bheemeswara Rao
S. Subba Rao
A. Rama Krishna Prasad

Photos :
A. K. Singh
K. S. S. Reddy
Ch. Padma Raju

Printers :
Swatantra Art Printers

Blocks :
Swatantra Enterprises

CONTENTS

Editorial i
Principal's Report v

TELUGU

నేటి యువతరం 1
కల్లూరి బసవేశ్వరరావు

పాపాయి 3
కాకుమాను బాలస్వామి

ఎక్స్‌పో 70 విశేషాలు 4
యార్లగడ్డ రాజగోపాలరావు
డాక్టరు యార్లగడ్డ సీతారత్నం

ఐ. పిటి యు గాంధీజీ ! 6
పిల్లలమర్రి హరినారాయణ

లొయోలా గేయము 7
బి. సూర్యప్రభాకరరావు

పుష్పాంజలి 7
కొల్లి విజయబాబు

కవి 8
కాయల తేజోమూర్తి

ఆట వెలదులలో ఆంధ్ర లయోల 8
కె. శివరామిరెడ్డి

సందేశము 9
కె. రాజేంద్రప్రసాద్

తీరిన కోరిక 10
కె. వి. యల్. నరసింహశాస్త్రి

నీ గమ్య స్థానం 13
కాకుమాను చిన్నయ్య

చల్లని చీకటి (శ్రవ్య నాటిక) 14
ఎస్. జె. ఆర్. శాస్త్రి

గోపరాజు మహాకవి–కవితా విశేషములు 18
రావి రమేష్‌బాబు

పాప 21
బి. నాగేశ్వరరావు

ఎంత దూరము 22
గుర్రాల వెంకటేశ్వరరావు

బరువు బ్రతుకులు 23
పరాశర శేషశాయి

వీడిన పాయ 29
కోట యజ్ఞనారాయణమూర్తి

నేడు – ఒకనాడు 32
యెలుగుల సత్యనారాయణ

హృదయరాగం 34
టి. ముకుందరావు

తోక చుక్కలు – ఉల్కలు 36
గంగాధర్, యం.

అతకని బ్రతుకులు 39
టి. హెచ్. సిల్వెస్టర్

ఈ నాడు రైలు ప్రయాణం 41
బి. శామ్యూల్ జాన్సన్

కళంతా కలయేనా ? 44
మన్నం సుబ్బారావు

ఆచరణలో లేని ఆదర్శం 47
ఏ ఎస్. ఆర్. ప్రసాద్

సూరి ప్రతిభా విశేషములు 50
వీరంకి నాగేశ్వరరావు

ENGLISH

Education in India 1
Vinobha Gooriah, I B. Sc.

The Man Whom I Admire Most 2
James, N. J., Junior Inter.

This Most Excellent Canopy, The Air 3
R. Radha Charan, B. Sc., Final.

The Language Controversy 5
N. J. R. Sastry, III B. Com.

An Introduction to Yoga 7
G. Ramalingeswara Rao, II B. Sc.

Labour 9
M. V. Ramana Reddy, I B. Sc.

Vijayawada to Hyderabad on Cycles 11
G. Narendra Nath, II B. Sc.

The Generation Gap 14
R. Vinod Murari, II B. Sc.

Who Will Live to see the Dawn of the 21st Century? 15
K. V. K. Sharma, II B. Com.
K. Kalyan, II B. Sc.

Radar 17
A. Rama Krishna Prasad, Senior Inter.

Cap of Rushes 21
S. Venkata Subramaniam, Junior Inter.

Unemployment – A Solution 23
N. S. Prasad, II B. Sc.

Some Astonishing Facts About Our Universe 25
P. Murali Krishna, Senior Inter.

The Purpose of Education 26
N. Ranga Nath, III B. Sc.

Excursions : 27
Expo '70 – Fr. R. Rajaiah, S. J.
North India – G. Punnaiah
K. Sudhir
Hyderabad – K. V. Prasad
T. Amarnath
Srisailam – B. Rajeswara Raju
Visakhapatnam – K. V. Babu

Student Activities 33

National Cadet Corps 70–71 43

Staff Association 45

The Old Boys' Association 48

University Examination Results 50

List of Prize Winners 51

HINDI

1. जय जवान जय किसान 1
Kayala Tejomoorthy, I B. A.

2. हमारे गांव की भलाई 2
P. Arogyam, I. B. A.

3. दिन का चोर 5
M. Venkata Satyanarayana, I B. Sc.

4. अपने वतन में फेशन 6
K. Manohar, I B. Sc.

5. साहित्य और विज्ञान 8
A. Ramakrishna Prasad, Senior Inter

6. ऐ· एन एस विक्रान्त 9
L. Rajaram, III B. Com.

7. रसखान (जीवन की एक झांकी) 10
V. Srirama Krishnaiah, M. A., B. Ed.

Editorial

The year 1970-71 has seen many important changes both in Andhra Loyola College and in the country at large. Near home, we miss the familiar face of Rev. Fr. J. Kuriakose, the fourth Rector of the college, transferred quite unexpectedly last May to Loyola College, Madras, as Principal. Over the last ten years of his stay here he distinguished himself in the various posts he held with his unassuming ways, quiet efficiency, persuasive firmness and true religious spirit. Having known the first batch of Jesuits who founded this college, and having cherished their ideals of serving God and Country, he strove to carry them out to the best of his ability. Mr. K. Basaweswara Rao, Head of the Arts Department, paid Fr. Kuriakose the following tribute at the farewell function : "By virtue of his genial temperament, generous nature, liberal attitude, shrewd common sense and tactfull handling of men and matters, Fr. Kuriakose won the appreciation of the staff, students and the public at large. 'Think calmly and act firmly' is his motto." More tangible legacies of his rectorship are the college church, the library and the Xavier Hostel. While we sincerely thank him for his services to this college, we wish him well in his new assignment. We extend a warm welcome to the new Rector, Rev. Fr. A. Theckemury, who is quite conversant with the problems and traditions of this college.

When strikes and confrontations are the order of the day in many colleges, one is pleasantly surprised when the acadmic year comes to an end without a single incident. The spirit among our students has been excellent. They have put systematic hard

work. Their participation in co-curricular activities has been heartening. We have won this year a record number of trophies at inter-collegiate debates and elocution contests, though our achievement in games and sports has been insignificant. A batch of eleven students ventured on an excursion to Japan, while another bigger group travelled to North India and Kashmir by bus. With all that, we cannot help wondering if we are really preparing the kind of citizens our country needs just now.

Some of the finest young men in the state have been entrusted to us. There is no doubt that our boys will obtain brilliant results in the public examination; many of them will secure seats in professional and post graduate courses. They will always be fine gentlemen wherever they go. But are they prepared to face the challenges of the time?

More often than not we are painfully shocked at the apparent indifference of most of our young men to the grave problems facing the country today. It is true that many are really worried at the spectre of unemployment. But the appalling poverty that surrounds them, the slums through which they pass day after day on their way to the college, the beggars that swarm all over public premises, the corruption they see in high and low places, the violence that errupts all over the country, the general moral laxity around them, all these evoke at the most a cynical remark and a shrug of the shoulder.

Not that our young men are without feeling or concern for others. When occasion demands they can be generous to a fault. We saw that on two occasions at least, once when they organised a benefit show and collected more than Rs. 3000 to help the family of Simon, the college driver, who passed away recently and again when the Little Sisters of the poor were here. And yet so few seem to have real pride in the country or its heritage, fewer still have a desire to dedicate themselves to the cause of building a new and better India. In the words of the Kothari Commission

Report, "the schools and colleges are largely unconcerned with the great national effort at reconstruction and their teachers and students generally remain uncommitted to it."

What is the solution? Is it not time that we started inculcating in our students a strong sense of social consciousness? The late Dr. Zakir Hussain remarked years ago in his book, *The Dynamic University*: "Educational Institutions have to correct their one sided intellectuality and devote themselves more consciously and systematically to the exercise and nurture of the social urges inherent in the young. They should.... attempt, whenever possible, to let them grow in the service of others and in mutually shared work."

A humble beginning has been made in the college with the formation of the National Service Corps. If conducted with imagination, initiative and determination, this movement could bring about a real change in the student community. We must congratulate our N. S. C. volunteers who have graciously donated their weekly stipend for project works like adult education. It is through mutually shared work that our young men will feel the thrill of building a greater and better India, and become aware of their responsibility and solidarity with the under priviledged masses of the country.

The mid-term poll is over. Mrs. Gandhi's landslide victory has been hailed as a mandate from the poor suffering masses of of India. She has become the symbol of all their hopes and aspirations. Young people too all over the land have welcomed the triumph of youth over old age. There is an atmosphere of buoyant hope and enthusiasm the like of which was seen in the country only in the year following Independence. The people have entrusted Mrs. Gandhi with a formidable task - to rid this country of poverty, violence, unemployment, ignorance, disease and corruption. Will she give the country a clean and efficient administration?

ANDHRA LOYOLA COLLEGE LIBRARY VIJAYAWADA

The good and patient people of India in choosing Mrs. Gandhi have given one last chance to democracy to bring about an orderly social and economic change, long overdue. Failure here may lead to disaster. Will Mrs. Gandhi succeed in building the India of Gandhi's and Nehru's dreams - a land where there will be equal opportunities for all, where there will be no want, no exploitation of the weak by the strong? She will not be able to achieve all this by herself. Indeed India needs dedicated and self-less men to stand by her side. Let us pray for such men :

" God give us men. A time like this demands
Strong minds, great hearts, true faith and ready hands ;
Men whom the lust of office does not kill ;
Men whom the spoils of office does not buy ;
Men who posses opinions and a will ;
Men who have honour, men who will not lie ;
Men who can stand before a demagogue
And scorn his treacherous flatteries without winking ;
Tall men sun-crowned, who live above the fog
In public duty and in private thinking. "

FAREWELL

Father J. Kuriakose, S. J.,

Thank you for all that you did for Andhra Loyola College as Assistant Warden (1955–56), Warden (1960–65) and Rector (1965–70)

ANDHRA LOYOLA COLLEGE
LIBRARY
VIJAYAWADA

WELCOME

Father A. Theckemury, S. J.,

The Fifth Rector of Andhra Loyola.

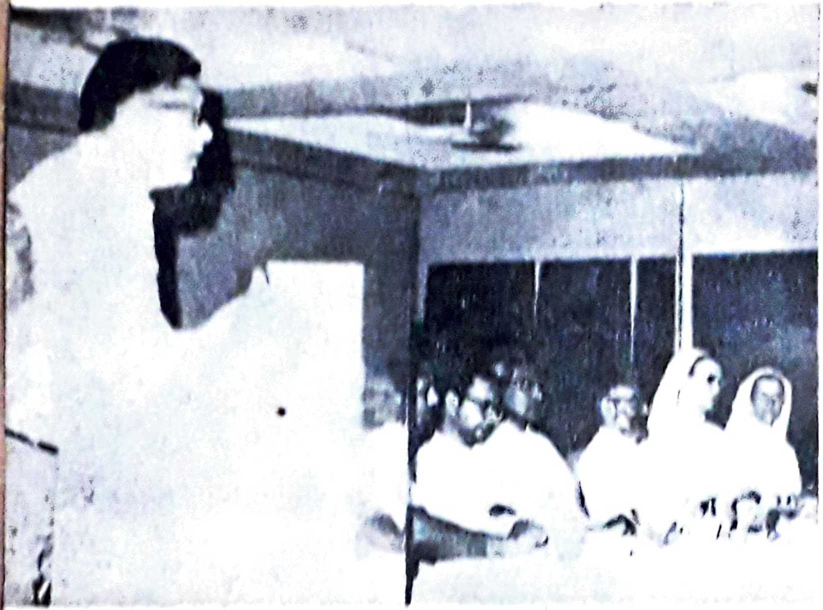

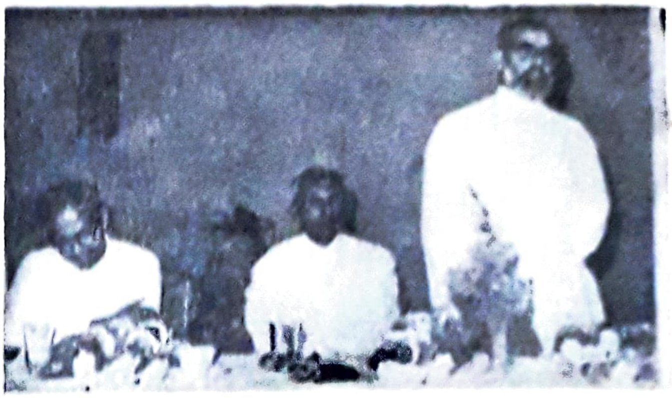

Mr. IG. Kamaraj
addresses the gathering at Hotel Nataraj

FAREWELL TO FATHER KURIAKOSE

ANDHRA LOYOLA COLLEGE
LIBRARY
VIJAYAWADA

end off
t the Vijayawada Railway Station

Principal's Report

Mr. President, Ladies and Gentlemen,*

It is my great pleasure to welcome all of you to this annual function and place before you a brief report on the life and activities of this College for the year 1969–'70, the 16th year of its existence.

We are very glad to have Mr. N.P. Sen preside over this function. Though hailing from the far off Bengal, Mr. Sen is not a stranger to this part of Andhra Pradesh. As an Administrative Officer of the Imperial Tobacco Company, he had worked in Guntur district some years ago. Later on he was appointed by the Union Government as Managing Director of the Food Corporation of India. At present he is the Principal of the famous Administrative Staff College of India, Hyderabad, and in that capacity he is moulding the best administrators of our country – namely, the I. A. S. trainees and the top-ranking administrators of India's biggest private and public sector enterprises. Sir, we feel honoured by your presence with us this evening, and we warmly welcome you to our midst.

I also extend our sincerest welcome to all our friends and well-wishers, old students and neighbours, parents and guardians, who have kindly responded to our invitation to this function.

Having briefly discharged my pleasant duty of welcoming you all, I now pass on to the presentation of the annual report.

Changes :

The period under review has been a period of important changes – both personnel and academic – which are bound to affect the future of this Institution. The most important change I must report, is the transfer of our Rector, Fr. J. Kuriakose, as Principal of Loyola College, Madras. This transfer, so soon after the departure of Fr. D. Gordon, has been most unexpected. Fr. Kuriakose was intimately associated with this College for the last ten years – as Lecturer in Commerce, Warden of New Hostel and Rector – and has discharged these responsibilities with dignity and skill. As Rector of this large Institution for the past five years, staff and students looked up to him for sure guidance and leadership and he never failed them. He was a happy blend of kindness and firmness, attention to details and broad vision, efficiency and humility, so that he won the love and respect of all. These qualities and his excellent record of achievements, qualified him for greater responsibilities elsewhere. While wishing him success in his onerous task, we gratefully record here, our deep appreciation of what he has done for Andhra Loyola College.

Fr. Kuriakose's mantle, as Rector, fell on the young and efficient Warden of New Hostel, Rev. Fr. A. Theckemury. His prudence and ability have been amply proved during the few years he has been our Vice-Principal and Hostel Warden. The first eight months of his Rectorship have clearly shown that Fr. Kuriakose's place has been adequately filled.

Rev. Fr. J. Mialil, Lecturer in Botany, has gone back to Kerala as Vice-Principal of St. Xavier's College, Trivandrum.

* Mr. N. P. Sen, Principal, Adm. Staff College of India, Hyderabad.

During his short stay with us, he achieved immense popularity in the campus as a skillful and ever-obliging photographer, and we miss him badly on a day like this.

Another member of the religious staff who left the College is Br. I. Joseph who gave the best of his services to this Institution, as the Hostel Mess Manager and Infirmarian during the last five years. The College is grateful to him for his sincere services and labours.

To compensate these big losses, we have had some valuable gains. Rev. Fr. G. Francis, who had left us in 1964 to join Madras Loyola College, has come back to us after a meritorious six-year term of Principalship of that great College. We are happy to welcome him back here. He is youthful, versatile and rich in experience. Besides teaching English, he is also incharge of the College Library and Games Department.

Another very valuable addition to the staff is Fr. Rajaiah, who has come back after completing his final year of religious training. He is our Vice-Principal, besides being in-charge of Sociology Department, which task he discharges with firmness and calm efficiency.

In the place of Br. I. Joseph, who left us, we are very glad to welcome Br. Michaelsamy, who has taken over as Hostel Superintendent and Infirmarian, and he is discharging these difficult tasks efficiently and gracefully.

Fr. J. Kadavil, who has been shouldering the heavy responsibility of Vice-Principalship during the last three years has taken over as the Warden of New Hostel. Fr. Lourdusamy has joined us at the beginning of the school year as Assistant Warden of Gogineni Hostel.

Compared with these big changes in the religious staff, there are, happily, very few changes in the lay staff. Sri Y. Mastan Reddy of Chemistry Department, Major V. Suryaprakasa Rao of Physical Training Department, Mr. A. Venkata Rao of Physics Department and Mr. G.V. Rama Rao of Politics Department, left us to take up other jobs, while Mr. V. S. Srinivasa Sastry of French Department has left for France for higher studies. All these worthy teachers had served this College with sincere devotion and they rightly deserve our heartful thanks. We wish everyone of them success in his new field.

Mr. A. Satyam has been appointed in the place of Mr. G. V. Rama Rao as Lecturer in Politics, while the vacancy in Commerce Department left by Fr. Kuriakose is ably filled by Mr. M. C. Das, a young and experienced lecturer.

The academic changes I mentioned refer to the introduction of the new Intermediate Course. The one-year Pre-University Course with English medium, has been abolished, and its place is taken by a two-year Intermediate Course with Telugu as compulsory medium. In an age of bewildering changes, the implications of this change may not be noticed by many. In all the Colleges the entire pattern of the staff, teaching, library, college and hostel accommodation, finance etc., had to be revamped at short notice. The immediate result of this all was confusion and uncertainty in academic and administrative circles, which still remain unresolved. The latest we hear of the Intermediate Course is that it is neither a part of the University nor of the Secondary Education, but just what it is, an Intermediate Course! If the main objective of this change is the upgrading of the standards-and-achievements of the

pre degree students, several points may be raised for clarification – such as the compulsory switch over to Telugu as the medium, the top heavy syllabus, etc.,

In the general confusion, one thing comes up quite clear to our minds, namely, the aim and goal of the new scheme is not defined, and if the capacity and enthusiasm of the students are not activated by the new scheme, their standard will sink lower and their vision of life will become narrower. Any how, willynilly, we are embarked on this new scheme, and we pledge to give it an honest trial before coming to final conclusions.

The above change gave rise to certain necessary changes in our admissions. Under the new scheme, it is the Government, not the University, which sanctions the number of Intermediate sections to each College; and the policy of the Govenment is that no College must admit more than four sections each year, and that in Telugu medium only. This reduced quota of admissions and the exclusion of English medium, posed serious problems for our College. With much difficulty, however, we managed to get special sanction to open two sections in English medium; and we intend to keep this English medium in future.

Incidentally, parents and others who recommend candidates for admission may please understand why, our capacity to oblige them has diminished. Whereas our yearly P. U. C. admissions have been around 800, in the new dispensation our Intermediate intakes cannot exceed 320 per year.

At the close of our admissions this year the total strength of the College dropped to 1,760 students compared to the strength of over 2,000 last year. We are not, however, unhappy about this reduced number. In fact our policy has been to cut the number still further as we are convinced of the truth of the paradox that the strength of a College nowadays constitutes its weakness.

Examination Results:

I am glad to report that the results of the University Examinations this year have been as good as, or even slightly better than, in the previous years. In the Pre-University our boys scored 90% full passes, and out of the total 627 candidates who took the examination, 231 passed in I Class and 203 passed in II Class, while Master U.V. Prem Kumar won the second rank in the University for general total marks. In the degree course the over-all full passes were 79% (one point less than last year); but counting the first classes, this year's performance was better than last year's. In M. M. P. out of 31 sent up, 14 passed in I Class, in M. P. C. out of 81 sent up, 40 passed in I Class and 22 in II Class, in C. B. Z. out of 48 sent up, 21 passed in I Class and 31 in II Class. In B. Com. out of 46 sent up, 3 passed in I Class and 10 in II Class. In B. A. (Economics) out of 22 sent up, 16 managed to get full passes, of which 2 scored II Class.

I must not leave this part of the report without congratulating both our students on the good results they have achieved, and exhorting the present batch our senior students to measure up to the standards set by their predecessors.

Staff Activities:

One of the pleasant duties of the Principal of this College every year is, to avow with sincerity, how fortunate this College is in its staff. This year is no exception. since our staff, both teaching and non-teaching, have uniformly maintained their traditional sense of duty,

their punctuality, their efforts to give of their best in teaching. I thank them all.

The Staff Association of this College under the dynamic leadership of its present office bearers continued to render both welfare and intellectual service to its members. An exellent Seminar on Intermediate Course, which brought together nearly 200 College teachers from Krishna, Guntur and Godavari districts a few weeks ago, is its unique achievement which few other Staff Association in the State can ever boast of.

Student Activities :

The new crop of student activities so ably planned out and conducted last year under the direction of Fr. Anselm Miranda, continued their momentum this years also. One welcome trend noticed this year is the active interest which more and more staff members take in helping and guiding these student activities. There were 12 different Associations and Clubs actively functioning in this College. Every week we had meetings and seminars conducted under various Associations and Clubs. To mention only a few high lights : The Debating Club conducted a grand Inter-Collegiate Debate in which 16 Colleges participated. Similarly the Quiz Club successfully conducted an Inter-Collegiate Quiz Contest. The Current Affairs Club conducted a Mock U. N. O. Session to commemorate the United Nations Silver Jubilee. The Dramatic Club put on stage no less than 23 plays and skits during the course of last year.

I must specially mention here the activities of our C.S.U. (Christian Service in Universities). This year this excellent youth movement, under its new Chaplain, Fr. P. Jojayya, and a band of dynamic office-bearers, has taken on a renewed vigour and conducted frequent meetings, discussions, seminars, academies, cultural programmes, etc., sometimes in collaboration with other Colleges. All these are on sound line, since they have good formative value.

All these student activities are conducted under the general auspices of the Students' Society. This year the Students' Society started its activities with the election of its chairman and Secretary – Mr. C. Nirmal Kantha Rao, III B. A. and Mr. R. V. Sarat Mohan Prasad, II B. Com. The election was usually grand and enthusiastic, but conducted in perfect order and restraint. The elected office-bearers have proved themselves able and responsible and capable of withstanding the evil pressures of outside student bodies.

Our Student Council, consisting of 15 student representatives, who are partly elected and partly nominated, have been very helpful to me as a reliable consultative student body. In our Council meetings these young student leaders displayed good sense, responsibility and cooperation, so that we could frankly discuss problems, and seek suitable remedies. I am convinced that student representation in the College administration is useful and necessary. I sincerely thank these young men for the valuable help they give me.

Sports and Games :

Our sports and games were given new enthusiam and encouragement by the return of Fr. G. Francis from Madras Loyola. The high light of achievement this year is the launching of the Deviah Memorial Inter-Collegiate Tournament, in honour of Rev. Fr. K. Deviah, the founder of this College. Three magnificient silver cups, each costing a thousand rupees, were donated by our College Staff, our Old Boys Association

and Mr. S. Ramachandra Rao respectively, to conduct the tournaments in Volley Ball, Basket Ball and Badminton. The general response to our invitation to the tournament was quite satisfactory as several teams from Madras, Andhra and Osmania University areas participated. Madras Loyola College won the Volley Ball and Basket Ball trophies, while V. S. R. College, Tenali, won the Badminton trophy. The credit for conducting the tournaments so smoothly and successfully goes to the Tournaments Committee, especially its Secretary, our Physical Director, Mr. P. Rayanna.

National Cadet Corps :

We have three wings of the N. C. C. – Infantry, Navy and Air Wing – comprising a battalion strength. Frankly, our boys are not entirely free from the general aversion to the compulsory N.C.C. with all its parades and camps. All the same, our staff who are seasoned officers, continue to ensure normal attendance and good performance in all the ranks. As for their records of excellence, I have to report that in the Vayu Sainik Camp conducted at Tambaram, Madras, for Air Wing cadets from all over India, our Squadron was adjudged the best squadron. Again at the annual training camp at Secunderabad in January, 1970 our unit was adjudged the best all round squadron in the camp out of the seven units participated. For the last Republic Day Parade at Delhi three were selected from here, namely, S/U. O. P. B. S. Choudary and G. Krishna Murthy from Air Wing and C/U. O. Mohammed Riazuddin from the Infantry.

National Service Scheme :

This College is one of the first to be selected in the University for the introduction of the National Service Scheme. Mr. P. Rayanna, after a course of training, has taken charge of it as Project Master. This scheme has immense possibilities for involving students in the development of the country; but here, it has not made much headway owing to certain organisational shortcoming. Anyway, a Botanical Garden is coming up in front of the College to perpetuate the memory of the sweat and labour of our 100 N. S. S. volunteers.

Old Boys Association :

Our Old Boys Association is maintaining its growth with several active branches in various centres in the State under the able direction of Fr. Miranda. The most dynamic branch is the Vijayawada City Branch named "Loyola Club", which has got up excellent public meetings and discussions on topics of current interest. The Japanese Film Festival, the Symposium on Right to Property which they arranged recently were attended by a large number of the elite of the city. The present office-bearers of the O. B. A. and Loyola Club richly deserve our congratulations.

Our Hostels :

I must not omit to mention the most vital and significant role our hostels play in fostering and maintaining the high values and traditions of Andhra Loyola. In the three Hostels – Gogineni Hostel, New Hostel and Xavier Hostel – we are accommodating 1,100 students, out of the total strength of 1,760 of the College. As a result of this, the problem of student conjestion in the neighbouring villages of Gunadala and Patamata is slowly disappearing. Over 1,000 young men, living together in one campus, has possibilities for both good and evil. Where the students are satisfied and their reasonable opinions respected, tensions never develop

and a family feeling naturally grows up, and everything goes well. I think that this is the secret of the good spirit prevailing in our hostels. For this, not only our young talented Wardens, Fathers: Arakal Kadavil, Koyipuram and Lourdusamy, are to be congratulated, but also the excellent hostel leaders and block monitors who share responsibility with their Wardens for the running of the hostels. •We count on our hostels as nurseries of sound training, unfailing discipline and power for good on the rest of the student community.

General Spirit of the College:

At a time when the whirlwind of youth unrest, has swept away the traditional values from most educational centres all over the world, I am really happy to report that the general discipline and performance of our students remain as good as before. The general daily attendance for the first two terms is never below 96%, thanks to the watchful care of Fr. Vice-Principal. There is general seriousness in lecture halls, examinations and weekly tests. For all this, our young student community must be heartily congratulated.

Conclusion:

Ladies and gentlemen, I have come to the end of my report. As usual, I am concluding on a note of thanksgiving. First I must give public utterance of our heartfelt gratitude to the Almighty God, the Giver of all good gifts, whose fatherly protection and watchful care we all of us – Staff, Students and domestics – have enjoyed in full measure in the course of this year.

To you, our guests, I express our thanks for honouring us with your presence.

Finally, I must thank you, Sir, for so readily accepting to preside over this function, when I met you at Hyderabad. I assure you that all of us feel honoured to have you in our midst today.

May I now request you, Sir, kindly to distribute the prizes.

PATRON SAINT'S DAY

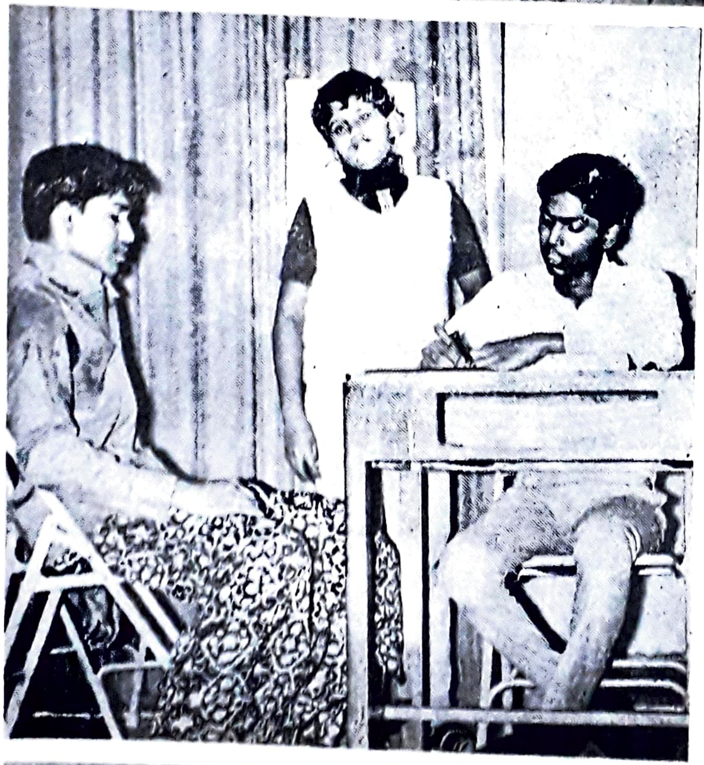

Beginning with Prayer

Fr. Rector inaugurates the fete

ANDHRA LOYOLA COLLEGE
LIBRARY
VIJAYAWADA

Mr. Narasimhaswam
on St. Ignatius

"Drink Loyotine and get fat"

"The Bishop's Candlesticks"

ELECTIONS at A.L.C.

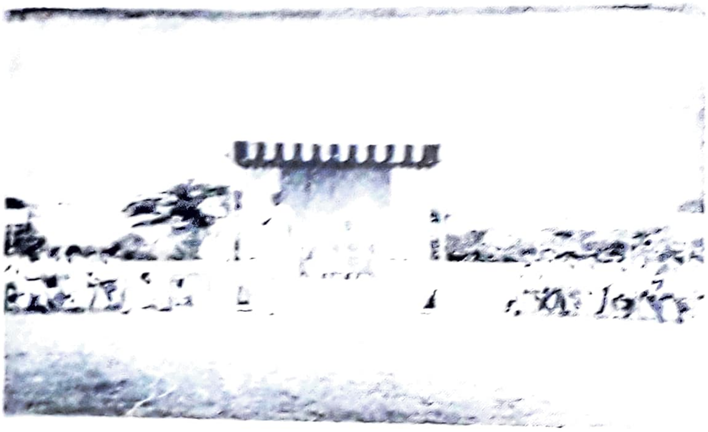

Candidates for Chairman and for Secretary

ANDHRA LOYOLA
LIBRARY
VIJAYAWADA

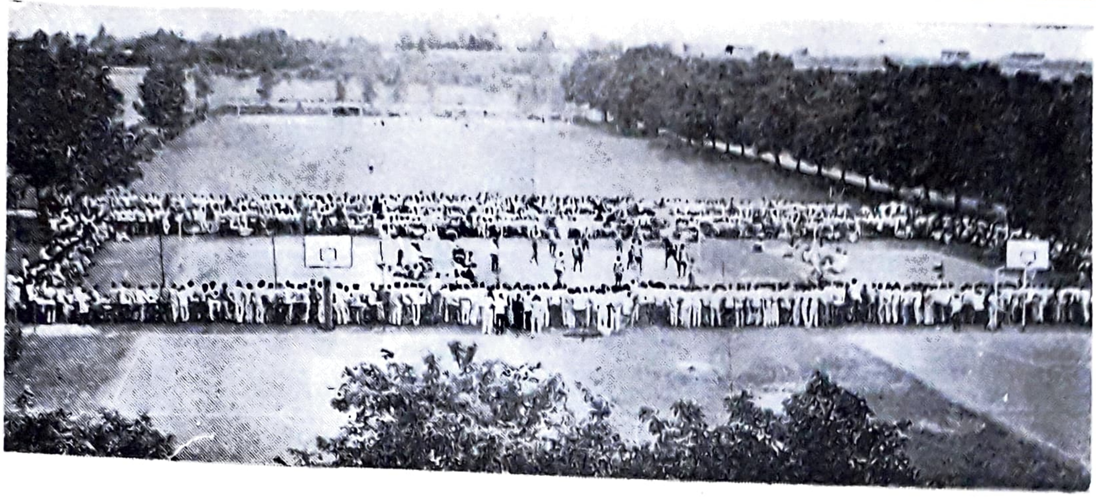

FATHER DEVAIAH MEMORIAL TOURNAMENTS

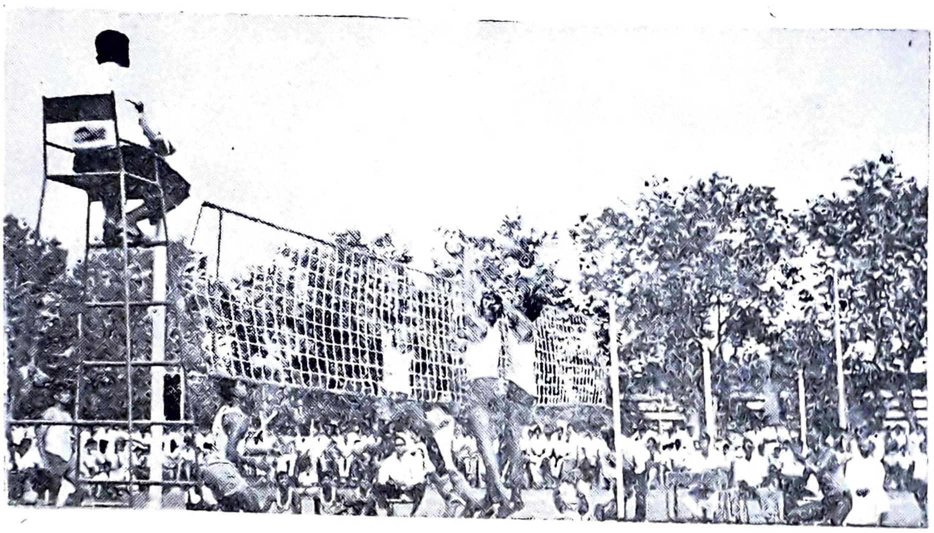

Loyola College, Madras, winners in Volley Ball and Basket Ball

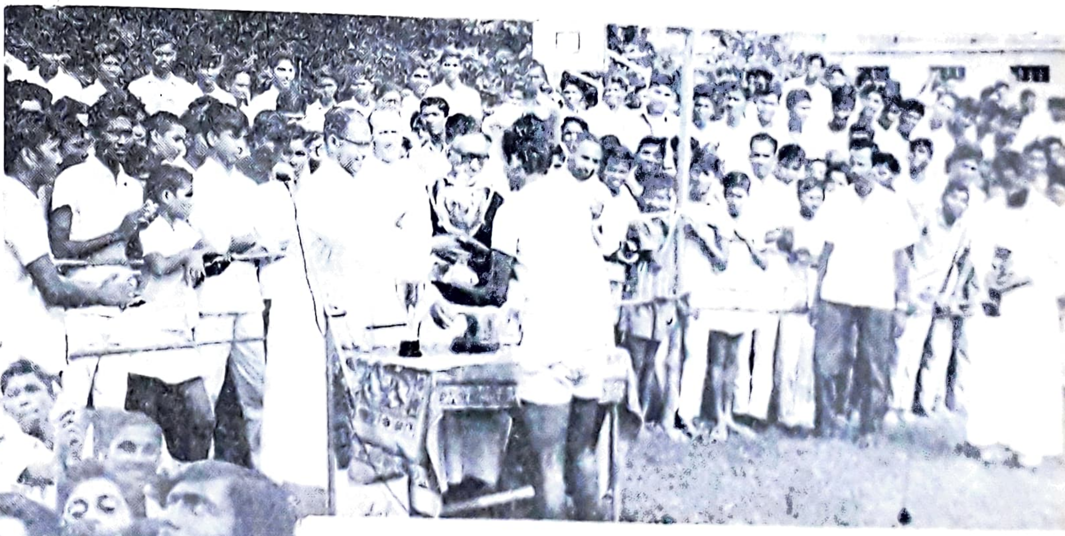

V. R. S. College, Tenali, winners in Badminton.

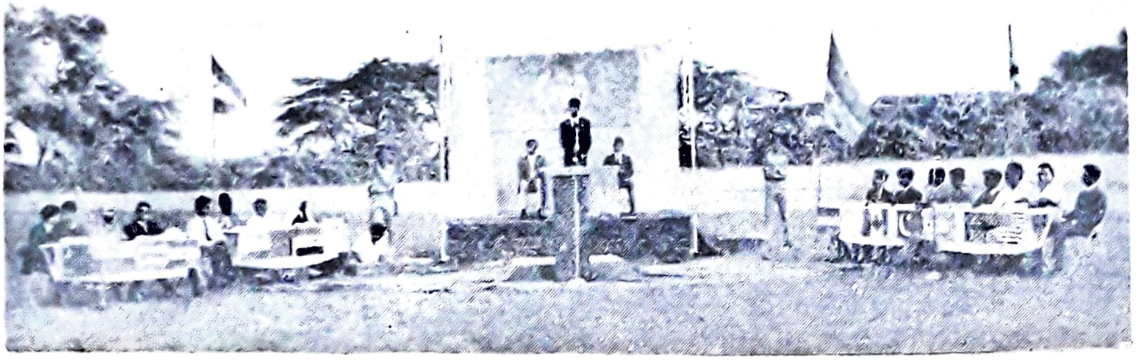

A Mock Session of the U. N. General Assembly

ANDHRA LOYOLA COLLEGE
LIBRARY
VIJAYAWADA

THE DELEGATES

from Ethiopia

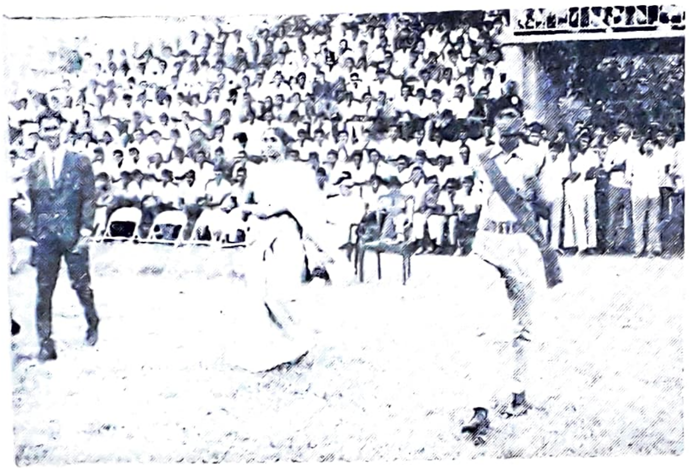

from India

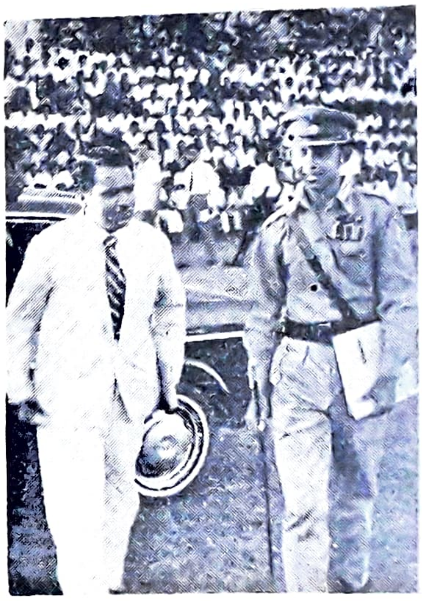

from Egypt and Pakistan

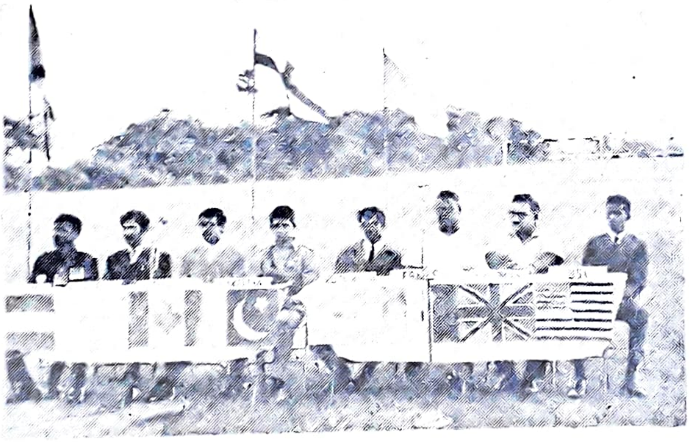

from Zambia

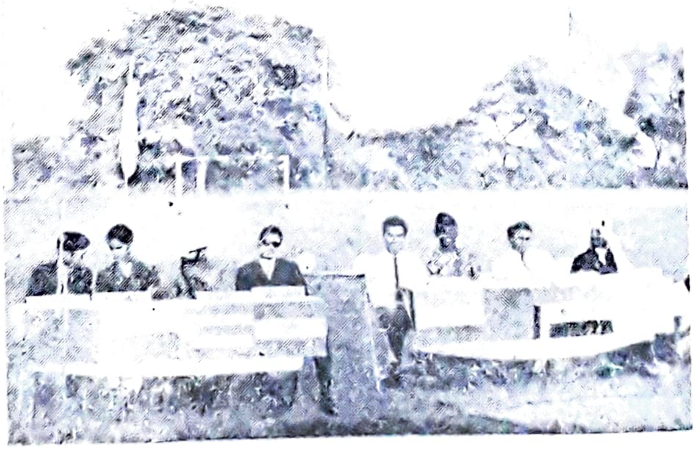

from Saudi Arabia

నేటి యువతరం

ఏైన యువతరాన్ని ఈనాడు అశాంతి ఆవహించింది. అసంతృప్తి, నిరాశ, నిస్పృహలు క్రుంగదీసున్నాయి. యువతరం వృద్ధతరాన్ని సవాలు చేస్తున్నది: తిరుగుబాటు చేస్తున్నది. ఈ తిరుగుబాటు తరచుగా హింసాయుతంగా, దౌర్జన్యపూరితంగా ఉంటున్నది.

యువతరం ఎదుర్కొంటున్న అశాంతి దేశాన్ని కలవరపరుస్తున్న సమస్యలలో ఒకటి. యువతరంలో సరియైన దృక్పథం, శాస్త్రీయమైన ఆలోచన, నిర్మాణాత్మకకార్యదీక్ష లేకపోతే దేశ భవిష్యత్తుకే ప్రమాదం. వర్తమానాన్ని ఆధారం చేసుకొని, నూతన సమాజాన్ని నిర్మించవలసింది యువకులే. అందుచేత ఈనాటి యువతరాన్ని పట్టిపల్లారుస్తున్న అశాంతికి కారణాలనూ, పరిష్కార మార్గాలనూ అన్వేషింపవలసి వుంది.

. యువతరంలోని కల్లోలం కేవలం మతిమాలిన దుస్సాహసంగా భావించరాదు. యువతలోని అశాంతి ఒక బృహత్తరసాంఘికసమస్య. సాంఘిక దృక్పథంతో ఈ సమస్యను పరిశీలించటం యుక్తం.

16–30 సంవత్సరాల మధ్యవున్న వారిని యువతరంగా పరిగణించటం కద్దు. యుక్తాయుక్తవిచక్షణాబుద్ధితో పరిస్థితులనూ, సమస్యలనూ అవగాహన చేసుకోగలిగిన వయస్సు అది. ఆదర్శాలనూ, జీవిత విధానాన్నీ రూపొందించుకోవలసిన సమయమది. అటువంటి సమయంలో నిస్పృహకు లోనుకావటం విచారణీయం.

దేశంలో ఆర్థికాభివృద్ధి దారి ఆర్థికాభివృద్ధిదీ, దారిద్ర్యందారి దారిద్ర్యానిదీ అవుతున్నది. నెహ్రూ బోధించిన సోషలిస్టు సమాజం కనుచూపుమేరలో కనబడటంలేదు. నిరుద్యోగం పెరుగుతున్నది. విద్యాధికులైన యువకుల్లో కూడ నిరుద్యోగం వున్నది. నిరుద్యోగం యువకులను క్రుంగదీస్తున్నది. వారి శక్తియుక్తులు సమాజానికి ఉపయోగపడక పోవడమేగాక వారి బ్రతుకే వారికి భారమవుతున్నది. కొన్ని సందర్భాల్లో ఉద్యోగం లభించినా, అది వారి సహజమైన శక్తియుక్తులకు తగినదిగా ఉండటంలేదు. మరికొన్ని సందర్భాల్లో అన్ని అర్హతలు వున్నా, వారికి రావలసిన ఉద్యోగం రాదు. అందుకు సమాజంలోని కులతత్వం, బంధుప్రీతి, పార్టీతత్వం, లంచగొండితనం మొదలయినవి కారణాలు కావచ్చు. ఈ పరిస్థితులన్నీ సమాజంలో న్యాయానికి తావులేదనే నమ్మకాన్ని యువకుల్లో కలపరుస్తున్నాయి. వారికి సంఘంపట్ల ఏహ్యభావాన్నీ, కోపాన్నీ కల్గిస్తున్నాయి.

మన సంఘంలో మనిషికి వానియొక్క యోగ్యతలనుబట్టి, శక్తిసామర్థ్యాలనుబట్టి, గుణశీలములనుబట్టి విలువ వుండటంలేదు. కులం, పార్టీ, వర్గం, అధికారం ధనం– వీనినిబట్టి మనుష్యులకు విలువ యిస్తున్నారు. అనగా ఇంకా భారతీయ సంఘంలో సంప్రదాయాలకూ, పాత వ్యవస్థలకూ, పాత విలువలకూ ప్రాబల్యం తగ్గలేదు. ఫ్యూడల్ వ్యవస్థ విచ్ఛిన్నమైనప్పటికీ, ఫ్యూడల్ విలువలు పోవటంలేదు. నవీన ప్రజాస్వామిక సమాజానికి అనుగుణమైన సాంఘిక వ్యవస్థలూ, విలువలూ బలపడలేదు. సమానత్వం, సాంఘిక, ఆర్థికన్యాయం, స్వేచ్ఛ, సౌభ్రాతృత్వం, మానవత్వం మొదలయిన నూతన విలువలను ఆకళింపుచేసుకొని, తదనుగుణంగా సాంఘిక జీవనం రూపొందింపబడలేదు. కాగా ఇటువంటి యుగసంధ్యలో వున్న మన యువతరం విషవలయంలో చిక్కుకొని నలిగిపోతున్నారు. పైగా సమాజంలోని ప్రతి రంగంపైనా, ప్రతి అంశంపైనా రాజకీయాల ప్రభావం పడుతున్నది. రాజకీయ వేత్తలో ఎవరో కొందరిని మినహాయిస్తే, మిగిలినవారు స్వార్థపూరితమైన అవినీతికరమైన మార్గాలను అనుసరిస్తున్నారు. వారి మాటలకూ చేతలకూ మధ్య పెద్ద అంతరం వుంటున్నది. మన రాజకీయ నైతిక వాతావరణంలో ప్రవేశించిన ఈ కాలుష్యం యువతరానికి దుస్సహం కావటంతో, వారిలో అశాంతివి రేకెత్తించటంలో ఆశ్చర్యంలేదు.

యువతరంలో అశాంతి, తిరుగుబాటు తత్వం వుండటం తప్పుకాదు. కుళ్ళుమైన అభివృద్ధి నిరోధకమైన విలువలపై యువకులు తిరుగుబాటు చేయగలిగితే తప్పులేదు. సంఘాన్ని అభ్యుదయకరంగా, మానవత్వపు విలువలకు దోహదకరంగా, నిర్మాణాత్మకంగా

యువకులు నడుపగలిగితే హర్షింపదగిన విషయమే. అయితే అందుకు కావలసిన జాగృతి, విచారణాశీలం, క్రియాశీలం మన యువకుల్లో తగిన మట్టంలో లేవు. ఇందుకు మన విద్యారంగంయొక్క బలహీనత ప్రధాన కారణం

నవీన సమాజ నిర్మాణానికి విద్య ఒక ప్రధాన సాధనమన్న విషయం గత ఇరవై యేండ్లలో సరిగా గుర్తింపబడలేదు స్వాతంత్ర్యం వచ్చి ఇరవై యేండ్లు దాటినా, ఇంకా విద్యారంగంలో ప్రయోగాలే చేస్తున్నారంటే పరిస్థితి ఎంత అస్తవ్యస్తంగా వున్నదో చెప్ప నక్కరలేదు. దేశ కళ్యాణానికి అవసరమైన సాంకేతిక నిపుణులు, శాస్త్రవేత్తలు నాయకులు మొదలయినవారు విద్యారంగంనుండే రావలసి వుంది. మన విద్యారంగం ఈ గురుతర బాధ్యతను సక్రమంగా నిర్వర్తించనందు వల్లనే, ఈనాడు యువలోకం దారి తెలియక తికమక పడుతున్నది.

విద్యారంగంయొక్క ప్రధానలక్ష్యాలు రెండు వున్నాయి. యువకులకు జ్ఞానాన్ని కలిగించటం, ఉపాధికి తోడ్పడటమే ఆ లక్ష్యాలు. ఈ రెండు లక్ష్యాలను సాధించటంలో భారతీయ విద్యావిధానం ఇంత వరకు అపజయాన్నే పొందింది.

సాంఘిక దృక్పథంతో యువలోకాన్ని చుట్టిముట్టిన అశాంతిని పరిశీలించేటప్పుడు మరియొక అంశాన్నికూడ అజలోకి తీసుకోవచ్చు. వర్తమాన చరిత్ర సృష్టించే సవాళ్ళను ఎదుర్కొని పరిష్కార మార్గాలను కనుగొన్నప్పుడే జాతి అభ్యుదయం సిద్ధిస్తుంది. భారత దేశానికి స్వాతంత్ర్యం రాకపూర్వం నాటి యువలోకం చరిత్ర సృష్టించిన 'పరదాస్య' మనే సమస్యను ఒక 'ఛాలెంజీగా'గా తీసుకొన్నారు. దాస్యవిముక్తి కోసం తమ జీవితాల్ని సమిధలుగా చేశారు. త్యాగం చేశారు. చరిత్రలో నూతన శకాన్ని సృష్టించారు. స్వాతంత్ర్యం వచ్చిన పిమ్మట భారతజాతి అటువంటి ఒక సవాల్‌ను–ఒక ఛాలెంజీని– తీసుకోలేక పోయింది. జాతి అభ్యుదయం, నవీన సమాజ నిర్మాణం జాతియొక్క ఆదర్శాలు కాలేదు. నెహ్రూ వంటి మహానాయకులు దేశ పునర్నిర్మాణం ఒక మహాయజ్ఞమని బోధించినా, దానిని ఒక సవాల్‌గా పరిగణించమని ఉత్తేజపరచినా,భారతీయ మధ్యతరగతి చరిత్రాత్మకమైన ఆ పాత్రను నిర్వహింపలేదు. స్వార్థపరత్వంతో, అవినీతితో, అధికార దాహంతో జాతి జీవితం కల్లోలమైనది. ఆదర్శాలు, ఆశయాలు, ఆలోచనలు లుప్తములైనవి. సంకుచిత కులమత తత్త్వాలు, ప్రాంతీయతత్త్వాలూ ప్రబలమైనవి. త్యాగం, సహన శీలం, సౌభ్రాత్రం తిరోగమించినవి. కాగా విలువలూ, విధానాలూ, ఆదర్శాలూ, ఆలోచనలూ తరిగిపోతున్న సమాజంలో పుట్టి పెరిగిన ఈనాటి యువతరంలో దృక్పథరాహిత్యం, అసహనం యేర్పడి నాయి.

పైన పేర్కొన్న దుఃస్థితిని తొలగించటానికి కొందరు యువకులు హింసా మార్గాన్ని, దౌర్జన్య విధానాన్ని పరిష్కార మార్గాలుగా భావిస్తున్నారు. విప్లవం తుపాకీ గొట్టంద్వారా తప్ప మరొక విధానం ద్వారా రాదని వారి సిద్ధాంతం. ఈ సిద్ధాంతం వల్ల తీవ్రమైన అనర్థాలు సంప్రాప్త మవుతున్నాయి. హింసాపూరిత సిద్ధాంతం నిర్మాణాత్మక కార్యక్రమాన్ని సూచించటంలేదు. పైగా నేడున్న సాంఘిక వ్యవస్థయొక్క పునాదులను కూడ పెకలించి వేస్తున్నది. సాంఘిక వ్యవస్థ సమూలంగా నాశనం అయిన తర్వాత పునర్నిర్మాణం జరగటం ఎలా ? అరాచకం, అవ్యవస్థలతో కూడుకొన్న సంఘాన్ని ప్రగతి పథంలో పెట్టడం ఎలా ? ఈ నాడున్న సాంఘిక దౌష్ట్యానికి పరిష్కార మార్గం విధ్వంసం, అరాచకం కాజాలవు. జాతి పునర్నిర్మాణం ఆవేశంతోనే సాధింప గలిగినదికాదు. అందుకు శాస్త్రీయమైన ఆలోచన, హేతుబద్ధమైన కార్యక్రమం, త్యాగం, ధైర్యం, భవిష్యత్తుపట్ల విశ్వాసం అవసరం. కేవలం నినాదాలవల్ల అభ్యుదయం సిద్ధింపదు. ఏవోకొన్ని సిద్ధాంతాలను మూఢంగా ప్రచారం చేయటంవల్ల కూడ ప్రయోజనంలేదు. సిద్ధాంతాలకంటే జాతి భవిష్యత్తు ముఖ్యం. సిద్ధాంతాల మౌఢ్యం నూతన ఆలోచనలను రానివ్వదు. కాగా ఎటువంటి మౌఢ్యం లేని ఆచరణాత్మకమూ, అభ్యుదయ కరమూ అయిన పరిష్కార మార్గాల కొరకు అన్వేషణ చెయ్యాలి. ఈ కృషిలో పెద్దలూ, యువకులూ భాగస్వాములు కాక తప్పదు.

జాతి ప్రగతి ప్రధానంగా నాలుగు అంశాలమీద ఆధారపడి వుంటుంది. ఉత్తమ లక్ష్యాలు, సహేతుకమైన రాజకీయ, ఆర్థిక విధానాలూ, శాస్త్ర సాంకేతిక విజ్ఞానం, ఉత్తమ నాయకత్వం అనునవియే ఆ నాలుగు అంశాలు. వీనిలో ఏదిలోపించినా జాతి వికాసం కుంటు

పడుతుంది. ఈ సత్యాన్ని మన యువతరం గుర్తించి జాతి అభ్యుదయానికి తోడ్పడే ఆలోచనలనూ, కార్యక్రమాలనూ, విధానాలనూ రూపొందించటంలో తమ పాత్రను నిర్మాణాత్మకంగా నిర్వహింప గలరని ఆశింపవచ్చునా ?

('తెలుగు విద్యార్థి' సౌజన్యంతో)

కల్లూరి బసవేశ్వరరావు, యం. ఎ.
(చరిత్రోపన్యాసకులు)

పాపాయి

రాబోయే కాలానికి
కాబోయే రక్షకుడు
మరియమాత గర్భమందు
ఉద్భవించె నేటి రాతిరి పన్నిటి తొలకరి.

* *

ముగ్గురు రాజుల హృదయాలను
రంజించే పాపాయివి
క్రీస్తుజనుల శ్రేయస్సుకు
మూలమైన ముద్దబ్బాయివి

* *

పాపజనుల రక్షణకు
వెలుగువైన దీపానివి
బోసినవ్వులు నవ్వేటి
మరియమాత అబ్బాయివి

అనాథలకు రక్షణనొసగి
ఆదుకొనే అమరుడవు
అవనిజనులు కొనియాడే
అర్చ్యశిష్టుల ఆరని జ్యోతివి.

* *

మా మధ్య నిలుచున్న
మా మంచి అబ్బాయివి
మేమంతా కొనియాడే
మరియమాత పాపాయివి.

* *

ఇదే క్రీస్తు జయంతి
మానవకోటి కొరకు
మహా పర్వదినము
సర్వమంగళప్రదమైన దినము క్రిస్మస్.

కాకుమాను బాలస్వామి, బి. ఏ. (ద్వితీయ)

ఎక్స్‌పో 70 విశేషాలు

ANDHRA LOYOLA COLLEGE
LIBRARY
VIJAYAWADA

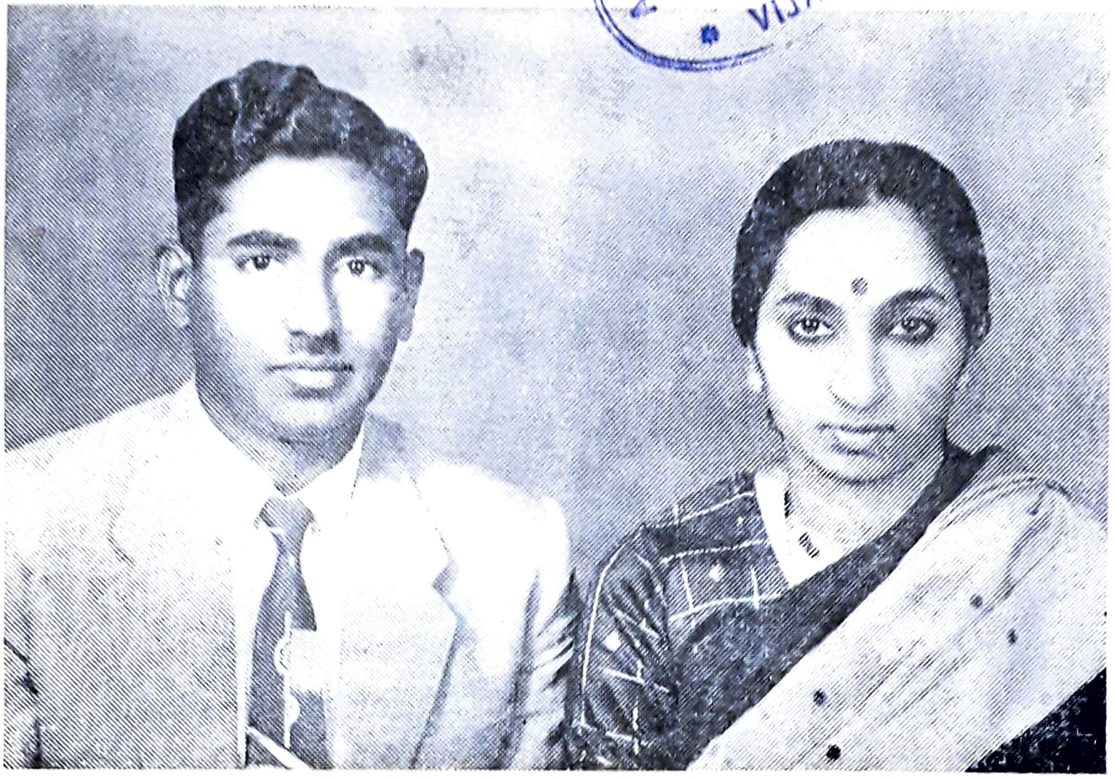

ఎక్స్‌పో 70 యేర్పాట్లన్నీ 815 ఎకరాల విస్తీర్ణంగల స్థలంలో యేర్పాటు చేశారు. ఇలాంటిది ఆసియాఖండంలో యేర్పాటు చేయటం, చేసి యింత వరకు యే Expo జయప్రదం కానంతగా యిది జయప్రదం కావటం యిదే ప్రథమం. ఈ కీర్తి జపాను దేశానికే దక్కింది. ఆసియా ఖండంలో ఏ దేశము యీ యేర్పాట్లు చేయగల ఆర్థిక స్తోమతగాని, సాంకేతిక పరిజ్ఞానంగాని లేదని చెప్పటంలో కించిత్తుకూడ అతిశయోక్తిలేదు. ఈ Expo లో వివిధ ఖండాలలోని 77 దేశాలు పాల్గొన్నయ్యి. 93 విదేశాల పెవిలియసులు, 32 జపాను పెవిలియనులు యీ World Exposition లో వున్నయ్యి. దాదాపు Expo మధ్యలో ఉత్తరం నుంచి దక్షిణంవైపుగా (Symbal Area) సింబల్ ఏరియా అను పేరుతో పెద్ద ప్రదేశముంది. అందులో 30 మీటర్ల ఎత్తున, 108 మీటర్ల వెడల్పున, 292 మీటర్ల పొడవున యినప దూలాలతో నిర్మించిన ఒక పెద్ద పందిరిలాంటిది వుంది. దీని మొత్తం బరువు 6000 టన్నులు. ఆరు స్తంభాలమీద నిలిచివుంది. పోలిస్టరు పట్టాలతో దీనిపై మొత్తాన్ని కప్పి వర్షం కురవకుండా చేశారు. దీని క్రింద వేలాది జనం ఎత్తున నిలబడి చుట్టూచూడవచ్చు. మధ్యలో యీ పందిరినుంచి చొచ్చుకుని పెద్ద టవర్ పైకి పోతుంది. దీనిని Tower of the sun అన్నారు. It represents the mankind challenging technology. ఈ సన్ టవర్ లోపల మానవ సృష్టి యెలా జరిగిందో చూపుతూన్న ఎగ్జిబిట్సును ఒక చెట్టు రూపంలో అమర్చారు. దీనిని Tree of life అన్నారు. 45 మీటర్ల ఎత్తుగా వున్న యీ జీవిత వృక్షాన్ని మూడు భాగాలు చేశారు. (Subterranean level (past) (2) Ground level (present) and (3) Mid Air Level (Future) జరిగిన, జరుగుతూన్న. జరగబోయే జీవితమన్న యీ మూడు భాగాలలోను సజీవంగా కనపడుతున్నట్లున్న, కదులుతున్నట్లున్న మోడల్సును అమర్చారు. ఈ మొత్తము ఎత్తును మనం నడవకుండానే నాలుగు ఎస్కలేటర్లు వీటి చుట్టూ మనలను త్రిప్పుతూ పైకి

తీసుకువెళ్ళి మరల క్రింగకు దించుతయ్యి. భవిష్యత్తులో మానవ జీవితంలో మార్పులు, నివసించే గృహాలు, పట్టణాలు, వాడే పరికరాలు యిలా వుంటయ్యి సుమా అని చూచేవారిని హెచ్చరిస్తున్నట్లు మూడవ భాగం Mid-Air-level వున్నయ్యి. ఈ world Expo కు ఆయువుపట్టుగా వున్న యీ సింబల్ ఏరియా యీ Exposition ముఖ్యోద్దేశ మయిన "Progress and Harmony for Mankind" ని ప్రతిబింబింప చేస్తోంది.

ఈ సింబల్ ఏరియానుంచి Expo శాఖోప శాఖలుగా చీలుతుంది. ఒక చోటనుంచి మరొకచోటికి మానవ ప్రవాహాన్ని తరలించే మార్గాలు, విధానాలు, వాహనాలు గూర్చి ఎంత వ్రాసినా ఎలా వ్రాసినా పూర్తిగా న్యాయాన్ని చేకూర్చలేవేమో ననిపిస్తుంది. పెవిలియన్లు పెట్టిన యీ కట్టడాలు, యీ ప్రయాణపు యేర్పాటులు చేసిన యీ సౌకర్యాలు Expo ముగిసిన తరువాత ఏమయిపోతయ్యి ? ఎలా తీసివేస్తారు ? అన్న ఆ వేదన ఇవి జ్ఞాపకమొచ్చినప్పుడల్లా అనిపిస్తుంది. అంతస్తు లంతస్తులుగా భూమి లోపల భూమి పైన శాశ్వతంగా వుండటాని కన్నట్లుకట్టిన వివిధాకృతులలో వున్న యీ భవనాలు Expo ముగిసిన 13 వ సెప్టెంబరు 70 తరువాత ఒక్క నాలుగు పెవిలియన్లు తప్ప తతిమావన్నీ పూర్తిగా తీసివేయటానికేనని తెలిసినప్పుడు మా మనసులెలాగో అయిపోయినయ్యి. Expo చుట్టూ మోనోరైళ్ళు ప్రతి 5 నిమిషాల వ్యవధిలోను తిరుగుతూ చుట్టూ వున్న పది స్టేషనులలో ఆగుతూ మనుషులను ఒకచోట జేరవేస్తయ్యి. ఇవి భూమికి షుమారు 10 మీటర్ల ఎత్తుపై తిరుగుతూ వుంటయ్యి. మరికొంచెం లోపుగా తూర్పు, పశ్చిమ, ఉత్తర, దక్షిణ గేట్లను, ప్రధానద్వారమును, సింబల్ ఏరియాలను కలుపుతూ మూవింగ్‌వాక్స్ (Moving walks) లుంటయ్యి. మనం నుంచున్న ప్లాట్‌ఫారం అంతా నడిచిపోతుంది. ఇవిగాక కేబుల్ కార్లున్నయ్యి. వీటిలో ఎక్కితే ఆకాశమార్గాన పోతూ క్రింద పెవిలియన్‌లను, జన సమూహాలను, స్విమ్మింగ్ పూల్స్‌లను, పెద్ద పెద్ద ఫౌంటెన్‌లను చూస్తూ ఒకచోట నుంచి మరొక చోటికి పోవచ్చు. చిన్న చిన్న వ్యానుల్లాంటివి నెమ్మదిగా నడచిపోయే టాక్సీలున్నయ్యి. ఇన్ని రక రకాల వాహనాలున్నా పెవిలియన్‌లు చూడటంలోను, ఒక దానినుంచి మరొకదానికి నడవటంలోను సాయంత్రమయేసరికి మన కాళ్ళు మన స్వాధీనంలో వుండేవి గావు. ప్రతి పెవిలియనులోను చాలావరకు ఎస్కలేటర్లు మూవింగ్‌వాక్‌లు ఉండి మన ప్రయాస తగ్గిస్తయ్యి.

మేము టిక్కట్లు కొనుక్కొని (టిక్కట్టు మనిషికి 800 ఎన్ లు అంటె 16 రూపాయలకు కొంచెం ఎక్కువ) మెయిన్ గేటుగుండా Expo లో ప్రవేశించగానే Expo Map కొనుక్కొని దాని ద్వారా వెదుక్కుంటూ ఇండియా పెవిలియన్‌కు వెళ్ళాము. చాల వత్తిడిగా వుంది. దొడ్డిదోవనుంచి ఆఫీసులోకి వెళ్ళి కేంద్రమంత్రిగారి దగ్గరనుంచి మేము తెచ్చుకున్న పరిచయ పత్రాన్ని అక్కడున్న అధికారికి చూపించి ముఖ్యమైన పెవిలియనులు చూడటానికి VIP ప్యాసులు తెప్పించుకున్నాము. అవే మాకు లేక పోయినట్లయితే కొన్నికొన్ని పెవిలియన్లు చూడటానికిమూడు, నాలుగు మైళ్ళ పొడవున మెలికలు మెలికలు తిరిగియున్న క్యూలలో రెండుమూడు గంటలు నిలబడవలసివచ్చేది. అదృష్టవశాత్తు దొరికిన యీ ప్యాసులవల్ల మాకు స్వాగతంచెప్పి సరాసరి మమ్ముల్ను ప్రత్యేకమయిన VIP ద్వారం ద్వారా లోనికి తీసుకువెళ్ళే వారు. ఒసాకాలోనున్న ఎనిమిదిరోజులలోను అయిదురోజులు Expo చూశాము. తతిమ్మా మూడు రోజులులోను ప్రక్కనున్న కొన్ని వూళ్ళు వెళ్ళాము Expo లో మేము దాదాపు జపాను పెవిలియన్లన్నీను. రష్యా, బ్రిటను, అమెరికా, ఆస్ట్రేలియా, కెనడా, జర్మనీ, జకోస్లోవేకియా, ఈజిప్టు, లాటినమెరికా, హాంకాంగ్, థాయిలాండు, కొరియా మొదలగు మరికొన్ని దేశాల పెవిలియన్లను చూశాము. ఒక్కొక్కదేశం పెవిలియను చూస్తుంటే ఆదేశాన్ని చూస్తున్నట్లుగా వుంటుంది. జపాను, పెవిలియన్లను మినహాయించి యితర దేశాల పెవిలియన్లలో పెద్దది, ఎంతో శ్రద్ధ తీసుకుని యేర్పాటు చేసినది రష్యన్ పెవిలియను. ఇది ఐదారు అంతస్తులతో ఎక్కువ ఎస్కలేటర్లను అమర్చివున్న చాల పెద్ద భవనం అమెరికన్ పెవిలియను అంతా భూమిలో కట్టారు. చంద్రమండలం చుట్టి వచ్చిన అపోలో-8ని యిందులో ప్రదర్శించారు. అపోలో-11 లోని వారు ఉపయోగించిన దుస్తులు వస్తువులు కూడా ప్రదర్శనకు పెట్టారు. మన ఇండియా పెవిలియన్‌లో బెంగుళూరు విమాన సంస్థ వారి విమానాల యింజన్లు, హిందూ

స్టాన్ మెషీన్ టూల్సువారి మెషీనులు Handicrafts & Taxtiles మొదలగునవి పెట్టారు. తాజ్‌మహల్ మోడల్‌ను చక్కగా కట్టారు. పైకి క్రిందకు పోవటానికి ఎస్కలేటరు పెట్టారు. మన పెవిలియన్‌లోని అశోకా రెస్టారెంటులో భోజనానికి మంచి డిమాండు వుంది. మనతాండూరు చికెన్, బిరియానీలు జపాను దేశస్థులు ఎక్కువగా తింటూండేవారు. మాకుకూడ ఒకొకసారి భోజనానికి వెళ్ళటానికి క్యూలో నిలబడ వలసి వచ్చేది. ఇక జపాను పెవిలియన్లన్నీ ఒకదానితో మరొకటి పోటీబడి పెట్టినట్లుగా యేర్పాట్లుండేవి. ఒక్కొక్క పెవిలియన్‌లోను 150 నుంచి 300 వరకు Trained girls చక్కని యూనిఫారమ్‌లలో వుండేవారు. ప్రతి యితర దేశపు పెవిలియన్‌లో కూడా తర్ఫీదుపొందిన ఆడపిల్లలు చాలమంది పనిచేస్తూ వున్నారు. ఒక్కొక పెవిలియనుకు ఒక్కొక రకం యూనిఫారం వీరు ధరిస్తూ వుండేవారు వచ్చినవారికి స్వాగతం చెప్పటం దగ్గరనుంచి లోపలి ఎగ్జిబిట్సు గూర్చి చెప్పటం, దేనిని గూర్చయినా అందరనూ కూర్చోబెట్టి ఉపన్యాసం జెప్పటం, మెషీన్లను ఆపరేట్ చేయటం తిరిగి బయటకు వెళ్ళేటప్పుడు వీడ్కోలు చెప్పటం వరకు కాగల పనులన్నీ యీ ఆడ పిల్లలే చేసేవారు. వారు చక్కగా మర్యాద చేసేవారు. నవ్వుతూ మాట్లాడేవారు విసుగు మచ్చుకయినా ఎవరిలో చూచే వారంగాదు. వసుధా అందమైనవారు. మంచి మేకప్, చక్కటి యూనిఫారమ్‌లో వారు మరీ అందముగా వుండేవారు.

శ్రీ యార్లగడ్డ రాజగోపాలరావు,
M. Sc. (ఫిజిక్సు లెక్చరర్.)

డాక్టరు యార్లగడ్డ సీతారత్నం.
(M. B. B. S. D. G.+O.)

ఐ పిటి యు గాంధీజీ !

ఎక్కడు మానవుడు చంద్రమండలాన్ని,
సాధించాడు ఎంతో ఘన విజయాన్ని;
కావాలన్నాడు, సమాన హక్కులు,
కాదన్నాడు నీవు నేర్పిన సత్యాన్ని;
అందుకే పట్టాడు బ్రాంది సీసాలు.
ఇస్తున్నారు నీ గురించి యెన్నో, లెక్చర్లు,
ఆ యిచ్చేవారే పడుతున్నారు, లంచాలు.
చక్కని త్రోవ చూపించావు, గాంధీజీ !
వారికి వారే పేర్చుకున్నారు, ముళ్లు.
నలిగేవారు కొందరు, నలిపేవారు కొందరు.
ఏం చేయమన్నావు బాపూజీ ?
బోధించావెన్నో ధర్మమార్గాలు బాపు !
నీ త్రోవలన్నీ నింపారు స్వార్థంతో,
కుల, మత, భేదాలు లేవన్నావు, నీవు.
ఎవడిపార్టీ, వాడిదన్నాడు, వీడు
నలుగురికి నాయకత్వం వహించమన్నావు, నీవు.
ఆ నాయకులే, వినాయకులై కదలలేకపోతున్నారు, నేడు
నూకలు లేక, పోయావు, ఈ లోకము వీడి.
నూకలుండె తినలేకపోతున్నాము, మేము.
ఎందుకుతాతా ! నీకా ముసిముసి నవ్వులు.
నీ బోధనలన్నీ ఫెయిలయినాయి,
నీవే ఫెయిలయినావు, రియల్లీ,
ఐ పిటీ యు గాంధీజీ !

పిల్లలమర్రి హరినారాయణరావు

(ఫైనల్, బి. యస్‌సి.)

లొయోల గేయము

అమ్మా ! లొయోలా!

నిలచితినమ్మా! నీ ప్రేమోలా
విద్యకోరి వచ్చితినీ
వినయమ్ము గూడ నేర్చితినీ ॥అ॥

నీలోనొక అణువై నిలచెదను
నీకు నా కృతజ్ఞతలె చూపెదను ॥అ॥
పేరులోనె ఉన్నదమ్మ నీ ధామం
అది తెలియా లనెడిదె నా భావం

లలితమైన బోధనతో యోగ్యులైన విద్యార్థులుగా
చేయ నెమకట్టిన లక్ష్యగామి వీవెగా ॥అ॥

తెల్వితేటలన్ని ఒంపి నింపిన విద్యార్థులె నీ ప్రాణం
వారిని దేశభావి పౌరులుగా చేయుటే నీ గృక్కోణం
॥అ॥

అందమైన భావాలతో
పసందైన భవనాలతో
మా అందరి మనములందు
విందుచేసి వెలుగొందు.... ॥అ॥

నీ యొదనె విద్దెనభ్యసించాలని కల్గెను నాలో ప్రేరణం
చెంతచేరి నీ ప్రాంగణ మందు నిలుచుటే నాకు
గర్వకారణం ॥అ॥

బి. సూర్యప్రభాకరరావు, I బి. కామ్.

పుష్పాంజలి

ఓ విజ్ఞానశాస్త్ర బృహస్పతి!
ఓసంగీత సాహిత్య కళా పిపాసూ ! రామన్ జీ!

నీ జననం మా భాగ్యం
నీ విజ్ఞానం మా ఐశ్వర్యం
నీ శాస్త్రజ్ఞాన మమరం
నీ "భారతరత్న" ఓరుద మజరం

విజ్ఞానంలో నీ ప్రగతి
ప్రపంచములో నవ ఖ్యాతి
సాధించిన నీ "మూర్తి"
మా ఎద నింపును నవజ్యోతి

ఆత్మ విశ్వాసాన్ని, ఆత్మాభిమానాన్ని
యువతరంలో కలిగించావు

దేశంలో వైజ్ఞానిక విప్లవాన్ని
సాగించావు, సాధించావు

"రామన్ ఎఫెక్టు" నీ సిద్ధాంతము
విజ్ఞానాభ్యుదయ నావకది దిక్సూచి
విజ్ఞాన లోకమున నీ కీర్తి నింపి
కల్పించినది నీకు "నోబెల్" బహుమతి

చంద్రుని కో నూలుపోగు
చందమున రామన్ జీ !
మీ కిదే నా మనఃపూర్వక
"పుష్పాంజలి".

కొల్లి విజయబాబు, బి. ఎస్.సి (ప్రథమ)

కవి

కమ్మని కలల కరిగించి కవ్వించి నవ్విస్తాను
కత్తిని ధిక్కరించి కలమునుబట్టి కమ్మని కవిత
లందిస్తాను
నా భావాలు నవపారిజాతాలు
నా వ్రాతలు విరిసిన మల్లెమొగ్గలు
నా కలమే కామధేనువు
భువినుండు బ్రహ్మను
దివినుండు దేవుడను
ఆలోచనయే ఆహారము
వ్రాతయే విశ్రాంతి
పాఠకులనే ప్రేమికులు గలవాడను
నేను కవిని – నా కెవరు ? సాటి !

కాయల తేజోమూర్తి
బి. ఎ. (ప్రథమ)

ఆటవెలదులలో ఆంధ్రలయొల

విశ్వ హితము కొఱకు విజయవాడ నగరి
యందు వెలసి విద్యలందు పేరు
నొంది మొదటి స్థానమంది యలరు నట్టి
అగణిత గుణనిలయ! ఆంధ్ర లయొల !

ఆంధ్ర బాలుర మది యందైక్యము నిలిపి
జాతి మత విభేద జాడ్యములను
పారద్రోలుటందు పోరు సలిపినట్టి
అగణిత గుణనిలయ ! ఆంధ్ర లయొల !

కె. శివరామిరెడ్డి, ఇంటర్ (ప్రథమ).

ANDHRA LOYOLA COLLEGE
LIBRARY
VIJAYAWADA

సందేశము

[26-1-71 తే. రిపబ్లిక్ దినోత్సవ సందర్భమున ఆకాశవాణి విజయవాడ కేంద్రము వారు ఏర్పాటు చేసిన స్థానిక కళాశాలల విద్యార్థి కవి గోష్ఠిలో పఠింపబడిన కవితాఖండికలు గోష్ఠి సూత్రధారి శ్రీ కనగన నరసింహస్వామి.(B.A.Hons;) [ఆంధ్రశాఖ]

తే॥గీ॥ సకలతంత్ర స్వతంత్రతా – స లిపొంది
నారు భారతీయులు నేడు – వీరపుత్ర
జన్మ భూమికి మనసార – జయమటంచు
స్వాదు వాక్కులు బల్కగ – సాగిరమ్మ

తే॥గీ॥ దీక్షతో పోరి మన భార – తీయులెల్ల
దేశమునకు విము క్తిని – దెచ్చిమనకు
శాంతి జేకూర్చినారు ప్ర – శాంతి మీలు
గతము యోచించుమోయి భా–రతకుమార

సీ॥ ఆంధ్రకేసరి తిలక్ – అనిబిసెంటులదీక్ష
తెల్లవారలు జూచి – తల్లడిల్లిరి
పెద్దనాదుల భావ – పేశల కావ్యంబు
లాలించి తలవంచి – రన్యకవులు
బంగారు పంటలు – పండు దేశంబని
అన్య దేశప్రజ – లాసపడిరి
దాన ధర్మములకు – దల్లి యియ్యదియని
మారు మూలలకీ ర్తి – మారుమ్రోగె

తే॥గీ॥ వివిధ కళలకు నెలవయ్యె – వింతగాగ
భరతదేశంబు మన మహా – భాగ్యమునకు
నంజలి ఘటించి దేవున – కమిత భ క్తి
మాతృ భూరక్షణకు నీవు – మరలుమోయి!

సీ॥ ఆంధ్ర భోజుండు రాయ – లతిపరాక్రమమున
పాలించె దేశంబు – బహుళకీ ర్తి
తమిళరాజులు బూని – తళుకు లీనెడి దేవ
ళముల గట్టిరి శిల్ప – లక్ష్మి మెఱయ
చేత ఖడ్గము దాల్చి – శ్వేతజాతిని వెల
పించె ఝాన్సీలక్ష్మి – వీరనారి
రాజరాజనరేంద్ర – రాజు భారతమును
తెనిగింప జేసి కీ – ర్తిని గడించె

తే॥గీ॥ ర క్తమును ధారపోసిరి – రాజపుత్ర
వీరవర్యులు చరితలో – విలువబొంది
వర్ధిలిన పుణ్యభూమిర!– భరతభూమి
కన్నుతెరచి చూడుమా! దీని – ఘనత నీవు

ఉ॥ సత్యమహింస యెల్లెడల – చాటిన గాంధిని
గన్నతల్లి, సా
హిత్యమునన్ బ్రసిద్ధ, కళ – లెల్లను నేర్చిన దిట్ట, ధీరులన్
నిత్యముగాంచు పుణ్యసతి, – నీతికి స్థానము
భారతంబు సం
స్తుత్య చరిత్ర భ క్తిమతి – తో నుతి చేయుము
మాతృభూమికిన్

సీ॥ సిరి సంపదలు విల – సిల్లు దేశంబంట
రాజవర్యుల గన్న – రాజ్యమంట
సంగీత సాహిత్య – సారసుధాధార
లందించు నట్టి పు – ణ్యావనియంట
బహు కులమతములన్ – బడసియు నైక్యము
విడువక నున్నట్టి – పుడమియంట
దేశ దేశములందు – దేదీప్యమానయై
ఘనత నొందిన రత్న – గర్భయంట

తే॥గీ॥ అట్టి నీ పూర్వదేశ వి – ఖ్యాతి దలచి
మాతృభూమి కొకింతయు – మచ్చ తేక
నెల్లవేళల క ర్తవ్య – మెఱిగినీవు
నడచుకొనుమోయి భారత – నారి బిడ్డ

ఆ॥వె॥ దేశసేవయెగద – దేవసేవయనంగ
దేశ రక్షణయెగ – ధీరులకు స
ముచితమైన మార్గ – మోయి భారత వీర!
వెలుగు బాటయందు – మెలగుమయ్య

సీ॥ గాంధీ మహాత్ముని – కార్యదీక్షా దక్ష
తన్ దేశ దాస్యంబు – తలగిపోయె
జవహరు జూపిన – శాంతి పథంబున
నల్ల కల్లోలంబు – లణగిపోయె
వీరేశలింగము వెలలేని కృషిచేయ
మూఢ విశ్వాసముల్ – మూలబడియె
లాల్‌బహదూర్ శాస్త్రి – లక్ష్య పవిత్రత
మఱువ దిప్పటికిని – మన ప్రజాళి

తే॥గీ॥ అట్టి వీరులు మనదు పు – ణ్యంబువలన
భారతావనిం బుట్టిరి – భారతీయ
పౌర! లేలెమ్మ యింకను – పౌరుషమున
దేశసేవను జేయగ – దీక్షబూని

ఉ॥ నేటి ప్రజాప్రభుత్వమున – నీవొక పౌరుడవై
ప్రజాళిలో
చేటును ద్రుంచిపైచి శ్రమ – జీవుల కష్ట
మెఱింగి వారికే
లోటును గల్గనీక బుధ – లోకము మెచ్చ
పవిత్రమైనదే
బాటన సాగిపోవుమిక – భారత పౌరుడ!
భావి పౌరుడా!

(ఆకాశవాణి సౌజన్యంతో)

కె. రాజేంద్రప్రసాద్, బి. యస్సి. (తృతీయ)

తీరిన కోరిక

'ఎక్కడ చూసినా' 'కుటుంబ నియంత్రణం అమలు జరపండి' అంటూ అనర్గళ ఉపన్యాసాలూ, 'ఇద్దరూ లేక ముగ్గురు చాలు' 'ముగ్గురు పిదప ఎందుకు భారం?' అంటూ వాల్‌పోస్టర్లూ, 'ఒకటి, రెండు, మూడైతే ముద్దు, అనే సినిమా పాటలూ, ఎవరాచరిస్తే ఎట్లా ఉంటుందో ఆలోచించాలి మరి!

లలిత ఇటువంటి ఆలోచనాపయోధిలో మునిగి తేలుతుంది. 'మీ కోసం నే నాగుతానా?' అంటూ టైమ్ చకచకా పరిగెడుతోంది. ఏవో ఆలోచనల దొంతరలు – ఆ పైన కోరికల పరంపరలు........

'ఠంగ్' మని గడియారం కొట్టేసరికి ఉలిక్కి పడి అటువైపు చూసింది. నాలుగున్నర! 'మోహన్ వచ్చే టైమయ్యింది. ఇట్లా కూర్చోకూడదు' అనుకుని బాత్‌రూమ్‌లోకి వెళ్ళి ముఖం కడుక్కుని, బొట్టుపెట్టుకుని వచ్చింది. తలుపు తీసి 'వలపుల రేడు మోహను' ది కోసము స'లలితా'ను రాగంతో చూసే 'గోపికాముగ్ధ' లాగా ఎదురు తెన్నులు చూస్తోంది.

లలిత, మోహన్‌ల పెళ్ళయి ఏడేళ్ళయింది. వారిది ప్రేమవివాహం. కాలేజీలో ఒక ఇంగ్లీషు నోట్సుద్వారా పరిచయమై, ప్రేమగా మారింది. రెండు కుటుంబాల పెద్దవాళ్ళు గూడా వీరి వివాహానికి అభ్యంతరం చెప్పలేదు. తరువాత మోహన్‌కి ఇక్కడ ఉద్యోగం దొరికింది. కాపురం ఇక్కడ పెట్టారు.

అదుగో, మోహన్ వస్తున్నాడు! గడప వరకు వచ్చి నుంచుంది. మోహన్ వస్తూనే చేతులు వెనక్కి పెట్టి 'లల్లీ ఏం తెచ్చానో కనుక్కో?' అన్నాడు

'ఏం తెస్తారు? జీతాలు వచ్చినాయి కాబట్టి చీరెలు, మీకు పాంటులు, చొక్కాలు తెస్తారు? బుల్లిబుల్లి చొక్కాలు, గౌన్లు కొనే భాగ్యం కల్పించలేదుగా భగవంతుడు?'

'అలా అనకు లలితా! ఆ రోజూ వస్తుంది! తొందర పడకు!'

'ఏం తొందరండీ? ఎప్పుడూ అలానే అంటారు! ఏడేళ్ళయింది పెళ్ళయి? ఇంతవరకు ఒక్క బాబు కాని, పాపాయిని కాని ఇచ్చిన పాపాన పోయాడా? భగవాన్! ఏమిటీ పరీక్ష?' గొంతు గాద్గదికమైంది.

'ఊరుకో లలితా!' అంటూ సముదాయించ సాగాడు మోహన్.

మర్నాడు —

లలిత మోహన్‌ను ఆఫీసుకు పంపి, తనూ తిని నిత్య కార్యక్రమమైన కిటికీ దగ్గర కూర్చుంది.

'అత్తయ్యా' అంటూ వచ్చాడు పక్కింటి వారి ఐదేళ్ళ బాబు.

'రా బాబూ!' అంటూ పిల్చింది.

'ఎప్పుడూ ఎటో చూస్తూ ఉంటావేమిటత్తయ్యా?' అమాయకంగా అడిగాడు బాబు.

సమాధానంగా చిరునవ్వు నవ్వింది. కాసేపు కబుర్లుచెప్పి వెళ్ళిపోయాడు బాబు.

'చస్తున్నానమ్మా ఈ పిల్లలతో! ఎందుకు పుట్టిస్తాడో ఆ భగవంతుడు? మీ యింటి కేమైనా వచ్చాడా మా వాడు?' అంటూ ప్రవేశించింది పక్కింటావిడ కాంతమ్మ.

'ఇప్పుడే వచ్చి వెళ్ళాడు. అదేమిటండీ అలాగంటారు? మనకి కావాల్సి వస్తే మాత్రం కలుగుతారా? చెప్పండి?'

'అః.... అ .... అప్పుడే ఏం తెలుస్తుంది? ఓ ఇద్దరు పుట్టిన తరువాత గాని తెలీదు?' అంటూ వెళ్ళిపోయింది కాంతమ్మ.

'నేనేం పాపం చేశాను? నా కొక్క బాబుని ప్రసాదిస్తే ఏం పోయింది? పిల్లలున్నవారికి వద్దన్నా కాదీ పుట్టిస్తావు? లేనివారికి అసలు పుట్టించవు? ఏమిటో నీ మాయ?' అనుకుంటూ కూర్చుంది లలిత.

సరిగ్గా ఐదయ్యింది. వాన తుపరలు పడుతున్నాయి. కాసేపటిలో వాన పెద్దదయ్యింది. టైమ్ ఇదే సమయమని పరిగెడుతోంది.

వాన ఉధృత మౌతోంది. బయట వాహనాలేవీ

తిరగటం లేదు.

'చిన్నప్పుడైతే ఉషారుగా వానను చూస్తూ ఉండేది. ఇప్పుడా ఉషారు లేదు భయంఎక్కువైంది. తన మోహను రాలేదు అంతే!

బయట వరండాలో ఎవరో ఒక అమ్మాయి, పక్కగా ఒక చిన్న అబ్బాయి నుంచొని ఉన్నారు. వాన తగ్గటానికి ప్రయత్నం చేస్తోంది.

'లోపలికి రండి!' అంది తలుపు తీసి.

లోపలికొచ్చారు. ఉలిక్కిపడింది లలిత.

'నువ్వా! వసూ!'

'నేనే లల్లీ!' ఆశ్చర్యంతో అంది వసుంధర.

వసుంధర, లలిత క్లాసుమేటు లలితకన్నా ఒకేడు వెనుకగా పెళ్ళయింది. ఇలా కలుసు కునేప్పటికి చాలా సంతోషం పొందింది లలిత.

'కూర్చో వసూ! ఎవరూ? మీ తమ్ముడా?' అని అడిగింది ప్రక్కనున్న అబ్బాయిని చూసి.

'కాదే మా అబ్బాయి వేణు!'

'భగవాన్! ఏమిటి నాకీ పరీక్ష? నాపై నీకెందుకు కోపం? నేనేం పాపం చేశాను?'

ఇది అసూయ కాదు పిల్లల కోసం పరితపించే ఆడదాని మూగబాధ!

'ఏం చేస్తున్నారే మీ వారు? ఇక్కడి కెట్లా వచ్చావ్?' లలిత అంది.

'రైల్వే డిపార్టుమెంట్‌లో పని. ఇక్కడ మా మామగారు ఉన్నారు. మావారికేదో శలవులైతే వచ్చాం. వీడికి లాగూ, చొక్కాలు కొనుక్కొస్తున్నా సరే.... మీ వారేం చేసున్నారు?'

'ఇక్కడ ఆఫీసులో పని. ఇంకా ఆఫీసు నుండి రాలేదు.'

వారిమధ్య కొన్ని నిశ్శబ్దక్షణాలు దొర్లిపోయాయి.

'వాన వెలసి నట్లుంది వస్తా! ఇదిగో ఈ రెండు సందులు తరువాత బజారే! ఎప్పుడన్నా రా! నాలుగ్గు రోజులుంటాను. అప్పుడప్పుడు వసూనే ఉంటాను. ఇక్కడ నువ్వున్నావని తెలీదే! తప్పకుండా రా!' అంటూ బయల్దేరింది వసుంధర.

'అట్లాగే' అంది లలిత. వెళ్ళిన వేపే చూస్తూ ఉంది.

ఇంతలో మోహన్ వచ్చాడు. బట్టలన్నీ తడిసి పోయాయి బట్టలన్నీ పిండి ఆరేసి, భోజనం పెట్టింది. చల్లగా నిద్రకు జారుకున్నాడు మోహన్.

* * * *

మర్నాడు—

ఆరోజు ఆదివారం. మోహన్ ఇంట్లోనే ఉన్నాడు లలిత ఏదో వీక్లీ తిరగేస్తోంది. పక్కింటి మాటలు జోరుగా వినిపిస్తున్నాయి.

'బజారు కెడుతున్నా ఏం కావాలో చెప్పు?' అంటున్నాడు సుబ్బారావు.

'చెప్పమంటారా! ఒకటి రెండుకు పలకలు పెన్సిళ్ళు, మూడు నాలుగుకి లాగూలు, చొక్కాలు, మరేమో చంటిదానికి చలి, జ్వరం మందు కావాలి. ఏదెట్లాఉన్నా చివరిది తప్పకుండా కావాలి. లేకపోతే జ్వరం ఎక్కువై పోతుంది?'

'అయ్యబాబోయ్! పుస్తకాలు, అవి కనీసం ఐదు. లాగూ, చొక్కాలు ఇరవై. చలి, జ్వరంకి పాతిక. ఇప్పుడు నా దగ్గర ఉంది ఇరవై రూపాయలు. ఇవన్నీ ఎట్లాతేను? నేను పోషించలే నీ సంసారాన్ని నా వల్లకాదు. వాళ్ళు చెప్పినపుడు ఇద్దరు పుట్టగానే ఆపరేషన్ చేయించుకుందా మంటే ఏవో సాకులు చెప్పావు. ఉద్యోగమా చిన్నది. ఖర్చులా ఎక్కువ. ఇప్పుడనుకుని ఏం లాభం?'

'పోనీ మోహన్ గారి నడిగి ఇరవై రూపాయలు తీసుకోండి. జీతం రాగానే ఇస్తానని చెప్పండి. కనీసం జ్వరం మందైనా తీసుకు రండి!'

ఆ పైన మాటలు వినిపించ లేదు.

మోహన్ లలిత వంక అదోలా చూశాడు. ఒక్కసారి మోహన్ వంక చూసి మళ్ళీ పుస్తకంలోకి తలొంచుకుంది.

'మోహన్ గారు' అంటూ వచ్చాడు సుబ్బారావు. అతని వాలకం చూస్తే అభిమానం దెబ్బ తిన్నట్లుగా ఉంది.

'మీ జీతం వచ్చిందనుకుంటా? ఓ ఇరవై రూపాయలుంటే ఇవ్వండి. నా జీతాలు రాగానే ఇచ్చేస్తాను'

మోహన్ ఇస్తూ 'తొందరేం లేదులెండి! మీ దగ్గరున్నప్పుడే ఇవ్వండి ' అన్నాడు.

సుబ్బారావు వెళ్ళిపోయాడు.

'చూశావా లల్లీ? పిల్లలుంటే ఉండే అనర్థకం..'

'ఉంటే అనర్థకం చెబుతున్నారు గాని లేకపోతే వచ్చే బాధను చెప్పరే? ఒక్క బాబును గూడా

ఇవ్వలేదు ?' ఎటో చూస్తూ అంది లలిత.

* * * *

ఆ సాయంత్రం—

'అక్కయ్యా !' అంటూ ప్రవేశించింది పద్మజ.

'ఏం టమ్మా ?' అంటూ వంటింట్లోంచి బయటకు వచ్చింది లలిత.

'రేపు మా బాబుకు బారసాల. నువ్వు తప్పకుండా రావాలి !'

'అలాగే' అంది లలిత.

వెళ్ళింది పద్మజ.

'వసుంధర ఇల్లు కూడా పద్మజ వాళ్ళళ్ళ దగ్గరే కాబట్టి వసుంధరని కూడా చూసి రావచ్చు' ను కుంది లలిత.

ఆ రేపు రానే వచ్చింది—

మోహన్‌ను ఆఫీసుకు పంపించి, బజారు కెళ్ళింది. ఆ బాబుకి సరిపోయే బుల్లిబుల్లి చొక్కాలు, ఆట బొమ్మలు, ఇంకా ఇతరత్రా కొని ఇంటికి వచ్చింది

సాయంత్రం ఆకుపచ్చని చీరె కట్టుకుని గులాబి రంగు బ్లౌజు వేసుకుని బయలు దేరింది.

పద్మజ సాదరంగా ఆహ్వానించింది. బాబు బార సాల చాలా వైభోగంగా జరిగింది. లలిత తను తెచ్చినవి ఇచ్చేసింది.

'లలితా ! నీక్కూడా ఒక బాబు పుడితే కొచ్చే బాగుండేది ? మేము చక్కగా బారసాల ఎంత వాళ్ళం !' అంది పేరంటాళ్ళలో ఒకరైన పార్వతమ్మ. అంతా గొల్లున నవ్వారు.

అప్పటి వరకూ కళకళ లాడుతున్న ఆమె మోము చిన్న వోయింది. ఇటువంటి మాటలు చాలవూ ? మనసు గాయపడటానికి !

అక్కడ నుంచి వసుంధరని కూడా చూసివద్దా మనుకున్నా, వెళ్ళలేక ఇంటికి తిరిగి వచ్చిం". ఏమిటో ? ఎవరైనా బాబు విషయం ఎత్తితే ప్రమిగ లేని కోపం.... తెలియరాని ఆవేదన.... తీరని వాధ ...

ఇంట్లోకి వచ్చి మంచం మీద వాలి వోయింది. తన దురదృష్టానికి వెక్కి వెక్కి ఏడ్చింది.

ఇంతలో! మోహన్ వచ్చాడు, ఎర్రగా జ్యోతుల్లా ఉన్న ఆమె కళ్ళని చూసి. ఆందోళన పడి దగ్గరకు చేరి 'లలితా ! ఎందు కేడుస్తున్నావ్ ?' అంటూ సముదాయించ సాగాడు. లలిత మౌనంగా ఊరుకుంది వోయింది. ఆమె విచార వదనం, మౌనముద్ర చూసి ఏం జరిగిందో గ్రహించుకున్నాడు.

* * * *

కాలక్రమానికి పరిథుల్లేవు. కాలచక్రం తిరిగి పోతోంది తనదేం తప్పులేనట్లుగా. కొద్ది నెలలు అలాగే కాలగర్భంలో కలిసి పోయాయి.

ఒకనాడు—

లలిత తూలి పడిపోయింది తిన్న అన్నం రెండు మూడు సార్లుగా వెళ్ళిపోతోంది.

లేడీ డాక్టరును పిలుచుకు వచ్చి చూపించాడు మోహన్.

'మీ భార్య గర్భవతండీ !'

నవ్వుతూ అంది లేడీ డాక్టరు.

ఆ దంపతులు పొందిన ఆనందానికి అవధుల్లేవు.

తమ కలలు పండినయ్ !

లలిత, ఇక ఒంటరిగా ఉండాల్సిన పనిలేదు !

కాలప్రవాహంలో మరి కొన్ని నెలలు వెళ్ళి పోయాయి.

'మొదటి కాన్పుకు హాస్పిటలే శ్రేయస్కరం'

అన్న సూక్తిని అక్షరాలా పాటించాడు మోహన్.

లేడీ డాక్టరు దగ్గరకు తీసికెళ్ళాడు.

'ఇది చాలా సీరియస్ కేస్ సార్ ! కాన్పుకొంచెం కష్టమవుతుంది. కనంగానే ఆపరేషన్ చేయాల్సి వస్తుంది. తరువాత ఇక పిల్లలు కలగక పోవచ్చు. శిశువు కలిగే వరకు మీ ఆవిడకు ఈ విషయం తెలియనీయకండి తెలిస్తే చాలా ప్రమాదం !'

'లేదు డాక్టరు గారూ ! చెప్పను :'

'పుట్టే శిశువును, తల్లిని నాకు దక్కించు బాబూ ?' మూగ వ్యధ చెందుతున్నాడు మోహన్.

'ఏమిటీ ? లలిత నన్నిడిచి వెళ్ళిపోతుందా ?'

'అప్పుడు నా గతేమిటి ?'

ఏమిటో ! పిచ్చి ఆలోచన్లు ? నా లలితను బ్రతికించుకుంటాను. లలిత నా నుండి దూరం కావటానికి వీల్లేదు ? .... లలితలేని నా జీవితం వ్యర్థం....'

మోహన్ మనసుతో తీవ్రమైన పోరాటం సల్పుతున్నాడు.

'డాక్టరు గారూ ! మీ రడిగినంత ఫీజు చెల్లిస్తాను. శిశువును, తల్లిని నాకు దక్కేటట్లు చేయండి' అంటూ బయటకు వచ్చిన డాక్టరుని అడిగాడు

'మగవారైయుండి మీరే ఇంత కంగారు పడితే ఎలా ? ఏం భయం లేదు. నా శాయశక్తులా ప్రయత్నిస్తాను !' అంటూ లోపలి కెళ్ళిపోయింది.

మోహన్ పిచ్చివాడిలా అటూ ఇటూ తిరుగుతున్నాడు. మోడుబారిన హృదయాలతో ఎడారిలో దారి కానక నడుస్తూ ఒయాసిస్సు కనపడిన వానివలె 'శిశువు ఏడ్పు' వినిపించగానే అంతులేని సంతోషం పొందాడు.

లలితకు కవల పిల్లలు కలిగారు అందుకే కష్టమయింది. ఒకఆడ, ఒకమగ, లలిత సంతోషానికి అవధుల్లేక పోయాయి. డాక్టరు పత్యం అది. జాగ్రత్తగా తీసుకోమని చెప్పి డిస్చార్జి చేసింది. లలిత పట్టపగ్గాల్లేని ఆనందంతో యింటికి వచ్చింది.

'దేవుడికి ఒకహృదయం ఉంటుంది. మన కోరిక తీర్చాడు. ఈ యిద్దరూ నా రెండు కళ్ళు' ఆనందంతో అంది లలిత.

'అప్పుడేమన్నావ్ ?' అంటూ ప్రశ్నించాడు మోహన్.

'ఏదో అన్నాను లెండి. మన కుటుంబం చూస్తే చాలా సంతోషంగా ఉందండి.

'కుటుంబ నియంత్రణ అమలు జరిపితే అధిక వ్యయాన్ని అరికట్టవచ్చు. అదల్లావుంచు. ఇప్పుడు నాకొచ్చే జీతంతో వీరిద్దరిని మంచి చదువులు చదివించి వైభోగంగా పెళ్ళి చెయ్యొచ్చు ...'

నవ్వుతూ అతనివంక చూసింది లలిత.

కె. వి. యల్. నరసింహశాస్త్రి, జూనియర్ ఇంటర్.

" నీ గమ్యస్థానం "

ఏది నీ గమ్యస్థానం ? మరి నీ వెక్కడ కెళుతున్నావ్ ?
భీరువు వలె జంకుతావెందుకు ? ధైర్యం పుంజుకో
సినిమాలు, సిగరెట్లే నీ జీవిత లక్ష్యంగా భావించావ్
చదువు సంధ్యలు వినయ విధేయతలు కాలతన్నావ్
పరువు, ప్రతిష్ఠలు పూర్తిగా భగ్నం చేసికొన్నావ్
నిరాశా, నిస్పృహలతో చిక్కి శల్య మవుతావెందుకు ?
ఉన్ననాడు చేయి జారావు ! అతిగా నోరుకూడా జారావ్ !
లేనినాడు చేయి చాపావు ? సిగ్గు విడచి బతిమలాడావ్ !
క్లబ్ కబుర్ల రాయుళ్ళ వల్లోపడి చెరుపు కొని తెచ్చుకొన్నావ్ :
అందువల్లనే ఈ మధ్య అంతగా మారిపోయావన్న మాట !
చెడుకాలం దాపురించిన నాడు చెప్పినా వినపడదు కదా !
ఏది నీ గమ్యస్థానం ? మరి నీ వెక్కడ కెళుతున్నావ్ ?
గడచి పోయిన జీవితాన్నే స్మరిస్తూ, దుఃఖించడం దేనికి ?
జేబులో చిల్లిగవ్వ లేనప్పుడలా కూర్చుంటే భవిష్యత్తెలా ?
కేరింతలు గొట్టే ఆ యాకాశ పక్షుల పోషకుడెవరు ?
అందం ఆనందంతో నిండియున్న ఆ ప్రకృతిని పరికించు.
ఎంతవరకు మనస్సు స్థిమిత పరచుకుంటే అంత మంచిది
వయస్సు పెరిగిన కొద్ది విజ్ఞానం కూడా పెంచుకోవాలి బ్రదర్ !
ఏటికి ఎదురీదటం లాంటిదీ మానవ బ్రతుకు తెలిసికో
బ్రతికి సాధించాలి గాని, చచ్చి ఏమి సాధించలేవు సుమా !
ఆర్తనాదముల నాలించే ఆ భగవంతు డున్నాడు గదా !
నీ విశ్వాసమే నీకు వికాసం ! ఆ విశ్వేశ్వరుదే నీ గమ్యస్థానం !

కాకుమాను విన్నయ్య, బి. కామ్. (ద్వితీయ)

'మగవారై యుండి మీరే ఇంత కంగారు పడితే ఎలా? ఏం భయం లేదు. నా శాయశక్తులా ప్రయత్నిస్తాను' అంటూ లోపలి కెళ్లి పోయింది.

మోహన్ పిచ్చివాగిలా అటూ ఇటూ తిరుగుతున్నాడు. మోడుబారిన హృదయాలతో ఎడారిలో దారి కానక నడుస్తూ ఒయాసిస్సు కనపడిన వానివలె 'శిశువు ఏడ్పు' వినిపించగానే అంతులేని సంతోషం పొందాడు.

లలితకు కవలపిల్లలు కలిగారు అందుకే కష్టమయింది. ఒకఆడ, ఒకమగ, లలిత సంతోషానికి అవధుల్లేక పోయాయి. డాక్టరు పత్యం అది, జాగ్రతగా తీసుకోమని చెప్పి డిస్చార్జి చేసింది. లలిత పట్టపగ్గాల్లేని ఆనందంతో యింటికి వచ్చింది.

'దేవుడికి ఒకహృదయం ఉంటుంది. మన కోరిక తీర్చాడు. ఈ యిద్దరూ నా రెండు కళ్ళు' అనడంతో అంది లలిత.

'అప్పుడేమన్నావ్?' అంటూ ప్రశ్నించాడు. మోహన్.

'ఏదో అన్నాను లెండి. మన కుటుంబంచూస్తే చాలా సంతోషంగా ఉందండి.

'కుటుంబ నియంత్రణ అమలు జరిపితే అధిక వ్యయాన్ని అరికట్టవచ్చు. అదల్లావుంచు. ఇప్పుడు నాకొచ్చే జీతంతో వీరిద్దరిని మంచి చదువులు చదివించి వైభోగంగా పెళ్ళి చెయ్యొచ్చు ...'

నవ్వుతూ అతనివంక చూసింది లలిత.

కె. వి. యల్. నరసింహశాస్త్రి, జూనియర్ ఇంటర్.

"నీ గమ్యస్థానం"

ఏది నీ గమ్యస్థానం? మరి నీ వెక్కడ కెళుతున్నావ్?
భీరువు వలె జంకుతావెందుకు? ధైర్యం పుంజుకో
సినిమాలు, సిగరెట్లే నీ జీవిత లక్ష్యంగా భావించావ్
చదువు సంధ్యలు వినయ విధేయతలు కాలతన్నావ్
పరువు, ప్రతిష్ఠలు పూర్తిగా భగ్నం చేసికొన్నావ్
నిరాశా, నిస్పృహలతో చిక్కి శల్య మవుతావెందుకు?
ఉన్ననాడు చేయి జారావు! అతిగా నోరుకూడా జారావ్!
లేనినాడు చేయి చాపావు? సిగ్గు విడచి బతిమలాడావ్!
క్లబ్ కబుర్ల రాయుళ్ళ వల్లోపడి చెరుపు కొని తెచ్చుకొన్నావ్?
అందువల్లనే ఈ మధ్య అంతగా మారిపోయావన్న మాట!
చెడుకాలం దాపురించిన నాడు చెప్పినా వినపడదు కదా!
ఏది నీ గమ్యస్థానం? మరి నీ వెక్కడ కెళుతున్నావ్?
గడచి పోయిన జీవితాన్నే స్మరిస్తూ, దుఃఖించడం దేనికి?
జేబులో చిల్లిగవ్వ లేనప్పుడలా కూర్చుంటే భవిష్యత్తెలా?
కేరింతలు గొట్టే ఆ యాకాశ పక్షుల పోషకుదెవరు?
అందం ఆనందంతో నిండియున్న ఆ ప్రకృతిని పరికించు.
ఎంతవరకు మనస్సు స్థిమిత పరచుకుంటే అంత మంచిది
వయస్సు పెరిగిన కొద్దీ విజ్ఞానం కూడా పెంచుకోవాలి బ్రదర్!
ఏటికి ఎదురీదటం లాంటిదీ మానవబ్రతుకు తెలిసికో
బ్రతికి సాధించాలి గాని, చచ్చి ఏమి సాధించలేవు సుమా!
ఆ రనాదముల నాలించే ఆ భగవంతు డున్నాడు గదా!
నీ విశ్వాసమే నీకు వికాసం! ఆ విశ్వేశ్వరుదే నీ గమ్యస్థానం!

కాకుమాను విన్నయ్య, బి. కామ్. (ద్వితీయ)

చల్లని చీకటి (శ్రవ్యనాటిక)

[పావు నిమిషం పాటు హోరుమంటూ గాలివీచి క్రమంగా ఫేడవుట్. గాలి తగ్గడం ప్రారంభించినప్పట్నించి]

1వ గొంతు : అబ్బబ్బా .... లోకానికేదో ముంచుకొచ్చినట్లుంది .... ఇందాకటి నుంచి - చూస్తున్నాను. ఒకటే హోరుగాలి.

(గాలివీచిన పెద్దచప్పుడు)

తగినట్టే వుంటుంది. అంతలోనే ఎవరో తరుము కొస్తున్నట్లుగా రయ్యన వీస్తుంది. (క్షణంవిరామానంతరం) ఇప్పుడు టైమ్ఎంతయి వుంటుందో ? సుమారు ఎంతయిందో 9,10 11,12,13 .... అబ్బే కాదు .. (ఆగి) ఊహుఁ....చెప్పుకోవడం కష్టం. ఎంతయితేనేమిటిగానీ ఈ చలిగాలికి తట్టు కోవడం చాలా కష్టంగా వున్నట్లుంది....కాళ్ళు చేతులు చలికి బిగదీసుకుపోయాయి. అందులోనూ కన్ను పొడుచుకున్నా కనుపించని చీకటి. వెలుతురుంటే యింత బాధ వుండకపోను .... (బరువుగ నవ్వి) ఆఁ....నా పిచ్చిగానీ వెలుతురుంటే చలెయ్యదూ ?

(మళ్ళీ హోరుమని గాలి)

అబ్బబ్బా....చర్మం పగిలి పోతున్నది. ఈ దిక్కుమాలిన సత్రం కట్టించిన వాడికి తలుపులు వుంచాలన్న జ్ఞానమే లేకపోయె.

(దూరంనుండి దగ్గు వినిపిస్తుంది.)

ఒహోహో .... ఇంతసేపణ్ణించీ నేనొక్కణ్ణే అనుకుంటున్నా....నాకుతోడు మరొకడున్నాడు.... సరిసరి .... మంచికాలక్షేపం. ఏమండోయ్.

2వ గొంతు : (దగ్గుతాడు చలికి వణికినట్లు .... ఒహోహో అంటూంటాడు)

1వ గొంతు : నిన్నేనయ్యోయ్ ?

2వ గొంతు : ఏమిటి (బిగ్గరగా)

1వ గొంతు : ఎక్కడున్నావయ్యా స్వామి ?

2వ గొంతు : ఇక్కడే....ఇక్కడున్నాను.

1వ గొంతు : నాయనా ! ఈ కారు చీకట్లో ఇక్కడకూ అక్కడకూ పెద్ద భేదం కనిపించడం లేదు.

2వ గొంతు : కనుపించదు.

1వ గొంతు : ఎంచేతంటావ్ బాబూ ?

2వ గొంతు : నాకు తెలీదు. నన్ను విసిగించకు

1వ గొంతు : ఏం ? నిద్ర పోతావా ?

2వ గొంతు : ఎందుకు నాయనా ? .. నీకా వివరాలన్నీ ?

1వ గొంతు : మరేంలేదు. ఈ ఘోరమైన చలిలో నీకెలా నిద్ర పడుతుందో తెలుసు కుందామనుకుంటున్నా దాని దుంపాతెగ .... ఇందాకణ్ణించి ప్రయత్నించినా నాకు కళ్ళు మూతలు పట్టంలేదు.

2వ గొంతు : నాకూ అంతే

1వ గొంతు : మరింకేం నాయనా ! ... పిచ్చాపాటి మాట్లాడు కోకుండా.... ....

2వ గొంతు : గమ్మున నిద్రపోదాం.

1వ గొంతు : ఈ చలిగాలి ఘోరంగా వుందికదూ ?

2వ గొంతు : నిజమే. కానీ మాట్లాడుతుంటే తగ్గుతుందంటావా ?

1వ గొంతు : తగ్గినా, తగ్గకపోయినా, మాటల సందడిలో పడి చలి విషయం మరచిపోతాం. ఏమంటావ్ మరి ?

2వ గొంతు : కాదు.

1వ గొంతు : ఇప్పటికీ నీ పేరేమిటో చెప్పావు కాదు. ఏమిటబ్బాయ్ ?

2వ గొంతు : ఏదో వోపేరు....వల్లకాట్లో రామరుద్రాయ్ !

1వ గొంతు : భేషూ ! అయితే నిన్ను రుద్రయ్య అని పిలుస్తాను. చూడు రుద్రయ్యా....

2వ గొంతు : ఏం చూడను ? నేను నాకే కన్పించకపోతుంటే !

1వ గొంతు : అవునవును. విను రుద్రయ్యా.... .... అన్నట్లు నా పేరు చెప్పాను గాదు ?

2వ గొంతు : నాకు వినాలనీ లేదులే....

1వ గొంతు : అయినా చెబుతాను విను. నీ పేరేమి టన్నావ్? రుద్రయ్య కదూ....? యమకంగా కూడా వుంటుంది. నా పేరు భద్రయ్య.

రుద్రయ్య : సరె.......

భద్రయ్య : రుద్రయ్యా.... ఈ పాడుబడ్డ సత్రంలో ఇంత సేపణ్ణించి నేనొక్కణ్ణే ననుకుంటున్నా....

రుద్రయ్య : అనుకో.

భద్రయ్య : అనుకొంటుంటే ఎంతభయం వేసిం దనుకున్నావ్? గుండెలవిసి పోయాయంటే నమ్ము. అందులోనూ, ఈ దిక్కుమాలిన చలొకటి పుస్తకాల్లో రాస్తూంటారు.... చూశావు? హిమప్రళయ మని, అలాంటిదేదో వచ్చిందేమో ననిపించింది.

రుద్రయ్య : వచ్చినా బావుణ్ణు .... ఈ కుళ్ళంతా నశించి పోతుంది.

భద్రయ్య : రుద్రయ్యా. లోకంమీద నీకు చాలా కసిగా వుందికదూ?

రుద్రయ్య : ఏమంటే ఏంలాభం? అది తీర్చు కునే అవకాశం లేనపుడు?

భద్రయ్య : అనుకున్నప్పుడల్లా అవకాశం రాదు రుద్రయ్యా ....

రుద్రయ్య : అవును.

భద్రయ్య : అందుకోసం ఒక్కోసారి ఏళ్ళ పర్యం తరము ఎదురు చూడవలసి వుంటుంది. ఒక్కోడికి జీవితంలో అలా కసి తీర్చుకునే అదృష్టముండదు.

రుద్రయ్య : అలా వుండకపోవడంకన్నా దుర దృష్టంనువ్వు వహిస్తావా?

భద్రయ్య : నాకూ వుంది కసి .... కానీ ఏంలాభం?

రుద్రయ్య : అయితే మనిద్దరం ఒకే కోవలో వాళ్ళమన్నమాట. అయితే నీ విషయం ఏమిటి నాన్నా ....?

భద్రయ్య : ముందు నువ్వు ప్రారంభించు

రుద్రయ్య : నా విషయానికి ప్రారంభం .... అంతం .... అంటూ లేవు. ఎందుకు లెండి .... అవన్నీ జ్ఞాపకం చేసుకొని మనస్సు పాడుచేసు కోవడం?

భద్రయ్య : (అనుమానంగా) ప్రేమ గొడవకాదు గదా ....కొంపదీసి?

రుద్రయ్య : అరె ....? ఎలా కనుక్కున్నారు? నిజమేసుమండి ....

భద్రయ్య : సరే నా కథను నేను మొదలెడతాను. నువ్వు కొనసాగించు నువ్వోఅమ్మాయిని గాఢంగా ప్రేమించావ్ గదూ ....

రుద్రయ్య : క్షమించండి. దానికి గాఢంగా అన్న మాట ఎంతమాత్రం చాలదు ఎంతగా ప్రేమిం చానంటే. ఆ అమ్మాయితప్ప, నాకీప్రపంచంలో యింకేదీ అవసరమనిపించలేదు. ప్రతిక్షణం నావెం టనే వుండి, నన్నేదో మత్తులో ముంచుతున్న ట్లుండేది. (ఆగి) ఏం.. వింటున్నారా?

భద్రయ్య : ఆఁ హాఁ..

రుద్రయ్య : సన్నగా, పొడుగ్గా రివటలా వుండేది. చిన్ననోరు, తెల్లగా, తెలివిగా, తళతళలాడే కళ్ళు పచ్చగా కొండల వెనుక పెరిగే, సాయంత్రం మబ్బులా, గడ్డిలోని, నేవళంలా . . ఎంత బాగుండే దనుకున్నావ్, రెండు సంవత్సరాలు ఆమె కోసం తపించాననుకో...

భద్రయ్య : అయినా ఆవిడ నీకు దక్కలేదు కదూ?

రుద్రయ్య : నా కోర్కెలన్నీ నట్టేటిలో ముంచింది. నా కలలన్నీ కాలి బూడిద రాసులై పోయాయి. (క్షణమాగి) భద్రయ్యగారూ ! కవిత్వం మాట్లాడుతున్నానా? (ఆవేశంగా)

భద్రయ్య : ఆఁ....

రుద్రయ్య : అందమయిన ప్రతి ఆడదాని హృద యమూ అందంగా వుంటుందను కోవడం తప్పు గదూ?

భద్రయ్య : చాలాతప్పు. కానీ ప్రేమించిన వాడు అలా అనుకోక మానడు.. ఆశాభంగం పొందకా మానడు.

రుద్రయ్య : బాగా అన్నారు... నేను ఆశాభంగాన్ని పొందాను. నన్ను నిలువునా అన్యాయం చేసి ఆవిడ నాకు దూరమయింది. రెండేళ్ళపాటు కలిసి మెలిసి తిరిగిన స్నేహమంతా క్షణంలో కాల దన్నింది.

భద్రయ్య : ఆడదానికి బొత్తిగా హృదయం లేదు. బ్రదర్! ఏమంటావ్?

రుద్రయ్య : పూర్తిగాఏకీభవిస్తున్నాను.హృదయమే వుంటే నన్నిలా అన్యాయం చేస్తుందంటారా?

భద్రయ్య : పిచ్చివాడా....నువ్వింకా దొడ్డిగుమ్మం

దగ్గరే వున్నావ్ ? నాతో పోల్చిచూస్తే నువ్వు చాలా అదృష్టవంతుడివి కాదుటోయ్.

రుద్రయ్య : కాదనుకుంటాను.

భద్రయ్య : నీ కింకా ఆవిడతో పెళ్ళి, పెటాకులు కాలేదు. ఆవిడ కోసం నువ్వేం త్యాగం చేశావో నాకు తెలీదు కానీ.... నేను మాత్రం నా భార్య కోసం చాలా కోల్పోయాను. వేల రూపాయల కట్నాన్ని చేచేతులా వదులుకున్నాను. ఎన్నెన్ని విధాల చెప్పినా వినిపించు కోకుండా ఆ పెళ్ళి చేసుకున్నాను. ఈ పెళ్ళితో నా వారందరికీ దూరమయ్యాను.

రుద్రయ్య : ఆవిడిప్పుడు....

భద్రయ్య : నాది కాకుండా పోయింది భాయీ ! ఆమె నన్ను నిలువునా మోసగించింది.

రుద్రయ్య : అసలు ఆడజాతే అటువంటి దనుకుంటాను.

భద్రయ్య : తప్పకుండా.... (ఆగి) మిస్టర్ .... కొంతకాలానిగ్గానీ నాకు సంగతి తెలిసింది కాదు ఆవిడ నా దగ్గరున్నా మనస్సు ఇంకెక్కడో వుండేది. ఆవిడ పెట్టెలో ప్రియుడు రాసిన వుత్తరాలున్నాయి

(దూరంగా పొడిదగ్గు వినిపిస్తుంది.)

రుద్రయ్య : ఎవరో వస్తున్నట్లుంది కదూ ?

భద్రయ్య : కనిపించడంలేదు, వినాల్సిందే.

రుద్రయ్య : ఖర్మం.. ఇక్కడా మనకీ ఆడవాళ యాళం తప్పలేదు.... వినండి.... గాజులు చప్పుడవుతున్నాయి గదూ !

భద్రయ్య : ఇస్సో.... మాట్లాడకండి.... మరో మగవాడు కూడా వెంట వున్నట్లుంది.

(దూరం నుండి క్రమంగా దగ్గరౌతూ)

స్త్రీ : ఎంత శ్రమపెట్టాను నాన్నా . నిన్ను. ?

పురుషుడు : ఎక్కడో త్రోవ తప్పాం తల్లీ .... అందుకే ఇన్ని అవస్థలు. ఇక్కడెక్కడో పాడుబడిన సత్ర మొకటుండాలి. (ఆగి) ఇదుగో.... ఇక్కడే.... ఇదే.... ననుకుంటా. ఈ రాత్రి యిందులో తలదాచుకొని....

స్త్రీ : నాన్నా !

పురుషుడు : ఏమిటి తల్లీ ....?

స్త్రీ : వారు ఒప్పుకుంటారంటావా? నాన్నా?

పురుషుడు : నేనేం చెప్పనమ్మా ! ఏ నాటికైనా ధర్మం గెలుస్తుంది తల్లీ !

స్త్రీ : ఆరు నెలల నుండి అన్ని ఉత్తరాలు వ్రాశాం గదా ! ఒక్క దానికీ జవాబు రాయని మనిషి ....?

పురుషుడు : వెళ్లి అడుగుదాం. నీ కోసం ఆయన కాళ్లు పట్టుకుంటాను. నా చర్మంతో చెప్పులు కుట్టిస్తాను. ఇంతకన్నా నేనేమి చేయనమ్మా.......? చెప్పు........?.......?

స్త్రీ : (బిగ్గరగా) ఏమిటి నాన్నా............ ఆ మాటలు........?

పురుషుడు : నీ సుఖం కన్నా నాకు కావలసిందేమీ లేదు తల్లీ ! నీ మంచితనం నాకు తెలుసు........ కానీ........ఈ............

(హోరుమని గాలివీచి మాటలు విన్పించవు)

స్త్రీ : చాలా చలిగా వుందినాన్నా ! పోనీ ఇలా లోపలికి రాగూడదు ?

పురుషుడు : కన్ను పొడుచుకున్నా కనుపించడం లేదు. ఉండమ్మా ! అగ్గిపుల్ల గీసాను.

(అగ్గిపుల్ల గీచిన ధ్వని)

స్త్రీ : ఇక్కడేదో తుక్కుచాలావుంది. మరో పుల్ల గియ్యి నాన్నా....కాస్త చలిమంట వేసుకుందాం.

(మరో పుల్ల గీచిన చప్పుడు)

పురుషుడు : ఈ చలిగాలికి వేళ్ళన్నీ కొంకరుపోయాయి... నువు కొంచెం ప్రక్కకు తప్పుకో తల్లీ.... చలిమంట వూదాం .... ఉఫ్....ఉఫ్.... ఉఫ్....ఉఫ్

స్త్రీ : ఇటువేపురా నాన్నా .... మరీ పొగంతా నీ వైపుకే వస్తోంది. (గుండెలవిసిపోయేలా.... బిగ్గరగా) నాన్నా....నా...న్నా....

పురుషుడు : (బిగ్గరగా) ఏమిటమ్మా....? ఆఁ.... ఎవరునువ్వు ?

భద్రయ్య : నువ్వు వెతకబోతున్నవాణ్ణి; మీరు కనుపించకుండా, మీ పాపిష్టిముఖాలు మళ్ళీ చూడకుండా ఎటన్నా పోదామనుకున్నాను. మళ్ళీ నా కిక్కడ దాపరించారు.

స్త్రీ : ఏమండీ....?

భద్రయ్య : నోరుముయ్...ఛగిడీ, నువ్వు బ్రతికు

న్నంతకాలము నాకు మనశ్శాంతిలేదు. అందుకనీ. .

పురుషుడు : బాబూ ! బాబూ ! తల్లీ ! !

స్త్రీ : (ఎవరో గొంతు నొక్కుతున్నట్లు) నాన్నా....నా ..న్నా....

భద్రయ్య : ఈ క్షణంతో నీకు నీ నాన్నకూ సరి ..

స్త్రీ : (బాధగా)అబ్బ .. విడువ్....విడువ్ ..

రుద్రయ్య : కాదు విడువను నీ కోసం నేను ఇంత కాలంగా వెతుకుతున్నాను.

స్త్రీ : మోహన్....మోహన్....

రుద్రయ్య : నువ్వుండు భాను....

స్త్రీ : నా మాట వినవా మోహన్ ?

భద్రయ్య : నీ పేరు మోహనా ?

రుద్రయ్య : నీ పేరు విశ్వం కదూ....?

భద్రయ్య : అవును ఇందాక నీతో చెప్పితినే, భార్యని .. ఇదిగో ఈవిడే....నీకు తెలుసునను కుంటాను.

రుద్రయ్య : తెలుసు .... బాగా తెలుసు రెండు సంవత్సరాలపాటు తెలుసు.

భద్రయ్య : (అనుమానంగా) అయితే....

రుద్రయ్య : అవును ..

భద్రయ్య : ఆ వుత్తరం రాసింది నువ్వేనా ?

పురుషుడు : నాయనా....నా మాట విను ... జరిగిందానికి మన్నించి—

రుద్రయ్య : జరిగిందేమీ లేదుకూడా....విశ్వంగారు ....అరె భద్రయ్య గారు....ఇందాక మీ కో విషయం చెబుదా మనుకొని మానేశాను....ఇదీ.... నేను చేసిన పొరపాటు. రెండు సంవత్సరాల స్నేహాన్ని పురస్కరించుకొని భానును నన్ను పెళ్ళాడమని అడిగాను... ఇంకా చెంపమీద గుర్తు లేదు. ఆఖరి సారిగా వుత్తరం రాశాను.

భద్రయ్య : చూశాను. చివర నీ సంతకం వుంది.

భాను : ఆ వుత్తరమే యిన్ని అనర్థాలకు దారి తీసింది. మోహన్....పాపిష్ఠిదాన్ని చంపననన్నా చంపలేదు .కానీ....రెండు సంవత్సరాలచిహ్నంగా అదే మిగిలింది.

రుద్రయ్య : నువ్వా మాటలు అంటున్నప్పుడే అనుమానం కల్గింది. (బదరూ....భద్రయ్యా....వురఫ్ విశ్వంగారు....అయినా నేను అడ్డుకోక పోతే భానును అన్యాయంగా చంపేసి వుండేవాడివి.

పురుషుడు : ఏదో జరిగిపోయింది. నాయనా.... అందరం ఒకచోట కలిశాం....కాస్సేపు ఈ చలి మంట దగ్గర కూర్చుని హాయిగా గడిపేద్దాం.... ఏమంటారు ?

రుద్రయ్య : నా వుత్తరం వల్లనే ఇదంతా జరిగిందని తెలిసికొని చాలా విచారించాను. నీ కోసమే బయలుదేరా విశ్వం !

భాను : మోహన్....మాటలు కట్టిపెట్టు. ఆ చెత్తా, చెదారం ప్రోగుచేయి. చలిమంట తగ్గిపోతోంది.....

భద్రం : అవును (బాధగా)
ఛ....ఛ....ఎలాంటి రాత్రిది.

(హోరుమని గాలి చప్పుడు)

ఎస్. జె. ఆర్. శాస్త్రి,
బి. కాం. (తృతీయ)

ఒరులేయవి యొనరించిన
నరవర యప్రియము తన మనంబునకగుఁదా
నొరులకు నవి సేయకునికి
పరాయణముపరమ ధర్మ పథములకెల్లన్.

—తిక్కన

గోపరాజ మహాకవి - కవితా విశేషములు

"సర్వజ్ఞుడు కానివాడు సత్కవి యగునే"
అనే భావముతో కావ్యములను, విజ్ఞానసాగరములుగా రచించెడి సంప్రదాయమును ప్రవేశపెట్టిన మహా కవులలో కొరవి గోపరాజు కనిష్ఠికాధిష్ఠితుడు.

గోపరాజు 16వ శతాబ్ది వాడు. ఈతని గృహ నామము కొరవి. ఇతడు నియోగి బ్రాహ్మణుడు. ఆపస్తంబ సూత్రుడు. హరితసగోత్రుడు. ఇతని నివాసము వేముగల్లు. తండ్రి కసవరాజు. తల్లి కామాంబిక.

గోపరాజు "సింహాసనద్వాత్రింశిక" యను పంద్రెండాశ్వాసముల పద్య కావ్యమును రచించి తిక్కన వలెనే హరిహర నాథునికే అంకితమునిచ్చెను. ఇందులో విక్రమార్కుని సింహాసనము పై నున్న ముప్పది రెండు బొమ్మలు చెప్పిన కథలను పంద్రెండాశ్వాసములలో సరసోక్తిగా వర్ణించినాడు. తన కావ్యములలో హరిహరులను విడివిడిగా ఒకసారి దేశబద్ధములతో, మరొకసారి తద్భవములతో వర్ణించినాడు. కావ్యములో అక్కడక్కడ హరిహరస్తుతులను, చేసెను. ఇతర దేవతలను గూడ చమత్కారముగ, సున్నితముగ, హాస్యసంభరితముగ స్తుతించినాడు.

గంగను స్తుతించుటలో నున్న వ్యంగ్యము మనకు ఈ క్రింది పద్యము వలన తెల్లమగును.

"ఒకని యడుగు జేరి యొకని యౌదలనెక్కి
యొకని వెంటవచ్చి యొకని గలిసి
వెడలిపారితనుచు విందుమట్లయ్యు నీ
జీవనంబు లోక పావనంబు

[సింహా, 6 12]

గంగ విష్ణు పాదమున జన్మించి, శివుని శిరస్సునెక్కి భగీరథుని వెంట వెళ్ళినది. ఈ పురాణకథను కవి పై విధముగ చమత్కరించినాడు.

ఎంతటి మలినుడైనా గంగవల్ల పవిత్రుడౌతాడని శివుణ్ణి ఉదాహరణగా చూపించినాడు

"కామునిగాల్చి బూదిదను గంధముగా గొని యెద్దునెక్కుచుం
బాములతో లు నెమ్ములు గపాలములుందన మేని సొమ్ముగా
గాముల గూడియాడుచును గాడు గృహంబుగ నున్నవాడు గం
గామృత మౌదలం జిలికినంత సదాశివుడయ్యెనెల్లెడన్'

[సింహాసన 6.8]

గంగానదిలో మునిగితే చలి ఎందుకు వేయదో ఈ క్రింది పద్యం వివరించగలదు.

"మలినుడు మెగడిగిన ని
ర్మలుడౌటది చెల్లు లోకమాతా నీలో
దల దడిపిన జలి లేదని
వెలయుట యీహరుని నుదుటి వేడిమిజుమ్మీ"

[సింహాసన 6 11]

భావాలలో వ్యంగ్యమే గాక బంధకవిత్వముగూడా గోపరాజు చూపించెను. ఒక పేదబ్రాహ్మణుడు విక్రమార్కుని వద్దకు తన కుమార్తెను తీసికొని వచ్చి యీ విధముగా స్తుతించెను:

"రాజ్యంబు వదలక రసికత్వమెడలక
జయశీలముడుగక నయము చెడక
దీనుల జంపక దేశంబు నొంపక
నిజముజ్జగింపక నేర్పుగలిగి,
విప్రుల జుట్టాల వెన్ను సొచ్చిన యట్టి
వారిని గొల్చిన వారిప్రజల
హర్షంబుతో గాచి యన్యాయ ముడుపుచు
మున్ను జెప్పిన రీతి జెన్ను మీరి
చేత లొండులేక పాత్రల విడువక
యశము కలిమి తమకు వశము గాగ
వసుధ యేలు రాజ వర్గంబులోన న
నయ్యాది విష్ణుమూర్తి వంద్రునిన్ను.

(సింహాసన 7-75)

ఈ సీస పద్యములోని ప్రతిఅర్ధపాదముయొక్క మొదటి అక్షరములను చదువు కొనినచో "రాజా ; దీని వివాహము చేయవయ్యా :" అనే విన్నపమును బ్రాహ్మణుడు చేసినట్లు గోపరాజు తన పద్యములో బంధించి చూపించినాడు. ఇందు గోపరాజు తన కుల వ్రతాన్ని నియమబద్ధంగా పేద బాపని మూలమున

ROLL OF HONOUR

1970-71

C. NIRMAL KANTH,
Chairman, Students' Society.
'**Service**' is his motto.

R. V. SARAT MOHAN PRASAD,
Secretary, Students' Society,
A Seasoned Actor.

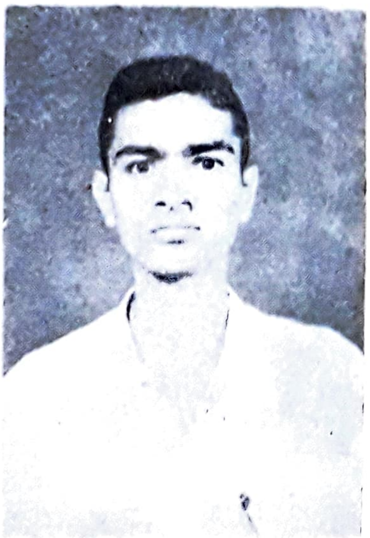

C. DURGADEVA KANWA,
won the Capt. Venkaiah Gold Medal for the best Science Student of the year.

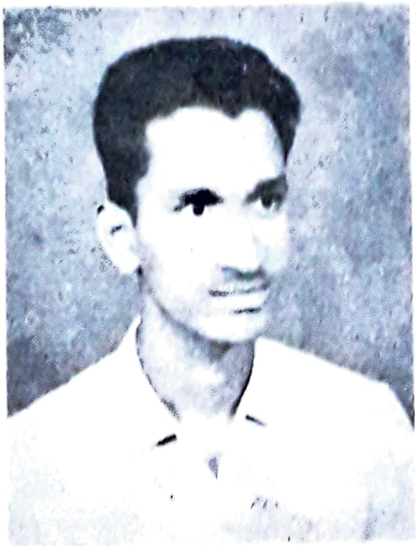

K. BHEEMESHWARA RAO,
won the Fr. Devaiah Memorial O.B.A. Scholarship. Outstanding debater in English and Telugu.

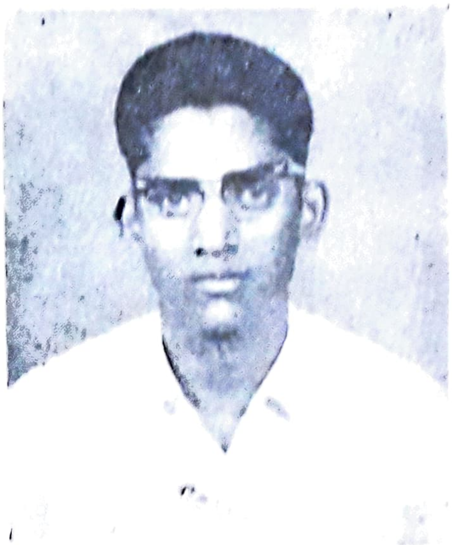

P. KANNA RAO,
General Captain and N. S. C. Leader

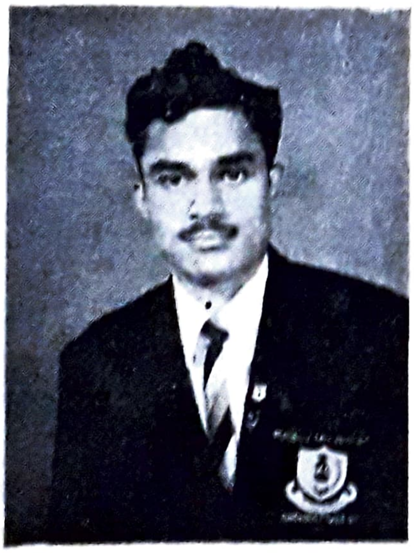

Cdt/Cpt. L. RAJARAM,
took part in the
Republic Day Parade in Delhi.

B. GOVINDA RAJULU,
won the 'Meritorious Service Award' for the year.

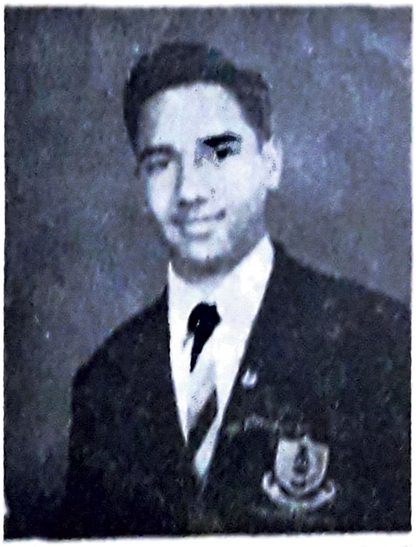

S.U.O. T. BHEEMESWARA RAO,
took part in the
Republic Day Parade in Delhi.

THE MEN WHO BROUGHT US LAURELS

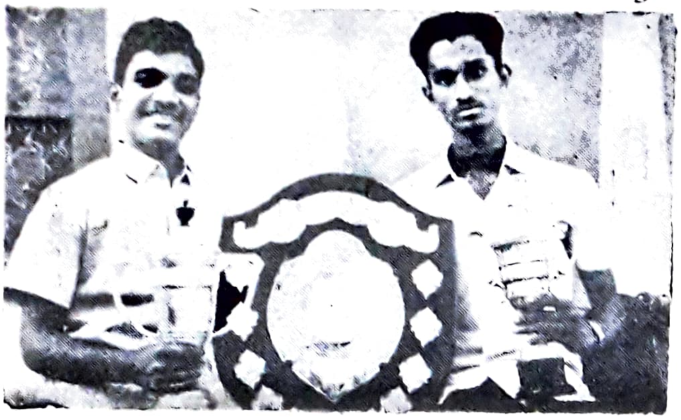

K. KALYAN and K. BHEEMESWARA RAO, winners of the P. R. Govt. College Trophy for English Debate, Kakinada.

SIMHADRI and VIJAYA PRABHAKAR, winners of the Noble College Cup for English Debate, Bandar.

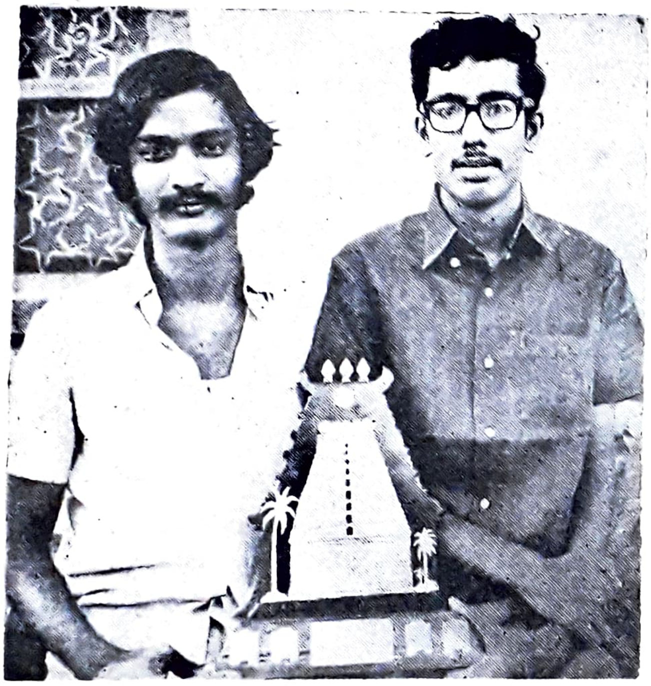

V. T. M. PRASAD and C. V. SHIVARAM, winners of the Chirala College Trophy for English Debate.

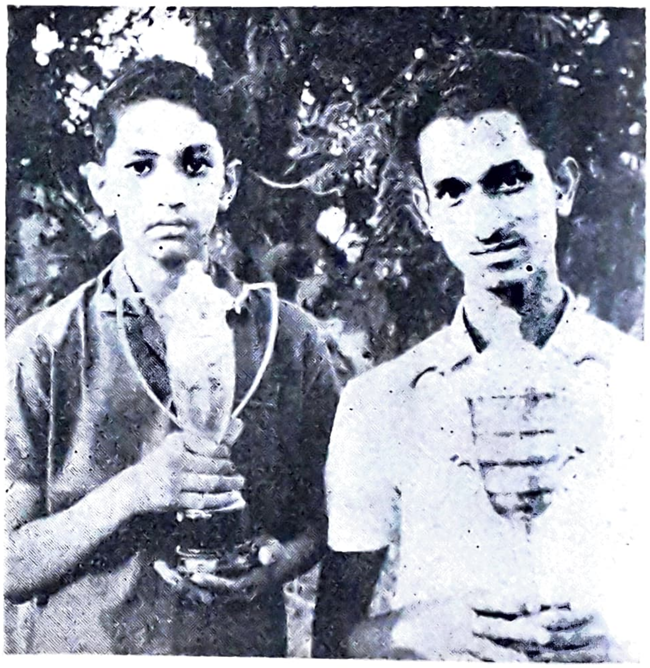

N.J.P. NARAYANA and K. BHEEMESWARA RAO, winners of the P. R. Govt. College Trophy for Telugu Debate, Kakinada.

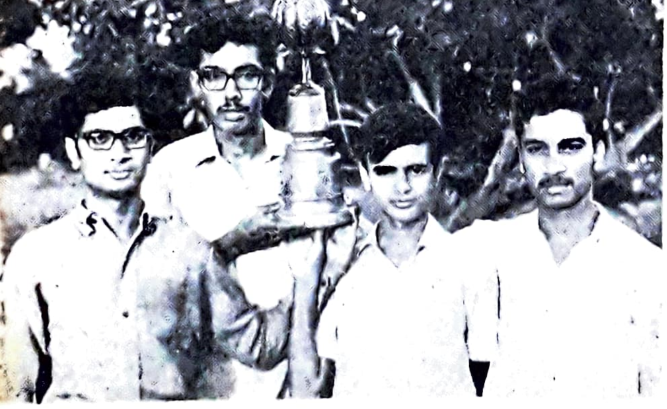

MAHESH, SHIVARAM, PRAHLAD and PRABHAKAR, winners of the Loyola Trophy for Quiz.

G. MANOHAR and V. T. M. PRASAD, winners of the C. R. R. College Cup, Eluru, for English Debate.

Dr. W. Burghall, the Quiz Master

INTER-COLLEGIATE QUIZ CONTEST

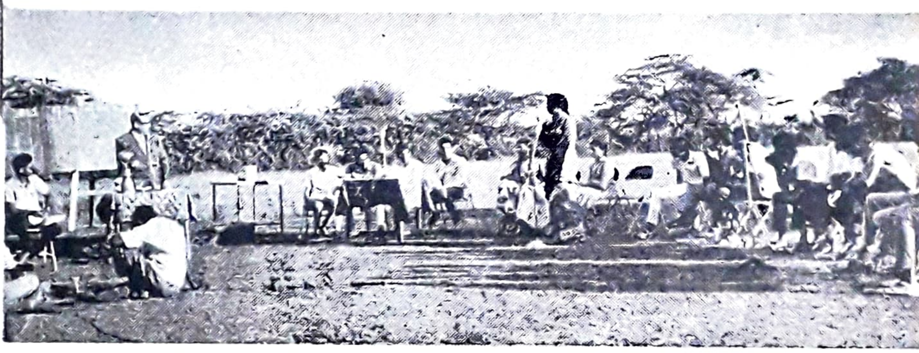

ANDHRA LOYOLA COLLEGE
LIBRARY
VIJAYAWADA

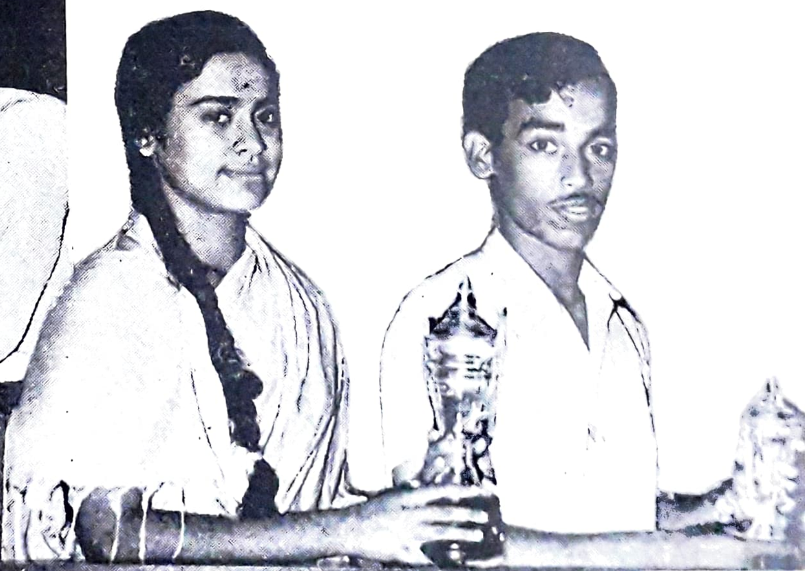

Bheemeswara Rao and Vijaya Prabhakar, winners of the Narasimha Rao Shield

Best Speakers:

Miss Sabita of Maris Stella & Bheemeswara Rao of A.L.C.

Second Best:

K. V. Babu of Gudivada.

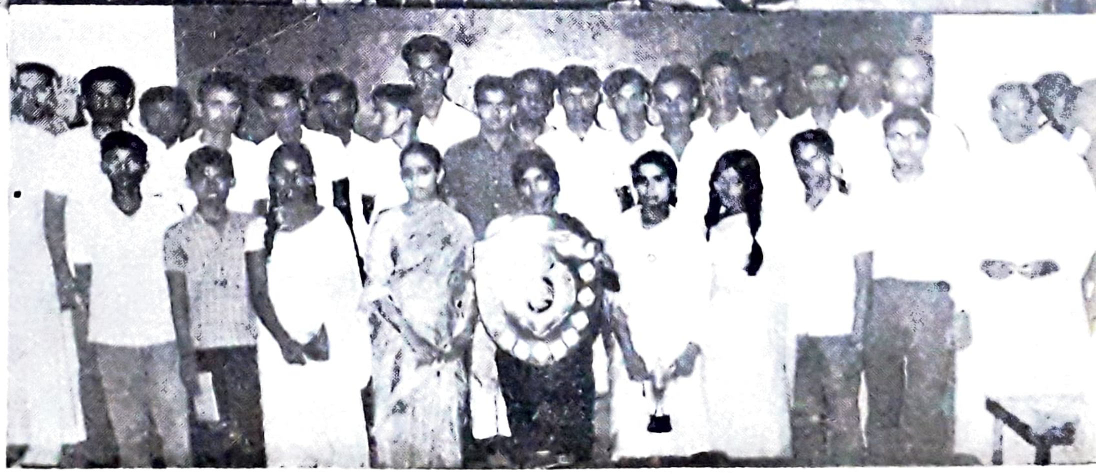

Inter-collegiate Debate conducted by the O. B. A.

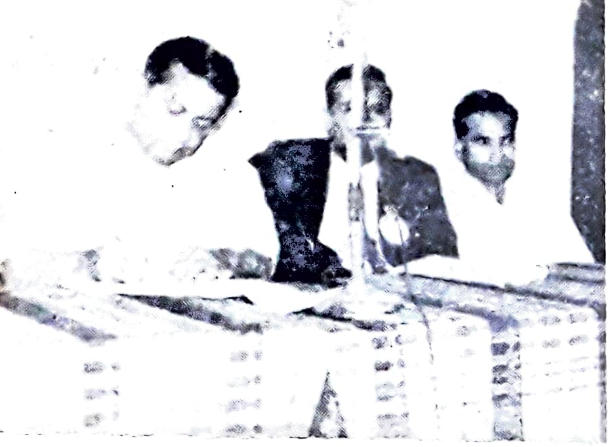

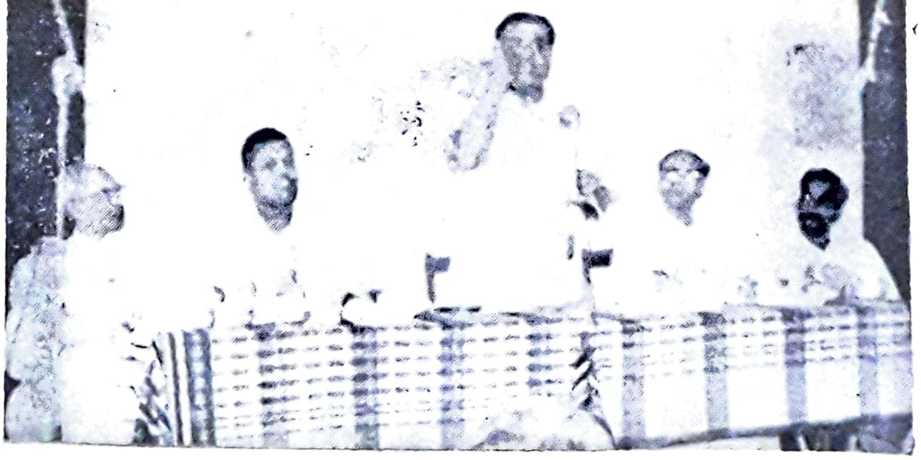

Mr. M. V. RAJAGOPAL, I.A.S., *Joint Secretary of Education, Andhra Pradesh, addresses the delegates to the Seminar on Intermediate Course, organised by the Staff Association of Andhra Loyola College.*

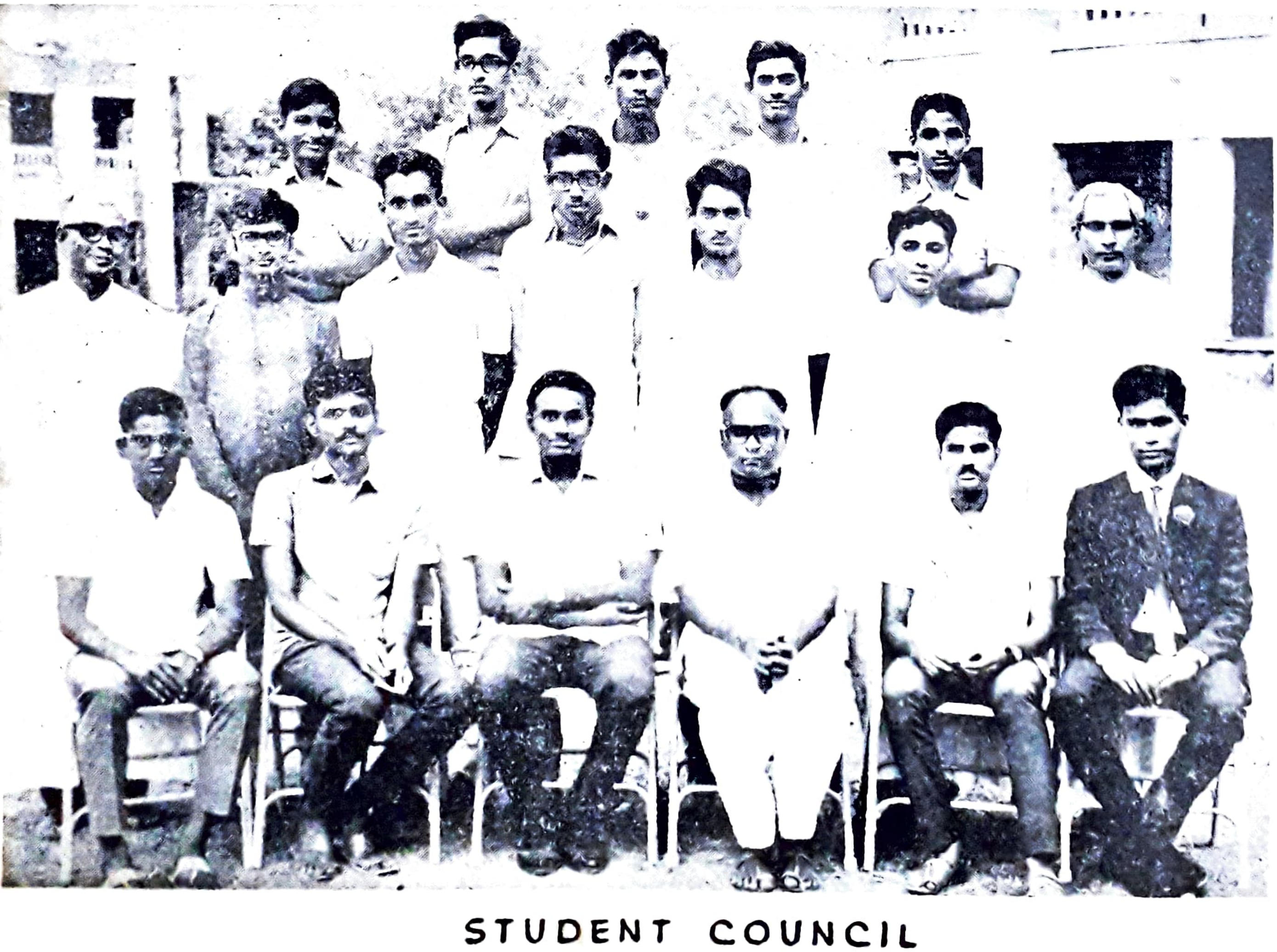

STUDENT COUNCIL

వ్యక్తము చేసినాడు.

బమ్మెర పోతన వలె గోపరాజు కూడా సహజ పాండిత్యప్రతిభ గలవాడు. రసభావములు ముప్పిరి గొనునట్లు ముప్పదిరెండు బొమ్మల కథలు పన్నెండు ఆశ్వాసములలో బంధించినాడు. ప్రథమాశ్వాసములో కథావతారిక గలదు. రెండునుండి పదకొండవ ఆశ్వాసము వరకు మూడేసి కథల చొప్పున ముప్పయి చెప్పినాడు. చివరి ఆశ్వాసములో రెండు బొమ్మల కథలు చెప్పెను. ఈ పన్నెండు ఆశ్వాసములలో తన సర్వజ్ఞత తెల్లమగునట్లు కవి అనేక వర్ణనలు, చమత్కారములు గుప్పించినాడు.

మొదటగా పద్మిని మొదలైన స్త్రీ జాతులను వర్ణించెను. ఈ క్రింది పద్యముల వలన ఈయన చేసిన విద్యా ప్రశంస మనకు తెలియ గలదు.

క॥ "పరులకు సోదరులకు భూ
పరులకుఁ గొనరాదు సర్వవశ్యముతా నె
వ్వరికిచ్చినఁ గోటి గుణో
త్తర వృద్ధి భజించు విద్య తనధన మెపుడున్"

క॥ "పరభూమికి జనుచోఁ ద
స్కరులకు నగపడదు ప్రేఁగుగా దెచ్చట నె
వ్వరినైన హితులఁ జేయును
ధరలో మఱి విద్యఁబోల ధనములుగలవే"

ఇవి భర్తృహరి శతకములోని "విద్య నిగూఢ గుప్తమగు విత్తము........అను పద్యమును తలపింప జేయుచున్నది.

స్త్రీ కి గల పర్యాయ పదములు మనకిచ్చట లభింప గలవు.

సీ॥ ఎలనాగ తొయ్యలియింతి ముదియ నాతి
ప్రోయాలు పొలఁతుక పువ్వుఁబోణి
చెలువయుఁ గలకంఠి చేడియ నెలఁతుక
మగువ మెరుఁగుబోఁడి మచ్చెకంటి
యుగ్మలి యాబిడ యువిద వాలుంగంటి
యన్ను చిగురుఁబోణి యతివపడఁతి
లేమ క్రాలంటియుఁ జామ పొలఁతి కొమ్మ
తీఁగఁబోడి మడఁతి తెఱవబోటి
వెలఁది ముదిత గొంతి మెలఁతుక పడఁతుక
నెలఁత యిగుఁరుబోఁడి తలిరుఁబోఁడి
యనఁగ సతుల పేళ్ళు తెలుఁగున నలువది
వెలయుచుండు విట్లు విక్రమార్క ।

వీనినే గాక వసంత వర్ణన, బంధ కవిత్వము, సాముల రకాలు, పుణ్యతీర్థములు, సప్త సంతానములు, ఇంద్రజాలము, వితంతుధర్మములు, జూదము, చదరంగము, అరవై నాలుగు కళలు, మొదలగు వివిధ విషయములను సందర్భోచితముగ మనకు; విసుగు పుట్టకుండ చెప్పుటలో ఆయన గొప్పదనము మన కవగత మవుతుంది.

కవిత్వ విషయమున బమ్మెర పోతనకును, గోపరాజునకును పోలిక లున్నవి.

భాగవతములోని ఈ క్రింది పద్యమును పరిశీలింతము.

మ॥ నిరయంబైన నిబంధమైన ధరణీనిర్మూలనంబైన దు
ర్మరణంబైనఁ గులాంతమైన నిజమున్ రానిమ్ము కానిమ్ము పో
హరి యైనన్ హరుఁడైన నీరజభవుండభ్యాగతుండైన నా
దిరుగన్ నేరదు నాదు జిహ్వ వినుమా ధీవర్య వేయేటికిన్"

(భాగవతము ౮-౫౯౨)

ఇట్టి పద్యమే "సింహాసనద్వాత్రింశిక" లో గూడ కలదు.

ఉ॥ మేరువు సంచలించిన సమీరుడు నిల్చిన భూమి గ్రుంగినన్
దారకలెల్ల డుల్లిన సుధాకరుఁ డగ్ని కణంబు లొల్కిన
న్వారిధు లింకిన న్నభము వ్రాలిన భానుఁడు చల్లనైన నం
భోరుహసూతి దప్పినను బొంకదునే మును పాడి క్రమ్మరన్

(సింహాసన ౨ ఆ-౧౯౯)

వేములవాడ భీమకవి కవిత్వము నందీ కవికి ఎక్కువ అభిమాన మున్నట్లు స్పష్టమగుచున్నది. అతనిని ప్రత్యేకముగా ఒక పద్యమున స్తుతించుటయే గాక కవిత్వమున తప్పులు పట్టునట్టి కుబుద్ధుల స్వభావమును తెల్పు సందర్భమున గూడ భీమకవినే స్మరించి యున్నాడు.

క॥ లేముల వాడక ఋచియై
లేషుల వాదం బరించు లేములవాదం

దా మెరసిం భీముని నుత
భీముని బల భీముని మత భీముని దలంతున్

ఉ॥ భీమన పద్యమన్నఁ గడుప్రీతి వహించుచు మేలు మేలు నా
నేమిది చెప్పినార మన నిక్కమే ప్రాసముం గూర్చినాడ వౌ
నేమిది కాదు దీనివడి కిక్కడి కర్థ మిదెట్టి దీగణం
బేమని పెట్టినాడ వనియెగ్గులు వట్టుఁ గుబుద్ధి పెద్దన్

గోపరాజు కవి పట్టపు రాజు. ఉచితార్థకళారాజితుడు. ఇటువంటి వారిని రాజు చేబడితే రాజ్యము కాదే అనినాడు.

"ఏ జనులకైన సద్గుణ
యోజితులై భావమెరిగి యుచితార్థకళా
రాజితులగు కవిరాజుల
రాజులు చేబట్టిరేని రాజ్యము గాదే?"

[సింహాసన 1.29]

కాని ఇతడే రాజునూ ఆశ్రయించక చక్కనికవితాస్సామ్రాజ్యమునే ఏలుకొనినాడు 'సుకవితా యద్యస్తి రాజ్యేనకిమ్' అను నానుడి ఇతని యందు సర్వదా సర్వథా యన్వర్థము.

ఇతడు గొప్ప రాజనీతిజ్ఞుడు కథాసందర్భమున జెప్పబడిన నీతిపద్యముల నేర్చి కూర్చినచో అది యొక నీతి బోధక గ్రంథమగునని వెంపరాల సూర్యనారాయణ శాస్త్రిగారు సింహాసనద్వాత్రింశికపీఠిక యందు వ్రాసియున్నారు. చక్కని యుపమానములతో నా పద్యములు హృదయానందకరములై యలరారు చుండును. జ్యోతిష్యము, సాముద్రికము, ఛందస్సు అలంకారము మొదలగు శాస్త్ర విషయములను సందర్భాను సారముగా ఆయా కథలందు అవకాశమును గల్పించుకొని తెలిపి యున్నాడు.

గోపరాజు కావ్యములోని వర్ణనలను బట్ట ఆ కాలమునాటి ఆచారవ్యవహారములను సవిస్తరముగా తెలిసికొనవచ్చును. సాంఘికచరిత్ర రచనకు ఉపయోగపడు రసవత్ కావ్యములలో గోపరాజు కావ్యము ఒకటి యనుట నిర్వివాదాంశము.

రావి రమేష్‌బాబు,
బి. యస్సి. (తృతీయ)

తనిసిరే వేల్పు లుదధిరత్నములచేత
వెఱచిరే ఘోరకాకోల విషముచేత
విడిచిరే యత్న మమృతంబు వొడము దనుక
నిశ్చితార్థంబు వదలరు నిపుణమతులు

—ఏనుగు లక్ష్మణకవి

పాప

గంట కొట్టిన పావుగంటకు బండి స్టేషనులో కొచ్చి ఆగింది. స్టేషనుకు ఫర్లాగు దూరంలో నున్న నేను గబగబా పరిగెత్తుకుంటూ వచ్చి, టికెట్టు కొన్నాను గార్డు విజిల్ వేసి వచ్చజెండా ఊపాడు బండి కదులుతుండగా గబుక్కున ఓ సెకండ్ క్లాసు పెట్టెలో దూరాను. "అబ్బబ్బ! ఈ కాలపు కాలేజీ పిల్లలు మరీ దుడుకుగా తయారవుతున్నారమ్మా! ఏంజేస్తాం కలికాల మహత్యం?" అని గొణుక్కుంటున్నారొక బామ్మ గారు. తన సీటుకు జేరగిలబడి నాగురించి. నాలో నేనే ఆవిడ చాదస్తానికి నవ్వుకున్నాను బెడ్డింగు గుమ్మం దగ్గరే ఉంచేశాను నెమ్మదిగా అందరి కాళ్ళనూ దాటుకుంటూ సీటుకోసం వెతుకుతూ కంపార్ట్ మెంట్ లోపలిదాకా వెళ్ళాను ఎక్కడా సీటు కనిపించక పోయేసరికి అక్కడే నుంచున్నాను. చిన్న సూట్ కేస్ చేత్తో అలాగే పట్టుకొని నా ఎదురుగుండా ఉన్న సీట్లో ఒక ముచ్చటైన ఫామిలీ కూర్చొని ఉంది. ఫామిలీ అంటే ఆ విడేం సంతానలక్ష్మి కాదు. ముచ్చటైన యువజంట వారిద్దరిమధ్యా ఎఱ్ఱగా, బొద్దుగా ముద్దొస్తున్న మూడేళ్ళ పాపాయి. వాళ్ళిద్దర్నీ చూస్తుంటే మా అన్నయ్య, వదినలు జ్ఞాపకం వచ్చారు. ఆ పాప మాత్రం నాకు భలే నచ్చింది. చక్కని లేత లేత చేతులు, అప్పుడే వస్తూన్న ముద్దు ముద్దు మాటలతో అమ్మా నాన్నల మధ్య గారాలు గునుస్తోంది. ఎంత సేపని నిలబడగలను? కాళ్ళు పీకుతున్నాయి రైలు మాత్రం తనకిదేం పట్టనట్లు పరిగెడుతూంది. నేను విశాఖపట్నం వెళ్ళాలి. ఇంకా రాజమండ్రి కూడా రాలేదు.

నిడగవోలులో ఆగింది బండి. వాళ్ళకెదురుగా ఉన్న సీట్లో వాళ్ళంతా దిగిపోయారు. ఎవరో పెళ్ళికి వెళతున్నట్టున్నారు. థర్డుక్లాసు ఖాళీ లేకపోయేసరికి సెకండ్ క్లాసు టిక్కెట్లు కొని పెట్టె అంతా తమ సంసారంతో నింపేశారు. హమ్మయ్య! పెట్టెలో సగం ఖాళీ అయినట్లుంది. నేను గబగబా ఆ సీట్లో బెడ్డింగు తెచ్చి పరిచాను. సూట్ కేస్‌లోంచి ఆ రోజు కొన్న "యువ" తీసి చదవడం ఆరంభించాను. నా ఎదురుగుండా కూర్చొని ఉన్నావిడ నన్నడగటానికి సిగ్గేసి గాబోలు, వాళ్ళాయనను అడుగుతోంది. "ఏమండీ ఒకసారి యువయిమ్మని ఎదురుగుండా ఉన్నాయన్ని అడగండి. ఎవరో కాలేజీ అబ్బాయిలానే ఉన్నాడు" అని.

నేను ఆ మాటలు విని గబుక్కున కప్పించుకున్నాను. "ఏమిటండీ 'యువ' చదువుతారా? మీనా చదువుతున్నారా? భలే ఇంటరెస్టింగ్‌గా ఉంటోందండి. సర్లేండి. మీరు పుస్తకం చదువుకోండి నేను పాపతో ఆడుకుంటాను." అనగానే ఆవిడ ఆశ్చర్యపోయి మారు మాట్లాడకుండా పుస్తకం తీసుకుంది. ఆయనకేమీ తోచదని ఆయనకు గూడా ఓ పుస్తకం తీసిచ్చాను చదువుకోమని.

పాపను దగ్గర కూర్చోబెట్టుకొని కబుర్లు చెప్పుతున్నాను నేను.

"నీ పేరేమిటి పాపా చెప్పమ్మా" అని అడిగాను.

ముద్దుగా "పాప" అని చెప్పింది.

"మరి నే నెవరినమ్మా"

"అన్నాయి" అంది ముద్దొచ్చేటట్టుగా.

"ఎవరు చెప్పారమ్మా నీకు నేను అన్నాయినని"

"అమ్మ" అంది పాప.

"మరైతే నీకు నేను అన్నాయిని. నువ్వు నాకు చెల్లాయివి. అయితే నా జట్టు వదలనని ఒట్టేయి" అంటే, నా చేతిలో చెయ్యివేసి గిల్లి ముద్దు పెట్టుకొంది పాప. సంతోషంతో పాపను ముద్దు పెట్టుకొన్నాను.

సూట్ కేస్‌లోంచి నా కోసం తెచ్చుకొన్న బిస్కట్ల ప్యాకెట్ తీసి పాపకు పెడుతూంటే "ఎందుకండీ అవన్నీ, యిప్పుడేగా పాలకోవా తింది" అందావిడ.

"ఫర్లేదులేండి. పాప నా చెల్లాయిలాంటిదేగా. సరేనండి, మీరు ఎక్కడ దిగుతారో చెప్పారుకాదు" అని అడిగాను. "తుని" అని చెప్పాడాయన.

సామర్లకోటలో బండి ఆగింది. పాప మంచినీళ్ళు కావాలని పేచీ పెడ్తోంది. గబగబా పాపను తీసుకొని బండి దిగాను. పంపుదగ్గర పాపచేత మంచినీళ్ళు తాగించి, వాటర్ కేన్ నిండా పట్టాను. ఆ రెండు గంటల్లో మరింత సన్నిహితమైపోయింది, పాప నాకు. ముని రావ

డానికింకా రెండు స్టేషన్లే దాటాలి. పాప వెళ్ళిపోతోందనే బాధ మనస్సులో ఉంది. మరి ఏ నాటి అనుబంధమో యిది. పాపనడిగాను "పాపా, మరి మీ వూరు రాగానే అమ్మా నాన్నతో వెళ్ళిపోతావా? నా జట్టుంటానన్నావుగా" అని "ఉహు వెళ్ళను, నేను నీ తోనే ఉంటాను" అంది పాప గోముగా.

పాప అలా అంటుందికాని, నాతో ఉంటుందా, నా పిచ్చిగాని.

తుని స్టేషను వచ్చేసింది. గబగబా సామాన్లు దింపడంలో వారికి సహాయం చేశాను. బండిదిగి పాపనెత్తుకొని "పాపా, మరి వెళ్ళిపోతున్నావుగా, నాకో ముద్దివ్వవూ." అని అడిగాను. తియ్యటి హాయిని, ముద్దును కలిగించే ముద్దు యిచ్చింది పాప. రైలు కూతవేసింది. కంపార్ట్‌మెంట్ ఎక్కాను. పాప తన చిన్న చేతుల్తో టాటా చెపుతోంది. అలాగే కనుమరుగై పోయిందా దృశ్యం.

వెళ్ళి సీట్లో కూలబడ్డాను. ఎదురుగుండా ఉన్న సీట్లో "యువ" పుస్తకం వెక్కిరిస్తోంది, పాప వెళ్ళిపోయిందిలే అన్నట్లు. నాకు కోపం వచ్చింది. పుస్తకం మీద కాదు. మా అమ్మ నాకు ఒక్క చెల్లాయినైనా ఎందుకివ్వలేదని.

బి. నాగేశ్వరరావు,

ఇంటరు మీడియట్. (ద్వితీయ)

ఎంత దూరము ?

అమ్మా ! ఆకలి! చలియైన పెట్టమ్మా !
అని ఆలపిస్తున్నాడొక బీదరికము తెలియని పసివాడు
బాబు ! ఈ నెయ్యి అన్నము తినరా !
అని బుజ్జగిస్తున్న దొక ధనికస్త్రీ మారాము చేయు బిడ్డను.
ఆకలితో నీరసించి లేవలేక పోతున్నాడొక దురదృష్టజీవి
కడుపు నిండి బొజ్జను లేపలేక చస్తున్నాడొక భాగ్యజీవి
శ్రమటోడ్చి కండలు కరిగిస్తున్నాడొక కష్టజీవి కూటికై
హాయిగ కూర్చొని జేబులు నింపుతున్నాడొక అదృష్టజీవి స్వార్థంతో.
కటిక నేలపై పరున్నాడొక పేదవాడు
ఆదమరచి నిదురపోతాడా ప్రశాంత జీవి
మెత్తని పరుపుపై పవ్వళించాడొక ధనికుడు
తాళాలు తడుముకొంటు నిద్రపట్టక చస్తాడా దురాశాజీవి.
పేదరికాన్నిచ్చినా, ధైర్యమిచ్చావు
కష్టపడమన్నావు, సుఖించమన్నావు పేదవానిని, ఓ దైవమా !
ఐశ్వర్యాన్నిచ్చినా, చోరభీతి నిచ్చావు
సుఖపడ మన్నావు, ధనార్జనతో భాగ్యవంతుని,
ఈ నిరుపేదల వ్యధకు
ఆ కలవారి సౌఖ్యానికి ఎంతదూరము ?
ఈ దూరము దగ్గరయ్యే దెప్పుడు ?
ఆ మంచి రోజులు మనము చూచే దెప్పుడు ? ?

గుర్రాల వెంకటేశ్వరరావు

బి. ఎస్‌సి. (ప్రథమ)

కథానిక

బరువు బ్రతుకులు

ఇల్లంతా పెళ్లి హడావుడితో కోలాహలంగా వుంది. ఇంకా బంధువులు, స్నేహితులు రిక్షాల్లోంచి దిగుతున్నారు. అక్కడక్కడా గుంపుగా చేరిన అమ్మలక్కలు ఒకరి చెవి మరొకరు కొరుక్కుంటున్నట్లు ఏవో విని వినిపించకుండా మాట్లాడటం మొదలెట్టారు. అటే వచ్చిన సుబ్బరామయ్య వాళ్ళ గుసగుసల అంతరార్థము గ్రహించక పోలేదు. కానీ పాపం.... ఏం చేయగలడు ? బాధ పడటం తప్ప! అక్కడ ఒక్క క్షణం కూడా వుండలేక భార్య దగ్గరకు వచ్చి "మీనాక్షీ పెద్దమ్మాయిని తలచుకొంటే గుండె తరుక్కు పోతోందే....?" అని సంబాళించుకొని "త్వరగా తయారవండి" అంటూ హెచ్చరించి వరండాలోకి దారి తీశాడు.

సన్నాయి హుషారుగా పాడుకెళ్ళి పోతోంది తన ధోరణిలో. మద్దెల వాడికి చేతులో కొట్టటం కంటే తల వూపటం జాస్తీ అయింది. నళినిలో పెళ్ళికూతురు కళ ఉట్టిపడుతూ, అందానికి నిర్వచన అందిస్తోంది. నవ వధూవరులైన నళిని, మూర్తి అర్థంకాని పురోహితుని ఆర్డినెన్సును తూ. చ తప్పకుండా అమలు పర్చసాగారు.

అప్పుడే స్నానం చేసి గబగబా డ్రెస్ వేసుకుని కొంచెం దూరంలోనున్న గడపమీద నిలబడి, పెళ్ళి జరుగుతున్న వేదిక వైపు తదేకంగా చూస్తోంది రజని. తెల్లని వాయిలు చీర, దానిపై, లేత గులాబీ రంగు జాకెట్టు వేసుకుంది. నల్లనైన ఆమె నయనాలు, నీలి శరీరచ్ఛాయతో కలసి పోయాయి. ముఖం మీద అక్కడక్కడ వున్న స్ఫోటకం మచ్చలు ఆమెను అందవిహీనురాలిని చేయటానికి ప్రయత్నిస్తున్నాయి. కనుకొలుకుల్లో చక్రాల్లా తిరిగే కన్నీరు ఆమె హృదయంలో పెల్లుబికే దుఃఖానికి చిహ్నంలా గున్నాయి.

ఏదో తీరని లోటు, తెలియరాని, తెలుపలేని ఆవేదన ఆమెను క్రుంగ దీస్తున్నాయి. తడబడుతున్న పెగాల్ని తన స్వాధీనంలోకి తెచ్చుకోవాలని ఎంతో ప్రయత్నిస్తోంది. ఫలితం మాత్రం శూన్యం.

ఎవరి అదుర్దాలో వాళ్ళున్నారు. మూర్తి స్నేహితుడైన శరత్‌దృష్టి ఆమెపై పడింది. ఆమెలోని దీనంతో కూడిన అమాయకత్వం అతణ్ని ఆకర్షించి ఆలోచింప చేయసాగింది.

భజంత్రీలు వేగంగా సవ్వడి చేయటం మొదలు పెట్టాయి. మూర్తి నిలబడి నళిని మెళ్లో మూడుముళ్లూ గట్టిగా వేశాడు. తథాస్తంటూ అక్షింతలవర్షం కురిపించారు చూడవచ్చిన వారందరూ.

రజని అక్కడ నిలువలేకపోయింది. ఎలాగో నాలుగక్షింతలు వేసి యింటికి ఆనుకునే వున్న దేవాలయ ప్రాంగణంలోకి దారి తీసింది, తడబడుతున్న అడుగుల్తో. మూసివున్న గుడితలుపుల వంక చూస్తూ వెర్రి తలపులతో వెక్కి వెక్కి ఏడ్వ సాగింది.

శరత్ మెల్లగా ఆమెననుసరించి గుళ్లోకి ప్రవేశించాడు. శరత్‌ను చూచిన రజని తలవంచుకొని వెళ్ళిపో సాగింది.

"క్షమించండి" అన్నాడు శరత్ ఏమిమాట్లాడాలో తెలియక, రజని ఆగి వెనక్కితిరిగిచూసింది ఎందుకా అన్నట్లు.

"నా పేరు శరత్, ఏమీ అనుకోనంటే మీతో కొంచెం మాట్లాడాలి." అని అంగీకారం తెలుపవలసిందన్నట్లుగా చూశాడు శరత్.

"అపరిచితవ్యక్తిని నాతోమాట్లాడే దేముంటుంది? పోనీ.... కాదంటే.... ఛ.... ఏమనుకుంటాడో...." అని తర్కించుకొని, మారుమాట్లాడకుండా అలా మండపం మెట్లమీద కూర్చుంది. లోపలి ఆవేదనాగ్నిని చల్లార్చుకుంటూ.

శరత్ ఏదో ఆవేశంతో ఉపన్యాసంలాగా మొదలు పెట్టాడు. "కాలమైతే మారిందేమోగాని, ఈ మనుష్యుల్లో విశాల భావాలు, ఉన్నత దృక్పథాలు తగినంతగా పెరిగినట్లు మాత్రం కనబడదు. వీరేశలింగం మొదలైన వారెందరో చేసిన సేవలవల్లనే మన

దేశం ఈ విధంగానైనా మారిందేమో!....

"ఎందుకండీ! అంతఆవేశంగా మాట్లాడేస్తున్నారు?" అంది రజని అతని ప్రవృత్తి అర్థం గాక.

"అన్నట్లు.... పెళ్ళికూతురు మీకేమవుతుందో"....

"స్వయానా చెల్లెలు...."

"హు.... ఇప్పుడైనా, మీ తల్లిదండ్రులకు కనువిప్పుగలిగినట్లుంది. బాల్యవివాహం చేసి మీ కన్యాయం చేశారనుకుంటాను. మీ చెల్లెలికి వచ్చేటప్పటికైనా తెలుసుకున్నారట్లుంది" అన్నాడు శరత్ తన ధోరణిలో.

రజనికి కొంచెం కోపం వచ్చింది. ఇదేంటి .... ముక్కు మొహం తెలియనివాడు తమ స్వవిషయాల్లో యింతగా జోక్యం చేసుకుంటాడు. పైగా లేనిపోని బాల్య వివాహం.... అవీ. అంటూ మొదలు పెట్టాడు అసలితని ఉద్దేశ్యం ఏమిటో, అనుకొని "మీరు పొరబడుతున్నారు!" అంది ముక్తసరిగా.

"తప్పించుకోవడంలోనైనా నేర్పు కావాలన్నారు. నాదగ్గరెందుకు దాస్తారు? ఒకర్ని కించపరచి వారు బాధ పడుతుంటే చూచి ఆనందిద్దామన్న మనస్తత్వం కాదు నాది. మీరిందాక గడపమీద నిలబడి అనుభవించిన మూగబాధ, మీనుదుటన కుంకుమరేఖ లేకపోవటం దానికితోడు యీ తెల్లచీర .... ఈ మూడూ నన్నా విధంగా ఊహింప చేశాయి. క్షమించండి."

"అరే....బొట్టు పెట్టుకోలేదా! ఏదో తొందరలో మర్చిపోయినట్లున్నాను. దీనికి మీరింతగా బాధపడటం దేనికి?" అంది రజని నుదుటిన చేత్తో తడుముకుంటూ.

"అట్లయితే .... మీరిందాక అంతబాధ పట్టానికి కారణం....అది కాదన్నమాట మీ భర్తగారెక్కడున్నారు?" అన్నాడు ప్రశ్నార్థకంగా. కొంచెం వెనక్కు జరిగి.

"ఇక్కడ లేరండీ..." అని వ్యంగ్యంగా తప్పుకుంది. తన స్వవిషయాలు బయట పెట్టడం యిష్టం లేక.

"అందుకన్నమాట మీరు దిగులు పడ్తోంది. బాగానేవుంది నేనింకా ఏదో సంఘోద్ధరణ చేద్దామనుకున్నాను. అందుకే మిమ్మల్ని పిలిచాను. మీ బాధ లేమన్నావుంటే పంచుకొని చేతనైన సాయంవుంటే చేద్దామనుకున్నాను. ఫర్వాలేదులెండి. కొంచెం త్వరగానైనా చెప్పారు. అదేచాలు. లేకపోతే నేనింకా తొందరపడివుండే వాణ్ణేమో. ఒక్కమాట. మిమ్మల్నావిధంగా భావించటానికి బలమైన కారణం వుంది. నాకు తోడంటూ వున్నది ఒక్కగానొక్క అక్కయ్య. అమెకు బాల్యంలోనే పెళ్ళయిపోయింది. కాపురానికెళ్ళిన మరుసటి సంవత్సరంలోనే ఆమెనన్యాయంచేసీ యీ లోకం దాటాడు "కాటికి కాళ్ళుచాచి కూర్చున్న మా బావ." అయినా అవన్నీ మీకెందుకులెండి," అని మెల్లగా లేవబోయాడు శరత్.

రజని తన దుఃఖ తరంగాలను అవతలకు నెట్టి "కొందరి జీవితాలు కష్టాలకే అంకితమైపోతాయి కాబోలు. అదేంటో నాకు పూర్తిగా వినాలని వుంది. మీ కభ్యంతరంలేకపోతే చెప్పండి," అంది.

శరత్ చెప్పసాగాడు, "కాలం ఎంత చిత్రమైందో చెప్పలేం కదా! ఒకప్పుడు రెండుజడలు వేసుకుని, పరికిణీ జాకెట్టులతో గంతులువేసే నా బంగారు అక్కయ్యని శోకమూర్తియైన విధవగా చూడలేకపోయాను. ఏమైనాసరే ఆమెకు, పునర్వివాహం చేయాలన్న పట్టుదల రేకెత్తింది. అక్కయ్య ఒప్పుకుంది. కాని యిది నిదానంగా జరగవలసినపని. అందాక అక్కయ్య పొలంపన్లలో ప్రవేశించింది. అతికష్టమీద, స్కాలర్ షిప్‌లతో పైచదువులకు వెళ్ళాను. శలవుల్లో వస్తానన్న అక్కయ్య రాలేదు రాదు కూడ. అంతా జరిగిపోయింతర్వాత తెల్సింది. మానవత్వంలేని ఎవరో మూర్ఖుని తీయని మాటల వలలో చిక్కుకొని అక్కయ్య మోసపోయిందని. నలుగురిలో నవ్వుల పాలైన ఆ కన్నె బ్రతుకును గోదావరి తన వడిలో చేర్చుకొని ఆదరించింది ఇక నాకు ఎవ్వరూ లేరు. తర్వాత కొన్ని విచిత్ర పరిస్థితుల్లో ఈ మూర్తితో పరిచయం ఏర్పడింది. చివరికతడే నా ప్రాణస్నేహితుడుగా మారాడు. వాళ్ళ కుటుంబం చేసిన సహాయంతోనే ఎమ్. ఎ. వరకు చదివాను. ప్రతిరోజు అక్కయ్య ఏదోఒక రూపంలో జ్ఞాపకం వస్తుండేది. అప్పటినుండి, బాధల్లో వున్న వారిని గ్రహించి అర్థం చేసుకునే శక్తి అలవడింది. బాల్య వివాహాలపై అసహ్యభావాన్ని వ్యక్తి పరచేవాడ్ని. వితంతు పునర్వివాహాల్ని ప్రోత్సహించేవాడ్ని. కట్నపు పిశాచాన్ని రూపుమాపాలని బల్లగుద్ది వాదించేవాడ్ని. "అందరూ చెప్పేవారేగాని చేసేవారు మాత్రం కన్పించరు" అనే నా ఫ్రెండ్స్ మాటలు నాకు

మరింత పట్టుదలను రేకెత్తించాయి. అవకాశం కోసం ఎదురు చూస్తున్నాను....సరేలెండి....ఏదోచెప్పేసుకు పోతున్నాను....ఇంతకీ మీవారిపేరు చెప్పారు కాదు." అన్నాడు శరత్.

"తెలీదండీ...."

'పోనీ....ఎక్కడున్నారో....'

"అదీ తెలీదండీ"

"బాగానే వుంది. కొంతమంది భర్తపేరు చెప్ప టానికే అంత సిగ్గుపడి పోతారు. మీ కభ్యంతరమైతే చెప్పొద్దు లెండి"

రజని ఆలోచనలో పడింది. తన పరిస్థితులు ఆత నికి చెప్తామా ? వద్దా ? అని.

"పాపం ! తన విషయాలన్నీ అంతగా మనసు విప్పి తనతో చెప్పినప్పుడు తను చెప్పటానికేం ? పైగా దానివల్ల తనకు మేలే జరగ వచ్చు నేమో ? అనుకొని, "క్షమించండి నేనంతటిఅదృష్టానికి నోచు కోలేదు" అంది ప్రకాశంగా.

"అంటే....మీకు పెళ్ళవలేదా ?"

"లేదండీ...." రజని ముఖమంతా వాడిపోయిన పూవుగా మారిపోయింది.

"మీరే పెద్దమ్మాయి నన్నారు. మీకు పెళ్ళి చేయ కుండానే మీ చెల్లెలికి వివాహం చేయటంలో మీ వాళ్ళ ఉద్దేశ్యం ఏమిటో !"

"నా దురదృష్టానికి ఒకరినని ప్రయోజనమేముంది" అంది వేదార్థపరంగా.

"దాన్ని కొంచెం వివరంగా చెప్పగలరా ?" అత నిలో వినాలనే ఆత్రుత పెరిగింది.

రజని చెప్పసాగింది.

"మాది మధ్య తరగతి కుటుంబం. ఐదుగురమూ ఆడవాళ్ళమే. ఇప్పటికి నా జీవితంలో యిరవై మూడు మండు వేసవి కాలాలు తొంగి చూచాయి. మెట్రిక్ ప్యాసై, అంతటితో చదువు మానేశాను. ప్రస్తుతం నర్సు ట్రైనింగులో ప్రవేశించాను. రూపం, ధనం కోసం ప్రాణాలర్పించే యీ లోకానికి నా అవసరం లేక పోయింది. ఒక్కొక్కర్ని చూస్తే ఆప్యాయంగా ఆదరించ బుద్ధవుతుంది. ఒక్కొక్కరి ముఖం చూస్తే మొట్టబుద్ధవు తుందన్నట్లు, నా రూపం చూస్తే చాలా మంది అసహ్యపడేవారు. నా బోటి అభాగ్యుల్ని దేవుడెందుకు పుట్టిస్తాడో అతనికే తెలియాలి. ఇంట్లో వాళ్లే నన్నసహ్యించు కొన్నట్లు మాట్లాడేవారు. నేనూ సాధ్యమైనంత వరకు అందరికీ దూరంగా వుండేందుకే ప్రయత్నించేదాన్ని. ఏదిఏమైనా వయస్సు మాత్రం ఆగదుగా. నా పెళ్లిసమస్య తలి తండ్రులకు "ఎదమీద కుంపటి" లా తయారైంది. రూపమా ? అంతంత మాత్రం. దానికి తోడు కట్నాల సమస్య కొరకరాని కొయ్యగా తయారైంది. ఈ "వరకట్నపు పిశాచాల దురంతాల కోరలలో అన్నెం పున్నెం ఎరుగని ఆడబ్రతుకు" లెన్ని బలి అయ్యాయో ? అవుతున్నాయో ? అవుతాయో ? ఆ దేవునికే ఎరుక; ఏవో కొన్ని సంబంధాలు వచ్చాయి, పోయాయి. కొందరికి పిల్ల నచ్చలేదు. మరి కొందరికి డబ్బు నచ్చలేదు. చివరకు ఒక వయసుడిగిన పెద్దమనిషి ముందుకు వచ్చాడు. వేళకు నాలుగు మెతుకులు వండి పెడ్తే చాలనన్నట్లు.

చూసూచూసూ నా గొంతు కోయటం మా యింట్లో వాళ్ల కిష్టం లేకపోయింది. అటు....పెద్దపెద్దకట్నాలు యివ్వలేరు. ఈ పెళ్ళి చూపుల్లో నా ప్రాణం విసిగి వేసారి పోయింది రోజులు గడిచేకొద్ది యిక ఈ జన్మకు వెలుగు లేదన్న భావం ఏర్పడింది.

చెల్లెలు నళిని పెళ్ళీడు కొచ్చింది. దానికి నాదో పెద్ద సమస్య అయింది. నేనే పెద్దదాన్నవటం చేత నా వల్ల మిగిలిన వాళ్ళు బాధపడటం భావ్యం కాదని గ్రహించాను. ఈ పెళ్ళి చూపులకు కూర్చొని అందరి చేత అన్ని మాటలనిపించుకొని ఆత్మాభిమానాన్ని చంపుకోదల్చలేదు. ఏదైనా నర్సుట్రైనింగులో చేర్పించమని మొండిపట్టు పట్టాను, సాధించాను.

రోజులు దొర్లిపోయాయి. మెల్లగా అందరూ నా సంగతే మర్చిపోయారు. ఇప్పుడే నాకు కొంత మన శ్శాంతి లభించింది. చెల్లికాలేజీలో చేరింది. ప్రేమించి చివరకు పెళ్ళి చేసుకుంది. ఏదైనా పూర్వజన్మలో పెట్టిపుట్టాలండి :" అంటూ చెప్పుకెళ్ళి పోతోంది.

మూర్తి రాకను గమనించిన వారిద్దరి సంభాషణ ఆగి పోయింది. శరత్, రజనితో ఏదో మెల్లగా చెప్పాడు. రజని సంతోషాతిశయంతో మరేమీ మాట్లాడలేక సిగ్గుతో తలదించుకొని అంజలిఘటించి వెనక్కి తప్పుకొని వెళ్ళిపోయింది.

"భోజనాని కెన్నిసార్లు పిలవాలిరా....పద....పద" అంటూ శరత్ భుజంతట్టి తీసుకెళ్ళాడు మూర్తి.

4

మిణుకుమిణుకు మంటూ వెలగలేక వెలుగుతున్న ఒక జీవనజ్యోతికి, హృదయం నుంచి స్రవించిన ప్రేమాదరణలతో దేదీప్యమానంగా చేయబోతున్నాడు తను. తన సంకల్ప సిద్ధికి యిదే తొలి మెట్టు. పాపం.... ఈ విషయం మూర్తికి యింత వరకు తెలీకుండా దాచాడు. ఇవ్వాళ ఏమైనా సరే తెలియ చేయాలి. ఇదంతా అతని చలువే అంటే సందేహంలేదు. నిజానికి మూర్తి వాళ్ళ సహాయం ఈ జన్మకు తీర్చుకోలేడు తను. అనుకుంటూ టేబిల్ మీదకు దృష్టి మరల్చాడు శరత్.

"అరే... మూర్తినుండి కవరు వచ్చిందే.... విశేషాలేమిటో" అని కవరు తీసుకొని చదవ సాగాడు. నాలుగు లైన్లు చదివేసరికి కళ్ళు చింతనిప్పుల్లా ఎర్రబడి పోయాయి.

హృదయంలో ఆవేదన ! ముఖంలో ఏదో చెప్ప రాని అసహ్యం ! ! తీక్షణంగా మళ్ళీ చదవసాగాడు. ఒకసారి పూర్తిగా చదివేశాడు—వింతవింత ఆలోచనలతో తల తిరిగి పోయింది.

మళ్ళీ రెండోసారి చదివాడు—పట్టరాని క్రోధావేశాలతో పళ్ళు పటపట మన్నాయి. ముఖమంతా స్వేద బిందువులు అలముకొన్నాయి. ఆవేశంతో వూగిపోయాడు.

తను ఊహించిన తనమూర్తేనా యిట్లా వ్రాసింది? సందేహంలేదు. మూర్తే. ఎంత ద్రోహం చేశాడు. ఎంతో మంచివాడని మోసపోయాను. కేవలం ధన ముండగానే సరా? మనిషన్న తర్వాత మనసుండక్కర్లా? తనూహించింది నిజం. అనుమానం లేదు. అదేవూరు అదేపేరు. ఆనాడే తనకీ విషయం తెలిస్తే ఎంత బాగుండేది భగవాన్!

ఇంతకీ తన్నవమానించటానికిలా రాశాడా? లేక అతనీవిధంగా ఊహించలేదా? తనకు ప్రాణప్రదమైన వార్ని తనకక్కుండా చేసిన ఆ కిరాతకుడు.... ఈ మూర్తా!

ఒక పని చేసేముందు ఆ పని మంచా? చెడా? అని కొంచెం ఆలోచిస్తే యింత పని జరిగివుండేదికాదు. కదా! ఈ భయంకర నిజం తనకు తెలియకపోయినా బాగుండేది.

కానీ తనిప్పుడు చెయ్యగల్గేదేమిటి? జరగాల్సిందంతా ఏనాడో జరిగిపోయింది. ఇప్పుడతనిపై కక్ష పెంచుకుంటే వచ్చే ప్రయోజనం ఏముంది? అతనీ విధంగా చేశాడే అనుకో.... తనూ ప్రతీకారంకోసం ఉవ్విళ్ళూరితే,తను వాళ్ళందరి దృష్టిలో విశ్వాసఘాతకుడవ్వడా? ఏదిఏమైనాసరే మూర్తికి తగిన విధంగా బుద్ధిచెప్పాలి. "అనుకుంటూ వెంటనే డ్రెస్ వేసుకొని" గబగబ బయలుదేరాడు శరత్.

"చార్మినార్" ముందు రద్దీ ఎక్కువై పోసాగింది. రోడ్డుమీద కార్లు రిక్షాలు అటూ, ఇటూ పిచ్చిగా తిరుగుతున్నాయి. ఎంత అణచుకున్నా అణగని ఆలోచన దొంతరలు అతడ్ని ఉక్కిరిబిక్కిరి చేయసాగాయి. సాయంత్రం నాలుగో అయిదో అవుతోంది.

ఫుట్‌పాథ్‌మీద పిచ్చిగ నడువసాగాడు శరత్. ఆవేశాగ్నికి రక్తాశ్రువులు ఆవిరై స్వేదబిందువులుగా నుదుటన జిగిబిగిగా అల్లుకున్నాయి.

రోడ్డు కవతలిప్రక్కగ కొంచెం దూరంలో ఓ సుపరిచితవ్యక్తి ఆకారం లీలగా కన్పడసాగింది. శరత్ కళ్లల్లో నీళ్ళు సుడులు దిరుగసాగాయి. సందేహం లేదు. మూర్తే అరే.... ఆ ప్రక్కనున్న సుందరాంగి ఎవరో.... నళినా?.... ప్చ్!.... కాదు. మరెవరో....

వీల్లేదు. ఇంకా ఎందరో జీవితాలకు అన్యాయం జరగటాన్ని సహించలేను. అనుకుంటూ మహోగ్రుడై అపరనారసింహునిలా తయారయ్యాడు. వెర్రి ఆవేశంలో తన్ను తాను మర్చిపోయి మూర్తీ... మూర్తీ.... అని పిలుస్తూ రోడ్డుకడ్డంగా పరుగెత్త సాగటం, శరవేగంగా వస్తున్న టాక్సీ అతడ్ని ఢీకొనటం రెప్పపాటు కాలంలో జరిగిపోయాయి. శరత్ పది గజాలదూరంలో పడ్డాడు. తలకు, కాళ్ళకు బలమైన గాయాలు తగిలాయి, గుడ్డలన్నీ నెత్తుటిమయం. స్పృహ శూన్యం.

దీన్ని గమనించి మూర్తి వెన్వెంటనే శరత్‌ను హాస్పిటల్‌కు చేర్పించాడు. ఖంగారుపడ్డూ.

* * *

"నర్స్! స్పృహవచ్చిందా? డాక్టరు గారేమంటున్నారు? జీవించటానికేమన్నా అవకాశాలున్నాయంటారా?" అంటూ ప్రశ్నల వర్షం కురిపించాడు మూర్తి.

"చాల కష్టం" అంది ముభావంగా నర్సు.

"అతను నా కాప్తమిత్రుడు. ఎంత డబ్బయినా సరే వెనకాడవద్దు. అతడ్ని మాత్రం మామూలు

మనిషిని చేయండి." అంటూ బావురుమన్నాడు మూర్తి.

"ఆతడు మీ కాప్తమిత్రుడు మాత్రమే. నాకు దైవ సమానుడు. నాలో ప్రతిరక్తపుబిందువు ఆయన్ని దక్కించుకొనటానికి తహతహలాడిపోతోంది." అని ఏదో చెప్పబోయింది. కాని డాక్టరు పిలవటంతో వెళ్ళిపోయింది.

మూర్తి వరండాలో పచార్లు చేస్తున్నాడు. ఏం చేయాలో తోచక. తలకు కుట్లువేసి బ్యాండేజి కట్టారు. ఫ్రాక్చర్ అయిన కాళ్ళకు బ్యాండేజి వేశారు. మధ్యలో ఫిట్స్ వస్తున్నాయి. పరిస్థితి ప్రమాదంగానే వుంది. నర్సుద్వారా అతని విషయాన్ని గ్రహించిన డాక్టర్ ప్రత్యేక శ్రద్ధ తీసుకోసాగాడు.

ఒక గంట నిశ్శబ్దంగా గడచిపోయింది. శరత్ కొంచెం కళ్ళువిప్పాడు. ఎదురుగావున్న నర్సు మందు తీసుకొని అతి కష్టంమీద నోట్లోపోసింది. శరత్ ఏదో అస్పష్టంగా మాట్లాడ ప్రయత్నించాడు, "నర్స్! నే నింకా బ్రతుకుతానంటారా? ఎందుకీ వృధా ప్రయాస?" అని కళ్ళు మరింత విశాలం చేసి చూడ సాగాడు.

ఎక్కడో చూసినట్టు.... బాగా పరిచయమైనవ్యక్తిగ ....గుర్తు.........."మీ పేరు .... రజని యేనా?" అని అడిగి ఔనని నిర్ధారణ చేసుకుని...."నీ కన్యాయం చేయలేను రజనీ....నన్ను క్షమించు...." అని బాధతో ఏవో నాల్గుముక్కలు మాట్లాడి మళ్ళా స్పృహ కోల్పోయాడు శరత్.

రజని రాత్రింబవళ్ళు కంటిపై కునుకు లేకుండా సేవ చేయసాగింది. ఆనకట్ట తెగితే ప్రవహించే నీళ్ళ లాగ కన్నీటి ధారలు జలజల రాలి చారలు గట్టాయి. మనసులో ఏదో వెలిబుచ్చ లేని ఆవేదన తను ఏవిధంగానైనా శరత్‌ను బ్రతికించు కోవాలి—ఇదే తన కోరిక.

అటువంటి కరుణామయుడు బ్రతికి తీరాలి—ఇదే దేవునికి తన విన్నపం. తనో లత లాటిది. పైకి పెరిగి అన్నిటి లాగానే తనూ చిగిర్చి నాలుగు పువ్వులతో పచ్చగ కళకళ లాడాలని కోరుకుంటుంది, కాని స్వతంత్రంగా జీవింప లేనిది లత.

ఏదో ఒకవృక్షం ఆధారం దొరకాలి. అప్పుడే ఆ లత జన్మ సార్థకమవుతుందేమో! చివరికా చల్లని నీడ నిచ్చిన వృక్షమే నేల కొరిగి పోతే లత కూడా క్రింద పడటం లోక సహజం. తన పరిస్థితి అంతే అవుతుందా? వద్దు! భగవాన్! వద్దు!

నా మార్గ జ్యోతిని పెనుతుఫానుకు బలిచేయ వద్దు? నాదీ ఒక జీవితమే! అని గుర్తించి ఆదరించిన అతనితో ఎడబాటు నే భరింపలేను. భగవాన్! భరింపలేను.

అతణ్ణి చూస్తే గుండె తరుక్కు పోతోంది.

మళ్ళీ కొంచెం స్పృహలోకి వచ్చాడు. అతికష్టం మీద పెదవులను కదుపుతూ, ఏదో చెప్పసాగాడు.

"రజనీ....నిదురించిననీహృదయాన్ని మేల్కొల్పి దానిలో అణిగి పోయిన కోరికలకు ప్రాణంపోసి యిలా నిరాధారంగా వదిలేస్తున్నందుకు నన్ను క్షమించవూ!" అంటూ కంటతడి పెట్టుకున్నాడు శరత్.

"ఇందులో మీరు బాధపడాల్సిన దేముందని? మీ అమూల్యమైన కరుణామయహృదయం నా వైపు మొగ్గు చూపటం నిజంగా నా అదృష్టం. నేను మీ అర్ధాంగినని నోరారా ఒక్కసారి అనండి. మనసులు అర్థం చేసుకున్నపుడు మంగళసూత్రాలతో పనేముంది? నేను మీ శ్రీమతిగా నిలవటం కన్న కోరుకునే దేమీ లేదు. నా జీవితానికి అంతకంటే పరమార్థం మరొకటి లేదు" అంటూ కట్లు సరిచేయ సాగింది రజని.

"నేనేమో.... అటో.... ఇటో.... అన్నట్టున్నాను. హు....పిచ్చిదానా....తెలిసితెలిసి ఎవరైనా గోతిలో పడతారా? అది నీకు భావ్యంగాదు రజని...."

"ఏదిఏమైనా సరే మీరే నా దైవం, నిప్పులు చెరిగే నా హృదయాన్ని ఎవరైతే అమృతవర్షాన్ని కురిపించి చల్లార్చారో, వారికే నా హృదయం అంకితమై పోయింది. నా మాట కాదనకండి!" అని వెక్కివెక్కి ఏడ్చేసింది.

"రజని....నీకంటే నా కారులెవరున్నారు గనుక ముమ్మాటికీ నీవే నా శ్రీమతివి" అంటూ కట్లుకట్టిన చేతులతోనే దగ్గరకు పిలిచాడు. "నేటినుండి నీవు శ్రీమతి రజనీ శరత్‌వి" అన్నాడు.

ఇదరిలో ఏవో ఆనందపు టురకలు. అంతలోనే ఏవో విషాదపు దొంతరలు. ఇరువురి నేత్రాల నుండి కవోష్ణపు ఆనందాశ్రువులు రాలి కలిశాయి.

అప్పుడే వచ్చిన మూర్తికి వీరిద్దరి సంబంధం

ఏమిటో అర్థం గాలేదు. ఎవరా ఈమె అన్నట్లు ప్రశ్నార్థకంగా శరత్ వైపు చూశాడు మూర్తి.

శరత్‌లో ఉద్రేకం పాలపొంగులా పైకి లేచింది. ఆవేశంతో "ఈమె దేవతరా. ఈమె నర్థం చేసుకోవాలంటే నీలాంటి వాళ్ళకి చాలా కష్టం. మూర్తి! నీ వింత ద్రోహివని నేనెన్నడూ వూహించలేదు." అన్నాడు.

"ఏదో ఆవేశంలో వున్నావు కొంచెం శాంతించు. అసలు నీకీ యాక్సిడెంట్ ఎట్లా జరిగింది? నేనారోజు ఎంత ఖంగారుపడ్డానో తెలుసా? పోనీలే.... దేవుడు మనందున్నాడు అదే చాలు. ఇవిగో యాపిల్స్" అంటూ తెచ్చిన పండ్లను అక్కడుంచబోయాడు మూర్తి.

"దయచేసి అవన్నీ తీసుకెళ్ళిపో .... నిన్ను చూస్తుంటే నా నరనరాల్లో రక్తం ఉడికిపోతోంది." అంటూ ఉన్నమాట అనేశాడు శరత్.

"శరత్.... నీవేదో మనసులో ఉంచుకొని బాధపడుతున్నావు ఏదైనా నావల్ల తప్పుంటే నన్ను క్షమించు."

"హు.... క్షమించు.... ఎంత తేలిగ్గా అనేశావ్ మూర్తీ.... మీకు ధనం విలువ తెలిసినంతగ జీవితం విలువ తెలియదు. ఈ యాక్సిడెంట్‌కు మూలకారణం నీవు రాసిన లెటరేనేమో. దాంట్లో రాసిన రాధ.... నీ వాడిన ఆటకు బలైన ఆ రాధ....ఎవరనుకున్నావురా?....నా రాధక్కయ్య....ఇప్పుడర్థమైందా! నీవు నాకెంత ఉపకారం చేశావో.. నన్ను.. మా అక్క దగ్గరకు పంపిస్తున్నావ్," అని బాగా అలిసిపోయి రొప్పసాగాడు.

మూర్తి ముఖం వివర్ణమైపోయింది. గాటు పెట్టినా నెత్తుటిచుక్క కన్పడేటట్లు లేదు. అపరాధాన్ని ఒప్పుకున్నట్లు తల వంచుకున్నాడు.

రజని కలుగచేసుకుని, "ప్లీజ్...మీరు ఆవేశపడకండి, అసలే అలసిపోయారు, కాసేపు రెస్టు తీసుకోండి. లేకపోతే చాలా ప్రమాదం," అంది.

"ఈ రెండు మాటలూ చెప్పి శాశ్వతంగా రెస్ట్ తీసుకుంటాను," అన్నాడు. శరత్. ఎంత ఆపుకుందామని ప్రయత్నించినా ఆగని ఉద్రేకం అతన్లో పెల్లితలలేస్తోంది. "మూర్తీ నిజంచెప్పు, ఇంకా యిలా ఎంతమంది ప్రాణాల్ని తీశావ్. హు... నాకు తెలుసు నీవు చెప్పలేవు. వెళ్ళు మూర్తీ .... వెళ్ళు .... నాకు దూరంగా వెళ్ళిపో....నిన్ను చూస్తుంటేనే అసహ్యం వేస్తోంది. ఇక ఏమంటానో....ఏమి చేస్తానో నాకే తెలీదు....పో...." అని పెద్దగా అరిచాడు.

శరత్ పరిస్థితినంతా అర్థంచేసుకున్న మూర్తి యిక అక్కడ వుండటం మంచిది కాదనుకొని వెనక్కి తిరిగి వచ్చిన దారినే భారంగా వెళ్ళిపోయాడు దించిన తల ఎత్తకుండా.

రజనికంతా అయోమయంగా వుంది. ఏ నిమిషానికి ఏమి జరుగుతుందోనని భయపడింది.

శరత్ చల్లపడ్డాడు. కోపమంతా మాయమైపోయింది. తనన్న మాటలకి తన్ను తానే నిందించుకున్నాడు. "అయ్యో....ఎంత తొందరపడ్డాను. నన్ను చూట్టానికి వచ్చిన స్నేహితుణ్ణే వెళ్ళగొట్టానా! పాపం ఎంత బాధపడ్డాడో .... మూర్తీ .... నన్ను క్షమించు....," అంటూ తలుపు వంకే చూస్తుండిపోయాడు.

ఇంకెక్కడి మూర్తి....ఎప్పుడో వెళ్ళిపోయాడు.

"మూర్తీ! వెళ్ళిపోయావా....నేనూ వస్తాను ఆగు.. అక్కడే ఆగు...." అంటూ లేవటానికి ప్రయత్నించి బెడ్ మీదనుంచి క్రిందకు దొర్లిపోయాడు. దొర్లిపోతూనే చివరి శ్వాసనందుకున్నాడు అతి కష్టంమీద. నిశ్చేష్టురాలైన రజని హృదయం కళుక్కుమని పగిలిపోయింది. ఇక వాళ్ళ బ్రతుకుల్లో బరువులు, బాధలు లేవు. అసలు బ్రతుకులే లేనప్పుడు ఎన్ని బరువులుంటేనేం! ఎన్ని బాధలుంటేనేం!!

పరాశర శేషశాయి,

బి. యస్సి. (ఫైనల్)

మనమున గొన్న నెవ్వగలు మాన్పి ఘటింతురు కావ్యసమ్మదం
బనఘకథాముఖంబున హితాహితబోధ మొనర్తు రింపుగాఁ
గనుగొనుకంటె నద్భుతముగా నెఱిగింతు రతీంద్రియార్థముల్
ఘనమతు లెల్లవారికి నకారణబంధులుగారె సత్కవుల్?

—సంకుసాల నృసింహకవి

కథానిక:

వీడిన పాయ

కౌసల్యాసుప్రజా। రామ।

పూర్వా సంధ్యా ప్రవర్తతే।
ఉత్తిష్ఠ నరశార్దూల।
కర్తవ్యం దైవమాహ్నికమ్॥

సుప్రభాతం చదువుతున్నారు పరంధామయ్య గారు తన ధారాళమైన కంఠంతో.

"నాన్నా....నాన్నా" అంటూ వచ్చింది రాధ.

"ఏమ్మా ?"

"నాన్నా నేను ఫస్ట్‌క్లాస్‌లో ప్యాసయ్యాను...ఇదుగో" అంటూ పేపరు పరంధామయ్యగారి చేతి కిచ్చింది.

ఆయన కూడా చూసి "అంతా ఆ వేంకటేశ్వరుడి కృప !" అన్నారు.

పరంధామయ్య గారొక ఉపాధ్యాయుడు. ఇద్దరే సంతానం. కొడుకు రాజశేఖరం స్కాలర్ షిప్‌లతో చదువుకుంటూ ఎం. బి. బి. యస్. ఫైనల్‌కొచ్చాడు, అభ్యుదయభావాలు కల యువకుడు. అమ్మాయి రాధ పి. యు. సి. ప్యాసయింది. సుగుణసుందరి. ఇక సహధర్మచారిణి పార్వతమ్మ తెల్లనివన్నీ పాలని నమ్మే అమాయకురాలు.

వచ్చిన సంబంధాలన్నీ తప్పిపోయినయ్ రాధకు. చదువుంది ! సంస్కారముంది ! ఏం కొదువ ? కట్నం ! కట్నం !

అదే సమాజాన్ని పీక్కు తింటున్న పిశాచం ! దీనికి అంతులేదు. మధ్య తరగతి కుటుంబాల పాలిటి పెను భూతం !

"ఏమండీ ! అమ్మాయికి పెళ్ళెప్పుడు చేస్తారు ? దానికేమో ఏళ్ళొచ్చె. ఇంట్లో ఉంచటం.........."

పార్వతమ్మగారి ఆవేదన అప్పుడప్పుడు పరంధామయ్య గారికి వినకా తప్పదు.

"నాకు మాత్రం కూతురుగాదటే , దాన్నొక ఇంటిదాన్ని చేయాలనేగా నా తాపత్రయం" అని ఆవిడకు చెప్పకా తప్పదు.

* * *

ఆ రోజు సంతోషవార్తను తీసుకు వచ్చారు. పరంధామయ్యగారు. మరేదో కాదు. రాధకు సంబంధం వచ్చింది. "కట్నం అక్కర్లేదట ! పిల్ల బాగుంటే చాలట !"

పరంధామయ్య గారు పక్కింటి సుబ్బారావు దగ్గర 50 రూ॥ చేబదులు తెచ్చారు – పెళ్లివారికి మర్యాదల కోసం.

కాఫీ, ఉప్మాలు వగైరా తయారు చేయించారు.

పదయింది. వారొచ్చారు పెళ్లిచూపులకి. ముందు టిఫిన్ సుష్ఠుగా తిన్నారు. వారు కుర్చీలలో కూర్చున్నారు. పెళ్లికొడుకనే వాడొక పళ్ళకోతి. తల్లి రాంభాణమ్మ. అపరసూర్యకాంతం అనుకోవచ్చు.

రాధ సిగ్గు నభినయిస్తూ చాప దగ్గరకు వచ్చి నిల్చింది.

"కూర్చోమ్మా !" సౌమ్యతగా అంది రాంభాణమ్మ.

కూర్చుంది రాధ.

"నీ పేరేమిటి ?"

ఇప్పుడు కనిపించింది రాంభాణమ్మగారి సహజత్వం.

"రాధ" మెల్లగా అంది,

"ఏం చదువు కున్నావు ?"

"పి. యు, సి. ప్యాసయ్యాను."

"పాటలు పాడగలవా ? ఏది ఒకపాట పాడు"

తప్పదు. పాడాలి. ఏంపాట పాడాలి ? ఇదొక పెద్దగండం. పెళ్ళికద్దొస్తాయా పాటలు ? అదైన తరువాత నడక. ఇదొక తంతు.

ఒక పాట పాడింది రాధ.

"బాగుందమ్మా !" అన్నాడు పెళ్ళికొడుకు తండ్రి.

"ఫరవాలా!" ఒకమాదిరిగావుందిఆవిడ సర్టిఫికెట్.

"మరి....తాంబూలాలు పుచ్చుకుందామా అండీ" పరంధామయ్యగారు ఆతురతతో అడిగారు.

"ఏది....నడు చూద్దాం" అప్పుడేనా అన్నట్లు మొఖం పెట్టి అంది రాంభాణమ్మ.

నడిచింది రాధ.

"..... ...."

మొహం చిట్లించుకొంది రాంభాణమ్మ.

వెళ్ళి ఉత్తరం రాసామంటూ బయలు దేరింది. అందరూ ఆమెను అనుసరించారు.

వెళ్ళి ఎంతకాలం అయినా ఉత్తరం లేదు, పత్తరం లేదు.

ఏం లోపం కనపడలా ? మరేం చేస్తారు ?

ఇట్లాగే ఉంటయ్ కట్నం అక్కర్లేని సంబంధాలు. మొదటో ఎంత సంతోషం కలిగించిందో, అంత బాధ కలిగించింది సంఘటన పరంధామయ్యగారికి. నడక నచ్చలేదట ! నడక.........

"అమ్మా ! రాధా, నీ కన్యాయం చేస్తున్నానమ్మా ! పిల్లకు పెళ్ళిచేయలేని అసమర్థుణ్ణి...................."

"ఊరుకో నాన్నా !"

"అవునమ్మా ! నువ్వు నా కడుపున పుట్ట వలసిన దానివి కావమ్మా ! కట్నం లేకుండానే నీ పెళ్ళి కాదమ్మా !"

బాధతో కనులు చెమ్మగిల్లాయి.

మెరుపులాంటి ఆలోచనతో తెప్పరిల్లారు పరంధామయ్య గారు. అబ్బాయి రాజశేఖరంకి వచ్చే కట్నంతో రాధ పెళ్ళి చెయ్యొచ్చేమోనని.

* * *

"అమ్మా ! అన్నయ్యొచ్చాడే !" సంతోషంగా పరుగెత్తింది రాధ.

"వచ్చాడా ! రాజూ ! రా నాయనా !"

రాజశేఖరం లోపలికి వచ్చాడు.

"ఏరా ! పరీక్ష లెలారాసావ్ ?" పరంధామయ్య గారడిగారు.

"బాగానే రాశాను నాన్నా ! క్లాసు రావచ్చు !"

"అన్నిటికీ ఆ ఏడుకొండల వాడే ఉన్నాడు"

భోజనాలయ్యాక పరంధామయ్య గారు రాజు ప్రక్కన కూర్చొని "అబ్బాయి ! యీ యేడు పెళ్లి చేసుకొంటావా ?"

"ఫలితాలు రావాలి నాన్నా !"

"సరేకాని"

రాజశేఖరం ఫసుక్లాస్‌లో ప్యాసయ్యాడు.

"ఏరా ! ఏమిటి నిర్ణయం ?"

"నీ యిష్టం !"

"ఎవరైనా మనకు కట్నం ఎంతిస్తారంటావ్ ?"

చివుక్కుమన్నాడు రాజు.

"నేను కట్నం తీసుకోను నాన్నా !"

"తీసుకోవాలి. తప్పదు. నీ చెల్లెలు రాధ పెళ్లి కోసమైనా తీసుకోవాలి. లేకపోతే రాధ కన్యాయం చేసిన వాడవవుతాయి !"

ఈ మాటలతో ఇరకాటంలో పడ్డాడు రాజశేఖరం.

"నాన్నా ! నే నిప్పుడేమీ చెప్పలేను. నన్నాలోచించుకోనీ" అంటూ గదిలోకి వెళ్ళిపోయాడు.

* * *

మర్నాడుదయం పూజాపురస్కారాదులు ముగించుకొని 'శేఖరం, ఇంకా లేవలేదేరా ? తెల్లవారింది!' అంటూ రాజశేఖరం గదిలోకి ప్రవేశించారు పరంధామయ్యగారు. రాజశేఖరంలేడు. ఏదో వ్రాసియున్న కాగితాన్ని ఆత్రుతగా చదువసాగాడు. అంతా చదివి ఒక వేడినిట్టూర్పు విడిచారు.

'ఏమిటినాన్నా' అంటూ వచ్చింది రాధ గదిలోకి.

మెల్లిగా కాగితం చేతికిచ్చాడు పరంధామయ్యగారు. రాధ చదువసాగింది.

పూజ్యులైన నాన్నగార్కి,

మీరీ ఉత్తరం చదివేటప్పటికి కొన్ని వంద మైళ్ళ దూరంలో ఉంటాను. నేనీపని చేస్తున్నందుకు క్షమించండి. 'బాగా వ్రేళ్ళు పాతుకుపోయిన మహా వృక్షంలాపెరిగిపోతున్న ఈ 'వరకట్న దురాచారాన్ని' తొలగించటానికి శాయశక్తులా ప్రయత్నిస్తాను. ఈఉద్దేశ్యంతోనే కట్నం తీసుకోగూడదనే నిర్ణయానికి వచ్చాను.

కాని ఆదిలోనే హంసపాదన్నట్లు నా వివాహ ప్రసక్తిలో నా కొచ్చే కట్నంతో మీరు రాధ పెళ్ళి చేయాలనే ఊహలో ఉన్నారని తెలియగానే నిరాశాహతుడినయ్యాను. ఒకప్రక్క కట్నం తీసుకోగూడదనే ఆశయంతో మరొకప్రక్క చెల్లెలుపెళ్ళి చేయటానికి అసమర్థుడుగా ఊహించుకొంటూ మధ్య సతమతమైపోయాను.

'ఏమైనా సరే కట్నం తీసుకోగూడదనే బలీయమైన నిర్ధారణకి వచ్చాను. అందుకే నేను ఇంట్లో ఉంటే మీ వత్తిడికి లొంగిపోక తప్పదేమోననీ, నాకు తెలియకుండా మీరు కట్నం తీసుకోవచ్చుననీ భయంతో ఇల్లు వదలి వెళ్ళుతున్నాను.

ఇంతమాత్రంచే బాధ్యతలనుండి తప్పించుకుపోవాలనే ఉద్దేశ్యం నాకు లేదు. రాధ సుఖ,సంతోష,

సౌభాగ్యాలతో ఉండాలనీ నా కోరిక. అందుకై నేను ఈ ఆశయానికితప్ప దేనికైనా వెనుదీయను. నా శాయ శక్తులా ప్రయత్నించి రాధపెళ్ళికి సహాయం చేస్తాను మీ కుటుంబమనే 'నది'లో నేనొక 'పేడినపాయ'ను. తిరిగి కలుసుకునేఅవకాశం రాగలదని ఆశిస్తాను. ఈ లోగా నాకై వెదకకండి. వృధాశ్రమ. నన్ను క్షమిస్తారు కదూ!

శలవు,

మీ రాజశేఖరం

కోట యజ్ఞనారాయణమూర్తి,
బి. యస్సి., (ఫైనల్.)

జరయు మృతియులేని జనునట్లు ప్రాజ్ఞుండు
ధనము విద్యఁ గూర్పఁ దలఁప వలయు
ధర్మమాచరింపఁదగు మృత్యుచేఁదల
వట్టి యీడ్వఁబడిన వాఁడుబోలె.

—చిన్నయసూరి

నేడు - ఒకనాడు

ఏదీ నాగరికత ?

ఏదీ సంస్కృతి ?

పునాది రాళ్ళు కూడా మిగలకుండా నాశనమైన మన సంస్కృతిని నిలదీసి, నిర్మించి నిలుపుకొన వలసిన బాధ్యత మనకు లేదా !

పాతాళానికి త్రొక్కి వేయబడ్డ మన ఔన్నత్యాన్ని పునరుద్ధరించుకో వలసిన అవసరం మనకు లేదా !!

ఆకాశం వరకు వ్యాపించి దేశాన్నంతటినీ చీకటి మయం చేసిన అవినీతిని నిర్మూలించ వలసిన కర్తవ్యం మనది కాదా !!

మనందరి భవిష్యత్తే దేశం. "దేశమంటే మట్టి కాదోయ్ దేశమంటే మనుషులోయ్" అన్న "గురజాడ" వారి మాటలు జ్ఞప్తికి తెచ్చుకొన్న ఏ భారతీయునిరక్తం స్పందించదు ? ఉజ్జ్వలమైన ఊహలతో ఉరకలు వేయదు ?

నేడు మనస్థితిని చూసి అలమటించని హృదయం లేదు. దాన్ని బయటపెట్ట గలిగిన ఆత్మస్థైర్యమే లోపించింది.

పొటకోసం తన్ను నమ్ముకొన్న భార్యాపుత్రుల పోషణకోసం జేబులు కత్తిరించే నిర్భాగ్యస్థితికి దిగజారిన జీవులను, దొంగలు అని కోర్టులో శిక్షిస్తున్నదీ లోకం. దొంగ వ్యాపారాలలో లక్షలార్జించి పేదల రక్తమాంసాలను పీల్చి పిప్పిచేస్తున్న యీ ధనపిశాచాలను అగ్రగణ్య వంతులు, పెట్టిపుట్టిన వారు అని పొగుడుతున్నది యీ లోకం.

ఒక్కణ్ణి చంపితే నేరమని ఉరిశిక్ష విధిస్తుంది. పదిమందిని చంపితే పరాక్రమమని స్తుతిస్తుంది యీ లోకం.

శాంతి, అహింసల అమరత్వాన్ని రుచి చూపించిన మహాపురుషులు జన్మించిన యీ భారతదేశమేనా— నేడు మత కలహాలతో, స్వార్థపరత్వంతో తలలు బ్రద్దలు కొట్టుకునే కిరాతకులకు జన్మస్థలం.

మారణాయుధాల సందడిలో నలిగిపోయే యీ ప్రపంచ గమనంలో శాంతి, అహింసలకు చోటేలేదా?

లోకానికిజ్ఞానభిక్షనిడిన వేదాలుపుట్టినభారతదేశమేనా నేడు అవినీతి, తుచ్ఛకార్యాలకు ఆలవాలము ?

ప్రజాసేవయే తమధ్యేయంగా, ప్రజల సౌఖ్యమే తమ సౌఖ్యంగా, ప్రజల ఆనందమే తమ ఆనందముగా భావించి ప్రజలకోసం తమ జీవితాలను త్యాగం చేసిన మహానుభావులనుకన్న యీ భారతదేశమేనా మొన్న మూడు లక్షల కాంట్రాక్టుతో కట్టిన పాఠశాల కూలి 20 మంది బాలుర మరణం, నెలక్రితం 6 కోట్ల రూపాయల బిల్లుతో కట్టడం పూర్తి అయిన ప్రాజెక్టు ప్రారంభమయిన మూడోరోజు అసలు ఆ ప్రాజెక్టు ఏ స్థలంలో కట్టారోకూడా అంతుదొరకడంలేదు అని వింటున్నాము. కళలను పోషించి, కవులకు గండ పెండేరాలుతొడిగిన కళాతపస్వులు, ధర్మ ప్రభువులు, వీరవిక్రములు, అధిష్ఠించిన యీ భారత సింహాసనాని అక్షరాస్యులు, అపరఔరంగజేబులూనా, నేడు గద్దె నెక్కి పాలన నెరపేది. ఇంతకంటే దౌర్భాగ్యస్థితి యింకేమికావాలి.

వీధులలో మణిమాణిక్యాలు, వజ్రవైడూర్యాలు రాసులుగాపోసి అమ్మేవారని చెప్పుకొనే యీ భారతదేశమేనా నేడు అన్ని దేశాలకూ ఋణగ్రస్త !

తమ నాగరికత వైశిష్ట్యంతో, తమ నిర్మాణ కౌశల్యంతో ప్రపంచపు నలుగడలకు విజ్ఞానవీచికలు వెదజల్లిన యీ భారతీయులేనా నేడు పరనాగరికతా వ్యామోహపీడితజనులు ?

అన్నపూర్ణగా పేరు గాంచిన యీ పవిత్ర భారతదేశంలో అన్నానికే కరువువచ్చింది. జానెడు గుడ్డకూడా దొరకక దిగంబరంగా అలమటిస్తున్నది నేడు భారతమాత చిత్రకారుల కుంచెల సందడిలో.

అమ్మా అని తల్లిని గాంచిన తనయునిలా స్పందించ వలసిన హృదయం ఒయ్యారిలా ఉద్రేకపరచే వేషంలోఉన్న భారతమాతను చూసి ఈమేనా భారతమాత అని ఆక్రోశిస్తుంది జనసందోహం !!

ఇంత నీచానికి దిగజారిపోయింది మనస్థితి. ఇంత పతనం జరిగినా కళ్ళుతెరచి చూడని వారినేమనాలి. తూలుతున్నాడు ఒకడు రహదారిలో – ఒకడు భర్త హత్య. భారతజాతికన్న కలలు – కల్లలుగా

నిలిచాయి.

తప్పత్రాగి వీధులలో గంతులువేసేవాడు ఆదర్శ జీవి. యీ లోకానికి నీతినియమాలకు కట్టుబడి, తను నమ్మిన సత్యంకోసం పాటుపడేవాడు అసమర్థుడు. జీవితంలో కొరకానివాడు. అయినా యీ జాతిని సంస్కరించవలసిన బాధ్యత మనది.

ఓటు పదిరూపాయలకు కొన్నవాడు గొప్ప ధర్మదాత. నీతికి, నిజాయితీకి నిలబడి ప్రజాసేవకై ముందుకు వచ్చిన వాడు సుద్ద దగుల్బాజీ. ఈ రాజ్యాంగంలో సిగ్గు, ఎగ్గు వదిలి వేసినవాడే వృద్ధిలోకి వచ్చేవాడు !

ఈ దృక్పథంతో నడిచే యీ నాగరికతా ప్రవంతికి అడ్డుకట్టలు వేయాలి. అది ఒక్కరిద్దరు పూనుకొంటే జరిగే పనికాదు. జరిగిందేదో జరిగింది. ఇప్పటి కయినా మించిపోయినది లేదు. అందరూ ఒక్క పెట్టుగా లేవండి !

న్యాయం, ధర్మం కోసం పోరాడండి ! !

ఆలంబన గట్టిగా లేనిదే ఏ కార్యం జగదురు చేసినన్నాళ్ళు అవినీతి రాజ్యం చేసింది.

ఇంకెంత కాలం యీ బానిసత్వం !

ఒక్కడికోసం అందరూ ! అందరికోసం ఒక్కడు నిలబడండి, మనిషికిమనిషి, భుజానికి భుజం, మాటకు మాటగా పురోగమించుదాం !

న్యాయం మనవైపు వుంది.

జాతిశృంఖలాలను విడగొట్టే పవిత్ర కార్యక్రమంలో పాల్గొని జీవితపుమనుగడకు సార్థక్యం కలిగించుకొందాం.

అందరిది ఒకటేమాట !

అందరిది ఒకటే ధ్యేయం ! !

మనమందరం ఒకటే !

ఆసత్యమే చాటుదాం. యువతరం బాధ్యత తీర్చుదాం.

నిరూపించుదాం యువతరపు శక్తి ! ! ! !

యెలుగుల సత్యనారాయణ,
బి. యస్సీ., (ప్రథమ)

ANDHRA LOYOLA COLLEGE
LIBRARY
VIJAYAWADA

ఎదిరికి హితమును బ్రియమును
మదికింపునుగాఁగఁబలుకు మాటలుపెక్కై
యొదవినను లెస్స యటుగా
కీదియది యనకూరకునికి యెంతయునొప్పున్

—తిక్కన

హృదయరాగం

తలుపు తట్టిన శబ్దముతో ఉలిక్కిపడి లేచాడు శేఖర్. అప్పటికే ఉషాకిరణాలు గదిలోకి ప్రవేశించాయి. కళ్ళు నులుపుకుంటూ వెళ్ళి తలుపులు తెరిచాడు. ఉలికిపాటును సరుకొని "ఓ మీరా! రండి ఏమిటింత తెల్లవారే వచ్చారు"

"ఆఁ ఏమిలేదండి. రోజూ ఐదు గంటలకే లేచేవారు ఇవ్వాళ ఎనిమిదయ్యేవరకు లేవకపోతే, మీకేమయిందో చూడమని అత్తయ్య పంపించింది."

"అబ్బే ఏమిలేదండి. ఇవ్వాళ కాలేజీ శలవ్ కదాయని అలా పడుకున్నాను .... కాని ఏమీ కాలేదు."

"అంతేగదా ....?" అంటు చలాకిగా వెళ్ళిపోయింది శాంతి.

ఏదో ఆలోచనలో మునిగిన శేఖర్ ఈ లోకంలో మళ్ళీ తేలాడు. ముఖము కడుగుకొని గదిలోకి వచ్చేటప్పటికి శాంతి కాఫీకప్పుతో ప్రత్యక్షమయింది. ఏదో బెదురుతూనే కాఫీకప్పు అందుకొని త్రాగి ఖాళీకప్పు అందిస్తూ "థాంక్స్" అన్నాడు.

"అబ్బే వద్దులెండి ఇవ్వాళే థాంక్సన్నీ చెప్పితే రోజూ చెప్పడానికి ఉండవుగా?"

ఆమె ధోరణి అంతా చూస్తూంటే అతని హృదయాన్ని ఎవరో లాగేస్తున్నట్లనిపించింది. అసలు ఈ ఒక్కరోజే ఆమెను సూటిగా ధైర్యంతో చూడలేకపోతుంటే రోజూ ఆమెఎదుట ఎలా నిలబడటమాయని ఆలోచనలో పడ్డాడు. ఎంతసేపు అలా మాట్లాడకుండా కూర్చుంటాడు? ఏదో మాట్లాడాలి కనుక మెల్లగా నోరు మెదిపాడు.

"మీరెంతవరకు చదివారు?"

"ఏదోలెండి ఇంటరు పాసయ్యాను"

"ఇంకా చదవలేకపోయారా ....?"

"చదవాలనేఉంది. కాని పరిస్థితులు అడ్డం వచ్చాయి. కాలేజీలో చేరాలనుకున్నప్పుడే నాన్న పోయాడు, అత్తయ్యకుచూస్తే ఏమంత ఆస్తికూడా లేదు ...." అంది తన ముఖముపైకి వస్తున్న విషాద కిరణాలను కప్పుకుంటూ.

"ప్రైవేటుగా వెళ్లొచ్చుగా ....?"

"పరీక్షకు వెళ్ళాలనేఉంది, ఏదో, అప్పుడప్పుడు పుస్తకాలు తిరగవేస్తున్నానులెండి."

శేఖర్‌కు తన ధోరణి తనకే ఆశ్చర్యము కలిగించింది. అసలు తనకు ఒక అమ్మాయికి సలహా ఇచ్చేటంత చనువు ఎలా వచ్చింది. నిన్ననేకదా, ఏదో పొరిగింటి వాడని భోజనానికి వాళ్ళ తయ్య పిలిస్తే ఈమెతో పరిచయమయింది. అసలు తనెన్నడైనా ఒక ఆడపిల్లముందు నిలవగలిగాడా? ఎలాగైతేనేమి వారి మధ్య స్నేహము రోజు రోజుకి పెరిగింది.

శేఖర్ ఎమ్. బి. ఫైనల్ ఇయర్ పరీక్షలు వ్రాసి రూముకి వచ్చి కుర్చీలో కూలబడ్డాడు. పరీక్షలు బాగా వ్రాసానన్న సంతృప్తికన్నా శాంతికి ఏదో ముఖ్యమైన విషయము చెప్పాలన్న ఆత్రుత పెరిగింది. ఎలా చెప్పాలో అర్థంకాలేదు ఇంతలో అడుగులు చప్పుడికి తలెత్తి చూసేసరికి వదనమువాల్చి నిలుచున్న శాంతి స్వరూపము ప్రత్యక్షమయింది. ఆమె ముఖములోని విషాదరేఖలను చూస్తుండగానే తను చెప్పాలనుకున్నది నోరుదాటి పైకి రాలేదు.

"ఏమిటి శాంతి అలా ఉన్నావ్?"

"అబ్బే ఏమిలేదు రేపు మీరు ఊరికి వెళ్ళిపోతారుగా?"

"అవును అందుకోసం ఈ అవతారమేమిటి"

"అది కాదండి! ఇవ్వాళే మీతో మాట్లాడటం చివరి రోజేమో. ఈ సమయంలో మీకో వార్త చెప్పాలి. దాని వలన మీలో ఎలాంటి భావాలు కలుగుతాయో తెలియదు. కాని మిమ్మల్ని చివరిసారిగా మన స్నేహానికి ప్రతిఫలముగా కోరేది మీ ఆశీర్వాదము ఒక్కటే....?" ఇంకా మాట్లాడ లేక పోయింది శాంతి.

శేఖర్‌కు ఇదంతా అయోమయంగా తోచింది. అసలు తను ఏమి వింటున్నాడో తనకే అర్థంకాలేదు. తన దగ్గర నుండి ఏ జవాబురాక పోయేటప్పటికి ఆమె మళ్ళీ మొదలు పెట్టింది. తనకు వారం రోజుల క్రిందటే పెళ్ళి నిశ్చయమయిందని చెప్పి అతని కళ్ళలోకి చూసి వాడిన ముఖాన్ని వాల్చుకున్నది. శేఖర్‌కి నరాలు బిగుసుకుపోయినట్లనిపించింది.

ఎవరో తన హృదయంలో జ్వాలలు రేపి పారిపోతున్నట్లనిపించింది. ఆజ్వాలలో చిక్కుకొని మండిపోతున్నట్లనిపించింది. కాని అంతలోనే తేరుకున్నాడు. ఆమెకు పెళ్ళంటె తనెందుకు బాధపడాలి? ఆమెతో పరిచయమయిన ప్రతిక్షణము నుండి ఆమెను ప్రేమిస్తున్నాడా? లేక ఆమె కూడా తనని ప్రేమించి విడువలేక బాధ పడుతుందనా? ఈ పరిస్థితిలో తను చేయగలిగిందేమిటి? తన మనసులోని మాటచెప్పి ఆమె జీవితములో కూడా మంటలు రేపడమా? లేక ఆమె జీవితమైనా కనీసం సక్రమంగా నడవాలని కోరుకోవడమా? తను ఒక వారం రోజులు ముందు ఆమెను ప్రేమించినట్లు చెప్పిఉంటే—కాని యిప్పుడవన్నీ తలచుకొని ఏమి లాభం? అతడామెను మనస్ఫూర్తిగా ప్రెమించాడు ప్రేమిస్తాడు. తన ప్రేమాలయములోని పూర్తి స్థానాన్ని ఇచ్చాడు. కాని ఆమె తనను పెళ్ళి చేసుకోలేనంత మాత్రాన తన ప్రేమాలయమునుండి తప్పించుకు పోగలదా? ఆమె తన ప్రేమాలయములో తప్పకుండా ఉండాలి. కాని ఆ రూపముతో కాదు. రూపాన్ని మార్చాలి అప్పుడే అతని ముఖములో విషాదమును నెట్టుకుంటూ బైటకి వచ్చిన చిరునవ్వు గోచరించింది.

"ఏమిటిశాంతి ఇంత మంచి విషయము చెప్పడానికి అంతబాధపడతావు! ఓ? పెళ్ళవగానే పరాయిదానవై నాకు దూర మౌతావనా? కాని నేను మాత్రం నిన్నెప్పుడూ అన్నయ్యగా వెంటాడు తుంటానులే"

"ఏమిటి? శేఖర్! నువ్వు .. నన్ను .... చెల్లాయిగా భావిస్తున్నావా? .... క్షమించు శేఖర్! నిన్ను నేను అర్థంచేసుకోలేక పోయాను...."

"అవును శాంతి! నిన్నునేను మనస్ఫూర్తిగా ప్రేమించాను. కాని ఆ ప్రేమయొక్క అర్థాన్ని కొన్నాళ్ళ వరకు తెలుసుకోలేక పోయాను. నిన్ను మొదట్లో చూసేటప్పుడు నాలో ఏవో భావాలు కలిగాయి. ఏదో తీరనిలోటు తీరినట్లయింది! అందుకే నిన్ను నా హృదయంలో చెల్లాయిగా దాచుకున్నాను. ఎప్పుడూ అలాగే దాచుకుంటాను కాని నువ్వు మాత్రం నిన్ను ప్రేమించే ఒక అన్నయ్య ఉన్నాడనే సంగతి మరచి పోకూడదు. అదే ఇన్నాళ్ళు మన పరిచయానికి ప్రతిఫలముగా కోరేది."

"లేదన్నయ్య! ఎప్పటికి మరచిపోను. నీలాటి మంచి మనసుగల అన్నయ్య జన్మజన్మలకైనా దొరుకుతాడా? ఒకప్పుడు నీ గురించి ఏవేవో అనుకున్నాను కాని నీలో ఇలాంటి పూజ్యమైన భావాలుంటాయని ఊహించలేదు. చిన్నప్పటి నుండి ఎవరిచేతనైనా "చెల్లీ" అని పిలిపించు కోవాలని. ఎవరినైనా "అన్నయ్యా" అని పిలవా లనుకునేదాన్ని కాని ఎవ్వరూ అలాంటివాళ్ళు ఎదురవలేదు. నాకొక అన్నయ్య దొరుకుతాడనే ఆశనే వదులుకొన్నాను. ఇన్నాళ్ళకు నువ్వు అన్నయ్యగా ఎదురయ్యావు. అలాంటి అన్నయ్యను జారవిడుచుకో గలనా...."

"...................."

"ఆఁ! మేము కనిపించక పోగానే మమ్మల్ని మర్చిపోగలవు. ఎప్పుడూ ఉత్తరాలు వ్రాస్తూ ఉంటావు కదూ! ఇప్పుడే కాఫీ తెస్తానుండు" అంటూ శాంతి గది బైటకు నడచింది.

టి. ముకుందరావు,

సీనియర్ ఇంటర్, M. P. C.

సమశీలవ్రతయుతులకు
సమధనవంతులకు సమసుచారిత్రులకున్
దమలో సఖ్యమును వివా
హమునగుఁగా కగునె రెండు నసమానులకున్

—నన్నయ

తోకచుక్కలు - ఉల్కలు

పూర్వకాలంలో ఆకాశం మీద ఏదైనా అసాధారణసంఘటన సంభవిస్తే, అది ప్రపంచానికి కీడు గాని, మేలుగాని సూచిస్తుందని ప్రజలు అనుకొనేవారు మంచి కాంతిగల క్రొత్త నక్షత్రం కనిపిస్తే ప్రపంచానికి సాధారణంగా గొప్పమేలు జరగబోతూందని నమ్మేవారు. గ్రహణంపట్టినపుడు మేలుగాని, కీడుగాని, సంభవించవచ్చునని, అందుచేత ఆ గ్రహణాన్ని జాగ్రత్తగా అర్థం చేసుకోవలసి వుంటుందని, అనుకొనేవారు. తోకచుక్క కన్పిస్తే మాత్రం అది విధిగా కీడును సూచిస్తుందని నమ్మేవారు. దేశానికి చక్రవర్తి చచ్చిపోతాడనో, ప్లేగులాంటి వ్యాధి వ్యాపిస్తుందనో ఏదో గొప్ప ఉపద్రవం సంభవిస్తుందనో, భావించేవారు.

నిజానికి తోకచుక్కలు కనిపించడం అసాధారణ సంఘటనలు కావు. అయితే పెద్ద తోకచుక్కలు కనిపించడం చాలా అరుదు. మీరు ఉత్తకంటితో తోకచుక్కలను చూడలేరు గాని. భూమిచుట్టూ అనేక తోకచుక్కలు వుండటం మాత్రం వున్నాయి. దూరదర్శినులకు, అవి తోకల్లేని కాంతిమంతమైన చిన్న చిన్న మేఘాల మాదిరిగా కన్పిస్తాయి. అసలు అటువంటి మేఘాలు మన కంటికి కనుపించినపుడు తోకలతో కన్పిస్తాయి గనుక వాటిని తోకచుక్కలు అని మనం పిలుస్తున్నాము.

కొన్ని తోకచుక్కలు స్వతస్సిద్ధంగా మన సౌరమండలానికి చెందినవి. అవి ఎల్లప్పుడూ సూర్యుణ్ణి వదలి వెళ్ళవు. మిగతావి సౌర మండలానికి వెలుపల నుండివచ్చి ఒకసారి కనిపించి వెళ్ళి పోతూంటాయి. వాటిలో కొన్ని తోకచుక్కలు మళ్ళీమళ్ళీ తిరిగి వస్తుంటాయి. అవి మళ్ళీ సరిగ్గా ఎన్నాళ్ళకు తిరిగి వస్తాయో మనం చెప్పవచ్చు. ఉదాహరణకు "హేలె" అనే తోకచుక్క (Halley's Comet) 1910 సంవత్సరములో కనిపించింది. అది తిరిగితప్పకుండా1986లో మళ్ళీ కన్పిస్తుంది. క్రీస్తు పూర్వం 170 సంవత్సరాల నుంచి ఆ తోకచుక్క రాకపోకలకు సంబంధించిన రికార్డులు ఉన్నాయి. వాటిని బట్టి చూస్తే ఈ తోకచుక్క 76 సంవత్సరాల కొకసారి కన్పిస్తున్నట్లు తేలుతుంది. కొన్ని తోకచుక్కలు అంతకంటే తరచుగా వస్తూంటాయి. మరికొన్ని అసలు ఎప్పుడోగాని కన్పిస్తుండవు. అవి అసలు వెనుక ఎప్పుడో ఒక్కసారికి మించి వచ్చాయో లేదో కూడా మనం చెప్పలేము.

తోకచుక్కలు తరచు వచ్చినా, ఎప్పుడో ఒకసారి వచ్చినా అవన్నీ సూర్యుని చుట్టూ తిరుగుతూ ఉన్నాయి. అవి బాగా తప్పదైన అండవృత్తాకార మార్గంలో సంచరిస్తూంటాయి. ఈ విధంగా తిరుగుతూండడంలో అవి సూర్యుడి దగ్గర మలుపు తిరిగే టప్పుడు. బుధగ్రహం కంటేకూడా బాగా దగ్గరగా వెళ్ళి మళ్ళీ క్రమేపి ఎక్కడికో చూడడానికి వీలులేనంత దూరానికి సాగిపోతాయి. తోకచుక్కలు సూర్యుడికి బాగా దగ్గరగా వున్నప్పుడు, ఒక నక్షత్ర మండలంనుంచి వేరొక నక్షత్ర మండలానికి కొద్ది రోజుల కాలంలోనే పయనించ గలవు. ఒక్కొక్క పర్యాయం ఒక్కొక్క తోకచుక్క మనకు ఒక వారంపాటు రాత్రిళ్ళుకనిపిస్తూంటుం. . తోకచుక్కలను ఆకాశంలో చూసి కీడుశంకిస్తూ ప్రజలు భయపడుతూ వుండేవారుగదా! అయితే ప్రజలను భయపెట్టే ఈ తోకచుక్కల సంగతి ఏమిటి?

తోకచుక్కంటే అనేక వింత పదార్థాల మిశ్రమం. పొడుగాటి రాతిబండలతో లోహపు బండతో, మంచుతో. ఘనీభవించిన వాయువులతో ఏర్పడిన మిశ్రమ పదార్థాలు కలసిన పెద్దపెద్ద ముద్దలు వాటి తలలు. సూర్య కిరణాలచేత వాటి తలలనుంచి నెట్టివేయబడిన ధూళిధూమములు వాటి తోకలు రోదసీలో దూరంగా వున్నప్పుడు తోకచుక్కకు తోక అనేది వుండదు. అది సూర్యుణ్ణి సమీపించినప్పుడే, సూర్య కిరణాలు తోకచుక్కమీద పనిచేసి దానికి తోక ఏర్పడుతూన్నట్లు కనిపిస్తుంది. ఆ తోకచుక్క వెనకాల పొగలాగ వి స్తరిస్తూ సూర్యుణ్ణి సమీపిస్తున్నకొద్దీ ఇంకా పొడుగ్గా అవుతూంటుంది. తోకచుక్క సూర్యుడి దగ్గర మలుపుతిరిగి మళ్ళీ సాగిపోతూన్నప్పుడు, తోక దాని ముందుకు వస్తుంది. తోకచుక్క తోక ఎప్పుడు సూర్యుడి అవతలవైపున వుంటూంటుంది.

అయితే తోకచుక్క చాలా పెద్దదిగా ఉంటుందా? ఉంటుందనీ, ఉండదనీ కూడా చెప్పాలి. తప్పకుండా అది చాలా చోటుని ఆక్రమిస్తుంది. తోకచుక్క తోక ఒక్కొక్కప్పుడు 5 లేక 10 కోట్ల మైళ్ళవరకు వ్యాపించి వుంటుంది. తోకచుక్క పరిమాణంమాత్రం పెద్దది దాని బరువు బహు తక్కువ. ఒక పెద్ద తోక చుక్కను తీసుకొన్నప్పటికి దానిలోవున్న పదార్థమంతా కలసి భూమి బరువుకంటే చాలా తక్కువగా వుంటుంది. భూమి దానికంటే 10 లక్షల రెట్లు ఎక్కువ బరువుండవచ్చును. అయినప్పటికి తోకచుక్క కొన్ని వేల లక్షలటన్నుల బరువుంటుందని మనం ఎరుగుదుం.

తోకచుక్క అంత తక్కువ బరువుండటానికి కారణం, దాని కణాలు చాలా దూరం దూరంగా వుంటాయి. ఒక ఘనపు మైలుమేర తోకలో ఉన్నంత పదార్థం మన గదిలో ఒక ఘనపుటంగుళంలో ఉన్న గాలిపాటి కూడ ఉండదు. దాని తలకూడా పొందికగా వుండదు. అందులో ఘనపదార్థం గజిబిజిగా వుంటుంది. అనేక టన్నులు బరువుండే పెద్ద తునకలూ, గోళీకాయలంత ముక్కలూ, దుమ్ము నలకలంత పిసరులూ, అన్ని సమ్మిళితమై వుంటాయి. అటువంటి ఖండాలు ప్రతి ఘనపు మైలులోనూ కొద్ది కొద్దిగానే వుంటాయి. అంటే మొత్తం తలలో వున్న పదార్థంకూడ చిందర వందరగానే వుంటుందన్న మాట

పురాతన వస్తు ప్రదర్శనశాలల్లో ఎప్పుడైనా ఉల్కల తాలూకు ఖండాలను మీరు చూచినట్లయితే తోకచుక్క తల ఎటువంటి పదార్థంతో కూడుకొని వుంటుందో తెలుస్తుంది. ఎందుచేతంటే, ఉల్కలు అధమం అందులో చాలాభాగం జీర్ణించి శిధిలమై పోయిన తోకచుక్కలయొక్క తునకలే. మనకు ఒకానొకప్పుడు కనిపిస్తూ వుండే చాలా తోక చుక్కల లోని మంచు సూర్యుడి వేడికి కరిగిపోగా, అవి విచ్ఛేదమై పోయాయన్న సంగతి మనకు తెలుసు. అటువంటి తోకచుక్కల తాలూకు శిలలూ, లోహఖండాలు అవి తిరిగే మార్గంలోనే చెల్లాచెదరై పడి, గుంపులు గుంపులుగా గిర్రని అలాగే తిరుగుతుంటాయి. నేటికీ తిరుగుతూనే వున్నాయి.

ప్రతిసంవత్సరం ఆగస్టునెలలో, ఆకాశం స్వచ్ఛంగా వున్న రాత్రులలో ఒక డజను లేక రెండు డజన వరకూ ఉల్కలు పడుతూండటం మనం చూడవచ్చును. వాటిని చూసి నక్షత్రాలు రాలి పోతూన్నాయని కూడా మనం భ్రమపడుతూంటాం. ఉల్క పడుతున్నప్పుడు మనకు కాంతిమంతమైన వెలుగు జీర కనిపిస్తుంది. దానికి కారణం, ఉల్కలుమన వాతావరణపు పొరను ప్రవేశించినపుడు, దానిలో రాపిడి చెంది, ఆ వేడికి దారిలోనేమండి పోతాయి. [ఉల్కలు మన వాతావరణంలో గంటకు 30,000 మైళ్ళకు మించిన వేగంతో పడుతూంటాయి.] ఉల్కలు పడుతూన్నప్పుడు ఎంతో అందంగానూ, విచిత్రంగానూ కనిపిస్తాయి. అవి బాణసంచాను గుర్తుకు తెస్తాయి. మనకు ఉల్కాపాతం ఆగస్టు నెలలోనే ఎక్కువగా కనిపించడానికి కారణముంది. ముఖ్యంగా ఆ నెలలో భూమివెనుక ఎప్పుడో ఒక తోకచుక్క అనుసరించిన మార్గాన్ని దాటుతూంటుంది. ఆ తోకచుక్క తాలూకు శిథిలఖండాలు ఇంకా ఆ మార్గాన్ని అనుసరించి తిరుగుతూనే ఉంటడం మూలాన అవి మన వాతావరణంలోకి చొచ్చుకురావడం ఆ నెలలో ఎక్కువగా సంభవిస్తుంది. అటువంటి మార్గాన్ని మనం ఉల్కా పథం (Meteor Track) అంటాం.

అయితే ఒక ఆగస్టు నెలలోనే ఉల్కలు పడుతూండటం మీరు చూడగలరు అనుకోకండి. ప్రతి రాత్రి ఒకటో, రెండో ఉల్కలు పడుతూండడం మీరు గమనించవచ్చు. ప్రతిరోజు కొన్ని లక్షల ఉల్కలు భూమియొక్క వాతావరణంలోకి ప్రవేశిస్తూవుంటాయి. రమారమి అవన్ని కూడా బఠానీలకంటే చిన్నవిగా ఉంటాయి. అందుచేత అవివేడెక్కి మండినపుడు వచ్చేకాంతి బహుతక్కువగా వుంటుంది. చాలా భాగం మనకు కనిపించనే కనిపించవు.

ఉల్కలు భూమి యొక్క వాతావరణంలో 40 మైళ్ళను దాటి రావటమనేది బహు అరుదు ఎవ్వదైన ఒక్కొక్కటి వాతావరణాన్నుంచి ఎలాగో బతికి బయటపడి భూమిని చేరుకోవచ్చు ఈ విధంగా భూమిమీదపడినదానినిమనంఉల్కాలము (Mateorite) అని పిలుస్తాం. న్యాయంగా, ఉల్కాలము చాలా చిన్నవిగా ఉంటాయి. కాని కొన్ని టన్నుల బరువుండేవి కూడా లేకపోలేదు.

నూటికీ కోటికి ఒక్కసారి పెద్ద ఉల్క భూమి మీద పడటం సంభవిస్తుంటుంది. అప్పుడు దాని కాంతి

పట్టపగలే బ్రహ్మాండంగా కనిపిస్తుంది. అటువంటి 'అంతరిక్షం నుండి విరిగిపడిన కొండ ఆకాశంలో మండుతున్నప్పుడు దాని జ్వాలలు ఏకంగా కొన్ని రాష్ట్రాల వరకూ కనిపిస్తాయి. అలాంటివి తరచు గాలిలోనే ప్రేలిపోయి, దాని తాలూకు శిలాఖండాలు లోహఖండాలు వందలాది ఎకరాల నేలమీద చెదిరి పడతాయి. పెద్ద ఉల్కలు గత లక్ష సంవత్సరాలలో పేరుకు కొన్ని మాత్రమే భూమిమీద పడ్డాయి. ఒకటి ఆరిజోనాలోని ఉల్కా బిలాన్ని (Meteor Crater) ఏర్పరచింది. మరొకటి పదివేల సంవత్సరాల క్రిందట ఉత్తర కెనడాలో పడి, రెండు మైళ్ళ వెడల్పుగల బిలాన్ని చేసింది. అయితే, అటువంటి ఉల్కా ప్రాంతాలు చాలా అరుదు.

గంగాధర్, యం.
ఇంటర్ (ద్వితీయ)

ANDHRA LOYOLA COLLEGE
LIBRARY
VIJAYAWADA

ASSOCIATIONS WEEK

SCIENCE DAY

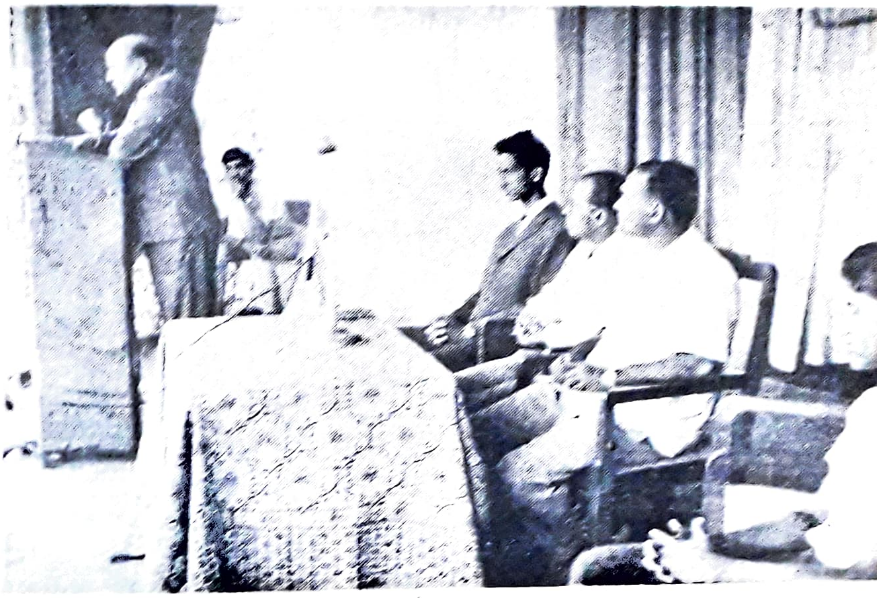

Chief Guest :
Dr. Nagabhushana Rao

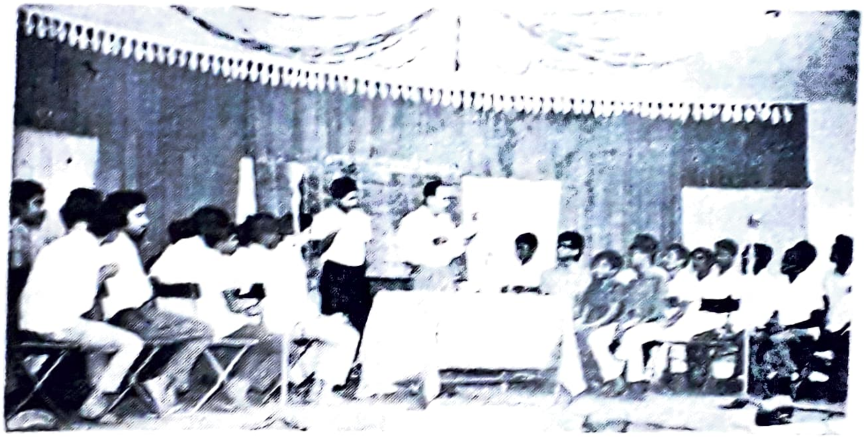

Mr. Raghuram conducts the Science Quiz

"Alludu"

"Loguttu"

"Prema Lekhalu"

VIJAYAWADA

ASSOCIATIONS WEEK

ARTS DAY

Chief Guest : Mr. Vavilala Somayajulu

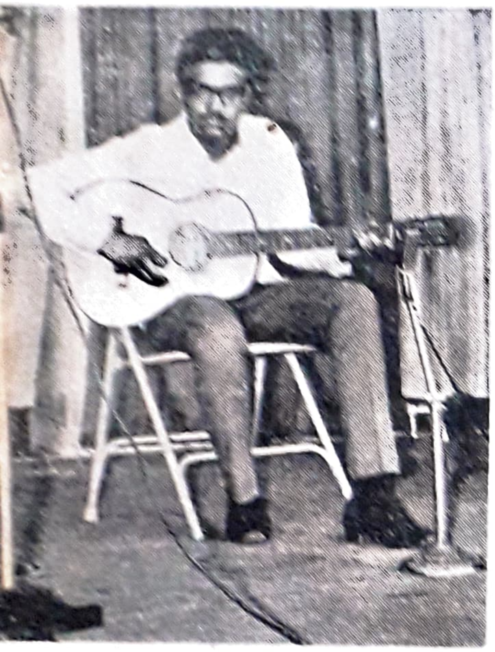

Guitarist Sastry

" Dongalu - Doralu "

" Pattalu Thappina Bandi "

COLLEGE DAY

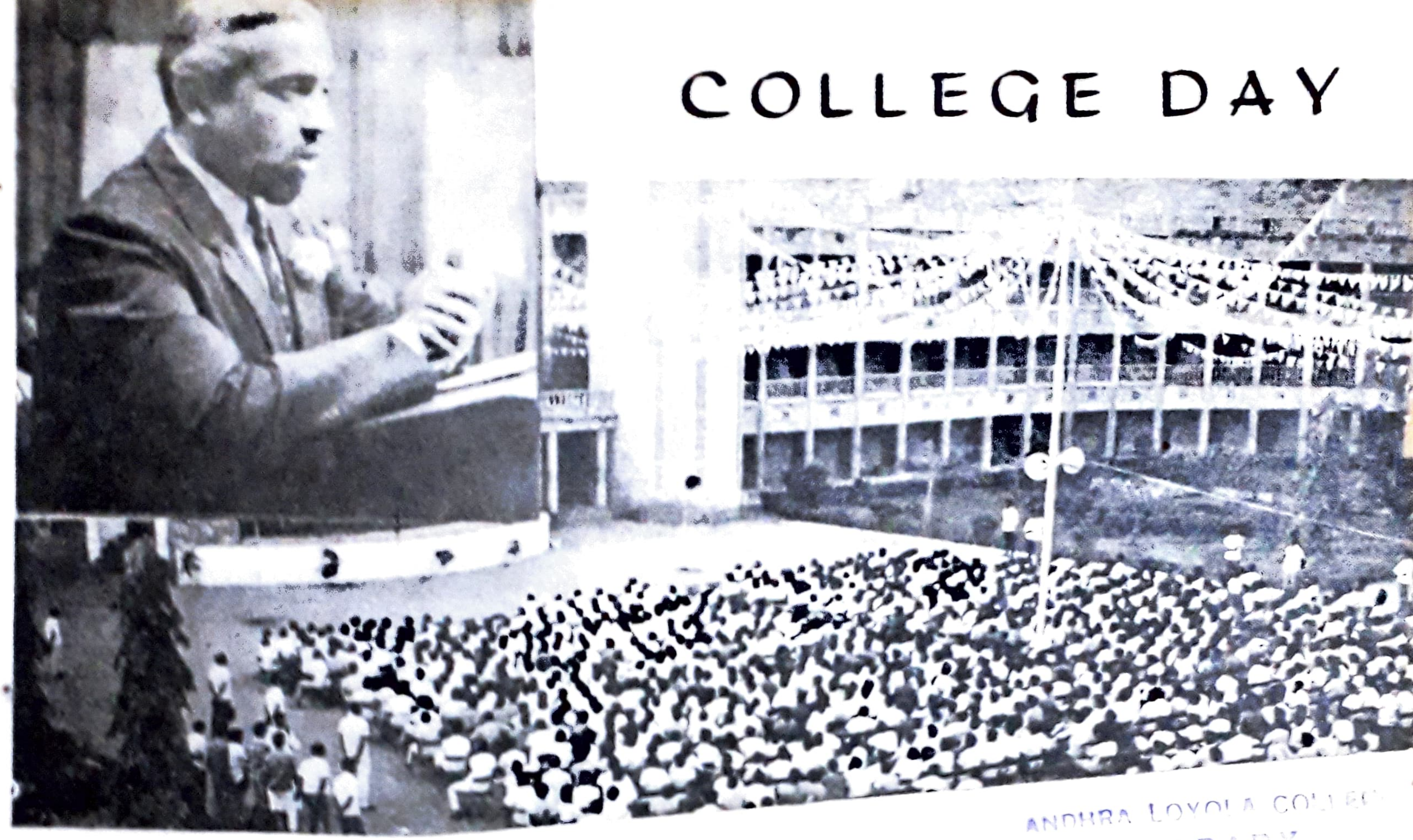

ANDHRA LOYOLA COLLEGE
LIBRARY
VIJAYAWADA

President :
Mr. N. P. Sen.
Principal, Administrative
Staff College, Hyderabad.

" Desamunu Preminchumanna "

PRINCIPAL'S REPOR

LIBRARY
VIJAYAWADA

COLLEGE DAY ENTERTAINMENT

" An Evening in Paris"

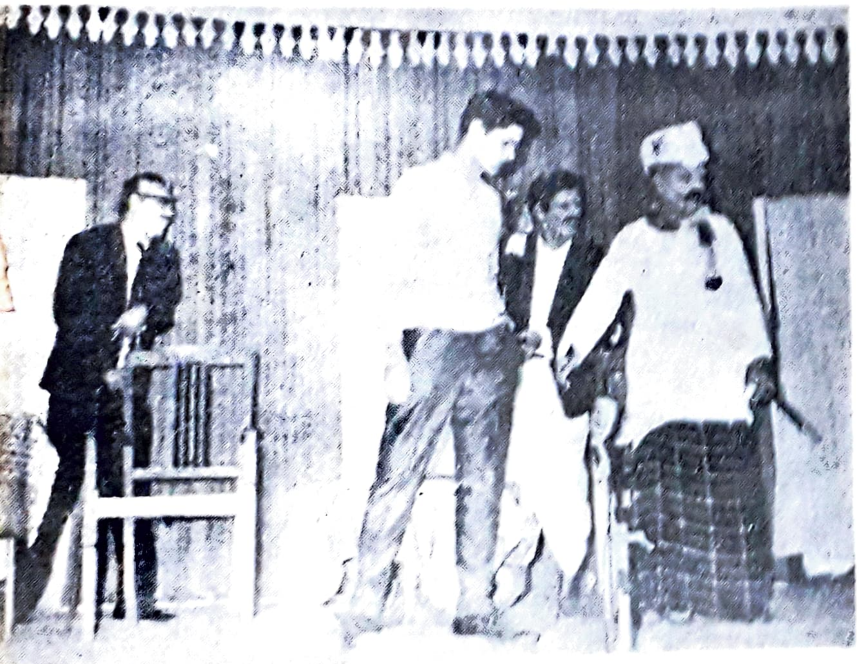

" Prathi Dwanulu "

" Mallamma Devi Usuru "

అతకని బ్రతుకులు

ఏమిటిది రాము ? చీకట్లో లైటు వేయకుండా అలా తారట్లాడతావే ? అమ్మకు తెలీకుండా వెళ్ళి పడుకోవాలనా ? ఏం తెలిస్తే ? నీరాక రెండుగంటలకని అమ్మకు తెలీదనా నీఉద్దేశం, లేకపోతే అయిన పుండు మీద కారం చల్లుట యెందుకనా ? మెల్లిగా అడుగులో అడుగు వేసుకుంటూ వెళ్ళి పడుకుంటున్నావు.

ఊహు ! నా ఉద్దేశం అదిగాదు మల్లికా ! నిద్రపోయేవాళ్ళను డిస్టర్బ్ చేయటం ఎందుకని మెల్లగా వెళ్ళుతున్నాను. అయినా నువ్వు ఇంతరాత్రి వేళ ఇక్కడెందుకున్నావ్ ? అమ్మకెలావుంది ?

ఎట్లావుంటే నీకేం నీ ఫిలాసఫీ నీది. నీ కోసం పరితపించేవాళ్లున్నారని నీకు తెలిస్తేగా. తెలిసినా అనుగుణంగా సంచరిస్తేగా.

అవును ! నేను సంచరించను. ఎందుకు సంచరించాలి ? నేను బ్రహ్మచారిని. బంధాలు లేనివాణ్ణి ఉన్నది ఒక్క అమ్మ మాత్రమే. ఆమెకుకూడా యిప్పుడు లోటేముంది. అయితే ఈ రోజు కొంచెం సుస్తీ చేసింది రేపే వెళ్ళి డాక్టర్ని తీసికొస్తాను. దట్సాల్.

డాక్టర్ని తీసికొస్తాను. అని యెంత తేలిగ్గా అన్నావు రాము డాక్టరు వస్తాడు, ఆయనేవో మందులిస్తాడు. అంతమాత్రాన ఆమె ఆరోగ్యం కుదుట పడుతుందని నమ్మకమేమిటి ? డాక్టరు ఇచ్చేమందులవల్ల బాహ్యంగా మాత్రమే బాగుపడగలరు. అంతర్గతానికి మందులు ఆత్మీయతవల్లనే కుదురుతాయి. నీ గుణాలు మార్చుకొనేవరకూ అమ్మ ఆరోగ్యం బాగుపడేది లేదు. అయితే డాక్టర్ ఇచ్చే మందులవల్ల ఏదో కొంచెం బాగుపడట్టు కనిపించవచ్చు అంతేగాని, అసలు బాధకు మందు నీ మార్పే. నువ్వు మారాలి. ఇంటి పట్టున వుండాలి. ఆమె చెప్పినట్లు చేయాలి. ఆమె కుదిర్చిన పెండ్లి చేసుకోవాలి ఆమె కళ్ళెదురుగా చిలకాగోరింకల్లా మీరిరువురు కాపురం చెయ్యాలి. అప్పుడు .... అప్పుడే మీ అమ్మ బాగుపడేది.

మారుతాను. ఇంటిపట్టునే వుంటాను. ఆమె చెప్పినట్లే వింటాను. నాకు బాధాకరమైన ఆమెకు తీర్చలేని ఋణం వల్లనైనా ఆమెకు అనుగుణంగా నడుస్తాను. కానీ తర్వాత నువ్వన్నావే ! పెళ్ళి అది మాత్రం కుదరదు. నేను చేసికోను, అమ్మ బ్రతికివుండే కొద్ది కాలం ఆమె సంతృప్తికోసం యెవతినో పెండ్లి చేసికున్నంత మాత్రాన ఆమె నా హృదయపీటాన్ని అలంకరించగలదా ? తెలిసీతెలియని మరియొక అమాయకపుజీవిని ఈ నరకకూపములోనికి దింపమంటావా? మాట్లాడవేం ? ఈ పెళ్ళివిషయం కాకుండా ఇంకేం చెప్పినా వింటాను .... చెప్పు.

ఏమిటో మారతాడట పెళ్ళిమాత్రం చేసికోడట. ఇక తాను మారిందేమిటో. తింటం, ఫ్రెండ్సుతో తిరగటం. పేకాట, తాగుడు, ఇవన్నీ శాశ్వతానందాలు అనుకుంటున్నావు. కాని అది నలుగురుమెచ్చే జీవితం గాదురాము! నీ వొక్కసారి వెనక్కి తిరిగి చూసుకో. లోకం నిన్నుగూర్చి యేమనుకుంటుందో తెలిసికో ! తరువాత అదే మంచి అనుకుంటే సాగించు.

ఆహా ! లోకం, ఏదీలోకం, ఏమిటి లోకం మల్లికా! లోకం సంగతి మనమెందుకు పట్టించుకోవాలి. అది మనలనుగూర్చి పట్టించుకుంటే పట్టించుకోనీ. లేనిపోని బాధలు నెత్తిన వేసికొని బాధ పడుతుంది లోకం. నేను మాత్రం పట్టించుకోను. చూడను. ఏం ! మనిద్దరం హైస్కూలు వరకు కలసి చదువుకున్నాం నీవేనేనుగ, నేనేనీవుగ సంచరించాముగదా, నీకు, నాకు మనసులంటూ వున్నాయని వాటికికూడా ఆశలుంటాయని, వాటిని సంప్రదించాలనీ తెలీదా మీ నాన్నకు ? నీకు ఇరవైఏండ్లు వచ్చేదాకా పెండ్లి చేయలేదని మాత్రం మీ నాన్నమీద నింద వేస్తుందా ? మీ నాన్నమాత్రం చవగ్గా వచ్చింది గదాయని ఏదో సంబంధం కుదిర్చి తన పని అయింది అన్నట్లు చేతులు దులుపుకొని హాయిగా శాశ్వతంగా నిద్రపోయాడా. నిన్ను కట్టుకున్నవాడు క్షయజబ్బు వున్నా చెప్పకుండా నిన్ను పెళ్ళి చేసికొని ఆ తరువాత నిన్ను ఏ కాకిని చేసి వెళ్ళిపోయాడా ! పెళ్ళిఅయి సంవత్సరం తిరక్కుండానే తిరుగు టపాలా పుట్టింటికి చేరిన నిన్ను చూసి కుళ్ళి కుళ్ళి కృశించిందా మీ అమ్మ. నీవు

యివన్నీ చూడలేక, చూస్తూవుండలేక విరాగినివైనావా! ఈ పరిస్థితులను చూస్తూ నన్ను పెళ్ళి చేసికొని హాయిగా వుండమంటావా ? మాట్లాడవేం ? పెండ్లి చేసికొని నేనేంచెయ్యాలి ? ఇంత విషం పుచ్చుకోవాలి. ఆ తరువాత అది, నీవు కలిసి అక్కా చెల్లెళ్ళలాగా హాయిగా మాటామంచీ చెప్పుకుంటారా : ఆ పని చేస్తానంటే. నేను ఈ పని చేస్తాను.

ఛా ! రామూ : ఏమిటీ మాటలు ? నీవు విషం ఎందుకు పుచ్చుకోవాలి? హాయిగా కాపురం ఎందుకు చేయకూడదు? నా గురించి నీ జీవితం ఎందుకు నాశనం చేసికోవాలి? అయినా నీవు నేను ప్రేమించుకున్నామా ? పెండ్లి చేసుకుందాం అని ఎప్పుడైనా అనుకున్నామా ? లేదే! మరి నీవెట్లా ఊహలు పెంచుకున్నావ్ ?

ఆఁ ఏమి నాటకం! అనుకోకపోతే మాత్రం నీకు మనసులో లేదా ? కాకపోతే సినిమాల్లోలాగా డ్యూయట్లు పాడుకో లేదంటావు, లవ్ లెటర్స్ వ్రాయ లేదంటావు. మీ అమ్మా నాన్నా లేనప్పుడు నేను రహస్యంగా మీ గోడ దూకి వచ్చి నీతో ప్రేమకలాపాలు సాగించలేదంటావు ? సాగించటం సభ్యత అంటావు. ఊఁ అవును. నీవు నన్ను ప్రేమించిందీ నేను నీకు మనసిచ్చిందీ తెలుసుగా, నేను నీకు వ్యక్తపరచలేక పోతే నీవే నాకు కాలేజీకి లెటర్ వ్రాయవచ్చుగా. కనీసం నీకు సంబంధాలు చూస్తున్నప్పుడన్నా నాకు ఇన్‌ఫారం చేసివుంటే ఇంత రగడ జరుగక పోయేదిగా?

నేను ఇన్‌ఫారం చేయాలట. ఇదెక్కడన్నా జగతులో వుందా రాము ? ఏ ఆడపిల్లనా, తనకు సంబంధాలు చూస్తున్నారని తనకు ఇష్టం లేదని, వచ్చి స్వంతం చేసికోవలసిందని వ్రాయగా విన్నావా! అయినా నేనెట్లా వ్రాయను. వెళ్ళేటప్పుడు నాకు నీ అడ్రస్ ఇచ్చి వెళ్లావా ? అదృష్టవశాత్తు ఒకనాడు మీ అమ్మగారు యింట్లో లేకపోతే పోస్టుమేన్ నీ లెటర్ మా యింట్లో యిస్తే ఫ్రమ్ అడ్రసు వల్ల నీ అడ్రసు తెలిసి పెండ్లికి శుభలేఖ మాత్రం పంపగలిగాను. అప్పటివరకు నాకు నీ అడ్రసు తెలియదు. ఎవరిని అడగాలి. ఫలానా ఆయన అడ్రస్ యిమ్మని మీ ఫ్రెండ్స్‌నా ? లేక మీ అబ్బాయి అడ్రస్ యివ్వండీ అని మీ అమ్మనా ?

పోనీ పెళ్ళికి రెండురోజులు ముందొచ్చావుగా నాన్నా ఆయన నాకు నచ్చలేదు. అని మీ నాన్నకు చెప్పలేకపోయావా ?

ఛ. అంత అసభ్యంగా మాట్లాడకు రామూ! పెండ్లికి పెండ్లివారొచ్చాక, అన్ని ఏర్పాట్లు జరిగాక అప్పుడు "నాన్నా ఆయన నాకు నచ్చలేదు ,ఈయన్ని కుదుర్చు అనటం సభ్యతేనా ? విధి ఎట్లా రాసిపెట్టి వుంటే అంతే జరుగుతుంది. మనం నిమిత్త మాత్రులం అని ఊరుకున్నాను.

ఆహా ! సభ్యత, అసభ్యత అని ఎంత చక్కగా మట్లాడుతున్నావు మల్లికా! నాకు ఈయన యిష్టంలేదు మరొక ఆయన్ని పెండ్లి చేసుకుంటాను అని చెప్పటం సభ్యతకాదు. కాని యిష్టంలేనివాణ్ణి పెండ్లిచేసికొని, అసంతృప్తితో అతనికి భార్యగా నటించటం సభ్యతఅంటావు పెండ్లిచేసికొనేది యెందుకు? పగలల్లా కష్టపడి వచ్చిన తనకు హాయిగొలిపి, మనస్సుకు విశ్రాంతి చేకూర్చి, మనస్సులోని కష్టసుఖాలు చెప్పుకొని మనస్సును తేలిక పరచుకొనేందుకు. కష్టసుఖాలు పాలుపంచుకొనే ఆత్మీయురాలు వున్నదని ప్రతి క్షణం గుర్తుచేసికొనేందుకు. ఇష్టంలేని పెళ్ళి చేసికొన్న ఆడది యివన్నీ చేయగలదా ? ముమ్మాటికి చేయలేదు. అలా నువ్వు భార్యగా నటించడం సభ్యత అంటావు, రా .... ఇప్పటికైనా కళ్లు తెరు, లోకంగూర్చి భయపడకు. లోకం గొర్రెమెంటాలిటి కలది. మనము జడిసినట్లు కనిపించామా మనల్ని కనీసం హాయిగానన్నా నిద్రపోనీదు. మనం ఉరిమి చూశామా మన జోలికి చచ్చినా రాదు. అయినా ఈ కల్చరల్ సొసైటీలో విధవా వివాహాలు ఏమీ వింతగాదు నా దురభ్యాసాలు మానివేస్తాను. నీవు మరొకరితో కొంతకాలం కాపురం చేసి వచ్చినా ఆ విషయాన్ని పూర్తిగా మర్చిపో ! క్రొత్త జీవితాన్ని ప్రారంభిద్దాము, ఇద్దరం వివాహం చేసికుందాము. అమ్మకూడా చాలా సంతోషిస్తుంది.

నాకాఅదృష్టంలేదు రామూ! నీ విశాల సంస్కృతిని అర్థం చేసికొన్నాను. కాని నాకాయోగ్యతలేదు. నీకు దూరందూరంగా వుండేది అందుకే. ఈ వేళ అత్యవసరం అయింది గనుక మీ యింటికి వచ్చాను. కానీ నాకసలు ఇష్టంలేదు. నన్ను క్షమించు. నాకా అర్హత లేదు. ఇంతకుమించి చెప్పలేను. నా భర్త వ్యాధి నాకు కూడా పొడసూపింది ....

టి. హెచ్. సిల్వెష్టర్,

బి. కామ్., (ద్వితీయ)

ఈనాడు రైలు ప్రయాణం

రెండవ నంబరు ప్లాట్‌ఫారం జనంతో కిక్కిరిసి అంతా హడావుడిగా ఉంది. కాఫీ, బిస్కెట్ కేకలతో చుట్ట, బీడి, సిగరెట్ నినాదాలతో ప్లాట్ ఫారం మారు మ్రోగుతూంది. సీజను టిక్కెట్లమీద తిరిగే విద్యార్థులు అమ్మాయిలను చూస్తూ కాలం గడప సాగారు. అనౌన్సింగ్ మైకునుండి "గుంటూరు వెళ్ళే పాసింజరు పది నిమిషములు ఆలస్యముగా వచ్చును." అను మాటలు వినపడిన ముప్పై నిమిషములకు గాని గుంటూరు పాసింజరు రాలేదు. రైల్వేవారి పంక్చుయాలిటీని" మనసులోనే అభినందించాను.

గంటనుండి గుంటూరు పాసింజరు కోసం వేచి ఉన్న నేను, రైలు రాగానే విజృంభించి కిటికీ దగ్గర సీటు సంపాదించ గలిగాను. నిముషములలో సీట్లు నిండటము కొందరు నిలబడటము చూచి అదృష్టవంతుణ్ణనుకొన్నాను. కాని చెవుల దగ్గర ప్రభ, పత్రికా, వీక్లీ" అను నినాదముతో నా ఊహ సరియైనది కాదని నిర్ధారించు కొన్నాను. కిటికీ దగ్గర కూర్చున్నందుకు నన్ను నేను నిందించుకొని వ్యాపారస్తులను ప్లాటుఫారం మీద తిరుగుటకు అనుమతించిన రైల్వే వాళ్ళను మనసులోనే నిందించాను

లేని ఓపిక తెచ్చుకుంటూ రైలు కదిలింది. సాయంత్రమవటం చేత చల్లని గాలులు కిటికీ నుండి ముఖాన్ని తగులుతూనే శరీరాన్ని జలదరింప చేస్తున్నాయ్. విండో గ్లాస్ వేయటానికి సంసిద్ధుడనై ఉపక్రమించాను.

"అసలే ఉక్కపోస్తుంటే అదెందుకు వేస్తావు నాయనా" ఒక ముసలమ్మ ఏడుపు.

"ఈ సారి కిటకీ దగ్గర కూర్చుంటే నిన్ను చంపేస్తాను అని శరీరానికి ఒక వార్నింగు ఇచ్చాను.

ఎదుట కూర్చున్న దేశభక్తుడొకడు పేపరు తిరగవేస్తూ "మన దేశానికి బాగుపడే యోగం లే"దని జోస్యం చెప్పి ఊరుకున్నాడు. వెంటనే ఖద్దరు చొక్కా ఖద్దరు ధోవతి కట్టుకున్నాయన కూర్చున్న వాడల్లాలేచి "మన ఇందిరమ్మ (ఇందిర వాళ్ళ బంధువైనట్లు) ప్రయత్నాలన్నీ వమ్ము చేస్తున్న ప్రతిపక్ష వీరులనవాలి గాని ప్రభుత్వ లోపం ఏమీ లేద"ని వ్యాఖ్యానించాడు.

"చచ్చాంరా బాబూ అని అనుకోక ముందే అతను మన ఇందిరమ్మ రాణి రుద్రమ్మ అహల్య, ఝాన్సీ భాయిలకు ఏ మాత్రం తీసిపోదు అని రీసెర్చి చేసిన వాడి ముఖం పెట్టాడు. పొగాకును చుట్టగా చుట్టుకొంటున్న ఒక పెద్ద మనిషి "ఎందుచేత" అని అతనికి ఎంకరేజి ఇవ్వసాగాడు. రైలు కృష్ణ బ్రిడ్జి మీదకు వచ్చింది. ఖదరుధారి ఉపన్యాసం కంటే బ్రిడ్జి మోతే నయమనిపించింది. బ్రిడ్జి దాటగానే మహానుభావుడు "ఇందిరమ్మ రామరాజ్యం తప్పక తెస్తుంది. నెహ్రూ అంతటి వ్యక్తి బ్యాంకులను జాతీయం చేయలేకపోతే మన ఇందిరమ్మ ఆపని చేసింది. "బ్యాంకుల జాతీయకరణ వలన మనకెంత లాభం?" అంటూ ఒక్కొక్క లాభాన్నే ఏకరువు పెట్టసాగాడు.

"ఆ ! సుప్రీమ్ కోర్టు కొట్టి వేసిందిగా" ఒక ప్రతిపక్ష యోధుని అవహేళన.

"సుప్రీం కోర్టు కొట్టివేస్తే ఏమండి మన రాష్ట్రపతి. ఆయన నిజంగా అభ్యుదయవాది. వెంటనే ఆర్డినెన్స్ జారీ చేసాడు" పట్టు సడల నియ్యటం లేదా ఇందిరా భక్తుడు.

కనీసం 'సారడిన్' కొననందుకు నన్ను నేను నిందించు కొని టైమ్ ఎక్కడుందిలే అని సరిపెట్టుకొన్నాను.

'మాజీరాజుల భరణాలు రద్దు చేయడం దేశానికి ఎంత లాభం. అసలు....'

'ఆ.... అదికూడా సుప్రీంకోర్టు కొట్టి వేసిందిగా' ప్రతిపక్ష వీరుని అవహేళనాస్వరం.

అసలీ కోర్టులంతా వింటాయిగాని చూడవు. అసలు మన దేశానికి ప్రజాన్యాయస్థానాలు కావాలి. మొన్న నా కేసులో....' అంటూ ఉండగానే కృష్ణ సిమెంటు హాల్టు రావటము అతను దిగి పోవటము జరిగినై.

'హమ్మయ్య ! శని విరగడైంది.' అని గట్టిగా ఊపిరి పీల్చుకొన్నాను. రైలు కదిలింది.

"టిక్కెట్టు కొన్నావట్రా" ఒకని ప్రశ్న.

"నా వెజు కొంటే కదూ నేను కొనడానికి" జవాబు. విస్తుపోయాను.

"టి. సి. పట్టుకొంటే నీ మిరపకాయల బస్తాతో సహా రాజమండ్రి వెళ్తావు."

"టి. సి. లందరు నా మేనమామలు. ప్రజా ప్రభుత్వం కనుక నాకు ఈ రైలులో వాటా (Share) ఉంది.అందువలన టి. సి.లు నన్ను పట్టుకోరు."

నిర్లక్ష్యంతో కూడిన జవాబువిని మొదటివాడు నోరు మూసుకున్నాడు.

"రెండు జాకీలు, ఒక జోకరు, జోకరుమీద పెట్టిన డబ్బుకు రెండంతలిస్తాను లేకపోతే నేను తీసు కొంటాను" అంటూ ఒకతను మూడు పేకముక్కలను విచిత్రంగా ఆడిస్తున్నాడు. నలుగురైదుగురు అతని మనుషులే కాబోలు అమాయకుల చేత ఆడించి డబ్బు గుంజుతున్నారు

వీళ్ళను విచ్చలవిడిగా విడిచి పెడ్తుందే మన ప్రభుత్వం అని అనుకొని ఇందిరా భక్తుని మాటలు మననం చేసుకొన్నాను. రైలు మంగళగిరిలో ఆగింది. మూడుముక్కలవాళ్ళు దిగిపోయారు.

రైలు కదులుతుండగా టి. సి. ఎక్కాడు. టిక్కెట్లు చెక్ చేసి మిరపకాయల బస్తా స్వంతదారునికి తగిన శాస్తి జేసి జరిమానాతో సహా వాళ్ళబాబుచేత గూడా డబ్బులు కట్టిస్తాడనుకొని సంతోషించాను.

ఎవరివీ మూటలు. ఎవరిదీ మిరపకాయల బస్తా అంటూ టి. సి. రౌద్రాకారముతో అరుస్తున్నాడు.

ఇతను టిక్కెట్లు చెక్‌చేయడేంటబ్బా అని అను కొని అసల విషయం గ్రహించిననాకు నిరాశే ఎదు రైంది.

"నాదేబాబు మిరపకాయల బస్తా" అంటూ అతను ఒక రూపాయ టి. సి. గారి చేతిలో పెట్టాడు

"నేనలాంటివాడిని కాను" కొంచెం నెమ్మదిగా టి. సి. ఉవాచ.

"మీ బోటి వాళ్ళు అలాగంటే మేము బ్రతికే దెట్లా? కొంచెం మిరపకాయలు గూడా పట్టుకెళ్ళండి"

"నేనలాంటి మనిషిని కాను" ఇంకా మెత్తబడిన స్వరం. ఎవరో మూలనుంచి "టి. సి.గారు రూపాయ కోసం ఆశపడే మనిషికాదు.... రెండు రూపాయలు. వాళ్ళసలు రూపాయమనుష్యులేకాదు.

టి. సి. ముఖారవిందంలో ఒక మందహాసం. పర మార్థం గ్రహించినభక్తుడు రెండురూపాయలు ముడుపు చెల్లించుకొని కొన్ని మిరపకాయలు టి. సి. గార్కి ఇచ్చాడు.

'ఇవేం చాల్తాయిరా' అంటూ ఇంకొక గుప్పెడు మిరప కాయలు 'కొసరు' గా పుచ్చుకొని వేరొక పెట్టెలోని 'లగేజీ' చెక్ చేయటానికి నంబూరు స్టేష నులో దిగాడు.

ఒక స్థూలకాయుడు, పళ్ళుపొడుగు, పెద్దబొజ్జ గలిగిన అందగాడు మా పెట్టె లోనికి అతికష్టంమీద ప్రవేశించాడు. అప్పటికే రైలు చాలావరకు ఖాళీఅవ బట్టి అతనికి కూర్చొనటానికి స్థలం దొరికింది. రైలు కూత వేసుకుంటూ కదిలింది.

'ఏవూరు బాబు! ఏం పనిమీద వెళుతున్నారు.'

'ఏం పనిమీదయితే వీళ్ళకేం ఊరుకోరు' అని విసుగు కొన్నాను.

'మాదా - సలు విశాఖ లేండి. ఇక్కడ రెవిన్యూ ఇనస్పెక్టరుగా పని చేస్తున్నాను. అసలేం జరిగిం దంటే ...'

'ఈ భారతమంతా ఎవరడిగారబ్బా' అని ఆక్రో చిస్తున్నాను.

'నన్ను క్లర్కునుండి రెవిన్యూ ఇనస్పెక్టరుగా ప్రమోట్ చేశారు. రెణ్ణెల్ల పిదప ఎవరో మంత్రి గారి రెకమెండేషను గల అనర్హుడికి ఆ పోస్టుఇచ్చి నన్ను రివర్టు చేశారు. నేనూరుకుంటానా! ఆర్నెల్లు సెలవు పెట్టి కోర్టులో....కాదు....హైకోర్టులో పిటి షన్ పెట్టి 'స్టే' తెచ్చానంటే నమ్మండి. కాని నెలైన తర్వాత అది తీసారు నేనూరు కొంటానా .... ఫలానా ఎమ్. ఎల్. ఎ. గారు, ఆయనగార్కి చాలా పలుకు బడి ఉందిలెండి....'

ఇప్పటి దాక రెకమండేషన్ అభ్యర్థు లనర్హులని ఈయన గార్కి కూడ రెక్....నా"

"ఆ.... ఆయన గారు శాసన సభలో అదీ ముఖ్య మంత్రిగారిఎదుట నావిషయంఎత్తారు. మొన్నఆదివారం మూడవ పేజీలోని నాల్గవ కాలంలోవేసింది నాగురించే లెండి. ముఖ్యమంత్రిగారు నాకు జరిగిన అన్యాయానికి చాల బాధపడ్డారని మా M. L. A గారు చెప్పారు. పోస్టు, సెలవు జీతము రెండూ వచ్చేవిధంగా ముఖ్య మంత్రి గారు ఏర్పాటు చేస్తున్నారట. అందుకే గుంటూరు వెళ్తున్నా" అని "చూస్కోనా తడాఖా"

అన్నట్లు ఒక ఫోజుపెట్టి మరలా "అంతకు పూర్వం ఈ గవర్నమెంటువారు నా బావమరిది....

అంటూ ఉండగానే గుంటూరు వచ్చింది. అందరూ సామాన్లు సర్దుకొంటూ ఆయన ఉపన్యాసం నిర్లక్ష్యం చేసేసరికి ఊరుకొన్నాడు.

నేను దిగి టిక్కెట్టు టిక్కెట్ కలెక్టర్ కిచ్చి 'సారడిన్' కోసం మందుల షాపు వైపు నడక సాగించాను.

—ఎవరిని ఉద్దేశించి వ్రాసినది కాదు—

బి శామ్యూల్ జాన్సన్,

బి. యస్సి. (ప్రథమ).

కళంతా కలయేనా?

"మధూ! మధూ! హర్టీ కంగ్రాచ్యులేషన్స్! యు గాట్ ఫస్ట్ ప్రైజ్ ఇన్ పెయింటింగ్! హర్టీ కంగ్రాచ్యులేషన్స్!"

రమేశ్ అనే మాటలు నాకు వినిపించటంలేదు. వాడి మాటలు నన్ను వుక్కిరి బిక్కిరి చేసున్నాయి. కనీసం థ్యాంక్సు చెప్పటానికికూడా తోచలేదు. మన స్సంతా ఆనందంతో నిండిపోయింది.

"నిజమా? రమేశ్! నిజంగా నాకు ఫస్ట్‌ప్రైజ్ వచ్చిందా?"

"నిజంరా మధూ, నీకే ఫస్ట్‌ప్రైజ్ వచ్చింది. ఫాదర్ చెప్పారు. నీవు పెయింట్ చేసిన 'లతాంగి' చిత్రానికి యూనివర్‌సిటీవారు ప్రథమ బహుమతి యిచ్చారట. అంతేకాదు, ఆ చిత్రాన్ని యిండియా తరఫున జపాన్ ఎక్స్‌పో 70 కి పంపుతున్నారట. విష్ యు బెస్ట్ ఆఫ్ లక్ దేర్ ఆల్సో. మరి నాకు పార్టీ యిప్పించవురా?"

"థ్యాంక్యూ రమేశ్ థ్యాంక్యూ! నేను నా చిత్రం అంత బాగుంటుందనుకోలేదు వెళ్దాం పద. కాఫీ తాగి వద్దాం."

"ఏమిట్రా రమేశ్! నా కాళ్ళు వణుకుతున్నవి. అసలు తొందరగా నడవలేక పోతున్నాను?"

"ఏమీ లేదులేరా. ఎక్కువ సంతోషంలో అలా అని పిస్తుంది. హోటల్ వచ్చింది. వేడి వేడి కాఫీ త్రాగితే అంతా పోతుంది. పద" అంటూ హోటల్లోకి దారి తీశాడు రమేశ్.

"ఏరా మధూ? కనీసం ఆ చిత్రాన్ని నాకు చూపించ కుండానే పంపివేశావేరా? అయినా మీ లాంటి చిత్ర కారులెక్కడ, మే మెక్కడ?"

"అదేం కాదురా! మామూలుగా ఫాదర్ కిచ్చాను. మన కాలేజీ చిత్రకళా ప్రదర్శనకని. ఫాదరు, ఈ చిత్రం చాల బాగుంది, యూనివర్‌సిటీ ప్రదర్శనకు పంపుతాను! అని అన్నారు. అంతేరా! యిక ఆ తరు వాత విషయం గురించి అసలు నాకేమీ తెలియదు."

"ఇక వెళ్దాం పద" మధు బిల్లు చెల్లించాడు. ఇద్దరూ బయట పడ్డారు.

యాంత్రికంగా నడుస్తున్నాడే కాని మధుమనస్సు ఏవేవో ఆలోచనలతో నిండిపోయింది.

పెయింటర్, పెయింటర్ అని ఎగతాళి చేసే వాళ్ళం దరికీ యిప్పుడు బాగా బుద్ధి వచ్చేటట్టయ్యింది. వాళ్ళం దరూ సిగ్గుతో, ఈర్ష్యతో తలలువంచుకునేపని జరిగింది. ఒక్కొక్కసారి నాకు ఏడుపు వచ్చినంత పనయ్యేది.

ముఖ్యంగా శేషుగాడు, రాంబాబు వాళ్ళు ఎప్పుడు ఎగతాళిచేసి ఏడిపిస్తుంటారు. ఎప్పుడన్నా బొమ్మలు గీసి ఎలా వున్నాయిరా అని వాళ్ళకు చూపించితే "నీ ముఖంలా వున్నాయి అంటారు. ఇప్పుడు వాళ్ళం దరు సిగ్గుతో తలలు వంచుకుంటారు. యింక నన్ను ఎవరూ ఎగతాళి చేయరు.

ఏ ఒక్కరు నా చిత్రకళానైపుణ్యాన్ని మెచ్చుకొని నాకు ప్రోత్సాహ మివ్వలేదు. అందుచేతనే యింత వరకు అభివృద్ధి చెందలేక పోయాను. కళానిధియైన ఫాదర్ ప్రోత్సాహంతో నేను యిప్పుడు అభివృద్ధి చెందగల్గాను. ఇప్పుడు అందరు పొగుడుతారు. రోజాకు తెలిసిందో! తెలియలేదో. ఏమని పొగుడు తుందో! నాకు తెలియకుండానే నా మనస్సు ఏవేవో ఊహలలో తేలిపోయింది. పరిసరాలు గ్రహించే పరి స్థితిలో లేను. రమేశ్‌వెంట నడుస్తున్నాను అంతే.

"ఏరా నాయనా! ఏలోకాల్లో వున్నావు. మేలుకో నాయనా మీ ఫ్రెండ్ రోజా వస్తుంది. యిప్పటివరకు నీ వాలకంచూసి దారినిపోయే వాళ్ళందరు ఎగాదిగా చూస్తున్నారు. కొంచెము సర్దుకొని నడువు. నిన్ను చూస్తుంటే ఎలా వుందంటే జానపద చిత్రాల్లో మణి దొరికినప్పుడు మేఘాల్లోగుండా విహరించిపోయే కాంతారావులా గున్నావు!

"ఏమి మాటలురా అవి? యింక ఆపరా రెమి, రోజా వస్తుంది."

"చిత్రకళా ప్రథమబహుమతిగ్రహీత శ్రీమధు గారికి అభినందనలు" నాటకీయ శైలిలోవున్న ఆ మాటలు వింటుంటే నాకు సిగ్గు వేసింది.

"ఏమండోయ్ మిమ్మల్నే."

"థ్యాంక్సు రోజా."

"మధూ!సాయంత్రంమీటింగుఅయిపోయినతరువాత మా యింటికి వసావుకదూ ? అయినా నాకు నమ్మకము లేదులే. మీరెక్కడ, యిప్పుడు యింటర్ నేషనల్ కళాకారులు"

"రోజా మరీ అంత పొగడకు. తప్పకుండా వసాను. మీటింగు అయిపోయినవెంటనే మీ యింటికి వసాను."

"డిన్నర్‌కూడ అక్కడే మర్చిపోవద్దు. నీకోసం ఎదురు చూసూవుంటాను. గుడ్‌బై !"

"అయిపోయిందయ్యా బోరింగ్. యిప్పటివరకు బోర్‌కొట్టింది కదురా మీ ప్రేమాయణం వినలేక !"

"పోరా ! అదిసరేగాని, త్వరగా పోదాంపద. మీటింగుకు తయారుకావాలి."

* * *

అ స్తమించిపోతున్నా సూర్యుడు కడసారిగా విసరి తన శ క్తినంతా మేళవించి, తన బంగారు కిరణాలు విసరివేస్తున్నాడు. కాలేజీడే కాబట్టి విద్యార్థుల మోములు ఆ బంగారు కాంతిలో ప్రకాశిసూ సూర్యునితో పోటీచేస్తున్నాయి. నా ముఖం వారిద్దరినీ పోటీచేసి ప్రకాశిస్తున్నది.

ప్రోగ్రాం మొదలుపెట్టినారు. ప్రెసిడెంట్, అతిధి వేదికమీద ఆసీనులై వున్నారు. దీక్షగా చూచాను. అతిధిని ఎక్కడో చూచినట్లు జ్ఞాపకము. ఎక్కడ.... జ్ఞాపకం రావటములేదు.

పరిచయ వాక్యాలు ముగిసినవి. ఆయనఎవరోకాదు. నేను ఎన్ని రోజులనుండియో కలుసుకోవాలి చూడాలి అనుకొంటున్న అంతర్జాతీయ చిత్రకారుడు శ్రీ బాపు గారు. నాకు ఎంతో సంతోషం వేసింది. ఎలాగైనా వారిని కలుసుకోవాలి అని అనుకొన్నాను.

"మధుసూదనరావుకు చిత్రకళాప్రదర్శనలో ప్రథమ బహుమతి పొంది, జపాను పంపబడ్డ చిత్రానికిగాను. వచ్చిన బహుమతిని శ్రీ బాపుగారు అందజేస్తారు." ఇంకా ఏ మేమో పొగిడారు ఫాదర్ !

"మధుసూదనరావు వెంటనే వేదికపైకి వచ్చి బహుమతిని తీసుకొనగోరుచున్నాను."

చప్పట్లు విపరీతంగా మ్రోగాయి. లేచి వేదిక పైకి వెళ్ళాను. నాకు స్వర్గంలోకి పోయినట్లుంది. ఒక్కసారి ప్రేక్షకులవైపు తిరిగి చూచాను. దగ్గరలో సత్యం, ప్రకాష్, రహీమ్ నావైపే చూస్తున్నారు నాకు భయం వేసింది. వాళ్ళ చూపులు ఎంతో క్రూరంగా వున్నవి.

శ్రీ బాపుగారు నిలబడ్డారు. బంగారు కప్పును చేతిలో వుంచుతున్నారు నాకు యిందాకటి భయము పోయింది. నా కళానైపుణ్యానికి ప్రతిఫలం ఘనగౌరవము, బంగారుకప్పు నా స్వంతం కాబోతున్నది. ఎన్నో రోజుల నుండి కలుసుకోవాలనుకొన్న శ్రీ బాపుగారు నాకు బహుమతిప్రదానము చేయబోతున్నారు.

"మధు ! యింకా నీవు బాగుగా కృషిచేయి. ఎంతో అభివృద్ధిలోకి రాగలవు. ఇప్పుడు నిన్ను చూసుంటే నాకు ఎంతో గర్వంగా వుంది. భరతమాత యొక్క ఆభరణాలు యింకా వున్నారు; ఎప్పుడు వుండాలికూడా. నిన్ను చూచి ఈ కళాశాల ఎంత గర్వ పడుతుందో. ఇంకా ఎంతో అభివృద్ధిలోకి రావాలని. కోరుతూ వుంటాను."

బంగారు కప్పును నా చేతులలో వుంచారు. ఎన్నో మెరుపులు నా ముఖంపై పడ్డాయి. బాపుగార్కి నమ స్కరించి క్రిందికి దిగి వచ్చాను.

ఎంతోమంది వచ్చారు నన్ను ఎతుకున్నంతపని చేశారు. సత్యం, ప్రకాష్, రహీమ్ మాత్రం దూరంగా నిలబడి నా వైపు చూస్తున్నారు.

"మీటింగు అయిపోయింది, నేనుకూడా బయలు దేరాను."

"ఎన్నెన్నో ఆలోచనలు. ఈ కప్పును నా జీవి తాంతం వుంచుకోవాలి. ఇది నా జీవితంలో మరపురాని రోజు."

రోజా చెప్పినమాటలు గుర్తుకు వచ్చినవి. తప్ప కుండా వసావుగదూ ? మీటింగు అయిపోగానే వస్తావుగదూ ?

కొంచెందూరం పొలాలలోగుండా పోవాలి. వాళ్ళ ఫాదర్ మంచిగాలికోసం పొలాల మధ్యలో కట్టించు కొన్నారు. కొంచెం భయము కలిగింది. తప్పదు పోవాలి. లేకపోతే రోజా అపార్థముచేసుకుంటుంది.

మర్రిచెట్టు దావిదగ్గఱకు వచ్చాను. కొంచెం భయం కల్గింది. అక్కడ జరిగినవి జరగనివి కథలుగా చెప్పు కుంటారు.

ఒకసారి బంగారు కప్పువైపు చూచాను చిక్కని చీకటిలోకూడా తళతళ మెరుస్తుంది. కొంచెం దూరము నడిచాను. నా వెనుక కొందరు నడచి వసు న్నట్లు అడుగుల శబ్దం. వెనుకకు తిరగబోయాను అంతే.

ఆరుహస్తాలు నన్ను బంధించాయి. తప్పించుకొనే శక్తిలేదు. నా ప్రాణానికన్న మిన్నయైన చిత్రకళాప్రతిఫలాన్ని రెండు చేతులతో గుండెకు హత్తుకున్నాను. చిక్కని చీకటి. ఎవరుఎవరైంది ఏమి కనిపించుటలేదు.

"ఎవరుమీరు ? ఏమికావాలి. నన్ను వదలండి."

"వాగుతున్నాడు నోరుముయ్యండిరా ?" గుర్తుకువచ్చింది ఆ మాట సత్యంది !

సత్యం.... సత్యం.

"సత్యంలేదు గిత్యంలేదు ఆ కప్పు యిలాయివ్వు."

ఇవ్వబోయేదాకా ఆగలేదు. ఎప్పుడో లాక్కున్నాడు.

నన్ను వదలిపెట్టారు వాళ్ళు కప్పుతో బయలుదేరారు.

"సత్యం....సత్యం....మీరు నా చిత్రకళాప్రతిఫలాన్ని, నా హృదయాన్ని తీసుకెళ్తున్నారా ? పొండి"

"ముగ్గురు మూడు మతాల దైవప్రతినిధుల పేర్లు పెట్టుకున్నారు. మిమ్ములను ఆ దేవుళ్ళుకూడా క్షమించరు పొండి !"

"సత్యం, ప్రకాష్, రహీమ్ మిమ్మల్ని ప్రార్థిస్తున్నాను. ఆ కప్పు నా కివ్వండి మీకు ఎంత డబ్బు కావాలంటే అంత యిస్తాను, యివ్వండి"

"ఇక లాభంలేదురా రహీమ్, ప్రకాష్, వాడిని నాలుగు పోట్లు వేసి రండిరా ?"

"సత్యం నన్ను చంపించకు. నాకు ఏమీవద్దు. నా కళాప్రతిఫలాన్ని దొంగిలించి పోతున్నావు. పో ! పో నిన్ను ఆ దేవుడుకూడా క్షమించడు."

"ఆఁ సత్యం! వీళ్లు నన్ను చంపటానికి వస్తున్నారు. వద్దని చెప్పు"

"సత్యం....నన్ను....చంపించ....వద్దు"

"అమ్మా"........"

"అంతలోనే నీవు నిద్రలేపావురా సత్యం ! ఏమిటోరా యిలాంటి పిచ్చి,పిచ్చి కలలు వచ్చి నన్ను నిరాశా పరుణ్ణి చేస్తున్నవి. తరువాత ఏమి అయేదో లేపకుండా వుండాల్సిందిరా"

"ఏమి లేపకుండా వుండమంటావురా నాయనా ! నీ అవతారం, ఆ కలవరింతలు చూచి భయంవేసింది. ఆ రంగులు అవన్నీ ఏమిటి మొఖంనిండా పులుముకొన్నావు. టేబుల్ నే పూల పాన్పు చేసినావు."

"ఆఁ" బెదిరిన లేడిలా అద్దంలో చూచుకొంటూ 'ఛ,ఛ ఈ రంగులన్నీ ఏమిటి ?'

"ఏమిటా నా మొఖం. నన్నడుగుతావేరా. అసలు రంగులు ఎందుకు పులుముకున్నావో చెప్పు."

"ఏమని చెప్పమంటావురా ? నన్ను తలచుకుంటే నాకే ఏడుపు వస్తుంది."

"ఏడుపులేదు గిడుపులేదు. అసలు సంగతి చెప్పరా !

"వచ్చేనెలలో కళాప్రదర్శన లేదురా ! దానికోసం ఏదన్నా మంచి చిత్రం గీద్దామని రంగులు కలిపి ముందు పెట్టుకొని బొమ్మ అవుట్ లైన్ గీసి నా కళను గురించి ఆలోచిస్తూ టేబుల్ మీద తల వాల్చాను"

"ఇంక ఆ తరువాత జరిగిన కథంతా నీకు తెలిసిందే."

"ఏమిటోరా సత్యం ఎంత ప్రయత్నించినా నా కళ అభివృద్ధిచెందటము లేదు."

"అదేంకాదురా నీవు తప్పకుండా బాగా కృషి చేస్తే అభివృద్ధిలోకి వస్తావు."

"ఏమి అభివృద్ధిలోకి వస్తానురా ఎప్పుడూ నా కళంతా కలలతో కరిగిపోతుంది. ఇంక అభివృద్ధి చెందేది ఎప్పుడురా సత్యం"

"మధు ! గుడ్ ఐడియారా, నీ కళను అభివృద్ధి చేసుకోవాలంటే మంచి సమయము యిదేరా. నీకు వచ్చిన కల వ్రాసి మాగజైన్ కు కథగా యిస్తే కళవుతుందిగా.

మన్నం సుబ్బారావు,

బి. కాం., (ప్రథమ)

ఆచరణలో లేని ఆదర్శం

ఆఫీసు నుండి బయటపడ్డ రామారావుకు ఒక్క క్షణం గుండెలనిండా స్వేచ్ఛా వాయువులను పీల్చినట్లయింది.

తన వైపు ప్రసరించేటి అస్తమ గిరిని చేరుకున్న అరుణకిరణాలంకారుని దేహచ్ఛాయ అయినా ఆ సమయంలో మాత్రం చక్కని చిక్కని చంద్రికల జల్లని పించింది

ఆఫీసులోని పానుగాలికన్నా వెచ్చనిదైనా. అదే శీతలగంధ పవనంలా అతను ఫీలయ్యాడు.

ప్రక్కన లేచింది పోయిన చిన్నకారు తాలూకు ధూళిమేఘమైనా గగన మార్గంలో నారదుని చుట్టూ చేరిన నీలి మేఘంలా కన్పించింది.

వినుపించే లారీల కరకరలు, కార్ల బొయ్‌బొయ్‌లు ఝిల్లుల సవ్వడులు, రిక్షావాలాల పొలికేకలు, ఏదో గంధర్వగాన మధురిమలను తలపుకు తెచ్చాయి.

ఇదంతా ఆ క్షణంలోనే....కానీ మరుక్షణంలో ఈలోకం అతన్ని తనలోకి ఆహ్వానించింది. ఆహ్వానాన్ని అందుకున్నా బెట్టుకు పైపైన ఈలోకంపై విసుక్కున్నాడు.

కడుపులోని పేగుల కుయ్‌కుయ్‌లు హోటలువైపు దారి తీయమన్నా అదే సమయంలో, అనూరాధ అందించే కాఫీలోని అమృతం గుర్తుకొచ్చే సరికి కాళ్ళు మొరాయించి ఇంటిముఖం పట్టాయి.

* * * *

"అనూ! ఏమైనట్లు?" గొళ్ళెం తీసి ఇంట్లోకి ప్రవేశిస్తూ అనుకొన్నాడు రామారావు. తెచ్చిన పూలను దేవుని బల్లపై ఉంచి బట్టలు మార్చుకొని దొడ్లోకి దారితీసాడు.

చల్లని నీళ్ళు ముఖంపై పడేసరికి తెలియని హాయి కలిగింది. శరీరం తేలికగా దూదిపింజలా తేలిపోతున్నట్లనిపించింది.

తేటపడిన ముఖానికి తలదువ్వటంతో ఇంకా సన్యాయం చేకూర్చాడు. అనూరాధకై ఎదురు చూస్తూ కూర్చున్నాడు.

వట్టిగా కూర్చోవాలంటే బాధనిపించి వంటగది వైపు నడిచాడు. స్టవ్ వెలిగించి కాఫీకి నీళ్లు పెట్టాడు. అతనికిచిరాకనిపించింది. 'ఐదు గంటలవరకు ఆఫీసులో పనిచేసి వస్తే కాస చిరునవ్వుతో ఎదురు వచ్చి కాఫీతో దర్శనమిస్తే ఏం పోయింది?'

ఎదురు చూడం వల్ల కలిగే విసుగు అతని మనసును ఆక్రమించుకోసాగింది. విసుగు పెరిగే కొలది సహనం పారిపోసాగింది.

పొడివేసి డికాషన్‌దింపి పాలు పెట్టాడు స్టవ్‌మీద.

'ఈ ఆడవాళ్ళు ఎప్పుడూ ఇంతే! ప్రేమను ఒలకపొయ్యకపోతేనేం?

ఇలాంటి స్వల్ప విషయాలను తృణీకరిస్తారు. ఇటువంటి విషయాలలోనే, భర్త ప్రేమానురాగాలను చూరగొనటానికి అవకాశమెక్కువన్న సంగతి ఆలోచింపరు.

మరిగే పాలతో పాటు అతని హృదయం కూడా మరగసాగింది. 'నేనంత కష్టపడి ఇంటికి వస్తే తనకు ఇప్పుడే షికారు తక్కువైందా ? రాస్కెల్ రానీ!' వచ్చిన తరువాత ఏం చెయ్యాలో ఊహించుకుంటున్నాడు. ఆలోచన పరిధిలో అతని మనసు విహరిస్తోంది. "బుస్‌మన్న చప్పుడుతో పొంగి స్టవ్‌మీద ఒలుకుతున్న పాలు అతన్ని ఈ లోకానికి నిర్దాక్షిణ్యంగా తీసుకురాకపోతే అతనలా ఎంతసేపు వుండిపోయేవాడో,

సహజంగా కలిగే తొందరలో ఒక్కసారిగా గిన్నెను దింపబోయాడు. చురకంటిన వ్రేలిని "అబ్బా అంటూ నోట్లో పెట్టుకోవడం, గిన్నెలో మిగిలినపాలు కూడా పూర్తిగా ఒలికిపోవడం ఒక్కసారిగా జరిగాయి.

మసి గుడ్డను తీసుకొని తన మతి మరుపును నిందించుకుంటుంటే వెనుక గుమ్మంలో నవ్వు వినిపించి అటు తిరిగాడు. అనూరాధ.... తన భార్య! తన అలస్యానికి భర్తచేసిన అగడం చూసేసరికి ఆమెకు నవ్వాగలేదు. కోపంతోకూడిన హృదయంపై వేలుకంటిన చురక ఒక చురకను వేసింది. దానిపై తన భార్యామణి హాస్యం పుండుపై కారం చల్లినట్లుందతనికి.

కోపంతో లేచాడు. అసహనంగా అనూరాధ వైపు

నడిచాడు. పర్యవసానంగా అనూరాధ బుగ్గను తడుముకుంది. విసురుగా ముందుగదిలోకి నడిచాడు రామారావు.

అకారణమైన ఆ కార్యంలోని ఆంతర్యమేమిటో ఆమెకు బోధపడలేదు. రాబోయిన కన్నీరు ఎందుకనో తన హద్దుల్ని దాటలేక పోయింది ఒక్క క్షణం అచేతనంగా నిర్లిప్తంగా నిలచిపోయింది మరుక్షణం జరిగినదాన్ని సరిపెట్టుకోటానికి ప్రయత్నిస్తూనే నేలపై నిలచిన పాలను తుడువసాగింది.

తండ్రి తల్లిని కొట్టడం చూశాడు మూడేళ్ళ రాము. తల్లి, పాలను తుడుస్తుంటే మెల్లగా ఆమెను చేరాడు. 'నాన్నాలు కొట్టాలా అమ్మా!' మాటలు అతని గొంతుకలో ముద్దులొలుకుతున్నాయి. బిక్కముఖంతో అడిగాడు రాము.

ఇంతకుముందు రాబోయిన కన్నీరుతగుమాత్రంగా బయటపడి ఆమె చెక్కిళ్ళ ననుపుకు సిగ్గును చేకూర్చింది. బాబును హృదయానికి హత్తుకుంది. ఆ పరిష్వంగం ఒకింతగా మనసుకు వూరట కల్గించింది.

తల్లి, కౌగిలిలోని వెచ్చదనాన్ని అనుభవింప గల భాగ్యాన్ని పొందిన ఆ చిన్నారి మనసుకు అమ్మకు హాని కలగటం బాధనిపించింది.

* * * *

చీకటిని వెలుతురు తరుముతోంది. చీకటితో పోరాడి సూర్యుడు ఎప్పుడో పారిపోయాడు చీకట్లు లోకాన్ని ఏకచ్ఛాత్రాధిపత్యంగా ఏలాలని ప్రయత్నం చేసున్నాయి.

వంటచేస్తూ ఆలోచిస్తోంది అనూరాధ తను చేసిన తప్పు అర్థంకాక, ఆమె మథన పడసాగింది.

'భర్త భార్యను అర్థంచేసుకుంటూ, భార్య భర్తను అర్థం చేసుకుంటూ ఒకరికొకరంటూ జీవింప గల్గితే ఆ యిల్లు స్వర్గధామం. వ్యక్తిగా నే చెప్పే సామరస్యంతో కూడిన సంసారానికి కీలకమిదే!' అంటూ చెప్పేశారే! 'అందరివలే కాక ఈ ఆదర్శాన్ని నేను నా జీవితంలో అన్వయించుకోటానికి ప్రతిక్షణం ప్రయత్నిస్తానని బాసలుచేసి చెప్పారు. నేను నవ్వితే ఈ మాత్రపు హాస్యాన్ని భరించ లేక పోయారా? ఆయన వేలు కాలితే నాకుమాత్రం బాధకాదూ! నా నవ్వును అపార్థం చేసుకోవలసినంత కారణమేముంది దీనిలో?' ఆమె ఆలోచనలు ఈ విధంగానే కొనసాగుతున్నాయి.

వంట పూర్తిచేసి, వంటిల్లు సర్ది బయట పడింది అనూరాధ.

'స్నానం చేద్దురుగాని రండి!' ముందున్న కాగితాలలో మునిగి తేలుతున్న రామారావుకు ఈమాటల అర్థం తెలియలేదు గాని భార్య ఏదో అన్నదన్న సత్యం మాత్రం బోధపడింది. ఆమె తిరిగి ప్రశ్నించింది. జవాబివ్వటానికి ఏదో అభిమానం అడ్డు పడ్డటయింది. మౌనమే జవాబయింది. అతన్ని ఎక్కువగా పలకరించ లేక పోయిందామె.

తనేతోడి తెచ్చుకొని స్నానం పూర్తి చేశాడు రామారావు. తువ్వాలివ్వ బోయిన ఆమె చేతుల్ని తోసివేసిన ఇంకొకటి తెచ్చుకొని తుడుచుకున్నాడు. ఈ అనాదరణకు ఆమె మనసు చిన్నబోయింది.

* * * *

'ఏమండీ! లేవండి భోజనం చేద్దురుగాని' ప్రక్కన నిలబడి తెచ్చిపెట్టుకున్న ప్రశాంతతో అంది రాధ.

"ఏమండీ! మిమ్మల్నే!" మౌనంగా ఉన్న అతనితో దీనంగా అతని చేతిని తన చేతిలోకి తీసుకుంటూ "రండి?" బ్రతిమాలుతున్నట్లంది.

"నాకు ఆకలిలేదు!" తన చేతిని లాక్కున్నాడు రామారావు.

"నేనేంచేశానండీ?" దైన్యం, ఏమీ చేయలేని అబలత్వం ఆమె కంఠంలో పోటీ పడుతున్నాయి.

"..........."

"పోనీ క్షమించమంటున్నాగా!" క్షమార్పణ చెప్తున్నట్లు ఆమె కంఠం వణికింది.

"నీ క్షమార్పణలు నాకనవసరం. వెళ్ళు!" కోపంగా అన్నాడతను.

"పోన్లెండి! లేవండి?" బ్రతిమాలుతూనే ఉంది ఆమె.

"వెళ్ళమని చెప్పేదినీకు కాదూ?" అతని కంఠంలో విసుగు అంతకు మించి కోపం సుస్పష్టం. ఆమె స్తబ్ధంగా నిలబడి పోయింది.

"నీకే చెప్పేది! వెళ్ళిక్కడ్నించి!" అతి కటువుగా వచ్చింది ఆజ్ఞ.

ఆమె అభిమానం దెబ్బతింది. పైకిలేచే అహాన్ని సముదాయిస్తూ కదిలిందామె. 'ఇంత చిన్న సంఘట

నకు ఇంతరాద్ధాంతమా! ఇదేనా ఈయన వ్యక్తిత్వం?' ప్రయత్నించినా ఆగని దుఃఖం ఆమెలో చోటుచేసుకుంది

రామును దగ్గరకు తీసుకుంది. అమ్మ ఏడుస్తుంటే చూశాడు రాము. తండ్రి మళ్ళీ కొట్టాడేమో అన్న అనుమానం అతనిలో కలిగినట్లుంది. అమ్మను విడిచి తండ్రి గది వైపు వడివడిగా నడిచాడు.

"నాన్నలూ! నాన్నలూ! అమ్మనెందుకు కొట్టాలు? మళ్ళీ కొలితే.... !!! " తర్జనితో బెదిరిస్తూ అన్నాడు రాము.

ఒక్కొక్కప్పుడు సంఘటనలు ప్రేక్షకునితో నిమిత్తం లేకుండా సాగిపోయే సినిమా రీళ్ళలాగా గడిచిపోతాయి.

కోపంలో ఉన్న రామారావు కొడుకు బెదిరించటం భరించలేకపోయాడు. లేవకుండానే వీపు మీద రెండంటించాడుకాని బాబును కొట్టడం మూర్ఖత్వంతోకూడిన సంకుచిత్వమన్న సంగతి గ్రహింపలేక పోయాడు. ఏడుస్తూ పోతున్న వాణ్ణి చూసి "రాస్కెల్! చంపుతాను!. కసిగా అనుకున్నాడు రామారావు.

"తనకు చేతకాకపోయినా చిన్నవాడిచేత అనిపించడాలు!" అర్థం లేని ఒకమాటను కసిగా విసిరాడు. అది తగల వలసిన చోటికి సూటిగానే తగిలింది. నేను బాబు చేత అనిపించానా? ఆ పసిహృదయాన్ని గ్రహించలేని మూర్ఖులా ఆయన? భగవాన్; చిన్నవాడి మాటలకు శంకలా? బాబు ఏడుస్తూ అనూరాధ వద్దకు వచ్చాడు. ఆమె తనను సముదాయించుకుంటూ బాబును లాలింప సాగింది.

* * *

'వ్యక్తిత్వమున్న మనిషిగా నేను చేయవలసిన పని కాదిది. ఉద్రేకంలో ఎంతటి మూర్ఖుణ్ణయ్యాను? వివేకం వేయి నాల్కలతో ఘోషిస్తూ, అతని మనసునూ, శరీరాన్ని లజ్జతో కుంచించుకొనేలా చేసింది. ఆమెతో పల్కిన పల్కులు నేడు ప్రగల్భాలై అతని వంటిపై చీమలూ, జెర్రుల్లా పాకి అతడికి స్థిమితం లేకుండా చేస్తున్నాయి.

'సహజమైన పురుషత్వాన్ని అణచి నేను ఆమెను క్షమార్పణ అడగాలి. కనీసం ఈ విధంగానైనా ఆదర్శాన్ని ఆచరణలో పెట్టడానికి ప్రయత్నించాలి: అనూరాధపై ప్రేమ అతనికి ఉప్పెనైంది. నిన్న ప్రొద్దున తిన్న అన్నంతో ఆమె నకనకలాడుతూ ఉండి ఉండాలి. ముందుగా పర్మిషన్ యివ్వని ఆఫీసర్ని తిట్టుకుంటూ తరగని ఆలోచనల మధ్య ఇంటికి చేరుకున్నాడు.

బట్టలైనా విప్పకుండా గదిలోకి నడిచాడు. నీరసంగా, నిస్పృహగా కూర్చున్న అనూరాధను చూడగానే, అతనికి కడుపులో దేవినట్లయింది.

లీలగా నీరు కదిలింది అతని కన్నుల్లో.

'అనూ!' అవధులు దాటిన ప్రేమవాహిని అనూరాధ వీనుల విందొనరించింది. రెండు చేతులు చాస్తూ 'అనూ!' అన్నాడు తిరిగి.

ఆమె ఒక్కసారిగా అతని గుండెలపై వ్రాలిపోయింది.

'అనూ! నేను నిజంగా సిగ్గు పడుతున్నాను!'

ఆమె అర్థం కానట్లు అతని కన్నుల్లోకి చూసింది.

'ఔను! దానికి కారణం ఆచరణలో లేని అదర్శం!'

అనూరాధ తెల్లబోయింది.

ఎ. ఎస్. ఆర్. ప్రసాద్,
బి. ఎస్‌సి. (తృతీయ).

సూరి ప్రతిభా విశేషములు

పందొమ్మిదవ శతాబ్దిని ప్రతిభావంతులయి పేరెన్నికగన్న యాంధ్ర పండితులలో మొట్టమొదట బేర్కొనదగిన వ్యక్తి శ్రీమాన్ పరవస్తు చిన్నయ సూరి. ఇతడు చాత్తాదవైష్ణవశాఖకు చెందినవాడు చిన్నయ శ్రీ కంచి రామానుజాచార్యుల యొద్ద అక్షరాభ్యాసమొనర్చిరి. సహజమగు మేధాసంపత్తివలనను, విశేషించి హయగ్రీవమంత్రోపాసన బలమువలనను, ఈయనకు నచిరకాలముననే సంపూర్ణమగు శాస్త్రవిజ్ఞానము సంపన్నమయినది. ఈతడు పచ్చయప్ప కళాశాలయందు కొంతకాలము, ప్రెసిడెన్సీ కళాశాలయందు ఆచార్యపదవిని జిరకాలము అలంకరించిరి. ఈతని పాండిత్యమునకును, బోధనాశక్తికి, రచనాశక్తికి నబ్బురపడి కళాశాలాధికారియగు ఆర్బత్ నాట్ దొరయంతకు ముందున్న చిన్నయ యను నామమునకు "సూరి" యను బిరుదమును చేర్చి చెక్కబడిన బంగారు కడియమును బారితోషకమొసంగి సమ్మానించినాడు. సూరి రచనలోఁ పెద్దగాఁ పేర్కొనదగినది బాలవ్యాకరణము. ఆంధ్ర నిఘంటువు, మిత్రలాభము, మిత్రభేదము (నీతిచంద్రిక) మొదలగునవి సూరి యితర రచనలు

సూరి వ్యాకరణభాగములకు పరిచ్ఛేదములని పేరిడినాడు. బాలవ్యాకరణము విషయభేదమునుబట్టి పది పరిచ్ఛేదములుగా విభజింపబడినది. అవి వరుసగా సంజ్ఞ, సంధి, తత్సమ, ఆచ్ఛిక, కారక, సమాస, తద్ధిత, క్రియా, కృదంత, ప్రకీర్ణ పరిచ్ఛేదములు. ఎందును సముచితమగు తావులేక మిగిలియున్న భాషా రూపముల ప్రక్రియను ప్రతిపాదించునది ప్రకీర్ణ పరిచ్ఛేదము. సూత్రములన్నియు శక్యమగు నంతమేరకు అల్పాక్షరములయి, అసందిగ్ధములయి, సారవంతములయి, బహురూపసాధకములయి, సంస్కృతసూత్రకారులు తలంచిన రీతిలో నుండవలయునని సూరి సంకల్పము. వివరణములు సయితము సుదీర్ఘములు గాక యించు మించు సూత్రములవలెనే సంగ్రహరూపముతో గానవచ్చును వివరణమునందు సూత్రార్థములు మాత్రము కాక,

'రాజు శబ్దంబొక్కటి దంత్యయుక్తంబు కానంబడియెడి'– సంజ్ఞ 10 మున్నగు వార్తికముల మూలమున సాధారణలక్షణములకు లొంగని కొన్ని విశేషములు సూచించు పద్ధతి యుండగలదు.

ఇంతియగాక విధించిన కార్యములలో ఏది సార్వత్రికమో, ఏది ప్రాయికమో, ఎక్కడి కక్కడ వివేచించి సూచించు రీతికూడ గానవచ్చును.

'సర్వత్రయనుట నగా గమబాధనార్థము' –తత్సమ 23. అంతటననుట స్త్రీలింగప్రథమైకవచన లోపబాధనార్థము '—తత్సమ. 48.

ఉదాహరణీయమగు శబ్దము నానార్థకమయినచో, ప్రకృతమునకు ఏ యర్థముగలది లక్ష్యమో, ఆ యర్థమును సూత్రమునందో యుదాహరణము నొద్దనో సూచించు తీరుగూడఁ గొన్ని చోటులందుఁ గానంబడును

"కద్రువ నాగమాత" —తత్సమ. 51.

''పృథ్వీవాచిభూశబ్దంబునకు భువియగు'' —తత్సమ. 62.

''నౌ శబ్దంబునకు నావయగు'' —తత్సమ. 63.

ఇందలి యుదాహరణములు లక్షణసమన్వయ మాత్రప్రయోజనములయి, లలితముగా నుండవలెనని చిన్న సూత్రము లందిమిడ్చినాడు.

''అనయము లలితోక్తులతో
........లక్షణమొనర్తు నాంధ్రంబునకున్''

అని సూరి తన యభిలాషను కుతూహలమును గ్రంథారంభముననే వెల్లడించి యున్నాడు.

శాస్త్ర గ్రంథములందు రచనా సంగ్రహము కొఱకు సాంకేతిక మార్గములను, పారిభాషిక పదములను అవలంబించుట సంప్రదాయము. బాలవ్యాకరణమున గానవచ్చు సంజ్ఞలలో గొన్ని పాణినీయములు, గొన్ని చింతామణీయములు, గొన్ని యధర్వణీయములు, గొన్ని ప్రాకృతీయములు, మఱిగొన్ని చిన్నయ సూరీయములు. ''డు మంతము, త్రికము, ముతు'' అనునవి కేవలము సూరిచే క్రొత్తగాఁ గల్పింప బడినవి.

ఏ దేనినొక కార్యము పెక్కు శబ్దములందు గలుగు

నపుడు వాని నన్నిటిని బేర్కొనకుండ సంక్షేపించుటకయి "పద్వాదులు, ఇకాదులు" మొదలగువాని విధంబుగా గణముల నేర్పరచినాడు. ఈ గణములలోఁ గొన్ని సమగ్రములు. అనగా నందు బేర్కొన్నవి తప్ప యితరములు చేర్పనక్కరలేదని సూరి సంకల్పము.

ఇక, ఇగ, ఎట్టకేలకు, ఎట్టకేని. ఈ యవి
ఇకాదులని యెఱుంగునది. —సంధి. 9.

కొన్నిచోట్ల "ఆకృతిగణము" లేక యిత్యాదులు ప్రయోగంబుల నెఱుంగునది అని అసంపూర్ణముగా గణమును చెప్పుట క్రొత్త శబ్దములను చేర్చుకొనుట యందు సూరి వహించిన శ్రద్ధ విశదమగుచున్నది.

ఇక కార్యవిధానమందు బహుళపదప్రయోగము, విభాషవైకల్పికముల తారతమ్యము ముఖ్యములయినవి. బహుళమనగా ఒకచో నిత్యముగా, ఒకచో నిషేధముగా, ఒకచో వికల్పముగ, మరియొకచో అన్యవిధముగా కార్యము జరుగుట. నాలుగు విధములను లక్ష్యములందు సంపూర్ణముగా సూరియే సమన్వయించి చూపినది. ప్రాతాదుల సూత్రమొక్కటేఁ (సంధి 36). మిగిలినచోట్ల వికల్పనిషేధము లెక్కుడుగా కన్పించును.

"బాహుళకము వలన దర్భాదులకు లోపము నిత్యము" — తత్సమ. 58.

"బహుళ గ్రహణముచేత స్త్రీవాచకతత్సమ సంబోధనాంతకములకు సంధిలేదు" — సంధి 4

కొన్నిచోట్ల నిత్యము, నిషేధము, వికల్పములను మాత్రమే ఉదాహరించెను. అన్యకార్యము లేకున్నను బహుళ పదమును ప్రయోగించుటలో సూరివహించిన ముందు జాగరూకత విశద మగుచున్నది.

"చరిత్రాదుల ముపర్ణకంబునకు లోపంబు బహుళంబుగానగు" —తత్సమ 58

ఇందునిత్య, వికల్పములను మాత్రమే యుదాహరించినాడు. నిషేధ, అన్యకార్యముల నుదాహరించలేదు. ఎక్కడయిన అట్టి లక్ష్యములు కన్పట్టినను, బహుళపదగ్రహణముచే సూత్రము తప్పుగాదు. కావుననే సూరి బహుళపదమును చాకచక్యముగా సూత్రములందు ప్రయోగించినాడు.

ఇక విభాషసంగతి చూతము. పాణినీయము నందుండి గ్రహింపబడినది గావున విభాషకు వైకల్పికమునకు భేదము లేశమయినను గనుపించదు. ఈ విషయము పద్వాది సూత్రమున విశదమగును.

"కర్తృవాచి ముపర్ణకంబునకు ఈ కార్యము గలుగదు" —సంధి 46

ఇది నిషేధమున కుదాహరణము. సూత్రమునవిభాష యను పదము నుపయోగించినాడు. ఇందు మూలమున విభాషయనగ వికల్పమేయని,. వికల్ప నిషేధముల కలయిక కాదని ఋజువగు చున్నది. కావున సూరి దృష్టిలో విభాష, వికల్పములకుభేదములేదనిసారాంశము.

ఇవిగాక 'తఱచుగా', 'ప్రాయికముగా' అను శబ్ద ప్రయోగములు కూడ కలవు. వివరణమునందు వాని ప్రయోజనమును సూచించిన సూత్రములు కలవు.

"తఱచుగా ననుటచే నొకానొకచోట వైకల్పిక సంధియుంగలదని తాత్పర్యము" —సంధి 10

"సర్వత్ర," "ఎల్లయెడల" అను శబ్దములుగూడ కొన్ని సూత్రము లందు గలవు. కాని యీ విధులు వైభాషికములు.

"అంతటననుట స్త్రీలింగప్రథమైకవచనలోప బాధనార్థము" —తత్సమ 48

సూరి బాలవ్యాకరణమున లక్ష్యణవిశేషములను చూపుటకయి భారత, భాగవతాదులనేకాక మనుచరిత్రము, ఆముక్త మాల్యద, కళాపూర్ణోదయము మొదలగు ప్రబంధములనుగూడ ఎన్నుకొనినాడు. సంధి పరిచ్ఛేదముననొక యుదాహరణము.

"ఏకాంతమునందున్న జవరాండ్ర" నని ప్రయోగము — సంధి. 30.

మనుచరిత్రమునుండి ఈ యుదాహరణమును గ్రహించినాడు.

"........చెడనికడంక దంచనపుఁ జేతుల
"గంగను కాసెదోఁటగా........"

"ఒకానొకచో స్త్రీవాక తత్సమంబులకు సంధిగానంబడియెడు" అనుదానిచే "గంగమకాసె" అను ఆముక్తమాల్యదా శబ్దమును లక్ష్యముగా గ్రహించినాడు. ఈ విధముగా ఎన్నియో ప్రాచీనగ్రంథముల నుండి తన గ్రంథమునకు కావలసిన యుదాహరణములను ప్రామాణికములుగా గైకొనెను. ప్రౌఢవ్యాకరణకర్త నాచన సోమన" విశ్వకర్ముడు అను పద ప్రయోగము గావించినాడు. విశ్వకర్మునికూతు విశదలావణ్య- ఉత్తర హరి వంశము. విశ్వకర్మాదులకు స్త్రీత్వంబగు

(తత్సమ. 75) వని సూత్రీకరించుటవలన విశ్వకర్మకు ఉత్వడుజ్ఞులురావు. సూరి. ఈ శబ్దప్రయోగమును చూచినచో వివరణమునందు "విశ్వకర్మ"కు ప్రత్యేకించి వివరించెడివాడేమో.

చిన్నయసూరి తన పాండిత్యమునకు వన్నె దెచ్చు సౌశీల్యసంపదగల సహృదయుడు. ఉదాహరణములందు అతని సౌమ్య గుణములు మనకు తేట తెల్లమగును.

"వానలు గురిసినంబంటలుఁ బండును"

—క్రియా 41

"గాలి చల్లగా వీచెను" —కారక 37

విభక్తుల ప్రసంగమున నీచస్త్రీపురుషసంబోధనమునకు ఏ వ్యక్తులపేర్లు పెట్టక సంబోధ్యవాచకముగా దుష్టశబ్దములను గూర్చినాడు.

ఓసి దుష్టురాల, ఓరిదుష్టుడ —తత్సమ 15

శాపార్థమునందు మధ్యమపురుష "ముడుజ్ఞు' లకు లక్ష్యములు చెప్పునపుడు,

"రాక్షసుడవగుము. రాక్షసులరగుఁడు—క్రియా 29

అని యుదాహరించినాడు. అంతకంటె అమంగళమగుతిట్టుమాట లతనినోట రావేమోయనిపించును.

ఒకప్పుడు నామ నిర్దేశము చేయవలసినప్పుడు లఘూకరింపక, సగౌరవముగా "అధర్వణుడు చెప్పె" ననక "అధర్వణాచార్యులు చెప్పిరి" (సంధి 4) అనినాడు.

"వాగనుశాసనులు యదాతదాయని గ్రహించుట ప్రపంచార్థమని యెఱుగునది." —సంధి 13

ఇచ్చట 'వాగనుశాసనులు' అను పూజార్థక బహుళవచనముసు ప్రయోగించినాడు.

గ్రామ్యపదములను సలక్షణముగా పరిశీలించి లక్షణవిరుద్ధములైనను పెద్దలు వ్యవహరించినవి మాత్రము పరిగ్రాహ్యములని తన ఆంతర్యమును తెలిపినాడు.

"ఆర్యవ్యవహారంబుల గృష్టంబు గ్రాహ్యంబు."

—సంజ్ఞా 23

సూరి వైష్ణవభక్తి తత్పరతను తన ప్రయోగములందు అనేకములగుచోట్ల ఉదాహరించినాడు. ఉకారాంతశబ్దముల సంబోధనమున ప్లుతమును ప్రదర్శించు నెడ "విష్ణూ (తత్సమ 35)" అని తన యిష్టదైవమును నోరార సంబోధించుకొనినాడు.

ఓ రాముడ, ఓ రాములారా —తత్సమ 14

ఇట్లే సంధి పరిచ్ఛేదమున అనుకరణసూత్రోదాహరణములుగా

''వర్ధతాం శ్రీయనియె'' —సంధి 50

దాసోహమ్మనె —సంధి 53

అను విష్ణుపరశబ్దములను ప్రయోగించినాడు. ఈ అనుకరణసూత్రములందు వైష్ణవగురుశిష్యులప్రసంగమును సూరి యిమిడ్చెనని ఆర్యుల వింత యభిప్రాయమొకటి కలదు. ఇవ్విధముగా సూరి తన సూత్రోదాహరణములందు వైష్ణవపదములను ప్రయోగించి తన వైష్ణవభక్తితత్పరతను విశదపరచినాడు ఈ యుదాహరణములు భక్తియుక్తముగానే కాక నీతికరముగనున్నవిగూడ.

''సత్యము సర్వశ్రేయము, అది లేనిచో సర్వ ధర్మములు వ్యర్థములు.'' —సంధి 55

''జ్ఞానము వలన ముకుందగు'' —కారక 14

అతిశయముగ బుద్ధిమంతుఁడగు బుధసేవన్

—సంధి 20

సూరి యుదాహరణములన్నియు ఛందోగర్భితములయి, శ్రావ్యకములయి, పఠనానుకూలములయి, ధారణయోగ్యములయి యుండును.

చిన్నయసూరి భారతాదుల ప్రయోగసరళిని పరిశీలించి, ప్రాచీన లక్షణ గ్రంథవిధానమును నిదానించి, తన బోధనానుభవమునుబట్టి నూతనప్రణాళిక నిరయించుకొని, పటుబంధము కలిగి, శ్రోత్రపేయములగు సూత్రములతో, వివరణ సమన్వయములతో, ఉదాహరణ ప్రదర్శనములతో, సక్రమమగు క్రియామార్గమున ఈ వ్యాకరణమును సంతరించెను.

వీరంకి నాగేశ్వరరావు,
బి యస్సి., (ద్వితీయ).

ANDHRA LOYOLA COLLEGE LIBRARY VIJAYAWADA

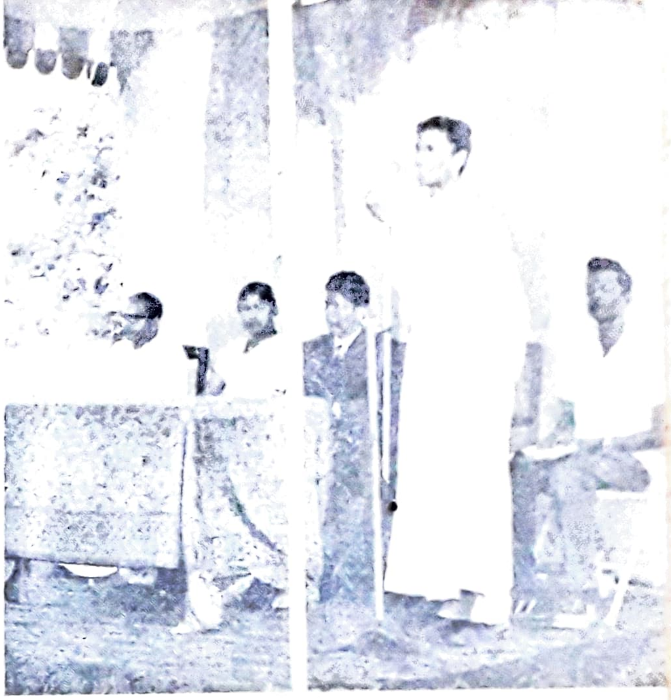

ANDHRA LOYOLA COLLEGE
LIBRARY
VIJAYAWADA

SPORTS DAY

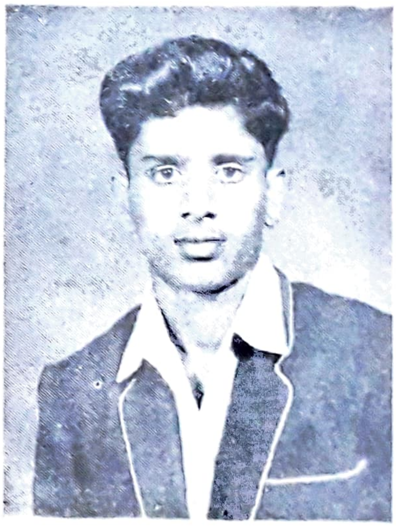

K. V. V. SATYANARAYANA,
Senior Champion.

K. J. BERNARD,
Junior Champion.

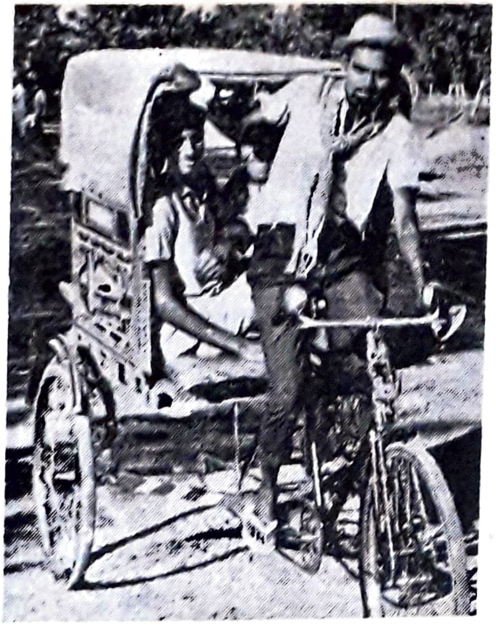
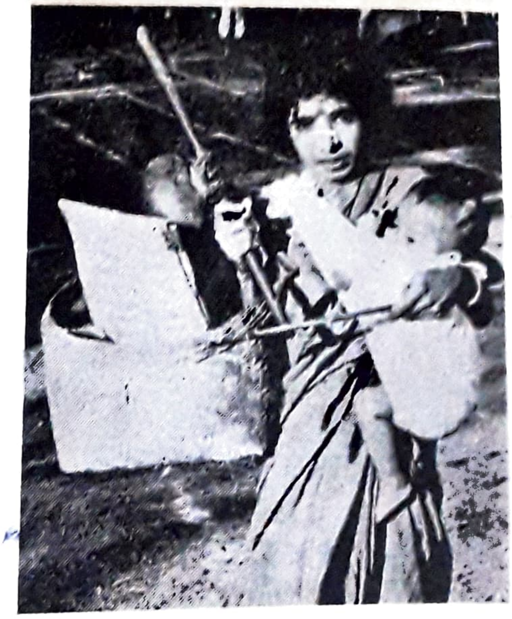

WHO IS WHO? Fancy Dress Competition on Sports Day

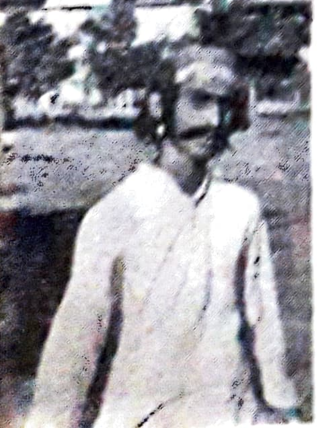
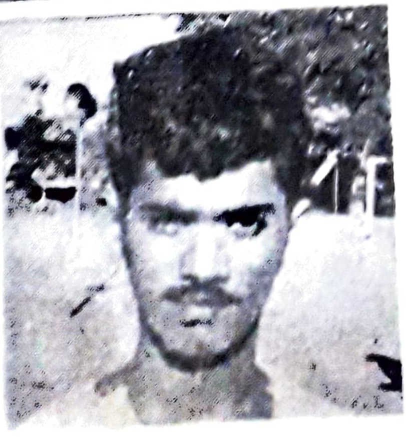

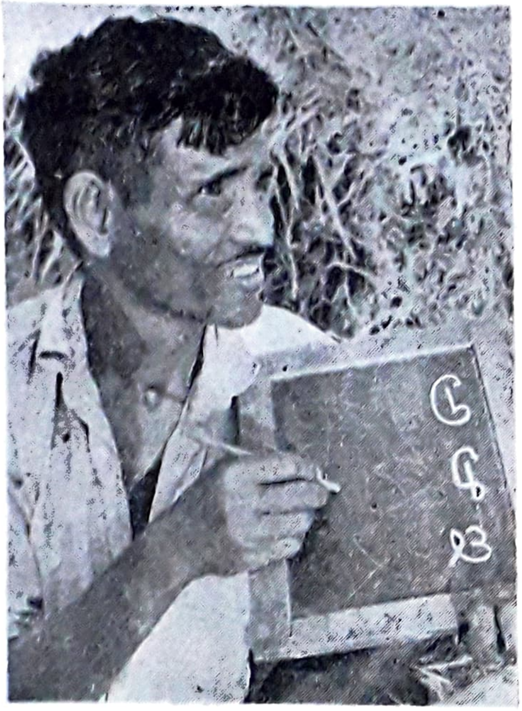

NATIONAL SERVICE CORPS

Working for a better India

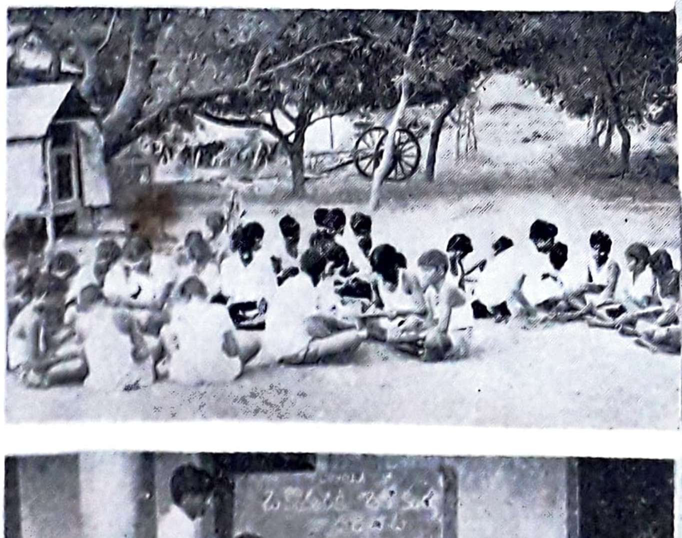

Republic Day

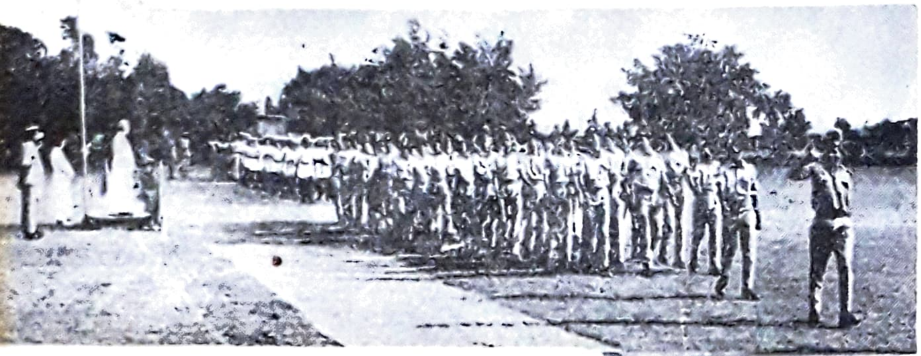

Fr. T. N. SIQUEIRA
takes the salute

Sectional Attack

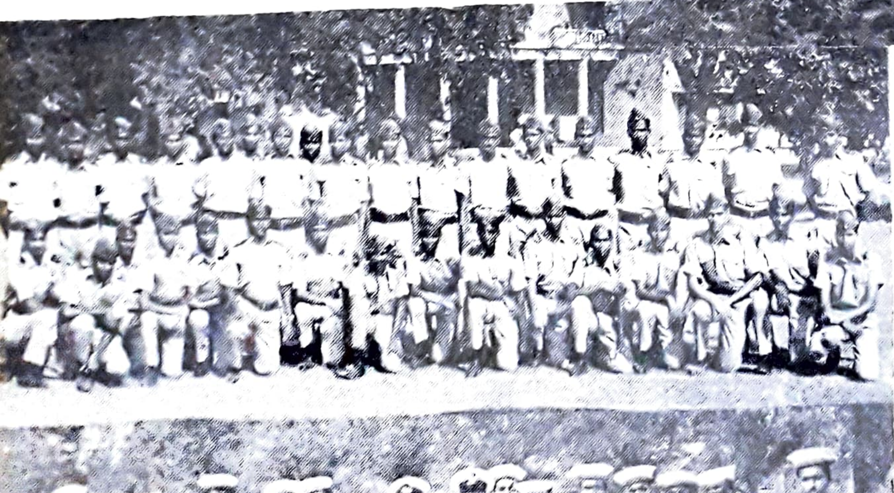

Air Wing

Navy

Education in India

The question that students and educationists are asking themselves now-a days is this: "How far does education today meet our requirements in this fast changing society? If it does not, what should be done?"

The problem of education is a very great one. It is a problem that was known as far back as the time of Thomas More. But our time is characterised by the seriousness of the problem and the popularity given to it. In India, as well as in many other developing and under-developed countries, education seems to be a one way traffic, where the lecturer is the only one to talk and the student the only one to listen. But how far are the lecturer and the student successul? I leave this question to be answered by those students who are life-long devotees of 'guides'.

So, it is quite clear that education is not achieving the purpose which it is meant to gain. What that should be is a live discussion between the teachers and the taught. This dialogue between the students and the lecturers surely prepares the way for a better understanding of what is being taught. In this way the amount of "educational wastage" will be lessened as students will be better able to understand their subjects.

Although such problems have been discussed over again, it is actually seen that students are clinging to the old system of education. Are they right? Surely, I would say they are because usually it is found that only the students who mug up their "guides" come out successfully through the examination. Now this is not a good test of how much the student has been able to understand. The consequences of this are disastrous.

What is the use of learning when what has been learnt cannot be put to practical use? Some of the students may take up the teaching career and just imagine a lecturer coming in front of students and reciting to them what he has got up by heart. The funny thing about it is that he cannot answer a single question put by a student and instead of answering the questions, he gets irritated and says that he does not like to be disturbed during the lesson. And thus the country will go on deteriorating under this rotten system of education.

Is it not strange to make a student study literature when he does not know grammar properly? I am not against the teaching of languages at degree level to B. Sc. and B. Com. students. But of what practical use is the study of Shakespeare, Wordsworth and all those great poets and writers? Language should be taught in such a way as to enable the students to speak, write and read it properly. In this connection I would suggest the deletion of prose and non-detailed and the inclusion of grammar, and comprehension and topical essays in the curriculum.

It is not possible to change the whole system overnight. A gradual change is necessary, beginning with the roots; that is, in the primary schools themselves. Then in course of time the system would improve. For the time being, dear friends, mug up if that is the only solution.

VINOBHA GOORIAH, I B. Sc.

ANDHRA LOYOLA COLLEGE LIBRARY

The Man Whom I Admire Most

(Nehru)

"The person whom I admire most is Chacha Nehru. I admire him for his qualities of head and heart.

The first thing which made me admire him was his love and affection for children. He loved children most. Though he was a very busy man he always stole time to mix with the children. He played and had fun with them, all of which made children free and friendly with him. His birthday which falls on 14th of November is also celebrated as Children's Day every year.

The other thing which impressed me was his spirit of sacrifice. His father Sri Motilal Nehru was a great Vakil of his time and his family was fabulously rich. Jawaharlal Nehru was, therefore, used to a life of luxury from his childhood. He got the best possible education in India and England. Had he wished he could have continued to lead a luxurious life. But when the call for the country's freedom came, he gladly renounced his comfortable life and fought shoulder to shoulder with his countrymen for the freedom of India. He also gladly endured all the hardships which a freedom fighter had to face.

When India attained freedom he became the Prime Minister of India. He never boasted of his great sacrifices in the cause of our country's freedom. He was secular to the very core of his heart, and always valued the good qualities found in men irrespective of their caste or community. He was, therefore, loved alike by all members.

Another quality was his integrity. He wielded such great powers that had he wished it he could have done anything for his own gain. But he did not do it. That was his greatness. Whenever he committed any mistake he frankly admitted it to the people, so child-like was his personality.

He loved India and its people very much. In his Testament he says that he could not repay even a fraction of the love and affection the Indian people had given him. It was his desire to see India develop into a great and prosperous nation in the shortest possible time. He knew that it could be achieved only through hard work and labour. He believed in hard labour. He appreciated the hard and honest worker and disliked the lazy ones. He also said that "ARAM HARAM HAI". So he devoted his work to the uplift of India and its people till his last breath. In fact he died in harness in the service of the country.

The common man always attracted him. As Prime Minister he never lost his contact with the masses. In fact he drew his inspiration from the people and the people from him.

JAMES, N. J., Junior Inter.

This Most Excellant Canopy, The Air

(Hamlet)

Our atmosphere is a measureless sea of air, surrounding the earth to a height of several hundred miles. It exerts, on our planet, a force of about 5×10^{15} tons weight. 95% of the air is concentrated up to about 12 miles above the surface of the earth. For every 10^{18} air molecules at sea level, there are only 1,000 molecules at a height of 600 miles and only one molecule at a height of 900 miles.

Our atmosphere contains several distinct layers having distinct characteristics. The first layer. up to about a height of 6 miles, is called the *Troposphere.* All the mateorological changes occur in this layer only. For example, clouds, rainbows, gales, monsoons, cloudbursts, hail, thunder and lightning occur in this layer. If we are here in this layer, the sky looks deep blue, which is never seen on the surface of earth. As we go still to higher altitudes, the colour of the sky becomes still darker blue. What causes this change in the colour of the sky?

The answer for this lies in the nature of the sunlight which has a composition of seven colours. We know that in a prism spectrum formed with white light, the violet and the blue rays are more deviated than all the others. Similarly when the rays of sunlight are scattered by the air particles, the violet and the blue are deviated to the greatest extent. These scattered blue and violet rays again meet other air particles which deflect them still to a greater extent and this process repeats endlessly causing these rays to follow a zig-zag course through the air. When they finally reach the earth, they do not seem to come directly from the sun, but from all corners of the sky. But the retina of our eye is not sensitive to detect the violet rays. Thus the sky appears pale blue and the sun yellow since the yellow and red rays undergo less deviation and reach the earth in a direct line. But in the morning and evening, as the sunrays have to travel an exceptionally thick layer of air, even the yellow rays are filtered out and only the red rays of longer wavelength reach the earth in an almost straight line causing the crimson colour of the rising and setting sun. At great heights, the sun's rays meet far fewer air particles when they are scattered but less frequently. Therefore the light no longer seems to come from all directions, but in a concentrated form mainly from its source. Where there is no light, there cannot be any coloured sky. So the sky at great altitudes becomes dark blue and finally above a certain height, it appears black as night with the sun burning with dazzling white intensity.

The second layer, the *Stratosphere* exists in between the heights of 6 and 16 miles above earth. In this region the temperature falls even to - 60°c. Here the air is dry and extremely thin and no clouds appear. This layer will almost be like a huge vacuum chamber and sounds cannot be heard loud enough. The pressure of the air is very low and at about 14 miles above the earth, pressure of the air will be so low as to allow our blood to boil at the temperature of the body.

Next comes the *Mesosphere* in which the temperature increases to about 30°c.

This temperature is observed between the heights of 16 and 32 miles. The warming of this layer is caused by a photochemical reaction. A part of the sunlight, i. e., the "Ultraviolet - C" rays of very short wavelength splits up the oxygen molecules of this layer into atoms which then combine together to form Ozone (0_3) molecules. In this process large quantities of heat are evolved which keeps the temperature of the layer at about 30°c. These ultraviolet rays are very dangerous to human life and can cause a grave biological damage. But much of the energy of these rays is wasted in converting the oxgen into ozone. Thus this high layer of ozone protects the surface of earth and acts as life saver.

The next layer *Ionosphere*, which is the biggest layer of our atmosphere, exists between the heights of 50 and 400 miles. The air in this Ionosphere is electrically changed. When the sun's rays knock out some of the electrons from the atoms of the neutral air particles, these atoms acquire a positive charge. These are positive ions. The electrons which are knocked out become the negatively charged elementary particles. There are several electrical layers in this Ionosphere. They are: (1) The D-layer at about 50 miles high, (2) The E^1-layer at about 60 miles, (3) The E -layer at about 80 miles, (4) The F^1-layer at about 140 miles and (5) The F'-layer at about 200 miles. The D-layer exists only when the sun shines on it and it reflects the Radio long waves back to earth. The E-layer reflects the radio short waves (1) back to earth and the F^2-layer reflects the radio short waves, (2) back to earth. Thus these electric layers help the radio short waves to reach the whole world by reflecting them since they cannot overcome the curvature of the earth as they travel in straight lines. But Television rays are not reflected by any of these layers and go straight into space.

At the altitudes of 50 to 70 miles the air is dense enough to ignite the meteors coming from outer space by friction. Our atmosphere catches about 10^9 of such meteors daily, ignites them and renders them harmless. The temperature increases very rapidly with increasing heat.

Lastly the atmosphere above 250 miles high is the *Exosphere* and this is the outermost layer of our atmosphere. The air of this layer is extremely thin and the gravitational pull of the earth is very weak on these air particles here, and some of them escape into outer space. This loss is perhaps compensated by the fall of cosmic dust of 1,000 to 2,000 tons on earth daily, from outer space.

Atmosphere protects us from dangers. "Cosmic rays", which come from outer space are more dangerous than the "Ultraviolet" rays. These cosmic rays must consist of electrically charged particles since they are influenced by the earth's magnetic field. They possess more energy than any other form of radioactive emanation known to us. They penetrate blocks of lead three feet thick. They have been detected 1,000 ft. below earth and 10,000 ft. below the oceans.

Our atmosphere absorbs the cosmic rays and other dangerous rays coming from the sun or outer space. Our atmosphere is a special and essential feature of our planet and without the atmosphere, no life could be possible at all on our planet.

Reference :

OUR ATMOSPHERE – by THEO LOEBSACK, 1957 (Mentor Book, 1961).

R. RADHA CHARAN, B. Sc. Final.

The Language Controversy

Considered linguistically, the Indian language problem is not one of the most complicated in the world. There are about a hundred languages in India out of which only fifteen are considered to be 'Major' languages. By contrast, the situation as it exists in other parts of the world which are under-developed is certainly more complex. There are 369 languages in Africa. The majority of the world's languages are under-developed and a sizeable portion of the world's population is educated in a language other than its own.

Most of the under-developed countries have access to modern thought only through a foreign language. These countries are described as being 'enogenetic'. The dynamism for transforming their traditional societies has to come from outside. India falls in this category. The process of modernisation has taken place through the English language. But the process is incomplete – really it has hardly begun – when a nation-wide effort is now being made to reduce the importance of English, if not eliminate it altogether.

In any attempt at modernising, the traditional forces will necessarily prepare for a counter attack. The traditional forces seek to operate particular criteria like caste, language, regionalism, etc. The problem is complicated by wrapping up these criteria in the idiom of modernisation.

Developing the regional languages is a legitimate and laudable goal. Indeed not merely the '15 major' languages of the Indian Union but the hundred small languages also should be developed equally, if we had limitless resources and time. But we just cannot do this given our limited resources and the time at our disposal. An under-developed country cannot hope to catch up with the developed nations even if all the world's resources are concentrated on it. Given the fantastic rate at which human knowledge is developing, the gap is likely to increase instead of closing up. This is a frustrating thought, no doubt, but it should compel us to take a realistic attitude to the language question.

It is a common place observation that many of our science and technology students know their subjects but do not possess a scientific outlook. It is knowledge in this second sense, involving a modern outlook which is important for our country and whether we like it or not, it is now available only in the English language.

Our Universities have an important role to play in this regard by not merely imparting information to our students but by creating an elite which can spearhead the modernisation process. Fortunately, a few of the country's Universities are still capable of performing this task and providing the leadership necessary in many fields. The introduction of the regional languages in these centres will destroy them even before their work is begun. A University which falls back upon its local population for its students will soon find that teaching and scholarship will come down to the level of the masses. It will put an end to motivation in the teaching and learning process.

One of the charges against education through English in India is that it produced clerks for the administration. But it also produced the steel frame of the administration which has withstood the politician's antics and the elite which provided leadership in the national movement. The new system will end up by producing only clerks and the local politician. I do not underrate the role of the clerk and the local politician. But a modernising nation needs more than clerks and politicians. It needs the knowledge and the outlook and a whole range of modern professional skills to keep it going. It does not matter much really in which language this information is made available.

Therefore let me end by making a plea for saving a few Universities in our country from the darkness which might rapidly descend on them.

N. J. R. SASTRY, III B. Com.

THINK IT OVER

"We have abandoned the struggle against ourselves as eagerly as that against our environment. Without troubling to ask ourselves whether the traditional rules were not necessary for the success of the individual and collective life, we have emancipated ourselves from all moral discipline. The frontiers of good and evil have vanished in a mist of ideologies, whims and appetites.

The new generation is not even aware that such a discipline ever existed. Temperance, honour, truthfulness, responsibility, purity, self-mastery, love of one's neighbour, heroism are out-worn expressions; meaningless words which provoke nothing but a contemptuous smile from the young.

For modern man, the only rule of conduct is his own good pleasure."

— Dr. ALEXIS CARREL,
Nobel Prize Winner.

An Introduction To Yoga

In the words of Yogendra, an exponent of Yoga, "Yoga is the noblest cultural achievement ot man which is not a result of unbalanced emotionalism or of empiric ventures at self-realization, but a positive endowment of scientific training and living. There is nothing dubious or mystic about Yoga, because like an exact science its practices are based on the unchangeable laws of nature and therefore open to precise scientific evaluation". In fact Yoga is an art, a science, a philosophy, a culture and, to a few, a religion.

Undoubtedly, hygiene is the essential biological factor of good health. Systematic physical education forms an important part of any scheme of hygiene. Yoga consists in giving us such a systematic physical education. Yoga is not merely a system of philosophy or mysticism, as some of us think, but a positive science of powerful educational, hygienic, therapeutic, moral, intellectual and spiritual values. In fact the secret and obsolute technique of Yoga has now been revived again in the light of sciences. Consequently, because of its original merits and, secondly, because of its scientific reorientation, the values of Yoga are as easily understandable as they are justifiable. Yoga, moreover, suits all the special needs and temperaments of all individuals.

Unfortunately exploitation of Yoga has led to wrong techniques, exaggerations, misapplication of scientific Yoga leading to chaos. This unscientific approach is not only interfering with the physical culture, but also its moral, mental and physic elements. Exposing the genuine technique to ridicule, it is obstructing the cause and progress of scientific Yoga. Since its technique has been based on the physio-psychic needs of man, this ancient technique still reveals a relatively superior and more rational system of physical education.

There is no alternative to Yoga if we wish to have (1) an absolutely non-violent character and perspective affecting not only the body but also the mind, (2) maximum physiological benefit with minimum wastage of energy and without fatigue, (3) a relatively higher vital index, (4) additional corrective and therapeutic virtues, and (5) a progressive effect on character, behaviour and personality. By giving such sound health to both body and mind it contributes to the ultimate realization of self. What is significant, however, is that in stricking contrast to all other systems of physical education, the course of daily 'Yogasanas' has been found to be ideally suited to those who aspire to pure and calm health for nobler purpose of life rather than to the enlargement of animality so clear in huge muscular physique.

In addition, limited Yogasanas give proper and sufficient exercise to all the organs of the body without involving any strain or monotomy. The results may be (i) immunity to disease, (ii) maintenance of good health, (iii) longevity, and (iv) above all mental sanity and psychic purity.

Yoga believes that unless all the organs of the body receive daily care, the maintenance of good health cannot be assured. Moreover, a man is just responsible as much for his ill health as he is for

his ill actions and the same is punishable under law. Persons who treat their body as they wish and transgress rules of personal hygiene are 'physical sinners' and they are committing a crime not only against themselves, but often against future generations. It is a reality because of the fact that hereditary diseases like curved bones, deafness, etc., are handed down from father to son. If they are checked in one generation, they will not any longer occur in future generations. Emerson is right in stating that the strong receive the strength as easily as the weak get the weakness. A body invaded by light illness, too often, loses a great deal of the potential power of resistance against diseases. Thus such minor troubles open the body for major troubles in waiting. It is a known fact that a diseased person is not only a nuisance to himself but is a drudge and a danger to society.

All the above dangers do demand a perfect and complete remedy. Our modern medicines help us in supressing those diseases but not in eliminating that disease completely from the body. There still remain traces of the corresponding diseases which one day rise to their high pitch in the same form or another form as the power of the medicine declines. The elimination process of the disease is the ineffable virtue contained in Yoga treatments. Above all, "Prevention is better than cure", is the primary policy of Yoga. This is well done by practising Yogasanas regularly.

A detailed explanation of the Yogasanas is out of the scope of this article. They can be best understood and practised by any lay man from a standard illustrated Yoga book. Experienced and intellectually equipped Yogins may convince you much more deeply through their works. My main intention is to prepare you to accept Yoga and its culture with rejuvenated spirit and not to contrast its virtues with either other types of physical education or other systems of medical treatment.

G. RAMALINGESWARA RAO,
II B. Sc.

"It is not work that kills men; it is worry. Work is healthy; you could hardly put more on a man than he can bear. Worry is rust upon the blade. It is not the revolution that destroys the machinery but the friction."

— BEECHER.

A... COLLEGE LIBRARY VIJAYAWADA

Labour

We very often hear people saying that a particular profession is a respectable one while another one is not. It is purely with reference to the money one gets by his profession that such statements are made. It is quite obvious that if a man who is considered to be engaged in a mean profession is paid more than his usual salary, people will regard him to be of a respectable profession. In other words we may say that nothing is mean by itself and we consider something to be mean because our attitude towards labour is defective. At the outset one may feel this to be nonsensical, but a little reflection and deep insight into the meaning of word 'labour' will reveal to every man that the above statement is not so meaningless as he has thought first.

Today we have the instance of many unemployed engineers and how they are looked down upon by our society. Once engineering was thought to be one of the most noble professions. How has this wonderful transformation in the outlook of the people taken place? It is not because the profession of our engineer is mean or great but because the engineer is now paid less than he used to be paid in the past and in so many cases he is unemployed.

Once it was thought that acting in cinemas was shameful and immoral, but today I think there is rarely anyone who is not ambitious of becoming a cinema actor. It is no exaggeration to say that there are some people who even worship their favourite actors with garlands! This is all because of a single factor and that is, 'money'.

When people are so money minded, it is certain that the destruction of social life has commenced. The flames of greed in man are sure to burn everything to ashes and moreover, as he gains more and more money his desires go on increasing. Such an attitude is a set back to mankind's desire to advance and progress. So gaining money should not be considered as the main purpose of our existence in this world. So our outlook upon labour based upon money is to be changed if we wish to be in a better oriented human society.

Hence I would like to bring out the fact that the most respected labourers in the world are those who are supposed to have undertaken mean professions, because they are doing such low jobs for the sake of others and consequently are generous. I think no sensible man will deny this.

We cannot expect uniformity in the world. If all the persons in the world are doctors or engineers, who then will produce corn and the other daily requirements? We may suggest that a single man should produce all things for himself. It would be impossible. So what happens is one man is dependent on other for one thing or other and donates from his side some things of which the others are in need. It means that there is mutual cooperation between the people in the world. In such a case there should be people with skill in particular trades or jobs and the lack of any such professions is the lack of human existence.

Society is just like our body. We do not consider our left hand to be mean

because its functions are different from those of the right hand (to which greater quality is attached). On the other hand, we pay the same importance to both of them. Same is the case even with a society with people of different jobs. Society can very well be compared to a living being. Just every organ in the body is specialised for a particular function so also different sets of people will have specialised talent in particular jobs. The loss of any organ will render the body defective and inefficient. Loss of any type of workers renders a society defective. To me, my heart is as much important as is my eye or nose or for that matter any other organ. On this logic we should conclude that labour of whatever form is not mean or great, but is simply labour.

M. V. RAMANA REDDY, I B. Sc.

WHERE DO WE STAND?

Countries and their per capita annual income in Rupees :

India	...	543
Kenya	...	750
Pakistan	...	810
Ceylon	...	990
Korean Rep.	...	1050
U. A. R.	...	1245
Philippines	...	1748
Mexico	...	3585
U. K.	...	11700
France	...	13035
Sweden	...	19988
U. S. A.	...	24773

— From the Statistical outline of India, 1970.

Vijayawada to Hyderabad on Cycles

I do not exactly know when it all started as I was not present. The plan was drawn up Shiv Ram, V.T. M. Prasad, Sri Ram, Madhav and Manohar. They intended to make me a porter to take all their luggage to Hyderabad. I was determined to tag along· "If they can do 175 miles, well, why can't I?"

Soon we were busy telling everybody that we were going to Hyderabad on cycles. All ridiculed the very idea. Many, when I told them, were confirmed in their already strong suspicions that I was slightly mad.

The problems were ... well, many. First and foremost we had to secure six bicycles. All of a sudden the dayscholars were our sweetest friends. Sitting beside them with hands over their shoulders, smiling politely at all their cracks, silly or somber... we managed to procure three. The others we decided to hire. We calculated that all expenses counted, it would cost us Rs. 17/- per head, if the bicycles were promptly returned soon after reaching Hyderabad.

The second problem (or was it the first?) was that I did not know how to get up or get down from a bike! My previous long distance cycling record was two and a half miles: from school to home once. But worse, still, my brother, Manohar, did not even know how to cycle!! So two or three Saturday afternoons and Sundays were spent teaching him how to cycle. (I did not let them know of my handicap until the D - day).

The D - day or rather the D - night approached. The college closed on 12th September afternoon. We sent our luggage through our friends; collected our paraphernalia of glucose, torches, repair kit... and pushed off at 12·30 the very same night on a bright moon-lit road.

After riding about 15 miles at a tremendous speed (it seemed to me) I began to feel the tempo weakening a little. First the lively go-go songs stopped. Then the chirping conversation was reduced to monosyllables and finally to silence. After a long silence I yelled out to them that we should rest. I who had been fighting to be in the lead for the first ten miles or so was now lagging nearly two furlongs behind the others.

After a lot of pestering by them (as it appeared), I pulled on for a few more furlongs and finally hugged the earth with the bike nearly on top of me. Having my legs massaged by Shiv Ram with turpentine and then resting for two hours made me feel like a prince (with a privy purse). By now the joys, the zeal and tempo, etc., were all meaningless words to me. However, I mounted my steed by placing my foot on a stone nearby and took off pedalling steadily, maintaining complete silence (rather usual for me). But my mind was all hell. Whenever a big truck or bus rumbled by something kept yelling in a soft and persistent tone to stop the bus and get in. It made the pedalling all the more gruesome.

At Nandigama (25 miles) we breakfasted and set off for the next halt, resting every ten miles or so, revitalising ourselves with glucose and taking snaps now and then.

The others were also feeling the pinch by now. This comforted me and soon

I was pedalling faster, trying to be in the lead; and finally reached Jaggaiahpet (42 miles) around 8–30 A. M.

As it was where V. T. M. had stayed as a child, he recommended a good hotel round the corner which seemed at least a mile away. Finally exhausted we found it. It was closed.

Breakfasting (for the second time) in one of the other dirty restaurants, we proceeded to V. T. M.'s village which was only two or three miles away. The sun by this time (around 9–30) was blazing hot. V. T. M.'s assessments are unfortunately akin to our government's project estimates. The two or three miles finally extended up to 6 miles. A caretaker in charge of V. T. M.'s house served us a feast (as per V. T. M.s' menu) and after a good rest we were off again by 1–30 P. M.

The sun made the air hot and dry. We reached Kodad (54 miles) by 3–30. The man in charge of the guest-house would allow us to rest on condition that we paid him. He did it in a silly way and Madhav, who is the son of a police official, knew his way around and settled it for two rupees.

At 5–30 we started for Suryapet (82 miles). Madhav, Manohar and V. T. M. took the lead. Shiv Ram, Sri Ram and Myself were (temporarily) the backward classes. Unfortunately we did not have their privileges. It was my custom to pedal furiously down a slope. While I was engaged in one such process I encounted a spread of broken glass which I could perceive clearly despite the poor light. But my knowledge of cycling prevented me from doing anything but proceeding straight through them.

We stopped at a nearby village. Of the repairing kit we had only the pump with us. We (or rather Shiv Ram) set about searching for help, and soon found someone that could do it. Three miles later, the tyre was flat again and the pump would not work after Sri Ram made a few vigorous strokes. We halted a lorry and I got in with my bike. Once inside the lorry I again had to fight that horrid wish to continue on it to Hyderabad.

Reaching the town around 9–30 P. M. I walked up and down trying to locate someone that could set right the puncture. But everyone was off to bed. Soon the others arrived in a group. Madhav's bicycle also was punctured. Although we all knew the process of patching up a puncture, it was only theoretical knowledge. A lorry mechanic did it for us. We retired for the night to a rest-house planning to set out at 1–30 A. M. as still half the distance had to be covered. At 1–30 I woke up everybody. As we were about to start Sri Ram noticed that both the punctured tyres were flat and cursed me roundly for disturbing his sleep.

8–30 the next morning, we were off again on the second lap of our journey. By now our legs got quite used to the cycling ordeal and we felt no strain in cycling. It was only our bottoms that were thoroughly sore. Being new to cycling my brother in particular and I developed blisters on the inner part of our thighs. However, Madhav seemed to be in high spirits and fully at home till the end of the journey.

The rest of the journey was covered in a surprisingly short time. We were at Narketpally (118 miles) for lunch and had tea at Choutappal (32 miles to Hyderabad).

The last lap of the journey was really enjoyable. The tempo, the zest and zeal, etc... returned with renewed life. Songs were back in me, jokes more frequent and

conversation lively. We finally reached our goal by 10-30 P. M. except V. T. M. who for the last 20 miles or so tagged himself on to a broken down lorry being pulled by another. It took us 46 hours including 26 hours of rest to complete the journey at an average speed of 8½ miles per hour.

As soon as I reached home my mother mistook me in the dark for the riksha-wallah and asked my brother why I was not bringing in the luggage.

Later I took charge of sending the bicycles, by a company's lorry, back to Vijayawada. Since I forgot to tip the driver, he dumped them at their depot at Vijayawada. 15 days later, when we returned, to our detriment and my chagrin, we had to pay a rent of Rs. 60/- for the cycles. Which meant that the journey cost us Rs. 27/- per head, With an additional Rs. 5/- we could have gone by plane. But we do not, any one of us, regret that we undertook the trip.

All in all it was really something of an experience and achievement for all of us, especially for me.

G. NARENDRA NATH, II B. Sc.

" I am not bound to win, but I am bound to be true. I am not bound to succeed, but I am bound to live up to what light I have. Here is the advice I give you. "

— ABRAHAM LINCOLN.

The Generation Gap

The generation gap! Ah! This generation gap!!! The old express their disgust by shouting – "O! these youngsters". And the youngsters widen the gap by shouting back – "O! these crusty, rusty old people".

Anyway, it is clear that the present generation of youths is vexed with the old and with society at large.

In this connection I recollet the words of Rudyard Kipling, "East is East, and West is West, and never the twain shall meet". I feel like adding, "The Old is Old, the Youth is Youth, and never the twain shall meet".

In the West, modern youth show their disgust by living a carefree or what is termed the "sans souci" life – leaving home and society. In shart, living the "Hippie way".

The Hippies have neither an aim nor goal in life. They just wander from place to place, usually by hitch-hiking. Only occasionally they get lifts from motorists, because the majority of the motorists are unwilling to oblige this dirty, stinking sect who have dips – forget about baths!! – only once in a blue moon.

One of the most common ways in which the Hippie comes into contact with society is by selling norcotics – like L. S. D., heroin, codeine, morphine, etc. One of the few things which the Hippies fight shy and dread, – especially in the countries like Malaysia, Kenya and Indonesia, where the Hippie-way is not permitted – is the police called "coppers".

In the East, youth disgusted with society – you may or may not treat them as the counterpart of the Hippies – neither lead a passive life nor are they afraid of the 'cops'. You often find in their trail something very characteristic – a bodyless head – or is it a headless body? – and a few pamphlets containing Mao's thoughts. These people call themselves, and are called, the Naxalites, a name which they derive from the place of their origin Naxalbari in West Bengal. The other strongholds of these Naxalites are the Srikakulam district in Andhra Pradesh and the Kerala State.

The very word 'Naxalites' is a source of terror to the capitalists and the rich land lords. In their present state the Naxalites pose a grave threat to Democracy in India, and it would be least surprising, if these Naxalites emerge as a national party and demand the votes of the innocent public at gun point or sword point!!! Is that a generation gap?

R. VINOD MURARI, II B. Sc.

FROM OUR AMATEUR PHOTOGRAPHERS

'DWARF?'
By Vijaya Shankar, I B. Com.

'SCULPTURE'
By P. Rama Mohan Rao, II B. Sc.

'BLOSSOMS'
M. Ramesh Prasad, III B. A.

'THE JHELUM'
By S. A. Rahim, III B. Sc.

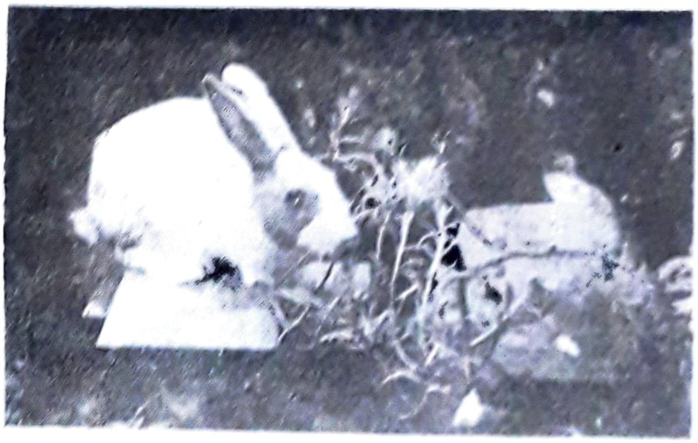

'BREAKFAST?'
By K. V. Varkey, III B. Sc.

'A MOTHER'S PRIDE'
By K. Praveen, I B. Sc.

Final Year M. M. P. Students with the Chief Minister, Sri K. Brahmananda Reddi, in the course of an Educational Excursion.

DECORATION COMMITTEE

The silent men behind the stage, who work day and night to make every function a success.

Who will live to see

The dawn of the 21st Century?

Nineteen centuries have passed by. The twentieth is in its latter half. Many generations have come and gone. But human society continues to exist. We would be entering the 21st century within another three decades. Will the glittering sunrise of the first January of 2000 have any enthusiastic admirer left?

Our friends call us pessimists. They say that we take a bleak view of the future. We can neither deny it nor accept it. But we do not hesitate to say that we are disappointed. What else can we do? We are a part of the decadent world which is continuously trying to acquire new scientific knowledge without consolidating what it has gained already. We fervently wish that the world would be able to focus its attention on the consolidation of what it has gained.

The glorious past is gone. The uncertain future is drawing nearer and nearer. The curtain may come down on the present at any time.

Economic hardships are innumerable. Everyone is after money. But paradoxically, the purchasing value of money is going down day by day. The poor are made pawns on the chequered board of life by the rich. Unrest is the order of the day. There is pandemonium every where. The youth rebel against the old order. The downtrodden rise against a society which has all along been grinding them under its heels. Law has become outdated. It is not useful or applicable in the light of the present day circumstances. The wrong doers seek and obtain shelter under it. The wronged are punished. Existence has itself become the main problem. Survival is the chief worry.

Competition gives an impetus to industrial development. But there is 'cut-throat' competition. Each tries to excel the other because it is a matter of life and death for him. Darwin's theory of survival is repeating itself. The world is bound to be doomed.

Every nook and corner of the world is ringing with the sound of the guns. The bullet finds some living target or other every second. Man derives pleasure from brute pursuits. He revels in the brutal act of killing his fellow beings. Vast sums of money are wasted on armaments while millions of people are starving. They have no roof to live under. Many millions do not have even an opportunity to earn their livelihood. But this mad world of ours can yet spend the hard earned money on mere ostentation.

Man has stepped on the moon. But how many billions of dollars have been spent for this? Even here, there is the socalled space race. This conquest is a commendable one. But we all could have pooled our resources and worked for it as one body instead of wasting so much of money by pursuing it separately.

We will crash, if at all we survive, into the 21st century, 6000 billions of us. Can our planet bear the burden? Our resources are drying up. There will not be enough space for us to stand even.

A sense of gloom hovers over everyone who thinks about it. The optimists smile. Science has provided many comforts to man. But it is only for a minority. Only a very few lie in the lap of this luxury.

The nuclear cataclysm is also looming large before us. As long as one of us possesses these nuclear weapons our life is insecure. It can be terminated within a fraction of a second. We have to sail across another three decades before we reach the shores of the 21st century? Can we?

We live in an age of assassinations. Man is powerful enough to kill others. But he is not strong enough to protect himself. The evil elements of society have put on the garb of decency. The innocent are cheated, assaulted and hunted down to death. Alas! we have made ourselves weak. The lure of marijuana and drink has drawn many people into deep waters. We are blind to reality. Disease is widely prevalent. Can the world save itself from annihilation?

The question still remains unanswered. Conceited, selfcentredness, a false conception of nationalism, a wrong sense of values, misguided idealism, misjudged progress, unexplored talent and misused opportunities have proved to be our grave diggers. Can we stand up as one and fight these formidable enemies? Can we face their onslaught? Can we become human beings essentially? Can we break through this barrier of artificiality and self-imposed seclusion to lead an ordinary life? It was a riddle till yesterday. It is still a riddle today. Time is running short. We solve the riddle or we die.

Unless we awaken ourselves from this deep slumber and unless we realise the value of peace and coexistence, our destination will recede farther and farther as we go nearer and nearer the century to come.

K. V. K. SHARMA, II B. Com.
&
KALYAN, II B. Sc.

"All men are equal; it is not birth, but virtue alone that makes the difference."

— VOLTAIRE.

ANDHRA LOYOLA COLLEGE
LIBRARY
VIJAYAWADA

Radar

Radar which is perhaps the most marvellous of inventions that saw the light of day during the Second World War stands for Radio Detection and Ranging. Though Radar added fuel to the already existing calamities by stepping up the striking power of its possessor, by helping him to locate enemy targets, it contributed towards putting an end to the wide-spread war. All the courage of Winston Churchill's immortal few would have been in vain, had it not been for Robert Alexander Watson-Watt, a Scot scientist, whose weird electronic net sealed the Luftwaffes' death warrant.

Who is Robert Alexander Watson-Watt? He is a chubby, unflappable scientist who discovered the Radar. A descendant of James Watt, he was born in 1892 in Dundee in Scotland. At the start of First World War, the brilliant, young electrical engineer accepted a post in the Government Meteorological Office where he planned radio work that might help in forecasting thunderstorms and fore-warning aviators. He worked on the idea that atmospheric disturbances might be located by detecting the atmospherics, the loud crackles produced in air by lightning, with the help of radio receivers.

One morning in 1932, an experimental beam flashed at the ionosphere 190 Km. above the earth returned a bit too soon. Watson, glancing out of the window, had the view of an aircraft flying low above the building. As the aircraft flew across the building, its course was traced in broken lines across the cathode tube. Radio detection of aircraft was thought to be unfeasible, but Watson-Watt realised the full significance of Radio Detection and Ranging. But Watson, a peace-lover, kept the secret to himself, for he feared that a country possessing the knowledge would be blinded with power.

The rise to power of the Nazi Regime, the dominance of the German Air Force gave birth to conflicts in the mind of Watson-Watt. Atlast he came out with his long suppressed secret. R. A. F. tested his plan on February 27, 1935. As all watched with abated breaths a bomber screamed across the horizon. Radio waves were transmitted and the course of the bomber was traced for thirteen miles. The tension was suddenly released. Watson's plan was approved and this sealed Luftwaffe's death warrant. Since, then huge sums of money have been channelled to develop the Radar and now its power of detection has been enhanced to several hundreds of miles. It is used to trace the trajectory of flying objects. The trajectory of the rockets is being effectively traced with the help of Radar.

Principle :

The principle is similar to the means of detection of objects employed by the bats. It sends out radio waves which are reflected by objects in its path. A Radar set is a self-contained unit that includes a powerful radio transmitter and a sensitive receiver. Usually radio waves are emitted by transmitter in short duration pulses with relatively long quiescent intervals between pulses, during which the waves are reflected by obstacles, airborne

and surface. These rays incident on the receiver and necessary data is collected from the cathode tube indicater. Radio pulses travel with the speed of light (C) and the range 'R', is calculated by the formula C X T = 2R, where 'T' is the round trip travel time.

A beam of the cathode tube is deflected across the screen by the application of saw tooth voltage. The synchronised waves sweep across the cathode at a time coincident with the period of transmission. There is a preliminary variation in the saw-tooth pulses due to slight noises caused by transmission and due to leakage of pulse vibrations whenever there is an obstacle or noise disturbance, the transmitted waves are flashed on to the indicator screen, giving rise to pulses known as echo pulses. The distance between the transmission pulse and echo pulse (S) is proportional to the range of the target. The time duration between each saw-tooth pulse is pre-determined and range is given by the formula 2R = C X T.

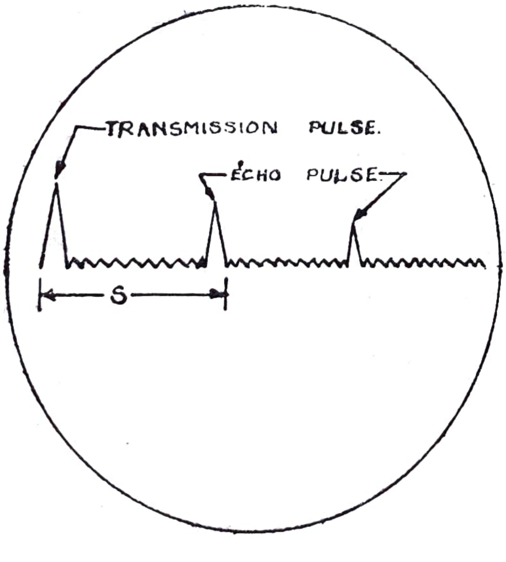

RANGE SCOPE - RANGE DETERMINATION.
FIG. NO. : 1.

The determination of the direction of the target is done by the use of directive antenna system. The antenna is given a rotary motion whereby it scans the surrounding regions and waves are transmitted, systematically, along the direction in which the antenna points. Thus the direction of an object is given by the orientation of the beam at the instant an echo is received. The received echo is intensified so that a distinctive bright spot appears on the screen. The distance of the spot from the centre gives the range and the angular position gives the direction. Thus as the antenna rotates through 360°, a plan (map) like presentation of surrounding area is obtained.

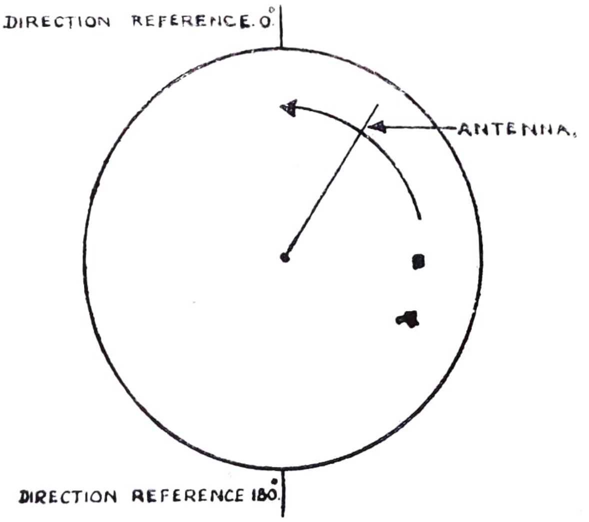

PLAN - POSITION INDICATOR.
FIG. NO. : 2.

In a basic type of pulse-type Radar the connections between the antenna and the transmitter are controlled by a transmit-receive unit, a fast automatic switch serves to disconnect the receiver during transmission and the transmitter during reception of echo-pulses. A drive motor which rotates the antenna controls the time base. The beginning of each time base sweep is controlled by pulses synchronised with the transmitter output pulses.

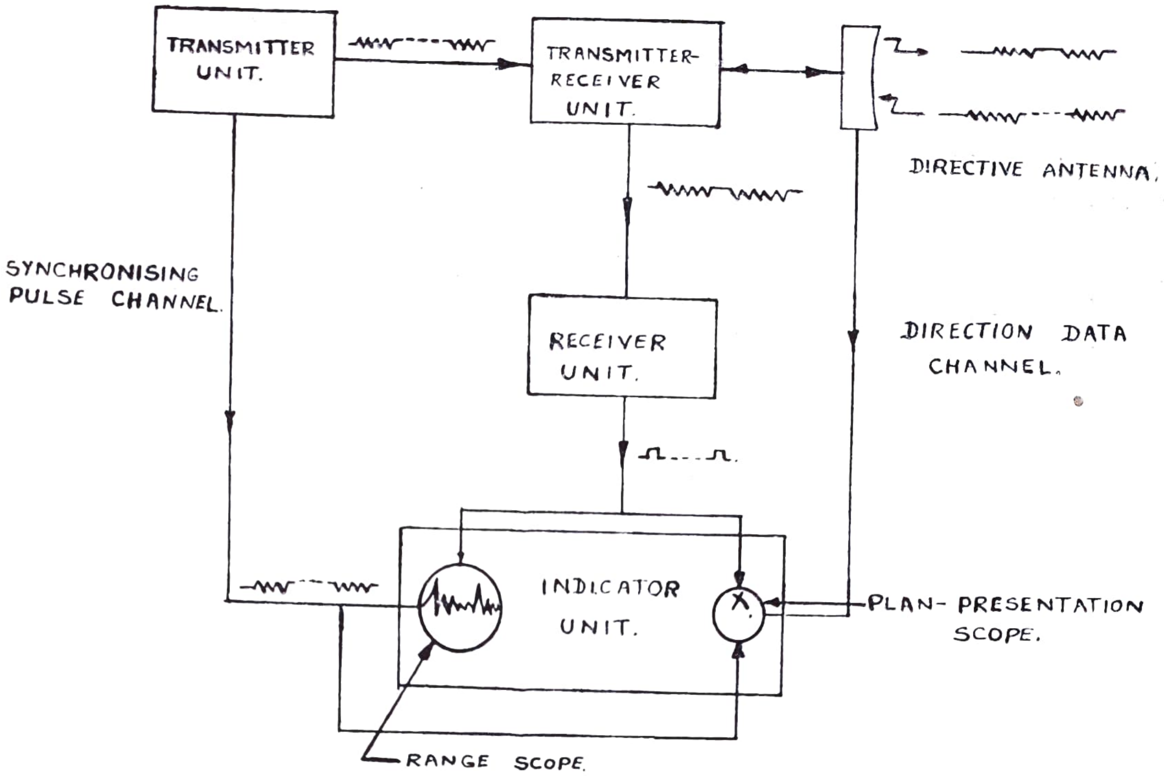

ARRANGEMENT OF BASIC COMPONENTS.

FIG. NO.: 3.

Most pulse Radars operate at frequencies above 1000 *Ms., frequencies of 3,000 Mc. and 10,000 Mc., being the most commonly used. At such high frequencies a sharp radiation beam is obtained with a small antenna and these beams are more suitable for effective interception of surface targets. Since the travel time between the Radar and the most distant detectable target should never exceed the interval between transmitted pulses, the pulse-repitition frequency is made very small. The receiver is highly sensitive so that minimum power would produce a discernible echo. To detect tagets at several hundred miles, peak power outputs of more than one magawatt may be required. For good resolution, i. e., distinguishing of close objects usually pulse durations of the order of one micro-second of less are commonly used. The amount of radiated power that impinges on an unit area of a given target is inversely proportional to the square of the distance from the radiating source. With a specific minimum echopower required for target detection, the maximum distance at which a target may be detected is proportional to the fourth root of the transmitted power. Thus powers of more than one megawatt are brought into play. Usually, use of large band widths in receivers is avoided because they tend to result in relatively poor receiver sensitivity.

Radar is used to detect objects through fog and mist. Its range far exceeds the range of human vision. Since it can detect objects through mists it is used to navigate aircraft and ships. It is used to track the trajectory of space-vehicles. During times of war it is used

* Mc = Mega Cydes (10^6 cydes)

as an effective means of detecting and aiming missiles at enemy-targets.

Radar has a great part to play in the future of mankind. It checked the rise of the Nazi Regime and thus saved humanity from slavery and captive labour. It is playing a great role in the development of space science by tracking space vehicles. We have to wait and watch the development of Radar and the part it has to play in the development of humanity and conquest of space.

Reference :

Abraham Sheingold: Fundamentals of Radio communications, 1951.

A. RAMA KRISHNA PRASAD,
Senior Intermediate.

LORD, DELIVER ME FROM MYSELF

Lord, do you hear me ?
I am suffering dreadfully.
Locked in myself,
Prisoner of myself,
I hear nothing but my voice,
I see nothing but myself,
And behind me there is nothing but suffering.
Lord, do you hear me ?

Son, I have heard you.
I am sorry for you.
I have long been watching your closed shutters ;
open them, my light will come in.
I have long been standing at your locked door ;
open it, you will find me on the threshold.
I am waiting for you, the others are waiting for you,
But you must open,
You must come out.

— MICHEL QUOIST.

Cap of Rushes

Once upon a time there was a rich man, who had three daughters. As he was getting old, he thought he would try to find out which daughter loved him most. He wished to know how much to give each of them out of his wealth. Hence he came to his eldest daughter and asked her,

"How much do you love me, my dear ?"

"As much as I love myself", she answered.

Her words greatly pleased the father. Then he went to the second daughter and asked her the same question. Her reply was, "I love you more than the whole world".

At last to measure the love of his third daughter, he moved to her and asked the same question.

She really loved her father better than the others; but she did not want him to think that she loved him for his wealth. So she replied, "I love you as much as fresh meat loves salt".

The father was very angry when he heard her words since he could not grasp the meaning of the words. Her answer was quite different from what he expected. He thought that she did not love him at all.

He utterly hated her and drove her out of the house. She walked and walked till she came to a great sheet of water by the side of which grew some rushes. She took some of these and made herself a skirt, jacket and a cap and wore them to hide her silk clothes. She looked very strange. She continued on her way until she came to a large house.

There she worked as a servant cleaning dirty vessels and helping the cook. She was very neat and tidy in her work and all were pleased with her. They thought her to be an orphan and called her "Cap of Rushes".

One day there was a great feast at a gentleman's house in the same district. He invited all his friends to the feast. The young and wealthy and the pretty ladies of the district gathered together at the feast. Everyone from the house in which Cap of Rushes was working, including the servants, got ready to go to the feast. But Cap of Rushes stayed back. When they had all gone away, she quickly took off her strange dress. She dressed her hair and went off to the feast, in her best clothes. She looked very pretty and so all the young gentlemen desired and offered to dance with her. But her master's son, who was also there, got her hand for no lady there was as beautiful as she. Before the feast was over, Cap of Rushes quickly left the house and ran home.

Next morning all the servants of the house gathered round her and told her all that had happened in the feast. The same thing happened that night also as on the previous night. It was announced that the feast would be there for three days. Hence on the third day also Cap of Rushes attended the feast, but cleverly and quickly she left the feast before the dance was over; her master's son could not find her anywhere.

When he was not able to find her, he fell ill. The doctors were not able to cure his strange illness. He got worse day by day, and at last he was bedridden. His mother, however, discovered the cause of his illness.

Cap of Rushes also was aware of the cause of her young master's illness. Hence one day, she made a warm drink and quickly put the ring, which was given by the youngmaster while she danced with him at the bottom of the cup and sent it with the cook. When the young master finished drinking his drink, he saw the ring.

"Who made this drink for me?" he asked. When the cook told him who it was, he asked her to send Cap of Rushes to him.

"How did you get this ring?" he asked her. "From the one who gave it to me", she replied. Then he asked her who she was. At that moment she took of her skirt of rushes and stood before him as she had appeared at the dance.

The young man was happy indeed and the news was taken to his mother. They were all very happy. They were married soon. Their friends, neighbours and relatives were all invited to the marriage feast. The father of Cap of Rushes was one among them.

Before the cook made the dishes, Cap of Rushes went to her and told her not to put salt in any of the dishes. This was a strange order indeed but the cook had to obey.

All the guests turned up and sat at the table. The host moved among his guests with great joy. But when they tasted the first dish, they looked at one another in great surprise. Their surprise was greater when they saw the father of Cap of Rushes weeping. When they asked him the reason, he said:

"I once had a daughter. One day when I asked her how much she loved me, she said, "As much as fresh meat loves salt". I did not then understand the meaning of it and hence I sent her out of the house. Now I know that she loved me better than all others. I have been the worst and the most cruel of fathers. And where she is now, no one knows".

"Why, she is here, father", said Cap of Rushes.

S. VENKATA SUBRAMANIAM,
Jr. Inter.

" He only is a well made man who has a good determination. "

— EMERSON.

Unemployment - A Solution

Unemployment is an all India problem. It is inherent in the economic system of maximising profit to the accompaniment of rising prices and falling purchasing power, till the economy is bogged down in a crisis of over production, depression and unemployment.

Unemployment has knocked the bottom out not only of such an economic system but also of the whole social edifice built on it. The youth, being its direct victim, is apprehensive of a terrible future and is, therefore, revolting against the whole system seeing nothing but chaos and irrelevance in every thing that exists under the system – chaos in education, administration, politics, economics, and above all, whose further continuation means more unemployment, more problems, more chaos and anarchy. Unemployment in one state aggravates unemployment in another, particularly in the more backward states.

In India, the number of unemployed increased from a back log of 80 lakhs in 1961 to 1·2 crores in 1970. It is estimated that the number will go up to 2·8 crores by 1971. The rate of employment has been steadily declining since 1963. It came down to 5·6 per cent in 1966 and 0·8 per cent in 1967.

Public Sector employment was stagnant in 1967 and kept declining in the subsequent period. Worse still was the employment position in the private sector which recorded a fall of three lakhs within a year. from 68 lakhs in March 1966 to 65 lakhs in June 1967.

Needless to say, industrialisation is the only way out. Rapid expansion of the public sector and the cooperative sector is inevitable for putting to the fullest possible use all the available resources, men and material, on the principle – maximum employment, maximum production, maximum purchasing power. In other words, this is the socialist principle.

To quote the words of the noted English economist, G. D. H. Cole, "The object of full employment, is not full employment, but more production and better distribution of the products to the people. Employment is not an end but a means. It should be a means to welfare."

Thus socialism means full employment of all human and material resources, maximum production and welfare of the people. It is a gigantic task to organise an entire rural population into cooperating for radical reconstruction of the traditional village life and economy on socialist lines.

It will need thousands of dedicated workers of talent and ability, of new social outlook and dynamic spirit; it will need elaborate arrangement for extensive training to impart varieties of skill and know-how to hundreds of thousands of young people to man and manage modern farms, agro-industries and industrial complexes.

The pre-condition for all this is a minimum cultural and educational standard of the people. All it means is an ideological and cultural revolution for

radical reordering of the existing social order, setting in motion a revolutionary mass process of building the new while demolishing the decrepit. It will be a process of mass cooperation for building a socialist society from the bottom.

The youth must know that not blind fury or revolt, but a scientific approach to the problems and scientific methods of changing society can alone bring an end to the present chaos.

Youth is energy, motion and change; used creatively in positive direction, it may create wonders – a bright future for the solution of all present day problems.

Modernisation of agriculture along with modernisation of industries, and gradual abolition of distinction between village and town under a comprehensive socialist plan hold the key to the solution of unemployment.

These are some of the fundamentals of scientific socialism with which youth organisations must be familiar and equipped for liquidating unemployment.

N. S. PRASAD, II B. Sc.

" Too many parents seem actually afraid of their children. They make little or no effort to enforce discipline. They seem to act on the helpless assumption that children can't really be controlled, so why bother to try? The result is that children never learn discipline or how to control themselves."

— NORMAN VINCENT PEALE.

Some Astonishing Facts About Our Universe

You know very well that our earth is only a tiny part of the whole universe. And even the sun's mass and volume are negligible when compared to those of some galaxies.

The sun is at a distance of 93 million miles from the earth. Travelling at the speed of sound, i. e., 750 miles/hour we can reach the sun in fourteen years. But if we travel with the speed of light, i. e., 186000 miles/sec., it takes only eight minutes to reach the sun. But to travel at that speed is, of course, impossible. Thus the sun's rays falling on us at any time are the rays emitted by the sun eight minutes before. It will be surprising to note that even if we travel at the speed of light we cannot possibly reach some stars like Alderbaran. It will take 543 years to reach a star by name Rigel!

The sun emits large amounts of energy. You will be astonished to know that the energy emitted by the sun in one second will be quite sufficient to keep a one-kilowatt electric furnace burning for 10,000 million years. But the sun's energy reaching the earth is only a tiny fraction of the total energy emitted by the sun.

The solar system consists of the sun, nine planets, thirty two moons, 100 billion comets, 30,000 asteriods innumerable dust specks and gas molecules. The sun's diameter is 864,000 miles, 100 times greater than that of the earth.

But the sun's volume is very small when compared to that of some stars and galaxies. The Milky Way Galaxy contains innumerable stars. Its diameter is about 1,00,000 light years, i. e., light from one end of it reaches the other end in 1,00,000 years. Its thickness is 10,000 light years at the centre. And there are innumerable galaxies in the vast universe! But how this vast universe came into existence is still a mystery.

Reference :

"Our Awesome Universe" by Garner Ted Armstrong and Paul W. Kroll.

P. MURALI KRISHNA,
Senior Inter.

"The law of the harvest is to reap more than you sow. Sow an act, and you reap a habit; sow a habit, and you reap a character; sow a character, and you reap a destiny."

— G. D. BOARDMAN.

The Purpose of Education

Great dangers surround mankind in spite of the great advancement that civilization has made. The discoveries of applied sciences, the cinema and the wireless, the inventions of the turbine, the internal combustion engine and the aerofoil which helped us to realise the dream of ages, the conquest of the air, have brought about changes which are almost bewildering. There is wide knowledge, much intelligent interest and abundant good will. And yet the collapse of civilisation has come to an increasing number of thoughtful men, more and more of a probable event. There is a sense of failure, a sense of imminent peril. The menace of war hangs over the world. Why is it so ? Is it the purpose of our education? If not, what is the purpose of our education ? Is it the Nazi ideal of military efficiency? Is it the Fascist ideal of " work, obey and fight ?"

Ancient Greece and India agree in holding that it is the aim of education to train us to apprehend the eternal values, to appreciate the supreme human virtues and the simple decencies of life. We must be educated not for cruelty and power, but for love and kindness. We must develop the freshness of feeling for nature, the sensitiveness of soul to human need. No machinery which the art of man can devise will work unless there is behind it the proper temper of mind. To create and maintain that temper should be the aim of education in a civilised society.

The aim of education in India has been initiation into the higher life of spirit. The student is a wayfarer in spirit (brahmachari) and the period of studentship is life in spirit (brahmacharya). Education should be an abiding witness to the things of the spirit. " Wisdom is the breath of the power of God and a pure influence flowing from the glory of Almighty". Wisdom is not knowledge. It is practical realisation. The supreme wisdom (Jnana) is the result of learning (Vidya), reflection (cinta) and austerity (tapas.)

Education aims at making us civilized human beings concious of our moral and social responsibilities. We must know the world in which we live, physical, organic and social. We must have an idea of the general plan of the universe and the search for truth. The aim of education is to produce not the physical or intellectual, not the political or the economic man, but the moral and the spiritual man, the complete, the whole man. So education must include the development of man's spiritual powers and help to build a harmonious, self-confident personality.

N. RANGA NATH, III B. Sc.

" The best way of worshipping God is in allaying the distress of the times and in improving the condition of mankind."

— ABULFAZZI.

ANDHRA LOYOLA COLLEGE LIBRARY VIJAYAWADA

Excursions

The academic year 1970–71 will go down in the annals of Andhra Loyola College as the year of Excursions. For the first time in the history of the college an excursion to a foreign country, Japan, was organized. Forty three students went on a tour of North India and Kashmir by bus. Besides the usual botanical and zoological excursions to Ooty, Tirupathy, Rameswaram and Srisailam, Mathematics and B. Com. students organized tours of their own. There were picnics galore almost every week to places like Nagarjuna Sagar, Chirala and Machilipatnam.

I. OUR EXPO EXCURSION

September 6th to 23rd.

Fountains dance spontaneously. Water springing from a sky-blue lake, assumes different pleasant and changing colours, darts and arches, shrinks and reaches out; witnessing it, one could experience its rhythm; and really, harmonious music is the fountain of the dancing fountains: according to the frequency and combination of notes, colours and shapes of the fountain water change. Yes, lost in the mysterious wonder of this experience, Ramesh can be seen huddled into the shape of a ball; he is one among the thousands of international visitors to the grandest of the contemporary wonders – the '*Bampaku*' – the EXPO 70 of Japan.

Everything about the Expo was an experience beyond telling: the highest Expo Tower, from the top of which one can view through powerful telescopes vistas of sheer delight and of magnificient order and variety. The Symbol Tower with its world of harmony, expo hall, floating stage and the miraculous fountains; the bewildering maze of the Russian pavilion, with its fantastic power of conjuring up an aesthetic and pleasurable paradise; the unending and intriguing rows of foreign and native pavilions, with their interconnecting moving-walks guarded by the sweet-mannered Japanese dames; the vast stretches of the Japanese Garden with its idyllic milieu of rustic culture within the gigantic matrix of urban and industrial civilization; and the caterpillar-like mono-rail that skirts round the entire expo area, together with its counterpart, the gondolas ie., the rotating glass-globes gliding high in the sky giving their enviable riders the unparalelled sense of seeing everything in all their uniqueness; ineffable, isn't it!

The castle of glass, the funhouse, the rotary jungle mouse, the wild rabbits and the astro jets, the mush-balloon umbrella trees and the dandenion wheel, and above all, the new expo creation – the 'daidarasaurus' (– a massive steel structure, making it possible for five cars to run simultaneously giving the 'explorers' the illusion of underwater travel and dangerous collisions through labyrinths of tunnels and turns, of horrors and delights)– all this adventurous fun created in our Raghu an odd strain: one side he is suddenly lost in the world's grandest thrill-menu, and the other side the fear of being left behind by his beloved team of Loyolites is tugging at him!

The cameras of Ramakrishna, of Bhushan, and, of course, of Satyam have been constantly busy trying to capture the fleeting moments of our wandering in the

wonderland of the East, of the expo especially.

If we judge by the number of medals and souvenirs collected from the pavilions, Padmaraju must be adjudged to have visited the largest number of pavilions; never accustomed to smoking, he would often rush to test the automatic system which delivers cigarette packets; and still more interesting were his exploits with the expo organisation of restoring the lost articles to owners: he could never hide himself successfully from his precious goods, because they always reached him loyally.

Our stalwarts Prakasa Rao and Bhushan were ususlly to be seen in the most exotic and exhiliorating spots, like the French pavilion, the Munchen of West Germany, and of course regularly in the delicious Maharaja's restaurant of the Indian pavilion.

Many of our honourable Ministers of Andhra Pradesh felt visibly happy and at home, when we met them amidst the spectacular space exploits depicted in the spacious USA pavilion: Vikram and Ramesh were particularly gay and free with the honourable Ministers!

Every new kind of soap-cakes and match-sticks attracted the industrial and business acumen of our Rangaraja, who was always supremely enthusiastic and superbly cooperative throughout the trip. Prabhu, Ramakrishna and Satyam were in ecstasy with their stereophonic tape-recorders etc.

Simply and unostentatiously we started on the 6th of Sepetember, just a week more for the closing date of the expo, and returned home on the 23rd of the same month. Our route: Madras Singapore – Hong Kong – Tokyo – Osaka *(Expo)* – Tokyo – Honk Kong – Delhi – Hyderabad – Vijayawada. We can never forget our travel in the unbelievable Jumbo Jet flight, nor the breath-taking aerial views of many magical cities by night, nor the fantastic technological advancement of the foreign countries, and certainly not the extraordinarily suave and polished manner of the Japanese people; and above all we remember gratefully and affectionately the interesting hospitality shown us by our hosts viz the Jesuit communities everywhere.

Ours was an odyssey, initiated by Rangaraja, prepared for by Nirmal, and guided by our staff-member Mr. Rajagopalarao; our team of eleven consisted of real heroes of adventure: our spirits were high and gay all the time. Congrats, friends! Andhra Loyola College has written its name and raised its flag in the *Expo 70*, participated in the festival of festivals and traversed all across the East.

Fr. Rajaiah, S. J.

2. THREE WEEKS WITH MANORAMA – NORTH INDIA AND KASHMIR

September 13th to October 3rd

Three blissful and unforgettable weeks with Manorama! Don't be startled; Manorama is not a girl; it is the luxury bus that took us all over North India. It was our home for three full weeks. Forty three of us led by Frs. A. Miranda and M. J. Kadavil set out by bus on the 13th of September on a marathon 4000 miles tour of North India across eleven states. Some said that we were mad; others remarked that we were just foolhardy. For us it was a challenge.

For sheer fun and comradeship there is nothing like a bus journey, particularly if the bus offers you comforts like a radio, a record-player and fans. And if you

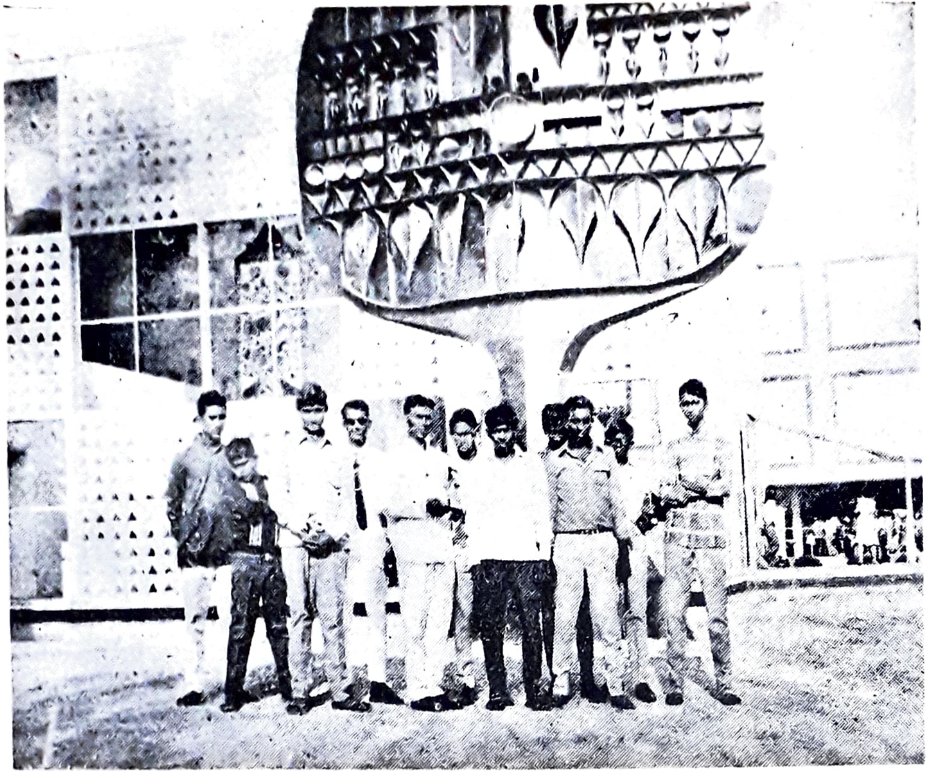

THE EXPO ELEVEN

A. S. Prakasha Rao, N. Ramesh Kumar,
C. Padma Raju, Y. Satyanarayana,
Fr. Rajaiah, Y. Rama Krishna,
P. Sashi Bhushan, P. T. Prasad,
P. Ranga Raju, T. Raghu Ram,
V. Prabhu Prasad.

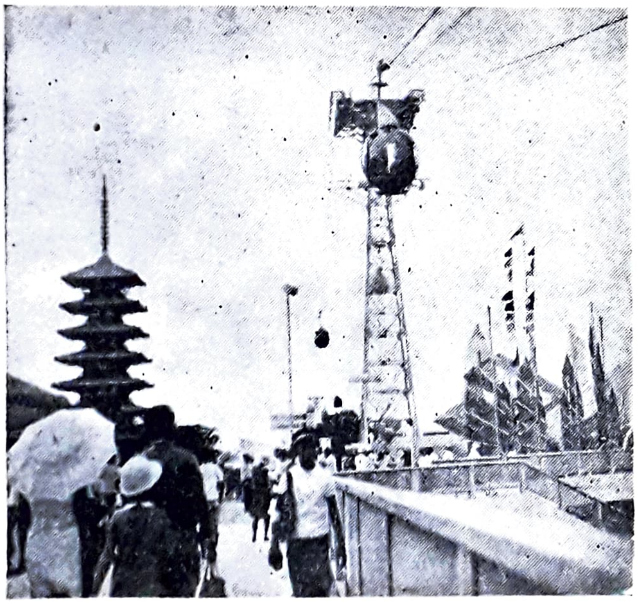

Gandaragandas in Gondolas

Wandering in the Fairy City

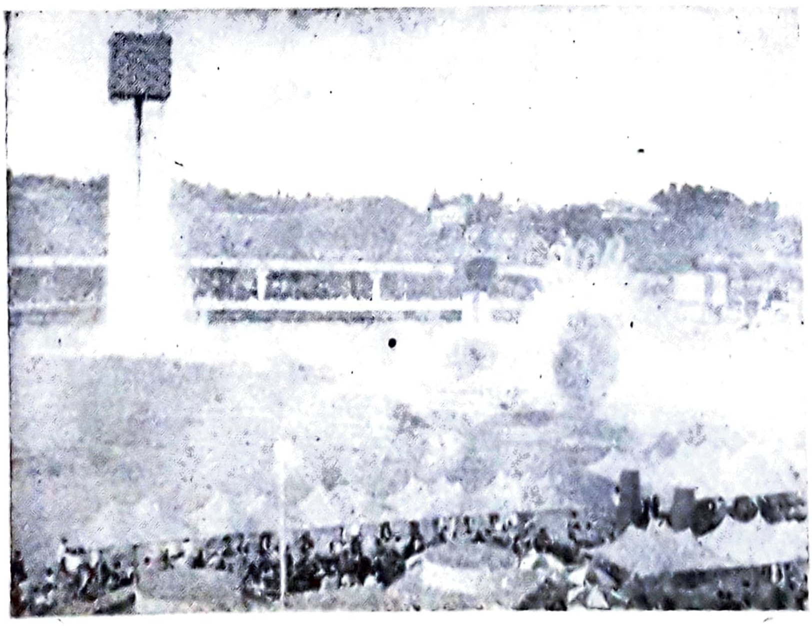

Perpetual Rainbow

Yukari-chan : Know the Future ?

EXCURSION TO NORTH INDIA

Hawa Mahal, Jaipur

Gate Way of India, Bombay

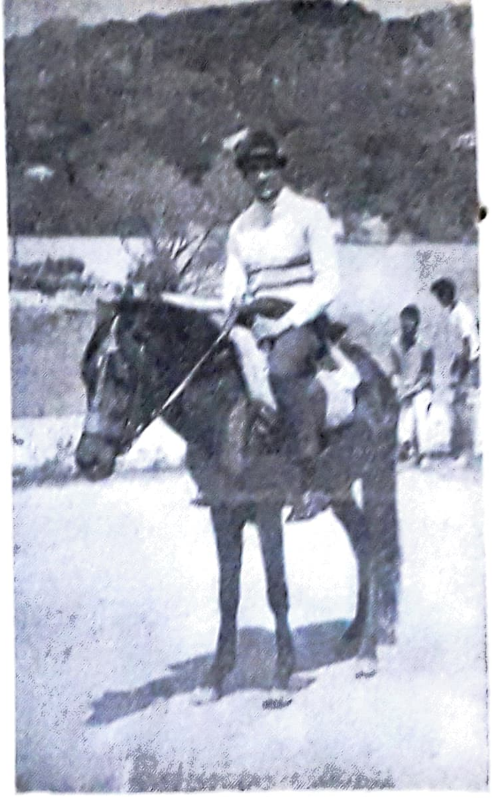

Gooriah at Mt Abu

Jantar Mantar, Jaipur

With Fr. Mathias in Delhi

With Dr. K. L. Rao in Delhi

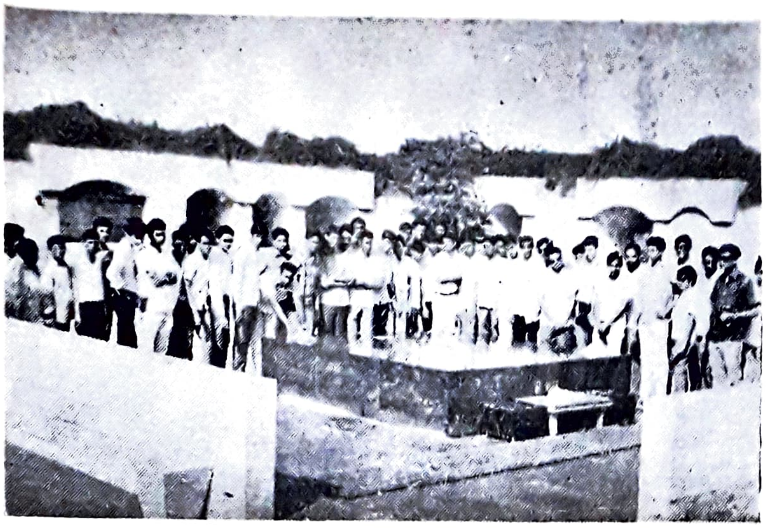

Rajghat, Delhi

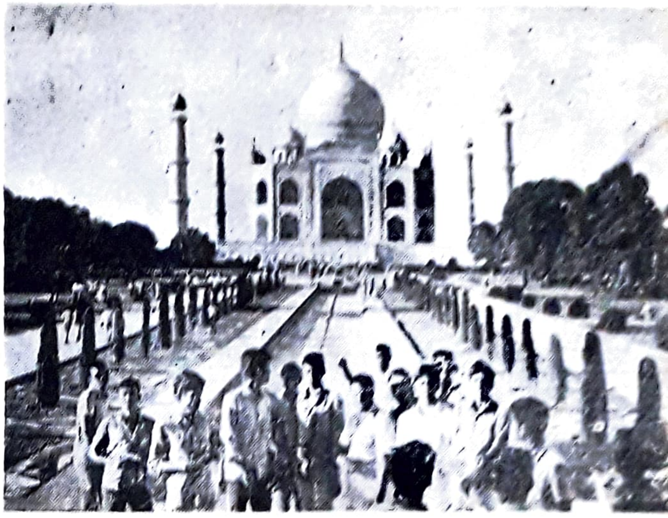

The Taj, Agra

Panch Mahal, Fatehpur Sikri

Birla Mandir, Delhi

Agra Fort

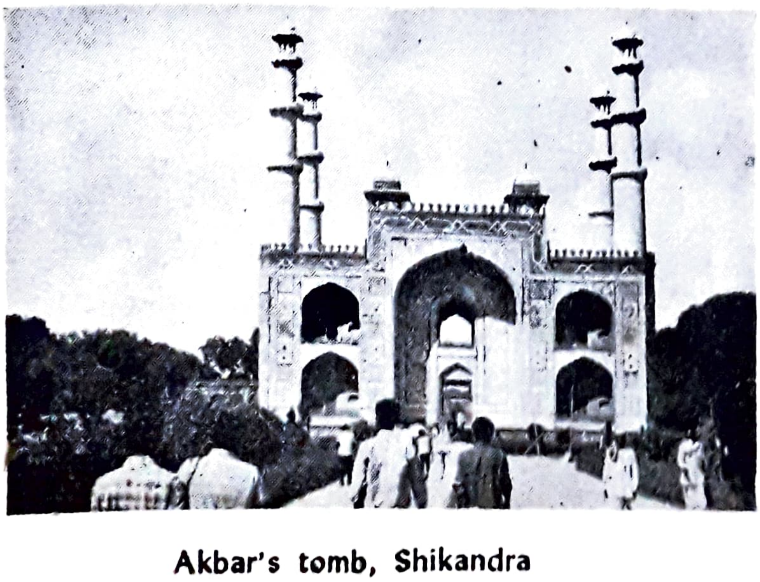

Akbar's tomb, Shikandra

Golden Temple, Amritsar

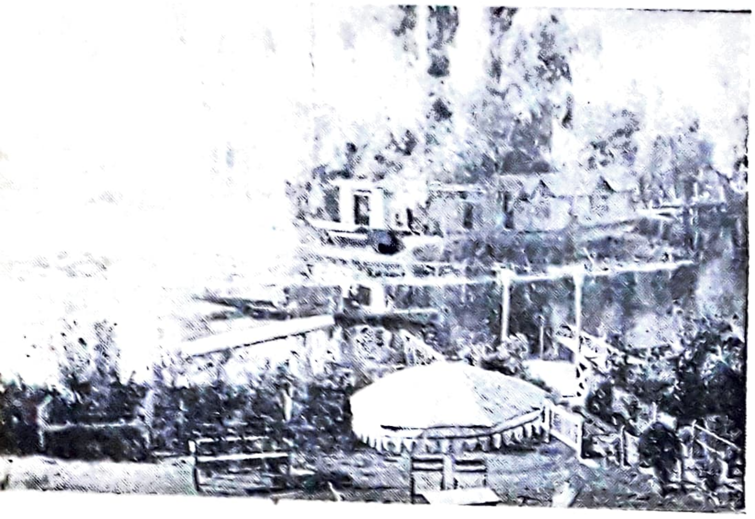

Dal Lake, Srinagar

KASHMIR

Basking in the sun

Hotel Leeward

ANDHRA LOYOLA COLLEGE
LIBRARY
VIJAYAWADA

Moghul Gardens

Picnic in the Moghul Gardens

Back home after 4000 Miles in 21 days

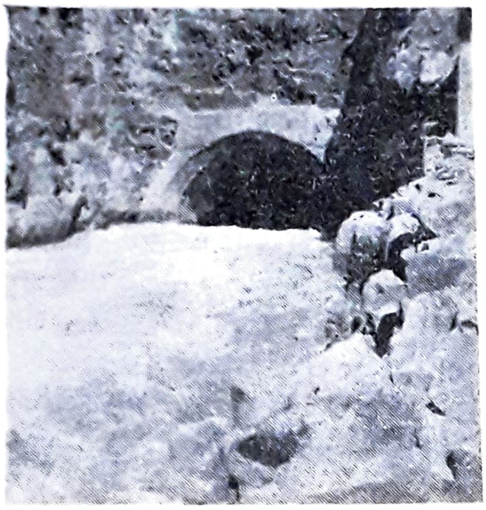

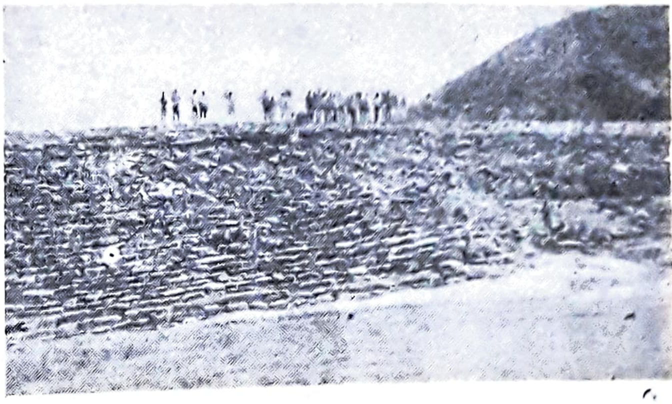

Senior Intermediate Botanical Excursion to SRISAILAM

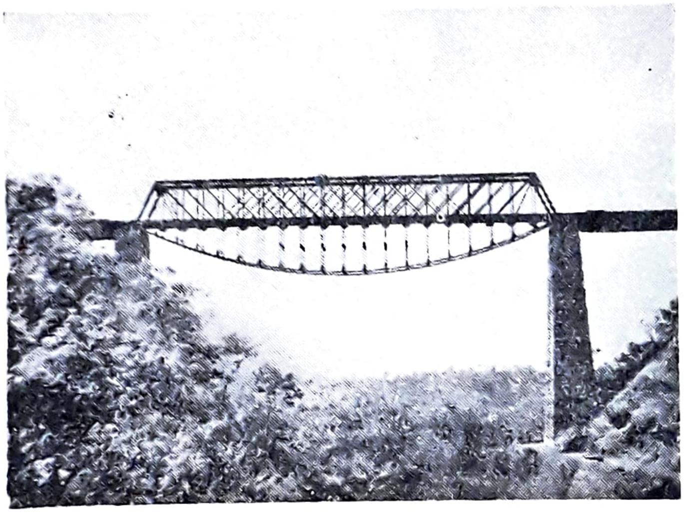

Final Year C. B. Z. Zoological Excursion to Chirala

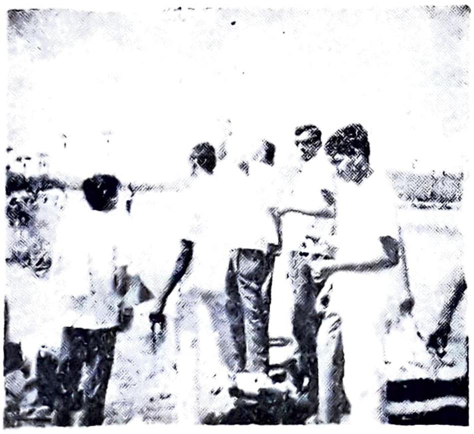
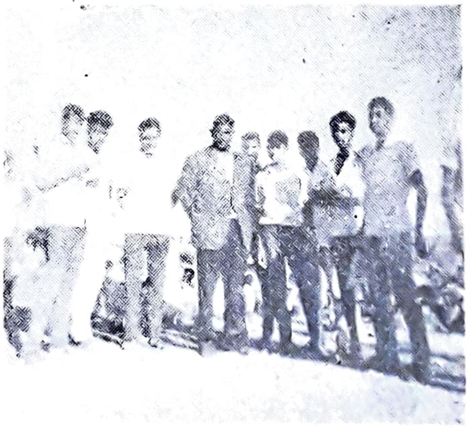

Final B. Com. Industrial Excursion to Vizag

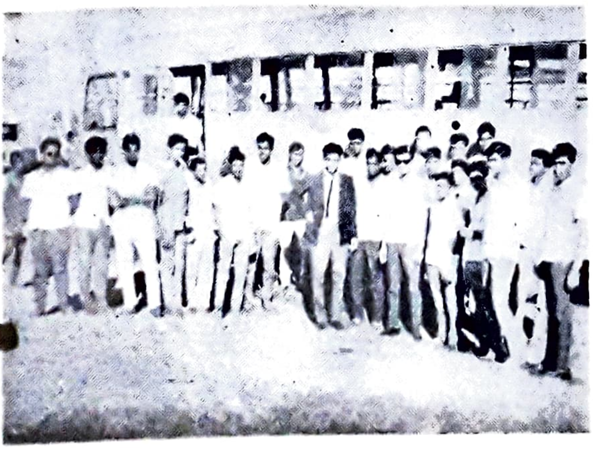

Portraits

Pen and Ink Drawing

ART & PHOTOGRAPHIC EXHIBITION

Collections of Stamps, Coins and Handicrafts

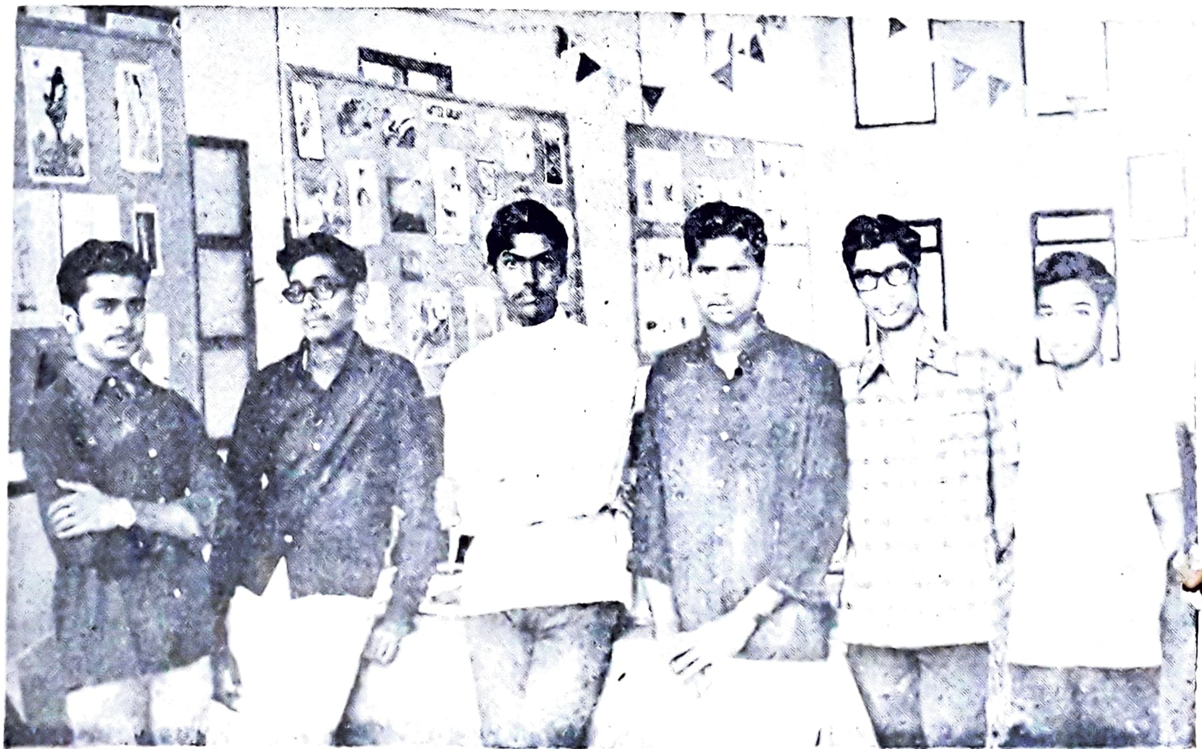

The Organisers

have a few good singers and cheerleaders in the crowd you will never now how time passes. We had, besides, various committees to look ofter transport, luggage, food, entertainment, medicine and even post.

In a short account like this we can only mention the places we visited : Hyderabad, Poona, Bombay, Baroda, Ahmedabad, Mount Abu, Jaipur, Delhi, Jullunder, Amritsar, Pathankot, Srinagar and on the way back Agra and Nagapur. One advantage in travelling by bus is that you see thousands of towns and villages and you have a better idea of the country and its people. There are certain pleaces, however, which will ever stand out in our memory. Mount Abu with its enchanting scenery, opportuuities for boating and horse-riding and its matchless Dilwara temples is one among them. Jaipur, the Pink City, charms you with its many palaces, forts and the Jantar Mantar. Delhi, the capital can keep you busy for three full days. Those who are interested in ancient history can visit the Red Fort, Kutub Minar, Jantar Mantar, and Jamma Masjid. Lovers of New India can see the Houses of Parliament, Rashtrapathi Bhavan, the Air-port, The National Physical Laboratory etc.

We were extremely fortunate in getting a friend in Delhi in the person of Dr. K. L. Rao, Union Minister for Irrigation and Power. From the time we reached Delhi for the rest of our tour in North India Dr. Rao took us under his special care. With characteristic Andhra hospitality he gave us tea at his place with 'Uppuma and chatni' made at home. Besides arranging for us interviews with the President and the Prime Minister, he worte to his friends .all along the way to Srinagar asking them to help us in every possible way. And all that with the utmost simplicity and affection.

The interview with the Prime Minister was another unique experience. She gave us a message, here is the gist of it : "Young people in India today are very impatient. They want to change everything. Some want to change things by destroying everything. I too want to change many things in India. But I want an orderly and rapid change. We need courageous and dedicated leaders for this task. Colleges like yours must prepare leaders of this kind."

Before leaving Delhi we were happy to meet Fr. Mathias, the first principal of our college. His thought provoking speech still rings in our ears. Unable to give us a party he gave a present of Rs. 100 as a mark of affection for the students from his old college.

Punjab, the land of the Green Revolution, is throbbing with life. The journey from Pathankot to Srinagar, 250 miles is a gruelling ordeal, particularly if it comes after a snow storm. But Srinagar is worth all the trouble. We were lodged in Hotel Leeward right in the heart of the Dal Lake. We were given royal treatment by the menager and staff of the hotel. Three days are too short for Srinagar if you want to enjoy boat rides on the lake, visits to the Moghul Gardens, trips to Gulmarg and Sonamarg and do shopping. One big disappointment was the absence of snow anywhere near Srinagar at that time of the year. On the last day of our stay there, a party of 70 girls students from S. N. college Amritsar turned up at Hotel Leeward. We had a joint Camp-fire that night.

On the way back we spent one full day in Agra visiting the Taj, the Fort, Shikandar or Akbar's tomb and Fatehpur Sikri. The return journey was rather tedious as we had to travel sometimes 300 miles a day along bad roads.

The trip was not without its hardships and difficulties. The biggest annoyance came from the checkposts between one state and another. It looks as if travelling from one country to another in Europe might be considerably easier than travelling from one state to another in India. Except in Delhi, Punjab and Kashmir we were obliged to pay very heavy inter-state taxes, which varied from Rs. 45/– in one state to Rs. 450/– in another. Meanwhile we hear people talk day in and day out about National Integration!

We would like to express our heartfelt gratitude to the following institutions for their generous hospitality: St. Vincent's, Poona, St. Xavier's Ahmedabad, St. Xavier's, Jaipur, St. Xavier's, Delhi, St. Peter's, Agra and St. Anthony's, Nagpur. The last mentioned received us with open arms even though we turned up unannounced. We are grateful to the organisers of the excursion, the proprietor and drivers of Manorama, who did a splendid job. One thing we have learned, expeditions of this kind cannot succeed unless the participants have team-spirit, self-sacrifice, serviceableness and a readiness to put up with any emergency.

G. Punnaiah, II B. Com.
K. Sudhir, II B. Com.

3. A VISIT TO THE NIZAMIA OBSERVATORY, HYDERABAD.

November 5th to 7th. III Year M. M. P.

Twenty seven students of the final year M. M. P. class accompanied by Messrs. K. V. Ramayya and K. M. Sastry visited the Nizamia Observatory in Hyderabad. The Observatory was built by the late Nizam of Hyderabad. The centre of attraction was the 15 inch telescope which can magnify objects 200 times. We were able to have a good look at the lunar surface with its mountains and craters. We were also able to enjoy other attractions of Hyderabad like the Salar Jung Museum, Osmania University, The Nehru Zoological Park etc. The Chief minister was kind enough to grant us an interview.

K. V. Prasad.
T. Amarnath.

4. BOTANICAL EXCURSION TO SRISAILAM

December 16th to 18th – Senior Intermediate

Imagine our joy when we, Senior Intermediate students of the B. P. Class were told that we were going on a two-day excursion to Srisailam. Fifty of us accompanied by our lecturers: Messrs. Rama Krishna Bhagavat Singh, Lakshmana Rao and Gopala Rao, left Vijayawada by bus at 3·30 p. m. on 16th December. The long and usually tedious journey was made most enjoyable by the entertainment provided by some of the students. When we reached Srisailam at 10–00 p. m., it was rather cold. Anyhow we were lodged in decent quarters for the night.

Early next morning we visited the temple which is situated near a beautiful valley. Tall and majestic trees provide home for innumerable birds and monkeys. To reach the Srisailm Dam you have to pass through a forest along a ghat road that goes turning and twisting round the hills. Thousands of people were at work at the dam. We were told that quite a few lost their lives in accidents. They say that it will take another twelve years to complete the dam.

Under the guidance of the lecturers we made a good collection of plants.

Our lecturers explained to us the families to which the plants belonged: thalophyta, bryophyta and so on. Some daring people climbed dangerous rocks in search of ferns and rare specimens. There is a dark cave there out of which frightful noises came out. I wonder if it was only the muffled echo of our voices. Anyhow it was a chilling experience.

Our next destination was Mahanandi, which we reached the following morning at 8.00 a. m. We had a delightful swim in the canal. I cannot find words to describe the beauty of the surrounding scenery. Our efforts to find a boat for a ride along the river was fruitless.

We are deeply grateful to our lecturers who organized the excursion. Youth is the Spring time of life they say, a time when you enjoy adventure. If I get another chance to go to Srisailam, I would not miss it.

B. Rajeswara Raju,
Senior Inter.

5. VISAKHAPATNAM

On 25th January, 1971, students of final B. Com. and Mr. M. C. Das of the Commerce Department set out on an Industrial tour to Vizag. This kind of tour is the first one of its kind in the history of the Commerce Department of Andhra Loyola College.

We left Vijayawada on 25th night by Janata Express. We were at Vizag in the early hours of 26th. The problem of accommodation was solved when Fr. Joseph, Principal, St. Aloysius School, to whom our Rev. Fr. Principal had addressed a letter, agreed to accommodate us in his school buildings.

Hindustan Ship-Yard:

In the Hindustan Ship Yard there are four berths from which at least four ships are built every three months. The ships that roll out of this yard are mostly cargo ships. At present the workers are also engaged in building a war ship. This ship yard is proud of having the biggest dry-dock in Asia. At present it is under construction and will be able to serve the ships in a few months' time.

Bharat Heavy Plates and Vessels:

Our first visit on 27th was to Bharat Heavy Plates and Vessels. This industry is a uniqe one in India and at present it is able to save 3½ crores of foreign exchange. It is set up with Czechoslovakian collaboration. The BHPV manufactures equipment and machinery for petro-chemical plants and fertilizer units. It has a training centre attached to it. Here fitters, welders, turners, blacksmiths and plumber-electricians are trained. The training centre is equipped with machines and tools manufactured by HMT, Hyderabad, Kirloskar, and Bharat Fritz Verner, Bangalore.

The work spot is divided into three buildings, viz., I, ID, and 3. The manufacturing process is carried on in buildings I and ID, whereas building No. 3 serves as a machine shop. The chief attraction in buildings I and ID is a machine called 'Press'. It is imported from Czechoslavakia. The machine is the biggest of its kind in Asia. Building No. 3 is a huge building with over-head cranes. It is attached to a tool-room which carries out repairs. Thus, this shop is self-dependent. An interesting machine in this building is 'Multispindle drilling machine' which can drill at a time 80 holes. It is really encouraging to learn that most of the machines in this shop bear the label 'Made in India'. In the laboratory various tests are conducted. The welding work in this factory is carried out with the help of Calgas, (instead of

with Oxygen), which is cheap and which emits more heat.

We had an hour long interview with Mr. Krishnaswamy, Personal Manager of BHVP. He is a product of Loyola College, Madras. At present they have cordial relations with the workers. According to him the secret of this is the high salary they pay and the large number of educated employees they have with them. At present BHVP has orders on hand from Namrup, where a fertiliser factory is being set up, and U. A. R.

Coromandal Fertilizers:

We are next in Coromandal Fertilisers. It was inaugurated in the year 1963. It is spread over an area of 500 acres with a capital of 50 crores. This factory is automatically operated by machines and very little man-power is required. This was set up with American collaboration. The two important raw materials for this plant, Sulphur and Rock Phosphate are imported from Canada and Florida respectively. The Ammonia required for the manufacture of Urea is manufactured here itself. The capacity of this Ammonia plant is 325 tons per day. 600 tons of Sulphuric acid of 93% concentration is turned out here every day. This is consumed by the factory itself. After the preparation of Ammonia, Gypsum is left out and this is being sold to Cement Factories at a low price. The products of this Fertilizer Unit are Urea and three complex fertilizers.

Caltex Oil Refinery:

Caltex Oil Refinery is situated in an area of 500 acres. After thorough investigation Visakhapatnam was chosen as it has a natural harbour. This is also operated on remote control system and has only 328 workers on its rolls. The crude that is refined here is imported from the Middle-East. This crude is pumped directly from the harbour into the four oil berths that are located here. From there it comes into the refinery. There are nearly 200 by-products of Petroleum like calgas, vasseline, kerosine, etc. Apart from petrol and kerosine this refinery supplies calgas to many parts of India for cooking purposes.

Port:

Our tour came to an end when we completed going round the port. We were permitted to board a Greek-ship. In the port we saw iron being exported to Japan and rails to Greece.

We started our return journey from Vizag at 10 P. M. and we were in Vijayawada early in the morning on the 28th. Our tour was a great success and we all enjoyed it very much. For this I, on behalf of final B. Com. students, would like to thank all those who helped us to make this venture a great success.

Our profound gratitude to:

1. Fr. Pulikal Joseph, Principal,
   St. Aloysius School, Visakhapatnam.

2. Sri M. Gopalakrishna Reddy,
   Registrar, Andhra University, Waltair

3. Sri Krishna Swamy,
   Personnel Manager, Bharat Heavy Plates and Vessels, Visakhapatnam.

K. V. Babu,
III B. Com.

Student Activities

I. Students' Society

Respected President, Dr. K. L. Rao, Fr. Principal, Members of the Staff and My Dear Friends,

I am happy to place before you a short account of the activities of the Students' Society of Andhra Loyola College for the year 1970–'71.

The activities began with the election of office-bearers. Never before in the history of the College were the elections conducted with such enthusiasm, grandeur and decorum. Mr. C. Nirmal Kantha Rao of the III B. A. class and R. V. Sarat Mohan Prasad of the II B. Com. class were elected Chairman and Secretary of the Students' Society respectively. Sri Sundaram, Principal of K. B. N. College, Vijayawada, inaugurated the Society. The following Associations did excellent work during the year in channelling the boundless energy and enthusiasm of our students into profitable and constructive lives. (1) The Science Club, (2) Current Affairs Club, (3) Telugu Literary Association, (4) Hindi Literary Association, (5) The English Literary and Debating Society, (6) Quiz Club and (7) The Dramatic Association. The Secretaries of the above associations will place before you a brief account of their activities.

Let me confine myself to a few important activities of the Students' Society. In the month of September under the auspices of the Students' Society two Educational Excursions were organised. Fr. Rajaiah, our Vice-Principal, took a party of 11 students of the College on a trip to Japan to see Expo '70. Frs. Miranda and Kadavil took a party of 43 students to North India and Kashmir. They did the entire tour of 4,000 miles by bus. We are happy to record that our President today, Dr. K. L. Rao, was of immense service to them in arranging interviews with the President and Prime Minister and in many other ways.

The Students' Society played a significant role in organising and conducting the various college functions like the Father Deviah Memorial Tournaments, Associations Week and College Day celebrations, and Sports Day. The Students Council, made up of the Chairman, Secretary, the Secretaries of all the associations and Hostel leaders has played a responsible part in helping Fr. Principal in planning the various activities of the year. We are thankful to Fr. Principal for satisfying a long-felt need by setting up a Water–cooler. We hope a second one will be set up soon.

I take this opportunity to thank the many Fathers and members of the staff who have so generously come forward to help and guide us in many ways. We appreciate very much the services of Mr. Rayanna and his workers who have helped us on many occasions to conduct functions at the Stadium. My report will not be complete unless I think heartily my student friends but for whose cooperation we could have done nothing. Jai Hind!

R. V. Sarat Mohan Prasad,
Secretary.

II. The English Literary Society & The Loyola Debaters' Club

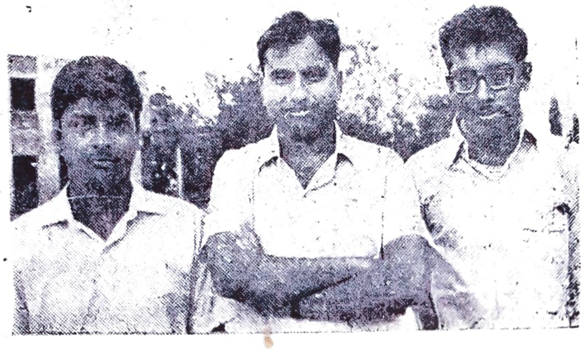

Mr. Sureshan
Arun Kumar Shivaram

We are happy to say that we have had a year of very successful activity.

True, the activities of the Club within the campus were a modest five debates which were very well attended. Outside the campus, however, our debaters brought credit to the Club by winning laurels and returning home with some prize or other in most of the competitions they participated.

Last year, the fame of the Club rested for the most part on Anoop V. Ambrose. This year, we are happy to say, there has been no dearth of talent, as atleast half a dozen young speakers were ready at a short notice to participate in any contest outside the College.

Our debaters distinguished themselves by bagging not only the trophy but also the individual prizes, in two of the Inter collegiate debates outside Vijayawada. The triumphs of our students listed below is enough to speak of their proficiency in public speaking.

1. O. B. A., Andhra Loyola College Inter-collegiate Debate: Team prize to our team of K. Bheemeswara Rao and Vijaya Prabhakar. Best speaker award – K. Bheemeswara Rao.

2. P. R. College, Kakinada – Team Trophy to our team of K. Bheemeswara Rao and K. Kalyana Rao. Best speaker: K. Bheemeswara Rao.

3. A. J. Kalasala, Machilipatnam – 2nd best speaker K. Bheemeswara Rao.

4. V. R. S. & Y. R. N. College, Chirala – Team trophy to our team of V. T. M. Prasad and C. V. Shivaram. Individual best speakers: V. T. M. Prasad and 2nd prize: C. V. Shivaram.

5. V. R. R. College, Eluru – Team Trophy to our team of G. Manohar and V. T. M. Prasad and also the best speakers.

6. Noble College Machilipatnam – Team trophy to our team of Vijaya Prabhakar and Simhadri Reddy. Best Speaker: Vijaya Prabhakar.

In addition to these, in five of the events outside the college in the town, our speakers, Kalyana Rao, Shivaram, Bheemeswara Rao did well enough to get some prize or other.

In conclusion we sincerely thank Mr. M. Sureshan and Sri E. B. Satyam, the Joint Directors of the Club, for their guidance and help in all our undertakings.

C. V. Shivaram,

Arun Kumar Singh,

III. 'ఆంధ్ర సాహిత్య ప్రభాస' కార్యక్రమ మీమాంస

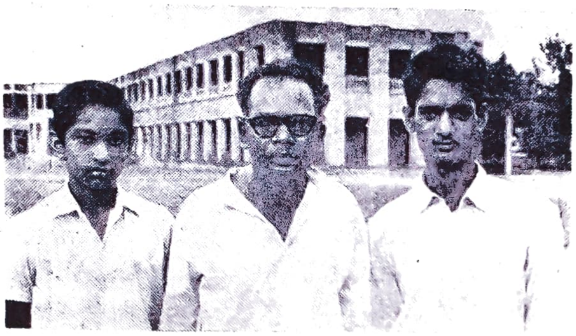

Mr. Narasimhaswamy
Narayana Subba Rao

'కళా మందిరము' (Students' activities centre) పక్షమున విద్యార్థి జిజ్ఞాసువుల సుప్తసాహిత్య శక్తులను ప్రబోధించుటయే "ఆంధ్రసాహిత్య ప్రభాస" సత్సంకల్పము.

1970_71 విద్యాసంవత్సరమునకు ఆంధ్రోపన్యాసకులు శ్రీ శనగన నరసింహస్వామి, B.A.(Hons) గౌరవాధ్యక్షులుగా, S. సుబ్బారావు, B.Sc. ద్వితీయ సంవత్సర విద్యార్థినగు నేను కార్యదర్శిగను, మిత్రుడు N. J. P. నారాయణ ఇంటరు సీనియరు సంయుక్త కార్యదర్శిగను వ్యవహరించితిమి.

ఆగస్టు 27వ తేదీని, సాహిత్యప్రభాస ప్రారంభోత్సవము. కళాశాలా పూర్వాంధ్రోపన్యాసకులు, ప్రస్తుతము గుంటూరు J. K. C. కళాశాల, ఆంధ్ర శాఖాధిపతులు. సుప్రసిద్ధ విమర్శకులు, శ్రీ నాగళ్ళ గురుప్రసాదరావు, M. A. 'కవి-సమాజము, అను విషయము నధికరించి రసోద్గారముగా నుపన్యసించిరి. "పూర్వకావ్యములలో సమకాలిక సాంఘిక జీవన ప్రతిఫలనము మృగ్యమను" విమర్శ అవిచారమూలకనియు, పూర్వాంధ్రకవులు సమాజమునకు సన్నిహిత బంధువులే అనియు సోదాహరణముగా నిరూపించిరి.

నవంబరు 11వ తేదీని, "భారతదేశ సమస్యల పరిష్కారమునకు కమ్యూనిజమే ఏకైక మార్గము" (communism alone can solve India's Problems) అను విషయముపై విశిష్ట చర్చ (Grand debate) నిర్వహించబడినది. శ్రీ కల్లూరి బసవేశ్వరరావు, M. A (Head of the Departments of Politics, Commerce and History) అధ్యక్షత వహించిరి. విద్యార్థి మిత్రులతోబాటు అధ్యాపకులు గూడ ఈ చర్చలో పాల్గొనుట నాటి విశేషము.

సాంస్కృతికోత్సవముల సందర్భమున డిసెంబరు 17వ తేదీని గుంటూరు హిందూకళాశాల ఆంధ్రాధ్యాపకులు, పండితకవులు శ్రీ వావిలాల సోమయాజులు కవిత్వమును నిర్వచించుచు భావ బంధురముగా ప్రసంగించిరి. ఆర్థిక శాస్త్రోపన్యాసకులు, శ్రీ N. బాలశౌరయ్య, M.A. నాటి కళాసదస్సునకు అగ్రాసనాధిపతులు.

తుదిసారిగా, ఫిబ్రవరి 4 వ తేదీని చరిత్రోపన్యాసకులు శ్రీ పి. వీరబ్రహ్మం, B. A. (Hons.), అధ్యక్షులుగా మరల విశిష్టచర్చ కొనసాగినది. చర్చనీయాంశము "రాబోవు ఎన్నికలలో 'డెమోక్రాటిక్ ఫ్రంట్' విజయము దేశ భవిష్యత్తునకు హానికరము" (The Victory of the Democratic front (Grand alliance) in the coming elections is harmful to the future of the country) నాటి కార్యక్రమమున ద్విగుణీకృతోత్సాహముతో విద్యార్థులును, అధ్యాపకులును పాల్గొనుటయే కాక Rev. Fr. Rector, A. Theckemury, S.J. గారు కూడ పాల్గొనుట ఒక మరపురాని మధురస్మృతి.

ఈ సంవత్సరము వివిధ కళాశాలలు నిర్వహించిన అంతర కళాశాలల వక్తృత్వపు పోటీలలో మా కళాశాల విద్యార్థులకు లభించిన వివిధ బహుమతులు పేర్కొనదగినవి.

మచిలీపట్టణము, ఆంధ్ర జాతీయ కళాశాల వారిచే, గాంధీ జయంతి సందర్భమున నిర్వహింపబడిన అంతర కళాశాల వక్తృత్వపు పోటీలో కళాశాలకు ప్రథమ బహుమతి (Rolling Shield), కె. భీమేశ్వరరావు, III B. Sc. విద్యార్థికి ఉత్తమ వక్తగా ప్రథమ బహుమతి లభించినది

గుంటూరు వైద్యకళాశాల రజతోత్సవ సందర్భమున తత్కళాశాలవారిచే రాష్ట్ర స్థాయిలో నిర్వహింపబడిన అంతర కళాశాలల వక్తృత్వపు పోటీలో

K. భీమేశ్వరరావునకు ప్రత్యేక బహుమతి ఈయ బడినది.

Team Members :

(1) K. భీమేశ్వరరావు

(2) P. కృష్ణప్రసాద్, I B. A.

కాకినాడ P. R. కాలేజీ వారిచే నిర్వహింపబడిన అంతర కళాశాలల వక్తృత్వపు పోటీలో కళాశాలకు ప్రథమ బహుమతి భీమేశ్వరరావునకు ఉత్తమ వక్తగా ప్రథమ బహుమతి లభించినవి

Team Members :

(1) కె. భీమేశ్వరరావు

(2) N. జయప్రకాశనారాయణ, Sr. Inter.

సాధారణాబ్దమున అసాధారణముగ కాకపోయినను సర్వ సాధారణముగ 'సాహితీ ప్రభాస' సోదర విద్యార్థులకు సాహిత్యము సంతరించినదనియే మా ప్రగాఢ విశ్వాసము. ప్రారంభము నుండి బహుముఖముగ చేయూతనిచ్చిన Rev. Fr. A. Miranda, S.J. గారికి, సానుభూతితో సహకరించిన ఉపన్యాసక వర్గమునకు మా కృతజ్ఞతాపూర్వక నమోవాక సహస్రములు. ఆంధ్ర సాహిత్య సుందర నందనారామ భవిష్యత్ పికవందులగు విద్యార్థి వర్ధిష్ణు బృందములకు శుభాకాంక్షలు.

S. సుబ్బారావు. II B. Sc.,
కార్యదర్శి.

N. J. P. నారాయణ, Sr. Inter.

IV. Hindi Literary Association

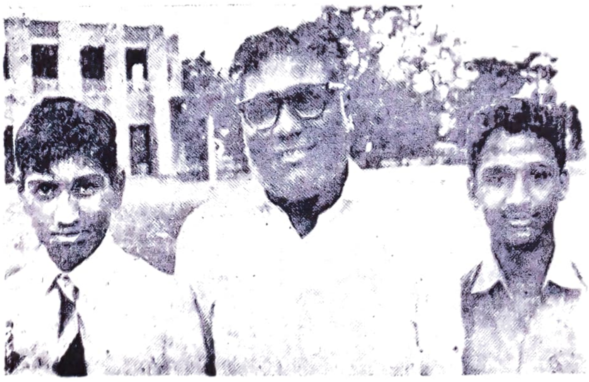

Mr. P. Sivannarayana
Maheshwari Krishna Murty

The activities of the above association for the academic year, 1970 – '71. began with the election of S. Krishnamurty, II B. Sc. as Secretary and K. K. Maheswari, I B. COM. as Joint Secretary. Mr. P. Sivannarayana, M. A., Lecturer of the Hindi Department, kindly consented to be the president.

The Association was formally inaugurated on 2nd September, 1970. Mr. P. Sivannarayana was in the chair and the Chief Guest was Sri T. Tirumala Rao, Rashtra Bhasha Pravina, Pracharak, Lecturer in Hindi Mahavidyalaya, Vijayawada.

On 4th November, under the auspices of the above association, a debate was conducted on the subject, "उच्च शिक्षा का माध्यम मातृ-भाषा हो"

Sri K. T. Panikker, B. A., Sahityaratna, was in the chair. Many students participated with great enthusiasm.

We are very thankful to Mr. P. Sivannarayana for the help he rendered to the association. We also thank Sri U. S. Ramakrishnaiah and Sri K. T. Panikker for the encouragement they gave.

S. Krishnamurty, II B. Sc.

K. K. Maheshwari, I B. Com.

V. The Mathematics and Science Association

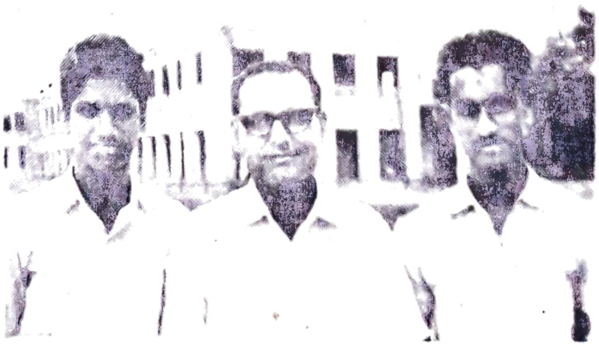

Mr. Bullaiah
Vinod Bhimeswara Rao

The association started its activities for the year 1970–71 with a well-knit and enthusiastic team of office-bearers made of Mr. G. Bullaiah, the President, K. Bheemeswara Rao, Secretary, and R. Vinod Murari, Joint Secretary.

The inaugural function was addressed by two eminent men. Dr. P. Krishnaiah Choudary of Guntur spoke on "Scientific Way of Thinking" and Dr. J. Shankar of Vijayawada on "The Benefits of Science". At the beginning of the second term we celebrated "Japan Day". Fr. Francis, who was the man behind the programme, presided over the function. Sri Y. Rajagopala Rao of the Physics Department, who had just returned from a tour of Japan, Malaysia, Singapore and Thailand, gave us a very exhilarating talk on "My Impressions of Japan". The talk was followed by three documentary films on Japan.

In November we conducted a Symposium on "Pollution, A Major Problem of the day". Under the guidance of Sri S.N. Ramaswamy, Head of the Department of Botany, three of our students, C. V. Shivaram, K. Prabhakar and K.L. Prahlad, submitted papers on different aspects of pollution. This was followed by a lively discussion and a slide-show on pollution. In the same month Sri K. Basava Purnaiah of the Physics Department was invited to conduct a Science Quiz.

Another interesting feature introduced by our resourceful President, Mr. G. Bullaiah, was the reading of papers on various scientific topics. Sri K. Gangadhara Rao, M. sc., M. S. S. V. V. Ramesh, III B. sc. and K. Bheemeswara Rao, read papers on "Weather Forecast", "Atom Bomb" and "Rockets".

A condolence meeting was held soon after the passing away of the Noble Laureate, Sri C.V. Raman, with Fr. Principal in the chair. Sri V. V. Krishna Rao gave an inspiring and scholarly speech on "Raman and His Work". During the Associations Week Sri P. Raghuram of the Chemistry Department conducted the usual Science Quiz.

During the valedictory function of the Students' Society we conducted a symposium on Science and Society, the following members participated :

1. Sri V. V. Krishna Rao : Thomas Alva Edison
2. Sri P. Sivanarayana : Science and Religion
3. Sri P. Veerabrahmam : Science and Culture
4. G. Manohar : Malnutrition
5. V.T.M.Prasad : Problems of Pollution

K. Bheemeswara Rao, III B. Sc.

R. Vinod Murari, II B Sc.

VI. Arts and Commerce Association

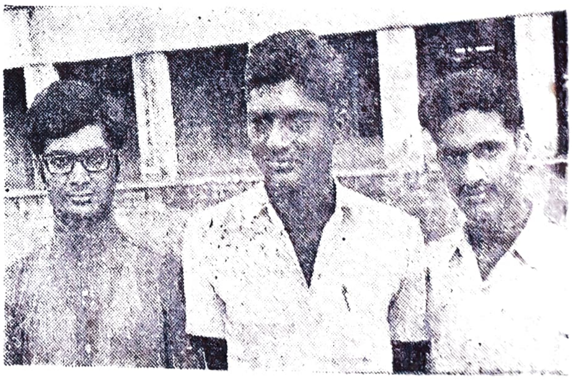

Mr. Balashouraiah

Mahesh Murty

The Arts and Commerce Association carried on its activities through the Current Affairs Club. Sri N. Balashowraiah, M. A., was the Director and C. Mahesh, III B. A. and K. S. N. Murty,

III B. COM., were the Secretary and Joint Secretary respectively for the current year.

We conducted two very useful group discussions, one on "The Advisability of Military Rule in India" and the other on "Right to Private Property". Both the discussions unleashed lively and heated discussions in which Fathers, members of the staff and students participated with great zeal and decorum. It is clear that our students including Intermediate boys are becoming keenly aware of the burning problems of the day. We feel that the Current Affairs Club is becoming an excellent training ground for future citizens and leaders.

To commemorate the Silver Jubilee of the U. N. O. we conducted a Mock Session of the U. N. General Assembly in which representatives from 17 nations participated. The whole set up and proceedings were very impressive, educative and entertaining at the same time.

Let me on behalf of the Current Affairs Club, thank the many Fathers and members of the staff for their guidance and encouragement and the students for their hearty co-operation.

C. Mahesh, III B. A.,

K. S. N. Murty, III B. Com.

VII. The Dramatic Association

The Dramatic Association was the first of all the Associations to begin its activities for the year, with Sri V. Narayana Rao, B. Com. (Hons.) as its Director, V. Mohan Rao, III B. A. and R. Fenwick, II B. A. as Secretary and Joint Secretary respectively.

In all we staged 19 dramas and playlets in the course of the year. There were some novel features among our activities. st. Ignatius Loyola Day we put up for the first time a puppet show. In September we gave a variety programme over All India Radio, which consisted of songs, instrumental music, mimicry and a playlet.

During the Associations Week and College Day celebrations we enacted 9 dramas and playlets, of these three were written by our own students, C. Rama Mohan Rao, I B. sc., M. Harinath, I B. sc., and K. V. L. N. Sastry, Junior Inter.

'Pattalu Thappina Bandi' was staged by our drama troup at the Inter-Collegiate Drama Contest conducted by Andhra University at Waltair. R.V. Sarat Mohan Prasad and M. S. Chalapathi won special prizes.

If our Association has been functioning very successfully this year, it is in great measure due to the help and encouragement we have received from the members of the staff. We would like to thank all the staff members who came forward to direct plays and dramas this year. I am happy to report that the members of the staff enacted two excellent playlets this year, one on College Day and the other on Old Boys Day. Their acting was superb and it has been a source of great encouragement for us students. We would like to congratulate, in particular, Mr. M. C. Das and Mr. V. Narayana Rao. We are grateful to Messers K. Basaveswara Rao, K. Basava Purnaiah and Metta Venkateswara Rao, who acted as judges during Association Week selebrations. This report will not be complete without offering our thanks to Fr. Principal, Fr. Vice-Principal and Fr. Miranda.

V. Mohan Rao, III B. A.

R. Fenwick, II B. A.

VIII. The Quiz Club

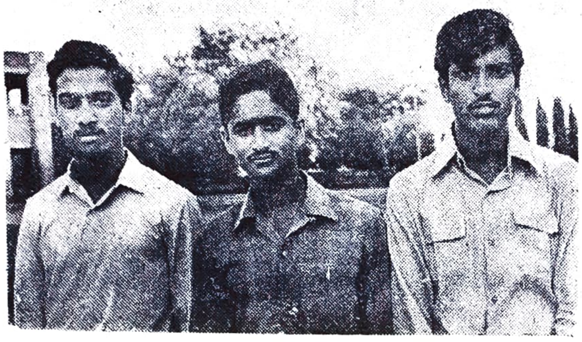

Mr. Prasad
Prabhakar Madhav

The Quiz Club was formally inaugurated on 20th July 1970 by Rev. Fr. Francis and Quiz was conducted in the inaugural function by Mr. E.S.R.K.Prasad, Lecturer in Zoology, who kindly consented to be our president. K. Prabhakar and M. S. Madhava Rao, both of II B. sc., were elected Secretary and Joint Secretary respectively and about 50 members were enrolled.

This year in all eight meetings were held. A unique feature of this year was a top-notch quiz conducted by Mr. E. B. Satyam, Head of the English Department, in which lecturers of our college participated with relish and zest.

Later, a number of students came forward to conduct quiz programmes and this phenomenon was very elating as it ensured a sustained quantum of meetings due to our resourcefulness and selfsufficiency. Quiz programmes were given by K. Mahesh Rao, III B. A., Nagaraj, III B.sc., C. V. Shiv Ram, III B.sc., Gautam, II B. com., and K. Prabhakar, the Secretary.

Our Quiz team bagged the first prize in the Lions Club Quiz competition and stole the first place in an A. I. R. Quiz. In the Hindu College, Guntur, Inter-Collegiate Quiz Contest, in which eleven colleges participated, our college was fourth. In the Annual Inter-collegiate Quiz Contest conducted by our college eight teams participated. We won the Loyola Trophy for the first time.

We extend our whole-hearted thanks to our President Mr. E. S. R. K. Prasad for his co-operation and guidance. A special laudatory mention must be made of the enthusiastic student quiz-masters.

K. Prabhakar, II B. Sc.

M. S. Madhava Rao, II B. Sc.

IX. AICUF

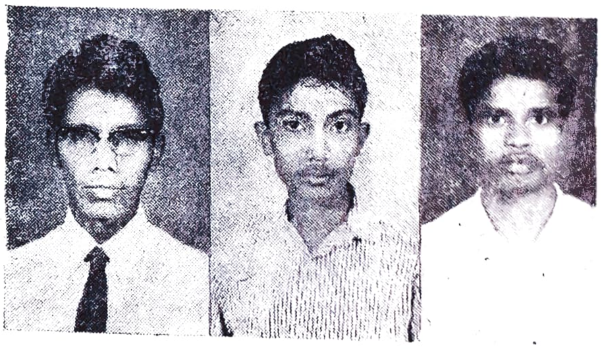

Fenwick
Jesu Prasad Balaram

The All India Catholic University Federation is a community of students in colleges whose purpose is to serve primarily the students in Indian Universities. It is a movement of University students, who come together to discover authentic human life and live it in its fulness. It aims at fulfilling the aspirations of the youth of today. Each member will find in it comradeship in conditions fostering social, cultural, intellectual and moral growth necessary for the formation of mature men with vision and commitment. The members of the A. I. C. U. F. take their inspiration from the person and message of Christ.

ANDHRA LOYOLA COLLEGE LIBRARY VIJAYAWADA

The A. I. C. U. F. has a membership of about 24,000 university students, both boys and girls, spread over 11 regions and about 200 units. Besides playing an important role in the campus, the movement has organized countless leadership and social service camps all over the country, in which non-Catholics in large number have participated. Every where it has inculcated a sense of service and brotherhood.

The Andhra Loyola College Unit of the A. I. C. U. F. began its activities for the year 1970–71 under the guidance of Fr. P. Jojaiah, S. J. About 90 students are members of the unit. We took part in three Leadership camps conducted in the state, two Seminars and three Reunion days. In the course of the year we conducted 26 training classes. ' Charity begins at home', and so we too started our social work inside the campus.

M. Jesu Prasad, President.
R. Fenwick, Secretary.
D. Balaram, Treasurer.

X. Department of Physical Education

It gives me great pleasure to place before you a brief report of the activities of the Physical Education Department in the year 1970–'71.

The following players were nominated as Captains and Vice-Captains for this year :

Foot Ball :

Captain : Br. Joseph, II B. sc.
Vice-Captain : K. Daniel, III B. sc.

Volley Ball :

Captain : V. V. Rama Rao, III B. A.
Vice-Captain : K. Solomon Raju, II B. sc.

Basket Ball :

Captain : P. Kanna Rao, III B. sc.
Vice-Captain : M. Jojaiah, II B. sc.

Badminton :

Captain : B. Suryanarayana Reddy, III B. com.

Cricket :

Captain : S. Ramana, III B. com.
Vice-Captain : V. Prabhu Prasad, II B.com.

Hockey :

Captain : S. Shivaji, III B. sc.
Vice-Captain : K. Arun Kumar Singh, II B. sc.

Kho-Kho :

Captain : Ch. Dasaradha Ramaiah, III B. sc.
Vice-Captain : T. Siva Sankara Rao, II B. sc.

Tennis :

Captain : M. S. S. V. V. Ramesh, III B. sc.
Vice-Captain : C. V. Shiva Ram, III B.sc.

Table Tennis :

Captain : L. Subramaniam, II B.com.

Athletics :

Captain : M. Bala Ram, III B. sc.
Vice-Captain : R. A. Fenwick, II B. A.

P. Kanna Rao of III B. Sc. class was elected as General Captain of the year.

The most important item I should like to record this year is the Father Deviah Memorial Tournaments. We have been planning to conduct these tournaments for a long time. Fr. Deviah, the founder of the College, passed away in the year 1962. With a view to perpetuate his memory in a fitting manner, the conduct of inter-collegiate tournaments was considered to be a very good way of showing the founder's love for the education of youth in the State. We were

able to conduct these tournaments for the first time from October 18th to 22nd, 1970.

Here I must show the appreciation of the Department, to the College Staff Association, the Old Boys Association and to Sri S. Ramachandra Rao (retired D.S.P.), for instituting three magnificient trophies. But for these generous donations, we would not have been able to present such beautiful silver and gold cups to the winners in Volley Ball, Basket Ball and Badminton, the only three games we decided to conduct this year. Their example, might be followed, we hope, by others when we progressively increase the number of games in the tournament.

I wish to record the fact that in this year's Deviah Memorial Tournament, 25 colleges from the three university areas of Andhra, Osmania and Madras, took part. 17 teams participated in Volley Ball, 10 teams in Basket Ball and 13 teams in Badminton. The keenly contested matches attracted large crowds of students and other spectators. Loyola College, Madras, with their star performers Veeravelu and Ambhalagen, who had participated in the Universiad at Turin, Italy, easily won the Volley Ball trophy, beating V. R. S. & Y. R. N. College, Chirala. Christian College, Madras, though handicapped by the absence of two of their best players, who were laid up with fever, put up a good fight before loosing the Basket Ball finals to Loyola College, Madras. V. S. R. College, Tenali, beat Noble College, Machilipatnam, to claim the Badminton cup. The winners deserve our congratulations. The fine spirit of sportsmanship that was displayed during the matches is an indication of the excellent character of the college students who took part in the tournament.

We would like to mention our special thanks to the tournament committee members and to other staff members and student volunteers who helped organise this first memorial tournament very successfully.

Our Cricket team entered in the Vijayawada Cricket League tournaments. Our team improved from match to match, so that at the end there were nine victories and one defeat, a good record for the College. Cricket as played in these parts does not offer much inspiration to our college players especially when we see the Andhra Ranji Trophy team being quite content with innings defeats suffered at the hands of other State teams year after year! We begin to wonder whether such an expensive game can really be maintained at a high level of performance by our collegiate stars.

Our College Sports Meet was conducted on 30th January 1971. It was presided over by Sri Vijaya Rama Rao, Superintendent of Police, Krishna District. Prizes were distributed to the winners by Mrs. Vijaya Rama Rao. Mr. K. V. V. Satyanarayana won the Senior Championship and K. J. Bernard, the Junior Championship.

We thank Rev. Fr. Principal, Rev. Fr. G. Francis and the Wardens of the three hostels for their kind encouragement throughout the year to our teams and players. We thank the General Captain, the Captains and Vice-Captains and the teams which played to the best of their ability in all games.

P. Rayanna,
Director of Physical Education.

XI. National Service Corps

The National Service Corps came into existence this year in our College. A meeting was held in the month of July, in which the aims, objectives and a few important aspects of the N. S. C. were explained to the students by Rev. Fr. Principal, Rev. Fr. A. Miranda and the Project Master.

A small committee was formed to select the students for the N. S. C. and it selected 100 students out of 180 applications received. The N. S. C. started its activities right in earnest from the first week of August, 1970.

This year it was planned to centre our activities around the College campus. We were able to dig 200 pits for planting trees on the hill-side, near the firing range. With the cooperation of the Department of Botany and that of Rev. Fr. Principal, they took up the Botanical Garden work also. In the process, they could successfully convert a wild forest into a small well-planned garden. They planted over 50 plants and prepared some nursery beds. In the middle of this big garden a pond of 12′ × 12′ × 41′ size was dug with a view to put up a fountain when the necessary funds could be obtained. Four radiating paths of about 5′ width, were laid with the soil dug out and materials brought from out-side. Rev. Fr. Principal generously got a tap installed in this garden.

Some of the N. S. C. stu[illegible]ed to grow a vegetable garden nea[illegible] the Xavier Hostel. A Kabadi court and a Basket Ball court were laid with the assistance of the N. S. C. students. The ground beyond the junior cricket field was levelled by them.

A literary campaign for the hostel workers was inaugurated during the III Term. Rev. Fr. Principal, Rev. Fr. Rector and others spoke to the hostel workers about the importance of literacy. The classes are still going on. The students and the workers are taking keen interest in them.

The N. S. C. students helped in the successful conduct of the Sports Day and other College functions. During the elections some of them acted as Police Officers.

The organisation owes much to Rev. Fr. Principal and Rev. Fr. Miranda. Sri E. S. R. K. Prasad did his best for its development. It is grateful to all of them. In connection with the N. S. C. activities, Sri P. Rayanna. the Project Master, attended the All India Inter-University N. S. C. Camp held at Palayamkottai, and Sri E. S. R. K.Prasad attended a camp at Sevagram (Wardha) in the Christmas vacation.

P. Rayanna,
Project Master.

" *The moving finger writes; and having writ,*
Moves on: nor all your piety nor wit
Shall lure it back to cancel half a line,
Nor all your tears wash out a word of it. "

— OMAR KHAYYAM.

National Cadet Corps 70-71

(a) Infantry

Last summer two of our senior cadets – Sgt. V. Ramadas and Sgt. Sudhakar were attached to the regular army unit at Secunderabad for a period of one month. This year we had our three companies with slightly less than 600 in strength. The strength of the companies has fallen down due to various reasons.

One of our cadet sergeants – Sgt. Bheemeswara Rao was selected from the entire Vijayawada group for the Republic Day Contingent from Andhra. The combined annual training camp was conducted at Kotappakonda from 2nd to 11th January, 1971, when some of our cadets under the command of Capt. K. V. Narayana attended the camp.

Major M. D. A. Ananda Rao and Lt. C. Sambasiva Rao attended the refresher course at the Officers' Training School, Kamptee, from 19th Nov. to 18th Dec. 1970. Lt. C. Sambasiva Rao has been promoted to the rank of Captain.

We had the usual combined ceremonial parades on all important days. On Republic Day, Rev. Fr. T. N. Siqueira, the former Principal of Madras Loyola, took the salute and exhorted our cadets. We organised a few performances like section attack, and duties of night sentries on that day.

We completed our regular parades by the end of January 1971 and ran a cadre class for a period of 10 days for the cadets for their certificate examinations. We had our 'B' and 'C' certificate examinations on 9th and 10th February on our college parade grounds when Lt. Col. Sippada of Rajahmundry and Major Babu of Gudivada conducted the examinations. The results are still awaited.

A few changes have taken place during this year also in the N. C. C. set up in Vijayawada. Major R. Chellaiah assumed the charge of O. C. 15 (A) Bn. N. C. C. from July 1970 and later Capt. Kapoor was appointed as Adm. Officer of the Bn. Recently Lt. Col. K. Bose took over the reins of the Group from Lt. Col. Banerjee who has retired from active service.

Major M. D. A. Ananda Rao.

(b) Air Wing

Last summer our cadets attended four training camps. Cadet Lourdu Raju attended the Advance Leadership Course with Naval Bias held at Waltair from 21st April to 11th May 1970, Sgt. C. V. Krishna Murthy, Cadets V. V. Rama Rao and K. V. Satyanarayana attended the All India Summer Training Camp held at Ootacamund (Tamil Nadu) from 1st May to 14th May 1970, Cadet Sgt. V. Sridhar and cadet Sgt. P. L. N. Raju attended the I. N. S. Nau-Sainik Camp held at Cochin (Kerala) from 6th May to 19th May 1970, and fifteen cadets attended the Vayu Sainik Camp conducted at Tambaram (Madras) on All India basis from 18th May to 31st May 1970. Our squadron was adjudged the best in the camp.

This year we have enrolled the full strength of two hundred cadets. Under the able guidance of Flt. Lt. I. C. Hill, we have conducted long range shooting practice with ·303 rifles and ·38 revolver

at Kondapalli and the short range shooting with twelve bore and ·22 rifles in the college firing range. The ground training and Aeromodelling have been improved.

Seventy four cadets accompanied by Plt. Offr. K. Nageswara Rao attended the annual training camp held at Old Race Course grounds, Secunderabad, from 27th December 1970 to 5th January 1971. Four Air Squadron Units took part in the camp. Our Squadron was adjudged the best in kit layout, and second on parade and entertainments. Our Cadet Senior Under Officer V. Sridhar was adjudged the best cadet senior under officer on parade. Cadet Sgt. D. Ravindranath was selected to represent the State at the Republic Day parade at Delhi. Cadet Senior Under Officer V. Sridhar was adjudged the best cadet of the year and was awarded the late Pilot Officer Gopinatha Rao prize. Out of the six cadets that appeared for 'C' Certificate Examination, five passed, while fifty five out of sixty nine passed in the 'B' Certificate Examination.

Pilot Officer, K. Nageswara Rao.

(c) Naval Wing

We enrolled as many as 100 cadets in the Naval Wing this year. We are happy to say that all the cadets attended the parades regularly. This was due mainly to the enthusiasm and the exemplary lead given to them by some of the senior cadets in the college.

Cadet P. Os. P. Venkateswarlu and A. V. Chalapathi Rao were detailed for the advance leadership course held at Visakhapatnam from 21–4–70 to 12–5–70. An account of the different types of training would inspire our young men to show more interest in the Navy. For instance, the course included (1) Sea training on board I. N. S. Rajput for 2 days, (2) Sea exercises on I. N. S. Majar, I. N. S. Jamuna, I. N. S. Ganga and Submarines, (3) Exercises in firing, boat pulling and land fighting. Maj. Gen. D. S. Kalha, Director General, National Cadet Corps, and Air Commodore Andrews were Chief Guests at the break-up party at the end of the training programme.

Cadet Captain P. Thrimurthy and Cadet P. O. P. Satyanarayana attended the Nau-Sainik Camp held at Cochin from 4–5–70 to 15–5–70. One of our senior most cadets, Cadet Captain L. Rajaram, has the distinction of being selected for sea-training on I. N. S. Vikrant, our country's flag ship and the only air craft carrier. He was on the ship from 6–6–70 to 15–6–70, during which time he witnessed such exercises as air craft take off launching and firing.

The much coveted Republic Day Contingent camp was awaited by our cadets. Once again Cadet Captain L. Rajaram distinguished himself in the selections held here and represented our college both at Secunderabad and New Delhi from 31–12–70 to 9–1–71 and 12–1–71 to 31–1–71 respectively.

Lt. V. K. John, C. O. of our Unit was posted to I. N. S. Mysore. His friendly attitude has left a memorable impression on all those who were associated with him. On behalf of all the officers and cadets we wish him all the best in life. Since then, S. Lt. B. Koteswara Rao, senior most N. C. C. Officer of the Naval Wing is officiating as C. O. of the Unit. All this and much more took place during the year 1970–'71.

S. Lt. B. Koteswara Rao.

Staff Association

Members of the Staff Association of Andhra Loyola College were "At Home" on 26–4–1970 at Hotel Nataraj to Rev. Fr. J. Kuriakose, S. J., Rector, to felicitate him on his appointment as Principal of Loyola College, Madras, and to bid him farewell. About 250 people including the teaching and non-teaching staff of this College, donors, members of O.B.A. and other well-wishers of the College attended the function. He was garlanded by Sri Y. Rajagopala Rao, the Vice-Chairman of the Association. Sri S. N. Ramaswamy, Chairman, Sri P. Sivanarayana, Secretary, and Sri K. Basaveswara Rao spoke on behalf of the Staff Association. Sri R. Nagendra Babu spoke on behalf of O.B.A. Sri B. Kutumba Rao and Sri K. Kamaraj spoke on behalf of donors and well-wishers of this College. They paid glowing compliments to him as 'a good judge' 'a pragmatic policy maker', 'the benefactor of teachers', 'a staunch conventionalist and traditionalist' and over above all 'a Karma Yogi', full of good will and foresight.

A meeting of the Executive Committee took place on 8–5–1970 under the chairmanship of Rev. Fr. M. D. Varkey, S. J. Principal, in the Parlour in the Fathers' Quarters to discuss the issue of retrenchment and reversions of some of the teaching staff. The members of the Executive requested the Principal to be considerate in implementing the orders of the Government in order to avoid retrenchments and reversions.

The inaugural meeting of the Staff Association was held on 19–8–1970 Rev. Fr. M. D. Varkey was in the chair. Dr. M. M. Rao, Professor of Mathematics, Carnegie Institute of Technology, Pittsburgh, U. S. A., was the Chief Guest. He gave an inspiring, illuminating and lucid talk on "College Teachers and their Status in America and India". Among other things he pointed out that promotions, pay rises, etc., are based on mere seniority in Indian Colleges, whereas in America seniority plays only a limited role. He said that the status of a teacher in the U. S. A. is higher than the status of an administrator. In India College teachers and teachers in general are not treated with due respect. Lastly he pointed out that an important function and responsibility of the College teachers is to motivate a student for higher study.

During the course of the year several Executive meetings were held and various matters regarding staft structure, relations between Management and Staff, Staff Association Trophy for Fr. Deviah Memorial Tournaments, and demands of educational changes were considered thoroughly. The Staff Association relentlessly worked for (1) the promotion of greater academic awareness among the staff, (2) a rapprochement between the Management and Staff, (3) unity among the staff which includes religious as well as lay members. In this respect our Staff Association stands on a unique pedestal.

On 28–1–1971, the General Body meeting of the Staff Association was held, and new office-bearers and executive members were elected. The Ex-officio President, Rev. Fr. M. D. Varkey, S. J., Principal, conducted the elections. The following members were elected to the

Executive Body for a two-year term (1971–'73) ending with January, 31st.

Chairman :

Sri T. V. Sastry

Vice-Chairman :

Sri A. Purushotham

Secretary :

Sri Y. Rajagopala Rao

Asst-Secretary :

Sri S. Prabhakara Rao

Treasurer :

Sri E. S. R. K. Prasad

Members :

Sri K. Purnachandra Rao
Sri P. Sivanarayana
Sri V. V. Krishna Rao
Sri S. N. Ramaswamy
Sri M. Prakasa Rao
Sri P. Satyanarayana.

P. Sivanarayana,
Secretary.

Seminar on 'Intermediate Course'

A Seminar on "Intermediate Course" was held under the auspices of the Staff Association on 27–11–1970 to mark the International Educational Year.

A reception Committee consisting of all the heads of departments was constituted with Rev. Fr. M. D. Varkey, S. J., Principal, as President, Sri Y. Rajagopala Rao as Secretary, and Sri K. Subbaiah and Sri E. S. R. K. Prasad as Assistant Secretaries. An Editorial Board also was constituted to report the proceedings of the Seminar.

Sri M. V. Rajagopal, I. A. S., Joint Secretary of Education, Andhra Pradesh, was invited to act as the Moderator of the Seminar. It was decided to hold group discussions on the following subjects during the Seminar : (1) Syllabi, (2) Text-books, (3) Medium of Instruction, and (4) Examinations. We invited the Principals of Colleges of Krishna, Guntur and Godavari Districts and requested them to send two delegates from each of their Colleges to participate in the group discussions. We also allowed a few students of Andhra Loyola College to take part in the Seminar.

The Seminar had two sessions, one in the morning from 9–30 A. M. to 12–30 P. M. and another in the evening from 2–00 P. M. to 5–00 P. M. The Moderator, Sri M. V. Rajagopal, gave the keynote address to a gathering of about 250 delegates and invitees.

After the keynote address, the participants broke into four groups to read out papers and have discussions on the four main topics of the Seminar, keeping in view the objective proposed by the Moderator.

Group Chairman :

1. Dr. Y. Venkateswara Rao,
   Principal, A.N.R. College, Gudivada.

   Subject : Syllabi

   Raporteurs :
   Sri A. Purushotham
   Sri K. Basava Purnaiah

2. Sri M. V. Suryanarayana,
Head of the Department of English,
A. J. Kalasala, Machilipatnam.

Subject : Text–books

Raporteurs :

Sri I. L. Narayana
Sri P. Veerabrahmam

3. Sri M. Ramakrishna Reddy,
Principal, D. N. R. College,
Bhimavaram.

Subject : Medium of Instruction

Raporteurs :

Sri M. Suresan
Sri P. Raghuram

4. Sri P. Jagadeswara Rao,
Principal, V. R. S. & Y. R. N.
College, Chirala.

Subject : Examinations

Raporteurs :

Sri S. V. Subrahmanyam
Sri V. K. Subrahmanya Sastry

The group discussions shed much light upon the main topic by delicately exposing the inadequacies and dissecting the suppositions involved in the introduction of the Intermediate Course in Telugu medium. A brochure giving out the conspectus of about forty five papers read out in the Seminar was prepared.

The afternooon session began at 2–00 p. m. It was attended by a large number of lecturers, tutors and demonstrators from local colleges which the concerned principal very kindly closed in the afternoon to enable the staff to attend the Seminar. Two student representatives of Andhra Loyola College were allowed to speak on examinations, medium of instruction and syllabi. Sri K. Koteswara Rao, Teacher-M. L. C., Sri V. V. Krishna Rao and others spoke. Sri M. V. Rajagopal addressed the gathering for about an hour revealing his wide and varied experiences in the field of education both in India and abroad. His speech was indeed an "academic exercise" helping the educators themselves who attended the Seminar to grow educationally much wiser than they were before. The pivotal point of his speech was that the curricular offerings of the Intermediate Course must embrace occupational, technical, and terminal careers. He drew the attention of the educaters to the contrast of age groups of intermediate pupils in India and America. In India a pupil of age 15 plus joins the intermediate course, whereas in America the age of his counterpart is usually 18 plus. He further added that a Junior College in America specialises in teaching, not theoretical discussions.

Sri P. Sivanarayana, Secretary, Staff Association, proposed the vote of thanks.

P. Sivanarayana, M. A.,
Secretary, Staff Association.

The Old Boys' Association

The O. B. A. lost a very powerful patron when Rev. Fr. Kuriakose, the Rector, was transferred to Loyola College, Madras, as Principal. Along with Frs. Gardon and Miranda, Fr. Kuriakose played a significant role in the formation and consolidation of the association. His wise and practical suggestions and his readiness to assist us even financially helped us in no small measure. On the 12th May the old boys and their families gave Fr. Kuriakose a very grand send-off.

The Executive Committee of the O. B. A. met 11th August to plan the activities of the year. A new editorial board for the News Letter was formed with Mr. E. S. R. K. Prasad as editor and Messrs. V. K. M. Tilak and S. S. R. Koteswara Rao as assistant editors. The Inter-collegiate Debate for the Kumar Pinnamaneni Narasimha Rao Shield was conducted by the O. B. A. on 3rd September. 13 teams took part; the shield was won by Andhra Loyola. The O. B. A., as agreed upon nealy a year ago, donated a silver cup costing a thousand rupees to the winners in Volley Ball in the Deviah Memorial Tournaments conducted for the first time by the college. The trophy was annexed by Loyola College, Madras.

The Loyola Club :

The Loyola Club of Vijayawada met on 23rd August and unanimously re-elected K. Kutumba Rao and K. Ranga Rao as President and Secretary respectively. Mr. K. Ranga Rao of Durga Bhavan and Mr. S. S. R. Koteswara Rao of Brahmaiah & Co., are the Joint Secretary and Treasurer. The Club arranged a brilliant symposium on "The Right to Private Property", which was addressed by the local leaders of all the important political parties. On the 24th September they organized a Japanese documentary film-show in Hotel Nataraj. Along with Mr. Kumagai, the Japanese Counsul-general in Madras about 200 people were present On the 27the December the Club took 50 members on a bus and motor-boat picnic to Nagayalanka and beyond. Thanks to the organizing ability of the President, Mr. Kutumba Rao, the picnic was a splendid success.

Branches :

Kakinada : The Medical and Engineering Units of the O. B. A. conducted Inter-collegiate debates in English and Telugu on 25th December. They held their Reunion on 27th December; it was attended by Fr. Miranda and Mr. K. Basava Punnaiah of the Physics department.

Guntur : On the 7th of January the Medical College Unit got up a meeting which was attended by 70 old boys and 4 professors. Nearly 60 old boys from Guntur attended the Reunion at Vijayawada.

7th Annual Reunion :

The 7th Annual Reunion of the O.B.A. was held on 24th January. Messrs H. T. Muralidhar and T. K. Tulasidas were re-elected President and Secretary for a second term. Mr. V. C. Koteswara Rao, former lecturer in Logic and now officer in the Food Corporation, is the Vice-President and Mr. J. V. Alankar of the P. G. Centre is the Joint Secretary. The Reunion was attended by 220 old boys

OLD BOYS' REUNION

Chief Guests :
Mrs. & Mr. M. Venkata Ratnam,
District Collector, Guntur,
Old Boy of Loyola, Madras.

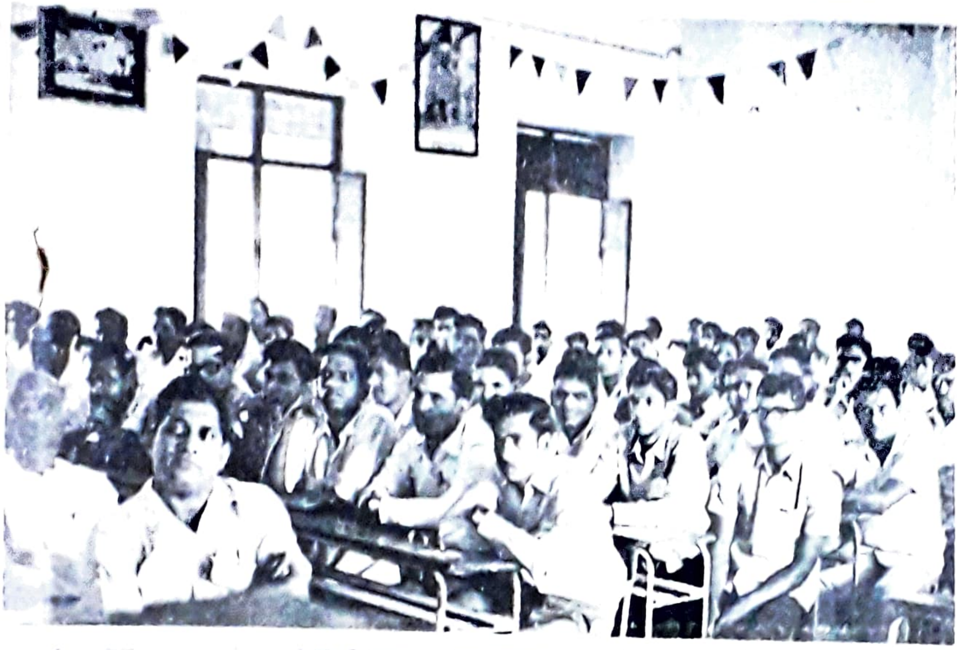

The Delegates

ANDHRA LOYOLA COLLEGE
LIBRARY
VIJAYAWADA

Mr. K. Srinivasa Rao, M. P.,
Patron of the O. B. A.

At Lunch

At the Stadium

Fr. P. PUSHPANADHAM,

a former student of this college was ordained Priest by Pope Paul VI in Rome on 17th May, 1970.

Rev. Br. MARIA SOOSAI,

former office manager, with the non-teaching staff of the college during his recent visit to Vijayawada.

and 6 former lecturers of A. L. C. A new feature in this year's celebration was the evening function at the stadium in which the present boys also took part. Mr. M. Venkataratnam, I. A. S., Collector of Guntur and old boy of Madras Loyola, presided over the function, while Mr. Katragadda Srinivasa Rao, M. P. was the chief guest. Besides items from the old boys, the members of the college staff enacted "Rama Rajya" a splendid Telugu playlet. The happy day came to an end at 8-00 p. m.

I take this opportunity to thank the many Fathers, members of the college staff, patrons and old boys for their cooperation throughout the year.

T. K. Tulasidas,
General Secretary, O. B. A.

" Let others write of battles fought,
Of bloody, ghastly fields,
Where honour greets the man who wins,
and death, the man who yields;
But I will write of him who fights
And vanquishes his sins,
Who struggles on through weary years
Against himself, and wins."

— F. A. SHAW.

ANDHRA LOYOLA COLLEGE LIBRARY VIJAYAWADA

UNIVERSITY EXAMINATION RESULTS – APRIL, 1970.

	I Class	*II Class*	*III Class*	*Percentage of Passes*
PRE-UNIVERSITY :				
Mathematics, Physical Sciences	143	39	24	93.7
Biological Sciences, Physical Sciences	83	123	46	95.6
Economics, Accounts	5	29	22	89.9
Economics, Indian History	—	6	39	83.3
Total	231	197	131	89.15

THREE YEAR DEGREE CLASSES :

		I Class	*II Class*	*III Class*	*Percentage of Passes*
B. A.	Economics, History & Politics	—	2	14	72.7
B. Com.		3	10	23	78.2
B. Sc.	Mathematics I, Mathematics II & Physics	14	7	—	67.8
	Mathematics, Physics, Chemistry	40	22	6	83.9
	Chemistry, Botany, Zoology	21	31	14	78.5

ACADEMIC PRIZES TO BE AWARDED ON COLLEGE DAY

PRIZE WINNERS – 1970

University Examinations, March/April, 1970

Subject	*Name of the Candidate*
B. Sc. :	
1. FIRST in Part II with Mathematics Course (i), Mathematics Course (ii) and Physics.	G. Saibabu
2. FIRST in Part II with Mathematics (i), Physics & Chemistry.	P. Sudhakar
3. SECOND in Part II with Mathematics (i), Physics and Chemistry.	Geda Venkata Rao
4. FIRST in Part II with Chemistry, Botany and Zoology.	P. Ramabrahmam
5. SECOND in Part II with Chemistry, Botany and Zoology.	T. Nageswara Rao
B. A. :	
6. FIRST in Part II with History, Economics and Politics.	S. Narasi Reddi *

* Prakasa Ramayya Prize instituted by Sri K. Kesava Rao of Politics Department, in memory of his late father Sri K. Prakasa Ramayya – awarded to the outstanding B. A. student passing out of the College. This year it is S. Narasi Reddi.

7. FIRST in Part II with History, Politics and Special English	C. Kesavanarayana Reddy
B. Com. :	
8. FIRST in Part II	V. Sridharan
9. SECOND in Part II	T. Nagabhushana Rao

Special Prizes :

(1) Annual Gold Medal founded by PHARMAN LABORATORIES, VIJAYAWADA, in memory of late Capt. C. Venkaiah, I. M. S., awarded to the outstanding Senior Science student of Andhra Loyola College, judged by over-all performance in his examinations awarded to C. Durgadeva Kanwa (III Year MMP) who has stood consistantly 1st in the class during the last 3 years in all the terminal and University Examinations.

(2) Raghava Rao Prize – in memory of our late Botany Demonstrator Sri B. V. Raghava Rao – instituted by the members of his family awarded to N. Venkatappa, III B.Sc. being the best all-round student in final CBZ class in 1970–71.

PRE-UNIVERSITY 1970

Part I – English

Name	*Prize*
D. Joseph Bakianathan	First
M. Satyanarayana	Second
M. V. Ramana Reddi	Third

Part II – Telugu

U. V. Prema Kumar	First
C. Babu Rao	Second
V. Gopala Krishna Murthy	Second

Part II – Hindi

M. V. Ramana Reddi	First
V. Vidyasagar	Second

Part II – French

Stephen Arenha	First

Part III – M. P.

Name	*Prize*
U. V. Prema Kumar	First
M. Satyanarayana	First
A. Ramakrishna Sastry	Second

Part III – B. P.

U. S. Venkata Balaram	First
K. Vijaya Narayana	Second
V. Bala Bhaskara Rao	Third

Part III – I. E.

G. K. Bapaiah Choudary	First
P. Arogyam	Second

Part III – E. A.

K. V. Ranga Rao	First
V. Sambasiva Rao	Second

AT THE END OF II YEAR – 1970

English :

R. Sivarama Krishna Prasad	First
K. Jojaiah	Second
S. Shivaji	Third

Telugu :

B. Vara Prasad	First
K. Surendra Babu	Second
K. Venkateswarlu	Third

Hindi :

N. Ramalingeswara Rao	First
Varkey, K. V.	Second

French :

C. Nirmal Kantha Rao	First

B. Com. Hindi :

G. N. Kamat	First
Vejendla Sambasiva Rao	Second

GROUP

B. A. (H. E. P.) :

C. Surendra Prasad	First

B. A. (H. P. Spl. Eng.) :

K. Jojaiah	First

B. A. (M. E. P.) :

B. Gnanasundara Rao	First

B. A. (E. P. S.) :

C. Mahesh	First

B. Sc. (M. M. P.) :

C. Durga Deva Kanwa	First
P. V. Narasimha Rao	Second

B. Sc. (M. P. C.) :

A. Kumaraswamy	First
M. S. S. V. V. Ramesh	Second
K. Krishnaiah	Third

B. Sc. (C. B. Z.) :

Subrahmanyam, P.	First
Mohammed Nazubuddin	Second
M. Radhakrishna Reddy	Second

B. Com. :

K. Vilasa Babu	First
M. Lakshmana Kumar	Second

COLLEGE EXAMINATIONS - 1969-70

JUNIOR INTERMEDIATE

English :

K. V. R. Chaitanya Swamy — First
P. Murali Krishna — Second
S. Nagendranath — Third

Telugu :

Ch. Anjaneyulu — First
V. Ramachandra Raju — Second
P. V. V. Satyanarayana — Third

Hindi :

M. Satyanarayana Murthy — First
B. Appa Rao — Second

GROUP

M. P. :

P. Bhaskar — First
B. Venkateswara Rao — Second
B. Nageswara Rao — Third

B. P. :

M. Janakinath — First
D.K.V. Lakshminarasimha Raju — Second
P. Murali Krishna — Third

E. I. C. (English) :

M. Malleswara Rao — First
N. Ramesh Kumar — Second

E. I. C. (Telugu) :

M. Krishna Prasad — First
M. Venugopala Rao — Second

E. A. C. (English) :

M. Thyaga Raju — First
P. U. Bhaskara Rao — Second

E. A. C. (Telugu) :

T. Mallikharjuna Rao — First
Abdul Aziz — Second

I U. C.

English :

K. Kalyana Rao — First
Y. Sudhakara Banu — Second
R. Vinood Murari — Third

Telugu :

L. Bhaskara Sarma — First
Y. Sudhakara Banu — Second
V. V. S. Narayana Rao — Third

Hindi :

K. Kalyana Rao — First

French :

R. Vinood Murari — First

B. Com. Hindi :

P. V. R. K. Nageswara Rao — First
Maheskumar, T. Ghadiya — Second

GROUP

B. A., H. E. P. :

D. Prasada Rao — First
Ch. Marianna — Second

B. A., H. P., Spl. English :

P. Samuel Benerjee — First

B. Sc., M. P. C. :

L. Bhaskara Sarma — First
M. P. Markandeya Rao — Second
Y. Sudhakara Banu — Third

B. Sc., M. M. P. :

Y. Raja Rao — First
J. Kasi Viswanadham — Second

B. Sc., C. B. Z. :

B. Rami Reddy — First
V. Nageswara Rao — Second
A. Venkateswara Rao — Third

B. Com. :

P. V. R. K. Nageswara Rao — First
S. Sambasiva Rao — Second

MORAL SCIENCE

II U. C. :

B. A., M. M. P. & B. Com. :

V. Sambasiva Rao — First

C. B. Z. 1 & 2 :

A. Bhujanga Rao — First

M. P. C. 1 & 2 :

K. Bheemeswara Rao — First

I U. C. :

B. A. & M. M. P. :

K. V. Ramakrishna — First

M. P. C. 1 & 2 :

R. Vinood Murari — First

C. B. Z. 1 & 2 :

B. Rami Reddy — First

B. Com. :

P. V. R. K. Nageswara Rao — First

Junior Intermediate :

M. P. :

S. Nagendranath — First

B. P. :

P. N. Suryanarayana — First

E. I. C. :

Anwar Ali Khan — First

E. A. C. :

M. Thyagaraju — First

Pre-University :

S. 1 (M.P)	D. Lakshmipathi Sastry	First
S. 2 (M.P)	A. Ramakrishna Sastry	First
S. 3 (M.P)	N. Ramakrishna Prasad	First
S. 4 (B.P)	G. B. Thimma Reddy	First
S. 5 (B.P)	M. V. Ramana Reddy	First
S. 6 (B.P)	B. Subba Rao	First
S. 7 (B.P)	G. Neelakantha Reddy	First
S. 8 (I.E)	Mohammed Idris	First
S. 9 (E.A)	Huel Harsha Rodrigues	First

RELIGIOUS INSTRUCTIONS

Junior Intermediate :

P. Chinnappa Reddy — First

Pre-University :

B. Balasundara Raju — First

I U. C. :

S. Venkata Ratnam — First

II U. C. :

M. Jesupadam — First

SCRIPTURE

Degree Classes :

B. Bob Joseph — First

Pre-University :

B. R. Sunath Kumar — First

Junior Intermediate :

R. John — First

FAREWELL

Final Year B. A.

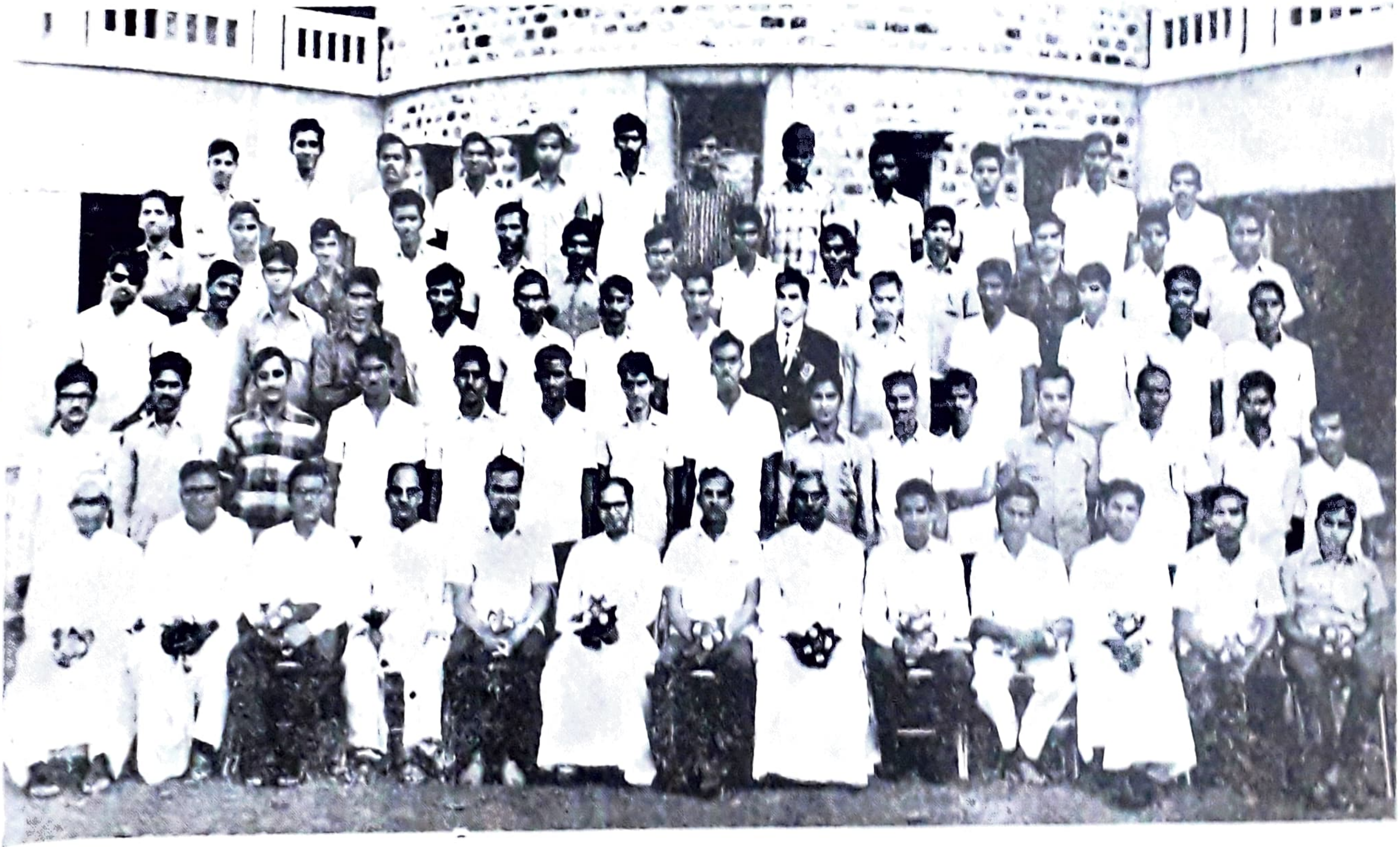

Final Year B. Com.

ANDHRA LOYOLA COLLEGE
LIBRARY
VIJAYAWADA

Final Year B.Sc. (C. B. Z. Sec I)

Final Year B. Sc. (C. B. Z. Sec II)

Final Year B. Sc. (M. M. P.)

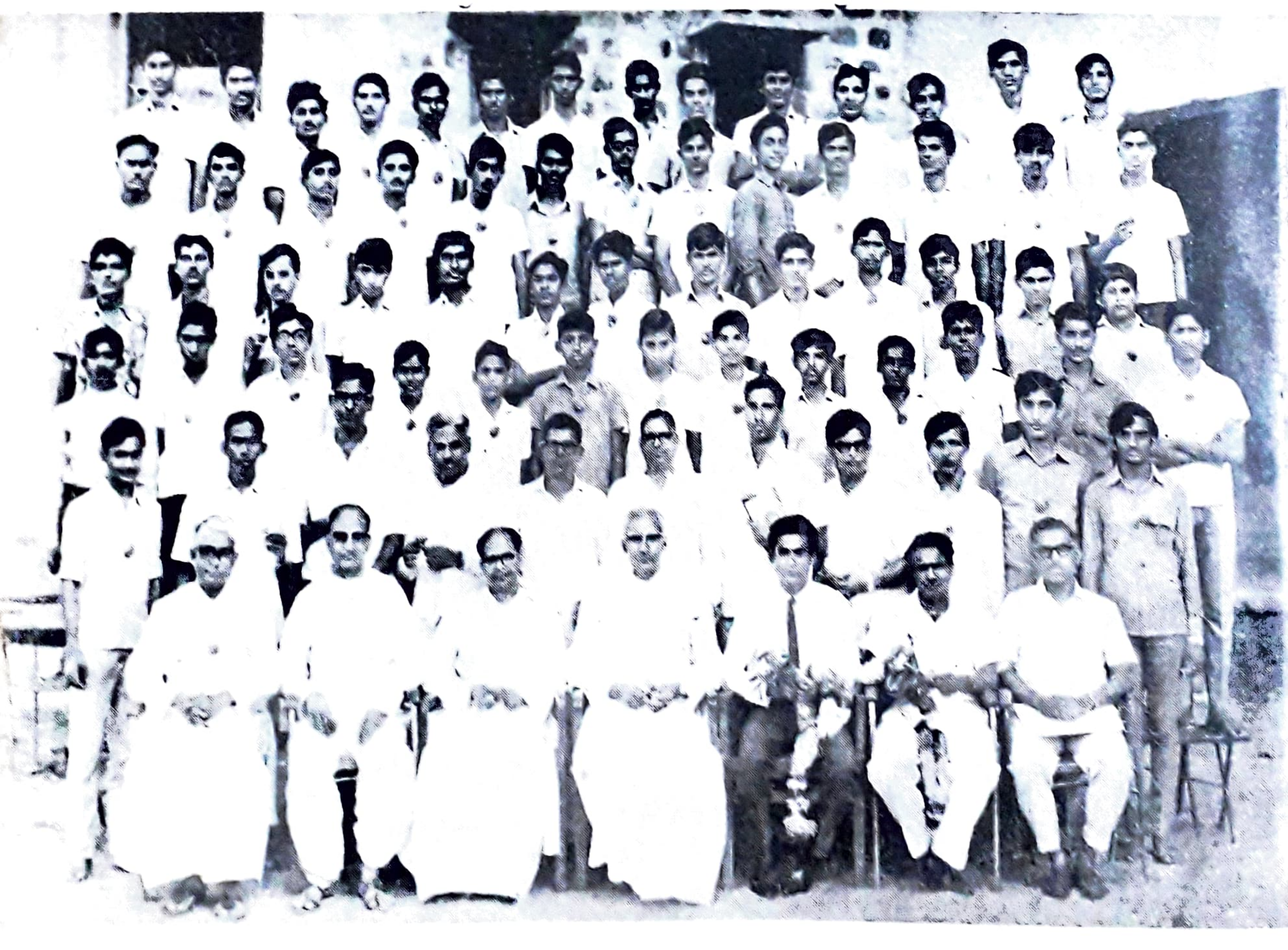

Senior Intermediate (I. E. and E. A.)

Senior Intermediate M. P.

Senior Intermediate (B. P.)

N. C. C. UNDER OFFICERS

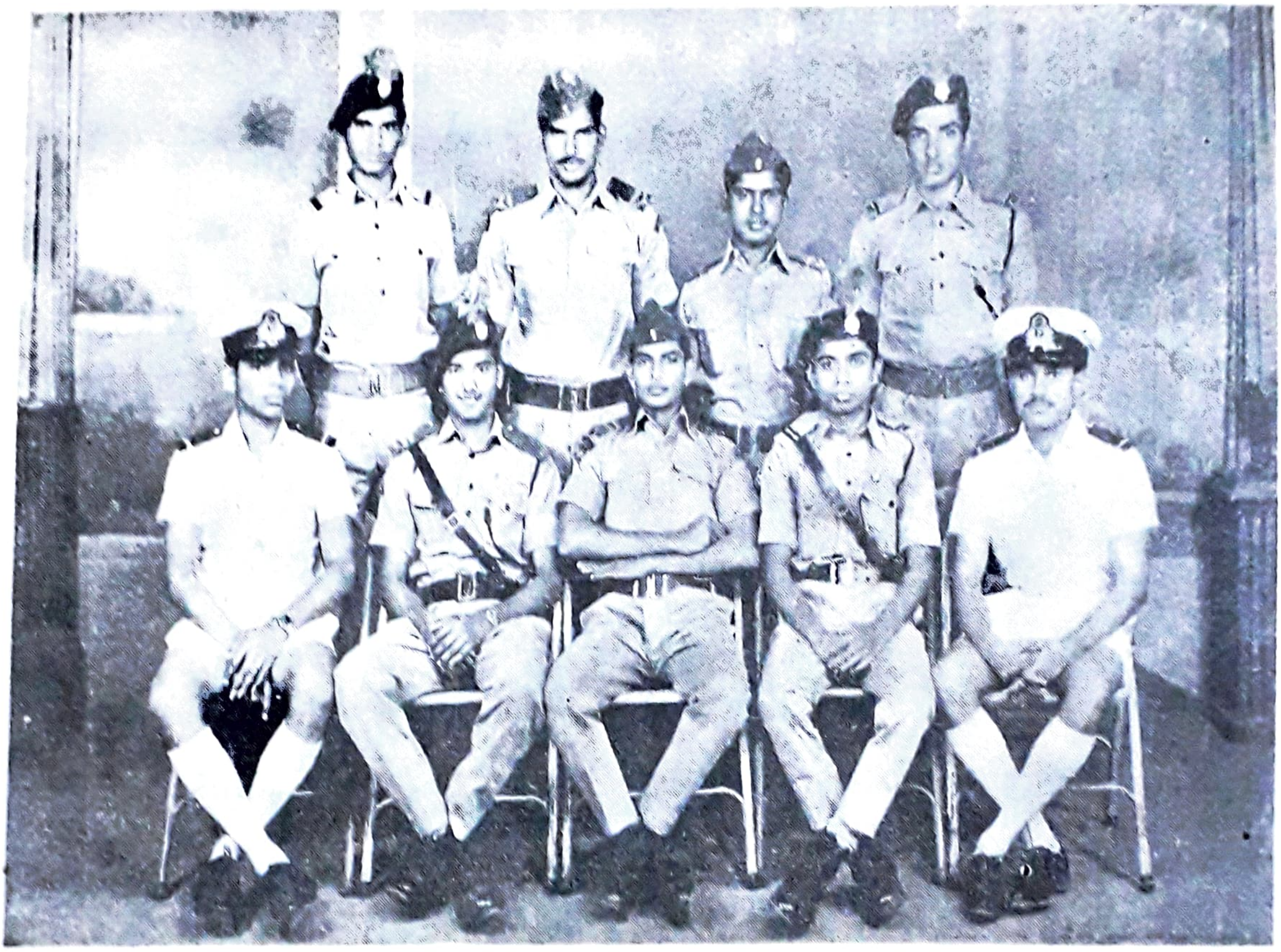

Sitting : *Cdt./Cpt.* P. Thrimurthy, *S. U. O.* T. Bheemeswara Rao, *S. U. O.* Sridhar, *S. U. O.* G. N. Kamat, *Cdt./Cpt.* L. Raja Ram.
Standing : *U. O.* Sudhakar, *J. U. O.* Raju, *J. U. O.* Krishna Murty, *U. O.* K. V. Prasad.

Captains and Vice-Captains of College Teams

जय जवान जय किसान

कायल तेजोमूर्ति
बि ए· प्रथम वर्ष

दिन रात काम करता
फिर भी गरीब रहता ।

सारा जीवन खेती करता ।
सब को खाना देता ।

हमारे लिए प्राण देता ।
सुख को दूर रखता ।

कष्ट सहकर सुख देता ।
जीवन भर मृत्यु से लडता ।

इसीलिए हम कहते हैं ।
जय जवान जय किसान ।

हमारे गाँव की भलाई

पि आरोग्यम
बि. ए प्रथम वर्ष।

तालूक आफिस खोली गई। हर एक गांव का मुन्सिफ तहसीलदार से मिलने आकर उसके यहाँ खडा हुआ। एकके बाद एक अन्दर प्रविष्ट होकर तहसीलदार से बातचीत करके फिर लौटने लगा।

कुछ समय के बाद मंगलापूर गाँव के मुन्सिफ को अवसर मिला। वह अंदर गया। तहसीलदार को अपना परिचय दिया और प्रार्थना करने लगा-"साहब! मेरे गाँव से आनेजाने के लिए सडक बनवानी चाहिए। तहसीलदार ने बीच में रोककर एक सवाल पूछा-आपके गाँव में रामाराव नामक कोई व्यक्ति है! और क्या आप यह भी जानते हैं कि उसके एक जवान बहिन है!"

इस सवाल का कोई जवाब नहीं निकला। एक दम उसके दिमाग में कुछ बातें आ गयीं।

उस समय रामाराव पि यू. सि. पढता था। उसके पिताजी अपने खेत में काम करते थे वे दिन रात खेत में काम करते थे। उनकी आशा थी कि अच्छी फसल के होने से पुत्र की पढाई अच्छी तरह होगी। इसलिए वे बडी मेहनत के साथ काम करते थे।

क्रिसमस की छुट्टियां मिलीं। घर गया। गाँव में होनेवाले नये परिवर्तनों के बारे में सुना और देखा। उसको बडी खुशी हुई। पिताजी की सहायता करने के लिए वह खुद खेत में जाने लगा और रात में नहीं सोता था। क्यों कि फसल कट गयी और उसे चोरों व दुश्मनों से बचाना था। इसलिए माँ उसकी बहिन शोभा के साथ खाना भेजती थी। सबेरा होते ही रामाराव घर लौटता था। उसके पिताजी अपना सारा दुःख भूलने लगे।

एक दिन एक घटना हुई। शाम का समय था। सूरज आसमान में डूब गया। मगर उसकी बहिन खाना लाती हुई दिखाई नहीं दी। भूखा होने के कारण दो और कदम आगे चलकर देखा फिर भी कोई नहीं दिखाई पडा। वह इधर उधर देख रहा था। उसको शंका हुई। फिर सोचने लगा कि घर पर किसी जरूरी काम पर उसकी बहिन ठहर गई होगी। इतने में 'भाई! मुझे बचाओ। भाई मुझे बचाओ। भाई मुझे बचाओ का आर्तनाद सुनाई पडा। तुरन्त रामाराव उस ओर बढा, जहां से वह आर्तनाद सुनाई पडा। जब उसने दो चार कदम आगे बढाये तो उसने जो कुछ देखा वह कोई भी नहीं सोच सकता है। उसकी बहिन रो रही थी। कपडे फटे हुए थे और शरीर से खून बह रहा था। एक कदम भी आगे रखने की ताकत उस में नहीं थी। भाइयो! जरा सोचो उस समय उसका मन कैसा होगा। वह निस्तब्ध सा हो गया और होश में आकर देखा तो पेडों के बीच से कोई व्यक्ति दौडने लगा। रामाराव ने उसका पीछा किया और जल्दी ही उसको पकड लिया। चेहरा देखा तो वह गोपाल

था जो उस गांव के मुन्सिफ का बडा बेटा था। मगर जब रामाराव ने उसका चेहरा देखने की चेष्टा की, तब दो लाठियाँ उसके सिर पर पडीं और तुरन्त दो आदमी वहाँ से भाग गये। रामाराव को मालूम नहीं था कि वे आदमी कौन थे। उस में होश नहीं था। जब उसको होश आया और आसपास देखा तब उसको कुछ नहीं दिखाई पडा। उसके सामने अपनी बहिन खडी थी। रामाराव ने अपनी बहिन की ओर एक बार देखा और मन में कुछ सोचकर खडा हो गया। जब आगे बढने की चेष्टा की तब उसके पांव कांपने लगे। खोई हुई ताकत मिल सी गई। वह सीधे मुन्सिफ के घर पहुँचा। जब मुन्सिफ ने बाहर आकर देखा तो रामाराव बोला - साहब गरीब लोगों को न्याय देना ही आपका कर्तव्य है न! यह देख लीजिये। आपके बेटे ने क्या किया। मेरी बहिन जब मेरे लिए खाना ला रही थी तो आपके बेटे ने उसके भविष्य में आग लगा दी। कैसा अन्याय है। देख लीजिए। इसका आप कौन सा जवाब देंगे? मुन्सिफ ने पहले मुँह खोलने की चेष्टा नहीं की। मगर जब रामाराव पूरी बात बोल दी तब उसने एक हीं वाक्य कहा-अगर तेरी बहिन अच्छी होतीं तो मेरे पुत्र ने कुछ भी नहीं किया होगा। कैसा भी हो इसके बदले में ये पांच सौ रुपये ले लो अपनी बहिन कीं शादी कर दो तब रामाराव आग बबुला हो गया। वह बोला-साहब अगर यही आपका निर्णय है तो मैं आपका अन्त देखे बिना चुप नहीं रहूँगा। मुझे और एक वाक्य कहने का भी अवसर नहीं है। ये वाक्य कहकर वह उस घर से निकला।

उसी दिन-

आधी रात के समय बाहर से कुछ कोलाहल सुनाई पडा। जब रामाराव ने घर के बाहर आकर किसी से पूछा तो उसने जवाब दिया कि "तुम्हारी फसल में आग लग गई और क्या हुआ मुझे मालुम नहीं है" तुरन्त कांपते हुए पांव से रामाराव अपने खेत की ओर दौडा। आग को बुझाने की चेष्टा करते हुए आगे बढा तो उसके पांव को किसी एक चीज का स्पर्श हुआ। जब उसने देखा तो उसके पिताजी का घायल शरीर दिखाई पडा जो ठंडा हो गया था। उसीं क्षण रामाराव ने अपने पिताजी के शरीर पर कुछ पत्ते ढंक दिये।

सबेरा हो गया। सब लोग अपने काम में मग्न होने बजाय बाजार में इकट्ठे हो गये। कोई चिल्ला रहा था। उस व्यक्ति ने अपना भाषण इस प्रकार प्रारंभ किया। "भाइयो और बच्चो क्या इस संसार में जो लोग गरीब और सिस्सहाय हैं, उनको इस समाज में व्यर्थ समझना पडेगा? क्या एक गरीब परिवार में एक सुन्दर लडकी पैदा नहीं हो सकती? उस लडकी का अन्त धनवानों के हाथों में होना है' जो अन्याय का सामना करने के लिए आगे बढते हैं उनको भी मौत की सजा मिलती है। आप लोग इस समाज में जो कुछ परिवर्तन लाना चाहते हैं मेरा साथ देने से ही हो सकता है। हम सब मिल जुल कर क्रांति लायेंगे और गरीबों के प्रति अन्यायों का अच्छी तरह सामना करेंगे।

मगर कोई आगे नहीं बढा।

....

....

इन सब बातों की याद आने के कारण उस मुन्सिफ के पांव कांपने लगे । उसने बोलने की चेष्टा की। मगर उसकी जीभ ने सहारा नहीं दिया

तहसीलदार खुद मुँह खोलकर बोलने लगा – मुन्सिफ जी! मैं यह भी जानता हूँ कि आप के मंगलापूर के मुन्सिफ हैं। मैं यह भी जानता हूँ कि आपके प्रिय बेटे ने मेरी बहिन शोभा की जिंदगी में आग लगा दी है, और आप ने हमारे पिताजी को मारकर हमारी फसल का नाश किया है। मगर मैं इन सब की कोई परवाह नहीं करता । आपसे यही प्रार्थना है कि कम से कम भविष्य में हमारे गांव की भलाई बडी मेहनत के साथ करे। मैं ही रामाराव हूँ। याद रखिये कि गांव की भलाई ही सबसे ऊपर है।

काम क्रोध मद लोभ की जब लगि मन में खान।
तब लगि पंडित मूरखौ, दोऊ एक समान ॥

—तुलसीदास

दिन का चोर

मा· वेंकटसत्यनारायण
बि· यम· सि· प्रथम वर्ष

गर्भ कैसे हुआ? आपरेषन करने पर कैसे हुआ शान्ता?

पहले दोनों बेटों के मरने के बाद मुझे बडा दुख हुआ कि इस जन्म में बच्चे नहीं पैदा होंगे। मगर इसी दुःख में भगवान ने मुझ पर दया दिखाई उसका चेहरा आनन्द से चमकने लगा।

भोलेभाले सुधीर का मुख एक दम गंभीर हो गया। उसके मन में एक सन्देह की रेखा पैदा हो गयी और क्रोध से लाल हो गया।

इसीलिये तुम कुछ दिनों से मुझे नहीं (आपरेशन कराने कारण) सतातीहो। सुमन के (उसका मित्र) आने का कारण मुझे आज मालूम हो गया।

इस बात ने शांता के मन को विकल किया। दुःख और क्रोध से वह शेरनी बनी और बोली - अगर आप आरेशन नहीं कराते तो मुझे आज इतना नीच नहीं समझते। इस पुत्र हीनता के कारण मुझे जितनी वेदना सहनी पडी आप क्या जानते हैं? अगर आप वह काम नहीं करते तो मेरे गर्भ से गांधी जैसे महात्मा, न्यूटन जैसे वैज्ञानिक पैदा होंगे। कौन जाने? आप धन के लालच में पडकर इस चरम दशा तक पतित हो गये कि पत्नी को भी सन्देह की दृष्टि से देखते हैं।

सुधीर अचरज में पडा कि भोलीभाली शांता ने कितनी बातें सीख लीं।

दूसरे दिन सेल्सटाक्स अफसर सुधीर अपनी ड्यूटी पर चला गया। एक सेठ को पकडा जो चावल में कन्कड मिलाकर बेचता था।

मगर तुम 500 रुपये दोगे तो तुम्हें छोडूगा। सेठ ने होते हुये का कि मैं छोटा चोर हूँ। मगर आप दिन के बडे चोर हैं। मगर 500 सौ रुपयों के सामने ये बातें नहीं सुनाई पडीं।

सुधीर ने पूछा कि "क्या हुआ? मेरे घर के सामने लोगों की भीड है? आप नहीं जानते? आप की स्त्री विष खाकर मर गई। लोगों नें बताया। सुधीर अवाक हो गया।

सब खतम हो गया। सुधीर को टेबुल पर एक कागज मिला। उसे इस प्रकार पढा।

प्रभो! मुझे क्षमा कीजिए। मैं आप को हमेशा उस "दिन चोरी नौकरी" छोडने को समझाती हूँ रिश्वत की धन मेरे लिये विष के बराबर है। आप जानते हैं कि आप को बच्चे न होंगे क्यों कि वेसक्टमी करा लिया। फिर धन किस को देंगे। आज वच्चा पैदाहोनेवाला है। लेकिन आपने मेरे शील पर शक किया। मेरी आखिरी प्रार्थना है कि उस नौकरी को छोडें आप की दूसरी शादी न होगी क्यों कि बच्चे नहीं हो सके। स्त्री बच्चे के बिना कुछ नहीं चाहती। अभागिनी शान्ता।

उसकी आंखें सजल हो गयीं मानों उसकी गलती मालूम हुई।

अपने वतन में फेशन

के॰ मनोहर
बि यस॰ सी॰
पहला वर्ष

न जाने क्यों आजकल "गांधी पहाड" तथा "सेंदर" जैसे क्षेत्र निश्चयात्मक रूप से अपने ही शहर में अधिक रंगीन बन गये हैं तो आप इसका कारण भी पूछना चाहते होंगे। कारण बस यही है कि चुस्त जींस और सलवार कमीज में तितलियां वहां, आजकल जरा ज्यादा उडने लगी हैं। प्रस्तुत उदाहरण न केवल हमारे शहर के आधार पर लिया है। बल्कि ऐसे ही हम और भी कई शहरों का नाम ले सकते हैं क्या लडके, क्या लडकियां, मानो सभी आजकल अपने पैसों को बचत करने की ओर ज्यादा ध्यान दे रहे हैं।

वास्तव में वस्त्र की खोज और उसका उत्पादन हमारे पूर्वजों ने तन ढकने के लिए किया था। उस समय वस्त्र तन ढकने का एक साधन मात्र था, परन्तु बाद में वह धीरे धीरे प्रदर्शन की ओर झुकता गया। हां यदि हम वस्त्रों का भी प्रदर्शन करना चाहते हैं, तो यह ध्यान रहना चाहिए कि प्रदर्शन वस्त्रों का करना है· वस्त्रों से ढके हुए अंग का नहीं। क्यों कि वस्त्र अपने को और अन्य लोगों को जचे, ऐसा विचार रखा जाये, तो उसमें कोई बुराई नहीं है। वस्त्रों से ढके हुए अंग का जो प्रदर्शन करते हैं, यदि आप इसके बारे में पूछते हैं तो मैं इसका भी उत्तर दे सकता हूँ जैसे आज के लडके बेचारे अक्सर आपने बुशर्ट या शर्ट अथवा जो कुछ वे पहनते हैं, उसे पहनकर इसके बटनों को लगना ही मानों भूल जाते हो, ठीक उसी प्रकार आज की लडकियां भी कुछ कम नहीं है, वे जहां तक हो सके कपडों की बचत करने में लगी रहती है। मैं भी इसे मानता हूँ कि व्यक्तित्व के उभारने में वस्त्रों का बडा हाथ रहता है।

वैसे आज के चाल चलन से हम यह कह सकते हैं कि यह सब विदेशी प्रभाव का सबसे ज्यादा असर हमें यहां की लडकियों की पोषाक देखने से मालूम पडता है। यह बात तो आप भी भली भांति जानते होंगे। यदि लडकियां साडी पहनती हैं तो वह उनके शरीर से इस बुरी तरह चिपकी हुई होती है कि शरीर की प्रत्येक रेखा का प्रदर्शन करती हैं यह न केवल साडी पहनने से ही होती बल्कि उनके सलवार कमीजों की भी यही बात है। उसी तरह आजके उनके 'लोकट' ब्लाउज तो केवल शारीरिक प्रदर्शन के हेतु है। परन्तु मैं तो इन सब का यही अर्थ समझूंगा कि उनके उद्देश्य लडकों की नजरे अपनी ओर खींचने का होता है।

ठीक इसी तरह लडके भी उनसे पीछे नहीं वे हर क्षेत्र में चार गुणा बढकर ही रहना पसन्द कते हैं। इस कारण उन्होंने तंग कपडे धारण कर लिया है हां बेचारे वे कोई 'कट' वगैरहों को नहीं अपना सके। परन्तु खुशी की बात यह है कि अब वे भी इसका रास्ता ढूण्ढ निकलने में सफल हो गए हैं। आज वे जो नये फैशन के पतलुन पहनने लगे हैं।

उसका नाम 'बिटल-कट' है क्यों कि इसके आजु-बाजु तथा पीछे की ओर से अपने शरीर प्रदर्शन के लिए इस कट को अपनाया है ।

आज न केवल कपडे के रंग पर धान दिया जाता है बल्कि उसकी सिलाई भी ऐसे ढंग से की जाती है ऐसा प्रतीत होत्रा है जैसे सचमुज ही कोई अप्सरा चली जा रही हो । यदि ऐसा ही करना हो तो मैं कहूँगा कि हम ऐसे वस्त्र भी नहीं पहनना चाहिए जो कि एक जाल जैसे हो और जिसकेकारण हमारी खूबसूरती ही दब जायें । इस प्रकार यह सिद्ध होता है कि वेश भूषण को नियन्त्रण से बाहर नहीं होना चाहिए ।

चूँकि आज पैसों की अधिकता हो गयी है इस कारण उनके उपयोग के नये नये उपाय सोचे जाते हैं । रोज रोज नये फेशन के कपडे बनते रहते हैं । फैशनेबल लोग समझते हैं कि जब तक उनके कपडे शरीर से चिपके हुए नहीं हो और शरीर को उभारते व चमकाते हो तब तक कपडे उनकी शान के अनुरूप नहीं है ।

अब मुझे यह सोचकर बडा दुख होता है कि न जाने वह युग, वह काल किधर गया जब हम धोती कुर्ते का अपने देश का शान समझते थे और उस वेचारे दुपट्टे का क्या हाल हुआ जो भारतीय नारी की मर्यादा का प्रतीक था । अन्त में मैं यही कहना चाहता हूँ कि आजकल का यह फैशन अत्यधिक उस सीमा पर होता जा रहा है जो राष्ट्र के लिये तथा समाज के लिये अहितकर है । मुझे ऊपर कई बातों पर उसका विवरण पूर्ण सत्य प्रकट करना पडा । शायद किसी को ठीक न लगे परंतु वे अपनी आंखें खोल फैशन परस्ती से दूर हटे ।

साहित्य और विज्ञान

ये. रामकृष्णप्रसाद
सीनियर इंटर

'हितेन सहितम साहित्यम्' इस संस्कृत कहावत का अर्थ है सबको हित करनेवाला ही साहित्य है। साहित्य किसे कहते हैं? साहित्य वही हो, जो मानव को आनन्द प्रफुल्लित करते हुये उसके हृदय की गन्दगी को साफ करते हुये उसको सन्मार्ग पर चलाता है। हमें इस नव समाज में कई तरह की पुस्तकें मिलती है लेकिन वे सभी साहित्यान्तर्गत नहीं हो सकती। रामायण, महाभारत, काव्य, गद्य नाटक आदि रचनायें ही साहित्य के अंग बन सकते हैं। 'सेक्स' के ग्रन्थ पढने से अपना मन कलुषित होता है और हम अपनी पवित्रता को खोते हैं। इसलिये वे साहित्य नहीं कहलाते।

एक कथन है कि "साहित्यकार विश्व का विश्व नाथ है" इसका कहना है कि जो सच्चा साहित्यकार है, विश्व में सबसे ऊँचा है। तुलसीदास जी का कथन है कि साहित्य सामाजिक, धार्मिक और नैतिक मूल्यों को बढानेवाला साधन है जिसके द्वारा हम माता-पिता, भाई-बहन, राजा-प्रजा, पिता-पुत्र सम्पन्न-गरीब आदि के बीच में उत्पन्न होनेवाली समस्यायों को सुधार सकते हैं। साहित्य समाज का दर्पण है। वह सामाजिक स्थितियों का सुन्दर चित्र प्रदर्शित करता है। ममठ महाशय का कहना है कि साहित्य ललित कलाओं में एक है। साहित्य मानव को सुख पहुँचानेवाला साधन है साहित्य मानव के मन मयूर को आनन्द प्रफुल्लित करता है और वह आनन्द विभोरकर नलने लगती है। साहित्य समाज-सुधार का साधन है। रामचन्द्र शुक्ल कहते हैं कि हम साहित्य द्वारा समाज की विविध कुरीतियों का खण्डन कर सकते हैं। और उनका नाश कर सकते हैं। साहित्य का आन्नद ब्रह्मानन्द समान कहा गया है। साहित्य हमारे चाल चलन को सुधारने में मदद देता है।

विज्ञान मानव के ज्ञान नेत्र को शक्तिवान बनाता है। दिन दूनी रात चौगुनी प्रगति करने वाले इस ससार में विज्ञान के द्वारा हम प्रकृति के रहस्य जान कर मानवोन्नति के लिये उनका उपयोग क सकते हैं। विज्ञान इस ससार की दूरी कम कर रहा है।

ज्ञान हीन मानव नर पशु के समान है। ज्ञान हीन मानवका इस संसार में सम्मान नहीं होता है। वह सभी की दृष्टि में दीन बन जायेगा। हाँ विज्ञान के विभिन्न अंग होते हैं और हर अंग पर अधिकार प्राप्त करना दुर्लभ है। लेकिन हर मानव को किसी न किसी अंग पर अधिकार पाना होगा मानव के जीवन को सुखमय और आनन्ददायक बनानेवाले साधन रेडियो, टेलिविजन, समाचार पत्र आदि वैज्ञानिक आविष्करण है और मानव की वैज्ञानिक प्रवृत्ति की प्रगति को चिह्न है।

साहित्य और विज्ञान का अविनाभाव सम्बन्ध है। साहित्य के द्वारा विज्ञान संसार के चारों कोनों तक पहुँचता है। अंग्रेजी की एक कहावत है कि *'Speech is often distorted but the written word goes far'* साहित्य विज्ञान को मीठे और सुरुचिपूर्ण ढंग में हमें पहुँचाता है। मुद्रणालय वैज्ञानिक आविष्करणों में प्रमुख है और इस के द्वारा साहित हर मानव के हस्तगत हो रहा है

साहित्य और विज्ञान दो विभिन्न और विरुद्ध विषय नहीं है। उन दोनों को हम दूर नहीं कर सकते हैं। वे सदा के लिये मिल जुलकर रहेगे। उन्हें दूर करने का प्रयत्न पागलपन के सिवा और कुछ न होगा।

ऐ. एन. एस. विक्रान्त

(सी. ट्रइनिंग कैम्प)

यल. राजा राम, बि. काम. तृतीय वर्ष

यह 4 जून 1970 की बात थी । 5 आन्ध्र नेवल यूनिट (आध्र लयोला कलाशाला और येस. आर. कलाशाल दोनों मिलकर) से सी ट्राइनिंग बंबई से कोच्चिन तक ऐ. एन एस. विक्रान्त में भाग लेने के लिये मैं चुना गया । इस सी. ट्राइनिंग के लिये ऐ. एन. एस. विक्रान्त. ऐ. एन. एस. ब्रह्मपुत्र, ऐ. एन. एस. दीपक, ऐ. एन. एस. कुक्री और ऐ. एन. एस. कृपान (पांच जहाज) नियुक्त किये गये । मेरे साथ साथ विक्रान्त में और सोलह कैडट थे जो अलग अलग प्रान्तों से इस कैम्प में भाग लेने के लिये आये ।

उस दिन सबेरे गोलकोण्डा एक्सप्रेस साढे छः बजे विजयवाडा स्टेशन से निकला जिस में मैं भी रवाना हुआ । वह रेल गाडी उसी दिन 1—30 बजे को सिकिन्द्राबाद पहुँची । अपना सामान मैं ने क्लाक रूम में रख दिया और शहर देखने गया । फिर उसी दिन शाम को आठ बजे बंबई एक्सप्रेस में बैठा । यह गाडी दूसरे दिन (5 जून) 3 बजे को बंबई स्टेशन पर पहुँची । साढे तीन बजे में लंथन गेट (नेवल डाक यार्ड) में मूमेन्ट आर्डर दिखाकर अन्दर गया और ऐ. एन. एस. विक्रान्त पर पहुँचा ।

उसी दिन हमें आराम मिला । दूसरे दिन से काम आरंभ किया । वहां हम सबेरे पांच बजे जागते थे । दिन चर्या के बाद साढे पांच बजे हम को चाय मिलती थी । छः बजे हम को जरूर 'क्लीन शिप (Clean ship) करना था । सात बजे हम जल पान करते थे । साढे सात बजे हम को जहाज क कुछ काम करना पडता था या हमको जहाज के बारे में बताया जाता था। साढे ग्यारह बजे खाना खाने के लिये समय दिया जाता था ।

हमें जून 6 और 7 को बारह बजे से रात को आठ बजे तक आराम मिला । उस आराम के समय हम "फोर्ट मार्कट", "जहंगीर आर्ट ग्यालरी" "म्यूजियम", "फलोरा फौनटन", "गेट वे आब इंडिया", और "मेरैन ड्रइव" देखा । जहाज में आराम के समय विविध भाषाओं के गीत सुनाये जाते थे ।

जून आठ को ऐ. एन. एस. विक्रान्त 'लयनगेट' से दो या तीन मील चलकर यांस्वर लगा दिया । उसी दिन हम से अम्यूनिशन लोडिंग किवा गया । दूसरे दिन जहाज साढे आठ बजे निकला । जून दस तारीख को सबेरे ' एयर' क्राफ्त टेक आफ और 'लाण्डिग' दिखाया । दूसरे दिन 'जोकर्स' और ऐ. एन. एस. दीपक से तेल लेना और फैरिंग दिखाया गया । ऐ. एन. एस. विक्रान्त एक हवाई जहाज याहक नौका है । ये तो 715 फीट लम्बा है इस में सब रैंकवाले आदमी मिलकर कम से कम 1500 होते हैं । यह तो भारत मे बहुत बडा जहाज है और इस तरह का जहाज भारत नौका दल मे ऐ. एन. एस. विक्रान्त के सिवाय दूसरा कोई नहीं है ।

जहाज तो जून 12 को सबेरे दस बजे कोचिन पहुचा । बारह बजे से हम आराम मिला । उस समय कोच्चिन मे कुछ देखने लायक स्थान देखने गये । जून 13 को हम सब को मूमेन्ट आर्डर दिया गया । उसी दिन हम दो बजे कोच्चिन येक्सप्रेस मे बैठ गये । दूसरे दिन सबेरे छः बजे रेल गाडी मदरास पहुची । फिर उसी जिन साढे सात बजे मैं हउरा येक्सप्रेस में बैठा और रेलगाडी शाम को छः बजे विजयवाडा स्टेशन पर पहुँची ।

ANDHRA LOYOLA COLLEGE
LIBRARY
VIJAYAWADA

रसखान (जीवन की एक झांकी)

उ· श्रीरामकृष्णय्या
एम· ए· बी· येड

सूर, तुलसी और मीरा के बाद हिन्दी के भक्त कवियों में रसखान सबसे अधिक लोक प्रिय हैं। इन के जीवन-वृत्त के बारे में अनेकों किंवदन्तियाँ फैली हुई हैं और मवचाही कल्पना की गई हैं। परन्तु इस विषय में भिन्न मत प्रचलित हैं कि रसखान का नाम क्या था, उनका जन्म कहां और किस वर्ष हुआ था वे किस वंश के थे और उनकी मृत्यु कब हुई थी।

कहा जाता है कि रसखान जाति के सैयद थे। वे बादशाही वंश के थे। दिल्ली में राजगद्दी के लिए होनेवाले विप्लव के कारण वहां की दुर्दशा देखकर व्रज चले गये। वहां संवत् १६७० के लगभग गोस्वामी विठ्ठलनाथ जी से दीक्षा ली। संवत् १६८९ 'प्रेमवाटिका' की रचना की। फिर उनका गोकुल में ही स्वर्गवास हो गया।

"प्रेम-वाटिका" में रसखान ने अपने विषय में जो संकेत किये हैं उन से यह प्रमाणित होता है कि वे अपने समय के एक ऐतिहासिक महापुरुष थे। वास्तव मे इनके जीवनवृत्त का प्रामाणिक आधार प्रेम वाटिका के अन्तः साक्ष्य सम्बन्धी दोहे दो सौ बावन वैष्णवन की वार्ता भक्तमाला, तथा प्रचलित किंवदंतियां हैं। रसखान ने अपने किसी भी ग्रन्थ में अपने नाम का उल्लेख नहीं किया। वार्ता साहित्य या भक्तमाल' में रसखान के नाम की ओर कोई संकेत नहीं मिलता। शिवसिंह सरोज के लेखक ने इनका नाम सैयद इब्राहिम बताया है। मगर रसखान के ग्रन्थों से यह प्रमाणित नहीं होता।

आसफिया पुस्तकालय हैदराबाद (आं· प्र·) में पाण्डुलिपि सं ४२५८ अदीद में १८ में नम्बर पर रसखान की रचनाएँ (सबैये) उद्दत हैं और कवि का रसखान सैयद गुलम मुहम्मद ने लिखा है। यह पाण्डुलिपि लगभग दो नौ वर्ष पुरानी है। फारसी तथा अरबी भाषा के इतिहास ग्रन्थों को देखनेपर पता चलता है कि संवत् १६८१ में जब कि प्रेमवाटिका लिखी गई सैयद गुलाम मुहम्मद के नाम से चार प्रमुख व्यक्ति थे सैयद गुलाम मुहम्मद बुखारी, सैयद गुलाम मुहम्मद तथा सैयाद गुलाम मुहम्मद अमरोह।

सैयद गुलाम मुहम्मद अमरोह के बारे में अरबी भाषा के प्रसिद्ध ग्रन्थ "नुजहतुल्नातिर के पांचवें खंड में क्रम संख्या ४८१ पर यह लिखा है कि प्रतिष्ठित विद्वान और पुण्यात्मा सैयद गुलाम मुहम्मद आत्मज, दयार हुसैनी अमरोहनी एक नक्शबन्दी महात्मा अमरोहा मे पैदा हुये और वहीं उनका पालन–पोषण हुआ। उन्होंने वहीं प्रारंभिक शिक्षा पाई। फिर दिल्ली गये। वहां अबुल बाकी के पुत्र शेख अब्दुल्लाह से तथा अन्य विद्वानों से ज्ञान लाभ किया वे उच्चकोटि के कवि थे। इस विवरण के अतिरिक्त मासिरुल उमरा, मासिरे आलमगीरी और वीरविनो नामक ग्रन्थों से पता चलता है कि सम्राट औरंगजेब के मिरुद्ध शाहजादा अकबर ने बगावन की थी। अमरोहा के सैयद गुलाम मुहम्मद ने बगावत करने का मजहबी फतवा दिया था। औरंगजेब ने सैयद

गुलाम मुहम्मद को पकडकर बीठलीगढ के किले में भेज दिया। इसके बाद सैयद गुलाम मुहम्मद के बारे में कुछ पता नहीं चलता।

मुरादाबाद जन पद में स्थित अमरोहा प्रारंभ से ही सैयदों का गढ रहा है। यहां सूफी विचारधारा के अनेक विद्वान रहते आये हैं। सारे देश में इन सैयद विद्वानों का बडा सम्मान था। हिन्दी और सन्कृत भाषाओं के अध्ययन में इनकी बडी अभिरुचि थी। इस से यह प्रमाणित होता है कि अमरोहा के ज्ञानपिपासु सैयदों मे साम्प्रदायिक अथवा भाषा - सम्बन्धी सकीर्णता न नी। सैयद गुलाम मुह मद पर इन बातों का पूरा प्रभाव रहा होगा। उनके अन्तिम जीवन पर कहीं से भी प्रकाश पड नहीं रहा है। अतः यह सोचा जा सकता है कि किसी कारण से उन्होंने अंतिम दिनों मे दिल्ली छोडकर चले जाने का निर्णय किया होगा और गुमनामी में जीवन बिताना चाहा होगा। नुजहतुल्लानातिर के अनुसार इनके पितामह की मृत्यु सवत् १६६० मे हुई। यदि उस समय इनको चौदहवर्ष का भी मान लिया जाय तो इसका जन्म संवत् १६४६ के आसपास ठहरेगा और यह माना जा सकता है कि इन्होंने प्रेपवाहिका की रचना २५ बर्ष की अवस्था मे की होगी।

रसखान अमरोहावानी सैयद गुलाम मुहम्मद के जीवन की कई बातों में समानता दिखाई देती है। दोनों प्रतिष्ठित व्यक्ति थे। दोनों ने दिल्ली मे निवास किया था। दोनों सूफी विचारधारा के थे दोनो ही फारसी भाषा के बहुत बडे विद्वान थे। एक को सम्राट अकबर के समकालीन बताया जाता है और दूसरे को शाहजादा अकबर के सगकालीन कहा जाता है। दोनों ने राजगद्दी के लिये होनेवाले विप्लव के कारण दिल्ली छोडी। सैयद गुलाम मुहम्मद अमरोही सूफियों की नक्शवन्दी शाखा से सम्बन्ध रखते थे अतः गायन-वादन में उनकी विशेष रुचि होना स्वाभाविक था। दोनों का सम्बन्ध मुगल दरबार से था। दोनों की भेंट हुई थी। विषमता केवल यह है कि रसखान गोस्वामी विठ्ठलदास के शिष्य माने जाते हैं जहां कि गोस्वामी जी मृत्यु संवत् १६४३ में हो गई थी और सैयद गुलाम मुहम्मद का जन्म संवत् १६४६ में ठहरता है। परन्तु डा· देवेन्द्र उपाध्याय के अनुसार रसखान बिट्ठल नाथ के शिष्य माने नहीं जा सकते। उन्होंने लिखा है कि "रसखान ने प्रेम निकेतन जीवन का नाम लिया, गोवर्धन धाम की चर्चा की युगल स्वरूप के ललाम और उनकी शरण का भी उल्लेख किया। फिर भी उन्होंने कहीं इस बात का संकेत तक नहीं किया कि उन्होंने श्रीनाथ को अपना इष्टदेव बनाया अथवा गोस्वामी विठलनाथ जी की शरण ली। रसखान यदि इस कुल के भक्त होते तो इसका उल्लेख अवश्य करते।" दूसरी विषमता यह है कि रसखान शाही खानदान के माने जाते हैं जहां कि सैयद गुलाम मुह मद अमरोही सैयद वंश के थे। 'छिनहि बादसा बंस की ठसक छोरि रसखान" का यह भी अर्थ निकलता है कि वे सम्राट वंशाश्रित रहकर ठाठदार जीवन बिताते थे। सैयद गुलाम मुह मद अमरोही शाहजादा अकबर के आश्रित थे। उनके गायन-वादत्र में बडा रस था और इसीलिये उन को 'रसखान की उपाधि मिली होगी। सम्भव है

कि कविने बाद में हिन्दी कविता की रचना में इसी नाम का उपयोग किया हो ।

मुबारक प्रेमी, रसलीन आदि कई मुसलमान हिन्दी कवि हुये हैं जिन्होंने श्रीकृष्ण की भक्ति में डूबकर हिन्दी में कविता की है और साथ ही हजरत अली की स्तुति में मधुर कविता की रचना की है । इसी रसखान ने भी किया होगा। । आसफिया ग्रन्थालय की पाण्डुलिपि में रसखान के दो। सवैये मिलते हैं, जिन में मुहम्मद साहब तथा हजरत अली की प्रशंसा की गई है इनसे यह बात भी साबित होती है कि रसखान ने इस्लामी इतिहास तथा हदीस पुस्तकों का खूब अध्ययन किया था । अत: यह माना जा सकता है कि रसखान ने गोस्वामी विठलनाथ से न दीक्षा ली और न वे इस्लाम छोडकर हिन्दू ही हुये ।

उपर्युक्त सभी बातों को दृष्टि में रखकर यह माना सकता है कि अयरोहा के निवासी सैयद इलाम मुहम्मद ही महाकवि रसखान के नाम ने विख्यात हैं जिन की कृष्ण भक्ति बडे बडे हिन्दू–कृष्ण–भक्तों की भक्ति से कम नहीं मानी जा सकती ।

ANDHRA LOYOLA COLLEGE
LIBRARY
VIJAYAWADA

Our Exchanges

1.	Ahmednagar College	...	Ahmednagar
2.	A. K. J. M. English Medium High School	...	Kanjirapally
3.	Andhra Christian College	...	Guntur
4.	Andhra Lutheran College of Education	...	Guntur
5.	A. N. K. College	...	Gudivada
6.	Bapatla College of Arts and Science	...	Bapatla
7.	Carmel School	...	Nagercoil
8.	Chundi Ranganayakulu College	...	Chilakaluripet
9.	C. R. Reddy College	...	Eluru
10.	C. S. R. Sarma College	...	Ongol
11.	D. A. College	...	Nuzvid
12.	Devagiri College	...	Calicut
13.	D. N. R. College	...	Bhimavaram
14.	Engineering College	...	Kakinada
15.	Government Arts College	...	Anantapur
16.	Government Arts & Science College	...	Nandyala
17.	Government College of Arts & Science	...	Siddipet
18.	Government Polytechnic College	...	Vijayawada
19.	Hindu College	...	Machilipatnam
20.	Hindu College	...	Guntur
21.	Hislop College	...	Nagpur
22.	Holy Cross College	...	Tiruchurapalli
23.	Kakaraparthi Bhavanarayana College	...	Vijayawada
24.	Little Flower School	...	Hyderabad
25.	Loyola College	...	Madras
26.	Loyola College	...	Trivandrum
27.	Mount Carmel College	...	Bangalore
28.	Maharajah's College	...	Vizianagaram
29.	Maris Stella College	...	Vijayawada
30.	Medical College	...	Guntur
31.	M. R. Women's College	...	Vizianagaram
32.	Noble College	...	Machilipatnam
33.	P. B. N. College	...	Nidubrolu
34.	P. R. Government College	...	Kakinada

35. P. S. C. & K. V. S. C. Government College ... Nandyala
36. Rajah R. S. R. K. Ranga Rao College ... Bobbili
37. Sacred Heart College ... Thevara
38. S. K. B. R. College ... Amalapuram
39. Sophia College ... Bombay
40. Sri Subbaraya & Narayana College ... Narasaraopet
41. S. R. R. & C. V. R. Govt. College ... Vijayawada
42. S. R. R. Government Arts College ... Karimnagar
43. St. Albert's College ... Ernakulam
44. St. Aloysius College ... Mangalore
45. St. Aloysius High School ... Visakhapatnam
46. St. Berchman's College ... Changanacherry
47. St. Francis de Sales' College ... Nagpur
48. St. Francis Xavier's High School ... Tuticorin
49. St. John's Regional Seminary ... Hyderabad
50. St. Joseph's Boy's High School ... Calicut
51. St. Joseph's College ... Mangalore
52. St. Joseph's College ... Tiruchirapalli
53. St. Joseph's High School ... Trivandram
54. St. Joseph's Interdiocesan Seminary ... Mangalore
55. St. Joseph's Pontifical Seminary ... Alwaye,(Kerala)
56. St. Mary's College ... Tuticorin
57. St. Mary's High School ... Dindigul
58. St. Mary's High School ... Madurai
59. St. Paul's Regional Seminary ... Tiruchirapalli
60. St. Stanislaus Training School ... Sattur
61. St. Teresa's College ... Ernakulam
62. St. Teresa's College ... Eluru
63. St. Xavier's College ... Bombay
64. St. Xavier's College ... Palayamkottai
65. St. Xavier's College ... Ahmedabad
66. St. Xavier's College ... Ranchi
67. St. Xavier's College ... Trivandrum
68. St. Xavier's School ... Jaipur (Rajastan)
69. Stella Maris ... Madras
70. The Mar Ivanios College ... Trivandrum
71. Vivekananda College ... Madras
72. V. R. S. & Y. R. N. College ... Chirala